

Tilinpäätös 2023

kaupunginhallitus 25.3.2024 § 118

kaupunginhallitus 27.5.2024 § 204

kaupunginvaltuusto 19.6.2024 § 67

LOHJA
Järvikaupunki

Sisälly­lys

Kaupunginjohtajan katsaus.....	5
Toimintakertomus.....	6
1. Lohjan tilinpäätös 2023 pähkinänkuoressa.....	6
2. Tilinpäätöksen laatiminen ja sisältö.....	7
3. Yleinen taloudellinen kehitys.....	7
4. Lohja toimintaympäristönä.....	9
4.1. Toimintaympäristö ja haasteet.....	9
4.2. Väestö ja muuttoliike.....	10
4.3. Tontinmyynti ja rakennusluvut.....	12
4.4. Asuminen ja asuntotuotanto.....	13
4.4.1. Asuntokunnat ja asumisväljyys.....	13
4.4.2. Asuntotuotanto Lohjalla.....	13
4.4.3. Vuokra- ja asumisoikeusasuntotilanne.....	13
4.5. Työllisyys ja elinkeinot.....	14
4.6. Olennaiset muutokset kaupungin toiminnassa ja taloudessa.....	15
5. Kaupungin hallinto.....	18
5.1. Organisaatio.....	18
5.2. Toimielimien poliittinen jakauma ja puheenjohtajat.....	18
5.3. Lohjan kaupungin henkilökunta.....	19
6. Alueellinen yhteistyö.....	20
6.1. Seutuyhteistyö.....	20
6.2. Novago yrityskehitys vuonna 2023.....	21
7. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestäminen.....	23
7.1. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tarkoitus ja järjestäminen.....	23
7.2. Sisäisen valvonnan organisointi ja painopisteet tilikaudella 2023.....	24
7.3. Riskienhallinta.....	25
7.4. Selonteko sisäisen valvonnan järjestämisestä.....	27
7.5. Kunnan ja sen intressitahoihin kuuluvien väliset liiketoimet.....	29
7.6. Ympäristöasiat.....	30
7.7. Ei-taloudelliset asiat.....	30
7.8. Kesken­eräiset riita-asiat.....	32
8. Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus.....	33
8.1. Tilikauden tuloksen muodostuminen.....	33
8.2. Investoinnit ja toiminnan rahoitus.....	37
8.3. Rahoitusasema ja sen muutokset.....	40

9.	Kaupunkikonsernin toiminta ja talous	44
9.1.	Lohjan konsernirakenne	44
9.2.	Konsernin tuloslaskelma ja sen tunnusluvut	46
9.3.	Konsernin rahoituslaskelma ja sen tunnusluvut	48
9.4.	Konsernitaseen tarkastelu	49
9.5.	Konsernivalvonnan järjestäminen	51
10.	Kaupunginhallituksen esitys tilikauden tuloksen käsittelystä ja talouden tasapainottamista koskevista toimenpiteistä	52
10.1.	Tilikauden tuloksen käsittely	52
10.2.	Arvio tulevasta kehityksestä	52
10.3.	Arvio riskeistä ja epävarmuustekijöistä	53
11.	Toimielinten vuoden 2023 toiminta ja talousarvion toteutuminen	55
11.1.	Käyttötalousosan toteutuminen	55
11.1.1.	Luottamushenkilöhallinto	55
11.1.2.	Konsernipalvelut	58
11.1.3.	Keskusvaalilautakunta	70
11.1.4.	Tarkastuslautakunta	72
11.1.5.	Kaupunkirakenne	75
11.1.6.	Sivistys	94
11.2.	Lohjan kaupunki, tuloslaskelman toteutuminen (ulkoiset ja sisäiset erät)	117
11.2.1.	Lohjan kaupungin tuloslaskelma	118
11.2.2.	Käyttötalouden toteutuminen	127
11.3.	Investointi- ja rahoitusosan toteutuminen	128
11.3.1.	Investointiosan toteutuminen	129
11.3.2.	Rahoituslaskelman toteutuminen	134
11.3.3.	Useammalle tilikaudelle jakaantuvat investointiosan hankekohtaiset kustannukset	135
11.3.4.	Yhteen­veto määrärahojen ja tuloarvioiden toteutumisesta	136
12.	Strategisten tytäryhtiöiden valtuuston nähden sitovien tavoitteiden toteutuminen ...	139
	Tilinpäätöslaskelmat ja liitetiedot	140
13.	Tilinpäätöslaskelmat ja liitetiedot	140
13.1.	Lohjan kaupungin tuloslaskelma	140
13.2.	Lohjan kaupungin rahoituslaskelma	141
13.3.	Lohjan kaupungin tase	142
13.4.	Konsernituloslaskelma	144
13.5.	Konsernin rahoituslaskelma	145
13.6.	Konsernitase	146

13.7.	Tilinpäätöksen liitetiedot	148
13.8.	Tuloslaskelman liitetiedot	151
13.9.	Taseen liitetiedot	154
13.10.	Lohjan vesi- ja viemärlaitos.....	162
13.11.	Käyttöomaisuus.....	172
13.12.	Omistukset muissa yhtiöissä	174
13.13.	Kaupunginhallituksen ja tilintarkastajan allekirjoitukset	175
13.14.	Luettelo käytetyistä kirjanpitokirjoista ja säilytystavoista	175
	Tilintarkastuskertomus.....	176

KAUPUNGINJOHTAJAN KATSAUS

Vuonna 2023 vietettiin Lohjan 700-vuotisjuhlavuotta. 700 vuoden ajan on Lohjan seudulla asuttu, tehty kauppaa ja liikuttu. Viime vuonna hyväksyttiin myös uusi kaupunkistrategia, jossa Lohja on elämästä nauttivien ihmisten kaupunki. Juhlavuoden aikana vietettiin lukuisia eri tilaisuuksia, joissa Lohjaa muistettiin eri tavoin. Juhlavuoden myötä aikaisemmin matalalla huomiolla olleet tapahtumat, tilaisuudet ja kulttuurin palvelut nousivat yhä laajemman yleisön tietoisuuteen. Nämä ovat nyt kaupungin kilpailuvaltteja, kun kilpaillaan kuntien kesken elinvoimaisuudella.

Vuosi 2023 oli ensimmäinen vuosi ilman sosiaali- ja terveydenhuollon palveluita. Kevään 2023 aikana kaupunki ja Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue jatkoivat vielä yhteistyötä eri toiminnoissa. Tämä työ saatiin pääosin valmiiksi keuhkokuumeen mennessä. Lohjan osalta linjattiin jo aikaisemmin, että muutostilanteen ei tulisi näkyä kuntalaisille palveluiden saatavuuden heikentymisenä. Jos vuosi 2022 oli erikoinen koronan ja Ukrainan sodan takia, niin vuotta 2023 voidaan pitkällä aikavälillä sanoa normaaliksi vuodeksi. Viime vuosi antoi kuitenkin ensimmäistä kertaa, mitkä ovat jatkossa kunnan tärkeimmät tehtävät: sivistyksen, koulutuksen, kulttuurin, elinvoimaisuuden, maankäytön ja peruspalveluiden tuottaminen sekä kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen tulee nähdä eri ryhmien niin liikunnan kuin henkisen hyvinvoinnin edistämisenä.

Kevään aikana saatiin valmiiksi usean vuoden valmistelussa ollut organisaatiouudistus sekä siihen liittyvät hallinnolliset päätökset. Uusi organisaatio tarvitsi hallintosäännön myötä myös laajasti muita henkilöstöhallinnon linjauksia. Henkilöstöjaosto valmisteli suurimpina kokonaisuuksina ylemmän ja keskijohdon työn vaatavuuden arviointikriteerit, näihin liittyvät tehtäväkuvaukset sekä palkkauslinjaukset. Tämän lisäksi saatiin valmiiksi usean vuoden valmistelu teknisen toimen työnvaatavuuden arviointi. Syksyllä 2022 käynnistyi myös johdon työolosuhteiden kehittäminen, josta aluehallintovirasto oli lausunut aikaisemmin. Kaupungin virkaorganisaation käynnisti yhdessä henkilöstöjaoston kanssa lukuisia kehittämishankkeita, joilla kehitettiin ja parannettiin esimiestyön tekemistä sekä yleistä tiedottamista. Tätä varten käynnistettiin mm. kaikille esimiehille yhteinen Lohja Academy, jossa käytiin läpi kaikki hallinnolliset menettelytavat sekä työprosessit.

Vuoden aikana jatkettiin Tennarin ja Lohjan yhteislyseon lukion rakennushankkeita. Kummatkin hankkeet etenivät suunnitellusti ja valmistuvat alkuvuodesta 2024. Tilat otetaan käyttöön vaiheittain vuoden 2024 aikana.

Talouden osalta vuosi 2023 noudatti vuoden 2022 tilannetta. Talouden ylijäämää kertyi n. 14,5 miljoonaa euroa, jolloin kaupungin kumulatiivinen ylijäämä nousee lähes 50 miljoonan euron tasolle. Näitä erä avataan tarkemmin kaupungin tilinpäätöksessä. Tulopuolella verotulot ja valtionosuudet ylittivät arvioidun talousarvion. Sosiaali- ja terveydenhuollon siirtyminen hyvinvointialueelle on helpottanut kaupungin talouden suunnittelua ja seuranta. Jatkossa talouden seurannassa tulee yhä tärkeämpään rooliin kulukurin pitäminen. Toimintaa pitää pystyä myös vuoden aikana sopeuttamaan taloudelliseen tilanteeseen. Uskon, että tulevina vuosina joudumme yhä useammin arvioimaan kesken vuotta taloudellisia reunaehtoja ja käynnistyviä hankkeita.

Syksyn aikana kiihtyi TE-palveluiden (työllisyys- ja elinkeinopalvelut) valmistelutyö. Valmistelu tähtää siihen, että vuoden 2025 alussa TE-palvelut siirtyvät kunnan toiminnaksi. Tästä muutoksesta tiedotetaan valmistelutyön edetessä.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen jaosto aloitti työnsä elokuussa 2023. Syksyn aikana tutustuttiin jaoston tehtäviin ja tausta-aineistoihin sekä tuleviin painopisteisiin. Hyvinvointi- ja terveyden edistäminen voidaan jatkossa käsitellä hyvin laajana toimintakokonaisuutena niin fyysisestä hyvinvoinnista aina henkiseen hyvinvointiin. Nämä palvelut koskevat kaikkia kuntalaisia lapsista ikäihmisiin.

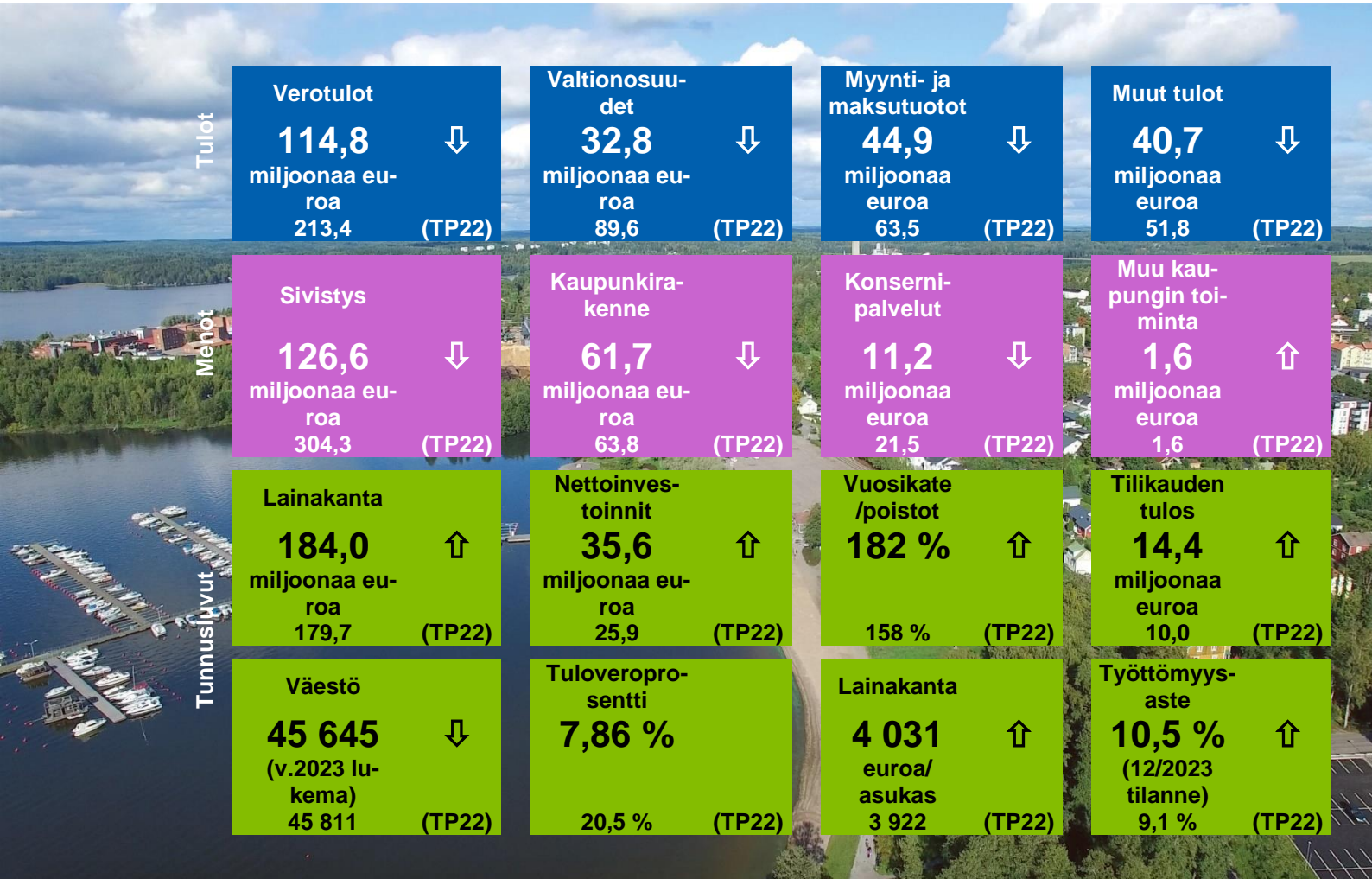
Vuoden 2023 toimintaa linjasi edelleen myös katsominen tulevaisuuteen. Vuoden aikana käytiin paljon keskustelua soten jälkeisestä kuntamaailmasta, tehtävistä ja mahdollisuuksista.

Haluan osoittaa erityisen kiitoksen kaupungin henkilökunnalle erinomaisesta työstä vuoden aikana. Lohjan kaupungin henkilöstö on se tekijä, joka jatkossakin tuottaa kuntalaisille erilaisia palveluita.

Pasi Perämäki
Lohjan kaupunginjohtaja

TOIMINTAKERTOMUS

1. Lohjan tilinpäätös 2023 pähkinänkuoressa

2. Tilinpäätöksen laatiminen ja sisältö

Kuntalain 113 §:n mukaan tilikaudelta on laadittava tilinpäätös, joka on saatettava valtuuston käsiteltäväksi tilikautta seuraavan vuoden kesäkuun loppuun mennessä. Tilinpäätökseen kuuluvat tuloslaskelma, tase ja niiden liitetiedot sekä talousarvion toteutumisvertailu ja toimintakertomus. Lisäksi kuntalain 114 §:n mukaisesti kunnan, joka tytäryhteisöineen muodostaa kuntakonsernin, tulee laatia ja sisällyttää tilinpäätökseensä konsernitilinpäätös.

Kuntalain 112 §:n perusteella kunnan ja kuntayhtymän tilinpäätöksen laadinnassa noudatetaan kuntalain ja soveltuvin osin kirjanpitolain säännöksiä. Kirjanpitolain säännösten soveltamisesta antaa ohjeet kirjanpitolautakunnan kuntajaosto.

Toimintakertomus on osa tilinpäätöstä, jonka sisällöstä säädetään kuntalain 115 §:ssä. Toimintakertomuksessa on esitettävä selvitys valtuuston asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta. Toimintakertomuksessa on myös annettava tietoja sellaisista kunnan talouteen ja konsernitaseeseen liittyvistä olennaisista asioista, joista ei ole tehtävä selkoa tuloslaskelmassa tai taseessa. Tämän tilinpäätöksen toimintakertomuksessa on noudatettu Suomen Kuntaliiton tilinpäätösmallin rakennetta ja sisältöä

3. Yleinen taloudellinen kehitys

Valtiovarainministeriön joulukuussa 2023 ilmestyneessä julkaisussa ”Taloudellinen katsaus, talvi 2023” ennustettiin Suomen lähivuosien talouskehitystä vuoteen 2027 asti.

Valtiovarainministeriö arvioi Suomen talouden supistuvan 0,5 prosenttia vuonna 2023. Vuonna 2024 inflaation hidastuminen ja korkojen kääntyminen laskuun yhdessä kotitalouksien kohtuullisen hyvän tulokehityksen kanssa lisäävät kotitalouksien käytettävissä olevia tuloja. Vuonna 2024 bruttokansantuotteen arvioidaan kasvavan 0,7 prosenttia vuonna 2024 ja pysyvänä noin kahdessa prosentissa pari seuraavaa vuotta.

Työllisyyskehityksen arvioidaan laskevan hieman vuonna 2024, mutta kasvavan jälleen vuodesta 2025 lähtien. Vuonna 2026 15–64-vuotiaiden työllisyysasteen arvioidaan olevan lähes 75 prosenttia ja työttömyysasteen 6,6 prosenttia.

Valtiovarainministeriön arvion mukaan kuntatalouden rahoitusasema on lähellä tasapainoa vuosina 2023 ja 2024, mutta alijäämät syvenevät vuosina 2025–2028 erityisesti nopeasti kasvavien kustannusten sekä sote-uudistukseen liittyvien valtionosuuksien täsmäytysten ja jaksotusten seurauksena.

Kuntahallinnon investointipaineet eivät ole kadonneet investointien hetkellisestä hiipumisesta huolimatta, vaan ne pysyvät edelleen mittavina muun muassa rakennuskannan iän, muuttoliikkeen ja vihreän siirtymän edellyttämien muutosten vuoksi. Investointiympäristön epävarmat näkymät, noussut korkotaso ja kuntien heikkenevä taloustilanne voivat kuitenkin edelleen lykätä investointeja eteenpäin tai estää niiden toteutumisen. Investointien oletetaan palautuvan normaalille kasvu-uralleen tulevina vuosina. Kasvavat alijäämät merkitsevät kuntahallinnossa sopeutus- ja investointipaineita sekä edellyttävät investointien huolellista tarveharkintaa.

Valtiovarainministeriön arvion mukaan kuntahallinnon menot voivat osoittautua valtiovarainministeriön painelaskelmaa maltillisemmiksi, jos kunnat pystyvät sopeuttamaan sekä palveluverk-

koaan että toimintaansa vastaamaan pienenevää palvelutarvetta. Toisaalta palveluverkon karsiminen voi osoittautua kaikenkokoisissa kunnissa poliittisesti hankalaksi kysymykseksi.

Inflaatio on hidastunut nopeasti vuoden 2023 aikana. Tilastokeskuksen mukaan keskimääräinen kuluttajahintojen vuosimuutos eli inflaatio oli 6,2 % vuonna 2023. Vuonna 2024 inflaatio on keskimäärin enää 2 prosenttia ja painuu alle 2 prosentin vuosina 2025 ja 2026. Pääsyy inflaation hidastumiseen on ollut energian hintojen lasku, mutta loppuvuodesta 2023 inflaation hidastuminen on ollut laaja-alaista. Eniten hintapaineita on jäljellä palveluissa, mutta niissäkin hintojen nousu on selvästi hidastunut. Inflaation hidastumisen myötä myös korot kääntyvät laskuun. Odotukset ohjauskorkojen laskusta ensi vuonna ovat aikaistuneet ja markkinakorot ovat jo alentuneet. Suurin positiivinen vaikutus korkojen laskusta nähdään vuonna 2025.

Tilastokeskuksen mukaan kuntatalouden hintaindeksi nousi 5,6 % ja kuntien peruspalvelujen hintaindeksi 4,5 % vuoden 2023 aikana.

Helmikuussa 2024 julkaistiin ennakoarvioita kuntien ja kuntayhtymien vuoden 2023 tilinpäätöksistä. Kuntien yhteenlaskettu tilikauden tulos oli erinomainen, 1,8 miljardia euroa. Tulos jäi kuitenkin 600 miljoonaa euroa syksyllä arvioitua pienemmäksi. Vahvan tuloksen taustalla on pääosin sote-uudistuksen ns. verohäntä, jonka vaikutus kuntien verotuloihin oli noin 1,29 mrd. euroa koostuen pääosin kunnallisverosta ja osin yhteisöverosta. Valtionosuuksien osalta on huomioitava, että sote-uudistukseen liittyvä valtionosuuksien vähennystarve kasvoi lopullisten laskelmien myötä noin 0,5 mrd. eurolla. Kunnat saivat siis liikaa valtionosuuksia vuonna 2023. Tämä 0,5 mrd euroa tullaan vähentämään kuntien valtionosuuksista vuosina 2025–2027 sen lisäksi, että valtionosuuksien taso alenee pysyvästi em. määrällä vuodesta 2024 lähtien. Ilman poikkeuseriä kuntien ja kuntayhtymien talous olisi ollut viime vuonna 1,9 miljardia euroa heikompi ja 100 milj. euroa negatiivinen.

Lohjan kaupungin tilikauden tulos oli 14,4 milj. euroa, mikä oli 2,6 milj. euroa muutettua talousarviota parempi. Nettoinvestoinnit olivat 35,8 milj. euroa ja investoinnit alittuivat 16,9 milj. eurolla muutetusta talousarviosta.

Tilinpäätösennakkotietojen mukaan Uudenmaan 26 kunnasta 3 kuntaa on tekemässä negatiivisen tuloksen, vaikka Uudenmaan kuntien yhteenlaskettu asukaskohtainen tulos parani selvästi vuodesta 2022 ja oli 559 euroa/asukas.

Talouden tunnuslukujen muutokset	2022	2021	2022	2023*	2024*	2025*	2026*
	mrd. euroa	määrän muutos, prosenttia					
Bruttokansantuote markkinahintaan	269	3,2	1,6	-0,5	0,7	2,0	1,6
Kulutus	203	3,6	1,4	0,4	0,5	1,4	1,2
Investoinnit	65	1,0	3,2	-5,6	2,2	4,6	3,1
		2021	2022	2023*	2024*	2025*	2026*
Työllisyysaste (15-64 -vuotiaat), %		72,3	73,8	73,6	73,5	74,1	74,8
Työttömyysaste, %		7,7	6,8	7,2	7,5	7,1	6,6
Kuluttajahintaindeksi, muutos, %		2,2	7,1	6,3	2,0	1,4	1,7
Ansiotasoindeksi, muutos, %		2,4	2,4	4,2	3,5	3,3	3,1
Lyhyet korot (Euribor 3kk), %		-0,5	0,3	3,4	3,4	2,4	2,1
Pitkät korot (valtion obligaatiot, 10v), %		-0,1	1,7	3,1	3,2	3,1	3,1
*Ennuste							

Lähde: Valtiovarainministeriö: Taloudellinen katsaus, talvi 2023 / 19.12.2023
<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-367-452-3>

4. Lohja toimintaympäristönä

4.1. Toimintaympäristö ja haasteet

Kuntien eriytyminen näyttäisi jatkuvan myös tulevina vuosikymmeninä. Erilaiset kunnat kohtaavat hyvin erisuuntaisia ja -suuruisia muutospaineita. Suurissa ja kasvavissa kunnissa investointipaineet ovat kovat, kun taas pienenevien lapsi- ja nuorisoikäluokkien kunnissa haasteena on sopeuttaa palveluverkkoa ja toimintaa vastaamaan pienenevää palvelutarvetta.

Kustannusten kasvun hillitsemiseksi sekä palveluiden laadun ja osaavan työvoiman saatavuuden turvaamiseksi joudutaan niin kunnissa kuin valtakunnallisestikin etsimään uusia tapoja tuottaa palveluita. Tästä esimerkkinä on vuonna 2025 voimaan tuleva TE-uudistus, jonka myötä suurin osa kunnista järjestää jatkossa palveluita yhteistyössä muiden kuntien kanssa. Lohjan osalta valmistelu on käynnistynyt ja jatkuu yhdessä Karkkilan kanssa.

TE-palveluiden uudistuksessa työ- ja elinkeinopalvelujen järjestämisvastuu siirtyy kuntiin ja kuntien vastuu työttömyysetuuksien rahoituksesta kasvaa. Peruspalvelujen valtionosuuksia lisätään noin 900 miljoonalla eurolla. Kysymys on, että kattaako lisäys uudistuksen voimaantulo­vuonna kunnille siirtyvät kustannukset. Peruspalvelujen valtionosuus on kokonaisuudessaan 2,7 miljardia euroa vuonna 2024 ja kehyskauden lopussa vuonna 2027 noin 3,7 miljardia euroa. Uudistus lisää kuntien henkilöstöä noin neljällä tuhannella henkilötyövuodella.

Vuonna 2023 asuntorakentamisen ja muunkin rakentamisen tahti hiipui valtakunnallisestikin aiempien vuosien tasosta. Syynä olivat kohonneet rakennusmateriaalien kustannukset sekä epävarmasta talouden tilanteesta johtunut korkotason nousu, joka vaikutti investointihalukkuuteen sekä kotitalouksissa että yrityksissä ja myös julkisella sektorilla. Lohjallakin tämä näkyi taantumisena vuoden 2022 tasosta.

Suomessa isojen ratahankkeiden edistäminen jatkui edelleen vuoden 2022 aikana. Turun tunnin juna -hankkeessa (yhtiön nimi päätettiin vuoden 2023 lopulla muuttaa Länsirata Oy:ksi) ratasuunnittelu eteni lähes suunnitellun aikataulun mukaisesti. Hanketta hallinnoi hankeyhtiö, jossa Lohjakin on osakkaana. Hankkeen edunvalvontaa saatiin harjoitettua onnistuneesti, sillä maan uusi hallitus sisällytti sen hallitusohjelmaansa 460 miljoonan euron rahoituskirjauksen myötä. EU:n rahoitushakemusta valmisteltiin hankeyhtiön taholta, ja siihen liittyen myös hankkeen kustannusrakennetta alennettiin konsultin asiantuntemusta käyttäen niin, että kannattavuusluvaksi saatiin yli 1, ja hankkeen kokonaiskustannusarviosta karsittua noin 1 mrd. euroa. Lohjalla saatiin vietyä asiaan liittyvät kaavat valtuustokäsittelyyn, ja Lohjan osalta kaavatilanne on nyt ratahankkeen logiikan mukainen. Lohjalla harjoitettiin edelleen aktiivista maanhankintaa Länsiradan asemanseudun suunnalla. Tällä haluttiin osoittaa, että Lohja haluaa asemansuuntansa Intercity-nopeuksisen junan asemanpaikaksi.

Korkotason nousulla ja yleisen taloustilanteen heikentymisellä on vaikutusta elinkeinoelämään myös Lohjalla. Varovaisuutta ja tilanteen seuraamista on aiempaa enemmän. Takana on useampia haastavia vuosia, kun koronakriisin jälkeen seurasi korkojen ja kustannusten nousu. Haasteista huolimatta yritysmäärän kasvu on jatkanut Lohjalla ja parempaan tulevaisuuteen katsotaan vakaasti.

Elinkeinoelämän haasteita ovat lisäksi omistajanvaihdosten onnistuminen sekä yritysten tilatarpeisiin vastaaminen tulevaisuudessa. Lähivuosien aikana Lohjalla on satoja yrityksiä, joissa omistajanvaihdos on ajankohtainen. Omistajanvaihdosten onnistuminen on tärkeää yritysten

säilymisen, työpaikkojen, elinvoiman ja yleisen toimeliaisuuden näkökulmasta. Tällä hetkellä Lohjalla on tarjolla varsin rajallinen määrä sijainniltaan sopivia, hyväkuntoisia, valmiita toimittajia teollisuuden tarpeisiin.

Maan hallituksen hallitusohjelmassa ja lainsäädäntöohjelmassa on hallituskaudelle lukuisia kuntiin vaikuttavia lainsäädäntöhankkeita. Tällaisia hankkeita ovat muun muassa kuntien rahoitusjärjestelmän uudistaminen, kiinteistöverouudistus ja lunastuslain uudistus. Myös Lohjan kaupungin tulee kyetä osallistumaan ja vaikuttamaan lainsäädäntötyöhön erilaisin keinoin, kuten mm. lausuntojen antamisen muodossa on Lohjalla tehtykin.

4.2. Väestö ja muuttoliike

Pääosa Lohjan tulomuutoista tuli lähikunnista ja erityisesti pääkaupunkiseudulta: Helsingistä (17,7 %), Espoosta (14,4 %), Vihdistä (11,4 %), Vantaalta (6,6 %) sekä Raaseporista (4,5 %).

Lohjan asukasluku oli Tilastokeskuksen julkaiseman väestötilaston mukaan vuoden 2023 lopussa 45 645.

Valtuuston 14.12.2022 hyväksymän Lohjan kaupunkistrategian 2023–2030 mukaan visiona on, että Lohjan kaupungissa asuu 60 000 asukasta vuonna 2050. Tämä olisi myös väestörakenteen tasapainoisuuden takia tärkeää, jotta kaupungin palvelutaso saataisiin verovaroin turvattua.

Lohjan väestöstä 37 % asuu Lohjan keskustan osa-alueella, 18 % Etelä-Lohjalla, 18 % entisen Pohjois-Lohjan alueella, 10 % entisen Länsi-Lohjan alueella, 7 % Nummen alueella, 5 % Pusulan alueella ja 3 % Karjalohjan alueella. Ruotsinkielisen väestön osuus on noin 3,5 %. (Kaupunginosien nimien osalta on päivitysprosessi meneillään.)

Lohja, keskustan alue: Hiidensalmi, Pitkäniemi, Keskusta/Centrum, Moisio, Myllylampi, Ojamo, Keskilohja, Gunnarla, Gruotila
Etelä-Lohjan alue: Teutari/Tötär, Kukkumäki - Kirkniemi/Gerknäs, Lohjansaari/Storön, Virkkala/Virkby -Tuusanlahti, Vappula/Vabby, Maksjoki, Paila

Pohjois-Lohjan alue: Immula - Veijola/Vejby, Ventelä/Vendelä - Keskusta/ Centrum, Perttilä, Lempola, Lohjanharju/Lojoås, Laakso-pohja/Laxpojo - Santoja, Koikkala - Paksalo, Maikkala - Lehmijärvi, Uusniitty, Muijala – Nummenkylä

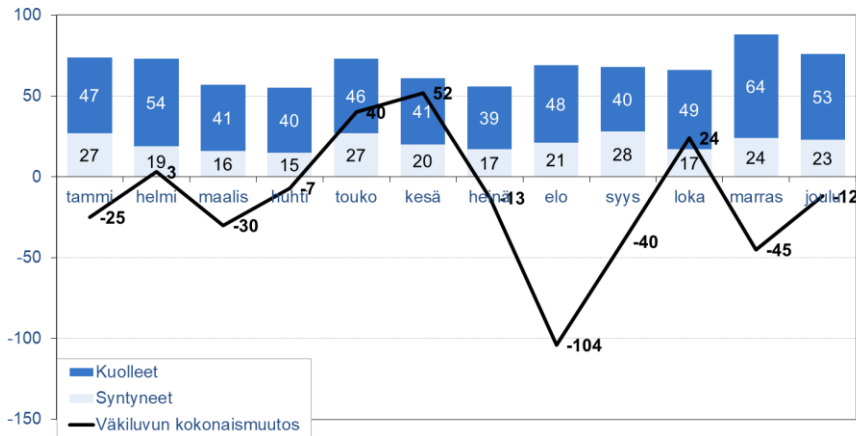
Länsi-Lohjan alue: Karstu - Karnainen, Paloniemi - Hiittinen, Routio, Sammatti

Nummen alue: Saukkola, Nummi kirkonkylä, Koisjärvi-Hyrskylä, Valkerpyy, Järvenpää, Hirvijoki

Pusulan alue: Pusula kirkonkylä, Ikkala, Pusulan järvisetu

Karjalohjan alue: Karjalohja kirkonkylä, Pohjois-Karjalohja, Etelä-Karjalohja, Karkali-Lohjansaari

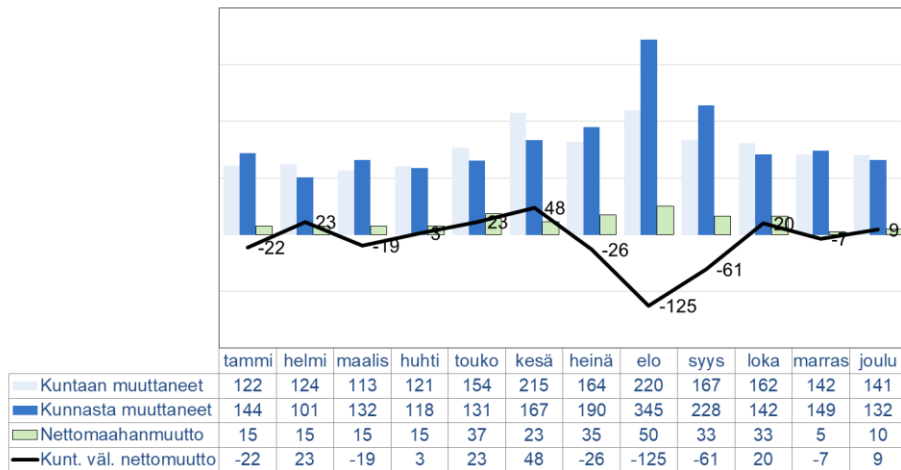
Väestömuutokset kuukausittain 2023

Kuva. Väestömuutokset kuukausittain 2023

Ikäjaottelusta näkyy Lohjalta muuttaneita olevan eniten 20–29-vuotiaiden ikäluokassa ja kuukausitasolla seurattuna Lohjan väkiluvun väheneminen on suurinta aina elo-syyskuussa, jolloin opiskelijat muuttavat opiskelupaikkakunnilleen. Lohjalla luonnollinen väestönlisäys on ollut negatiivinen vuodesta 2016 lähtien.

Muuttoliike kuukausittain 2023

Kuva. Muuttoliike kuukausittain 2023

Lohjan kaupungin v. 2023 muutoista sisäisiä muuttoja oli 49,8 %, kuntien välisiä tulomuuttoja 24,2 % ja lähtömuuttoja 26 %.

Tilastokeskuksen väestön ennakkotilaston mukaan v. 2023 kokonaisnettomuutto oli +152 asukasta. Myös tulevana vuosina kaupungin nettomuuton olisi hyvä olla positiivista, jotta väestörakenne saataisiin pysymään mahdollisimman tasapainoisena niin, että huoltosuhte ei pääse väestön ikääntymisen myötä vääristymään. Ikääntyvän väestön tarvitsemat palvelut olisi turvattava työssäkäyvän väestön maksamilla verotuloilla, jotta radikaaleihin talouden tasapainotamistoimenpiteisiin ei tarvitsisi ryhtyä.

4.3. Tontinmyynti ja rakennusluvut

Kysyntä Lohjan omakoti- ja rivitalotontteihin oli vallitsevista markkinaolosuhteista johtuen pientä vuonna 2023. Kaikkiaan omakotitontteja luovutettiin 10 kpl (v. 2022; 17 kpl). Kysyntä kohdistuu edelleen pääosin nauhataajaman alueelle. Kerros- ja rivitalotontteja ei vuonna 2023 luovutettu lainkaan. Työpaikkatontteja luovutettiin yhteensä 2 kpl. Niin sanottuja harmaiden listojen kohteita ei vuonna 2023 luovutettu lainkaan.

Rakentaminen ei Lohjalta vuonna 2023 loppunut, vaikka tontin myynti ei vetänytäkään. Olemassa olevia rakennuksia saneerattiin ja peruskorjattiin, ja uusien rakentamistakin käynnistettiin. Tämäkin sektori tosin hiljeni vuoteen 2022 verrattuna. Alla olevasta taulukosta näkee toimenpiteiden kohteina olevien rakennusten määriä.

Myönnettyihin lupiin liittyvät rakennukset	
	Rakennukset, kpl
Omakotitalot, paritalot, erillistalot	110
Vapaa-ajan asuinrakennukset	71
Liikerakennukset, ravintolat, majoitusrakennukset, toimistot	21
Kerrostalot, rivitalot, luhtitalot, asuntolat yms.	39
Teollisuuden rakennukset sekä varastot	16
Hoitoalan rakennukset	1
Liikenteen ja tietoliikenteen rakennukset	0
Opetusrakennukset	7
Maatalouden rakennukset	14
Kokoontumisrakennukset	3
Palo- ja pelastustoimen rakennukset	0
Energiahuolto- ja yhdyskuntatekniikan rakennukset	2
Muut rakennukset (saunat, talousrakennukset)	165
Yhteensä	449

Taulukko. Myönnettyihin lupiin liittyvät rakennukset 31.12.2023

Kun lupadokumentit oli saatu kuntoon, Lohjalla saatiin varsin nopealla tahdilla tehtyä päätöksiä rakennushankkeisiin liittyen, kuten alla olevasta taulukosta näkyy.

Rakennus- ja toimenpidelupien lupamäärät			
	Saapumisesta päätökseen	Valmis päätettäväksi	Myönnetty luvat, kpl
Toimenpideluvat	72	9	102
Rakennusluvut	152	12	228
Keskiarvo	112	11	330

Taulukko. Rakennus- ja toimenpidelupien lupamäärät

4.4. Asuminen ja asuntotuotanto

4.4.1. Asuntokunnat ja asumisväljyys

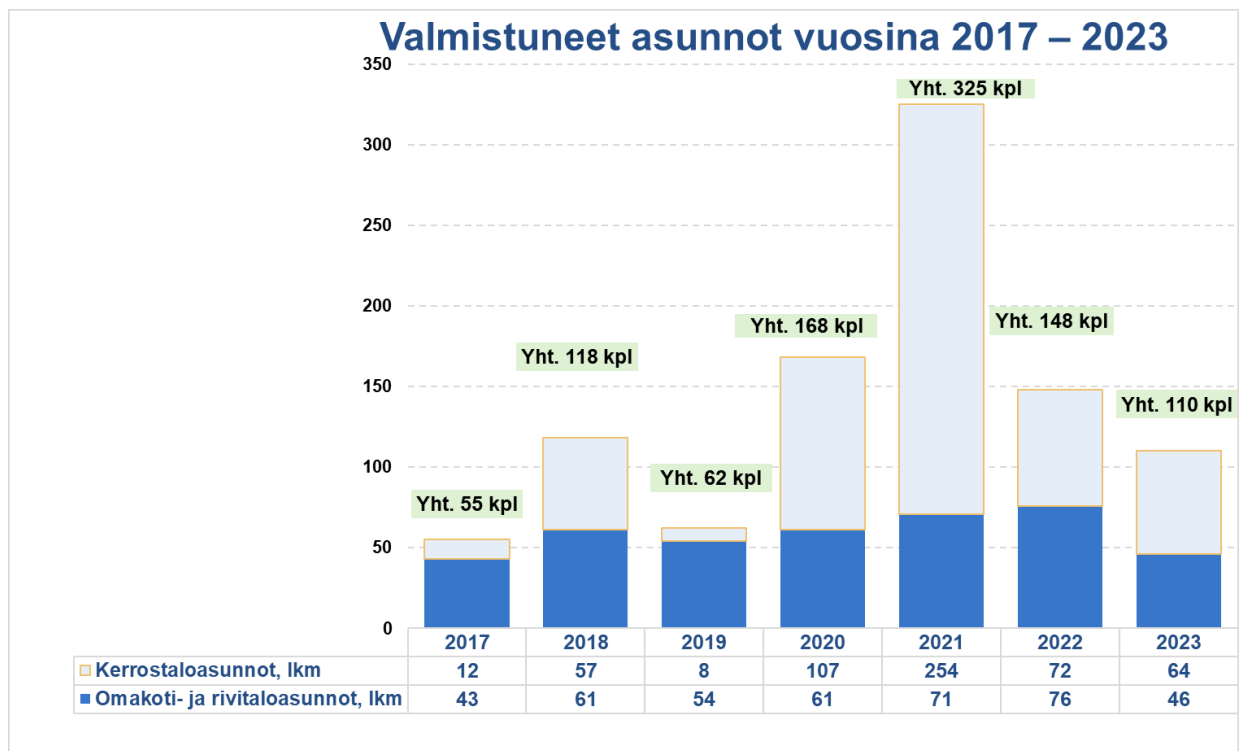
Vuoden 2022 lopussa kaupungin asuntokanta oli 24 712 asuntoa, joista omakotitaloasuntoja 48,6 %, kerrostaloasuntoja 34,5 % ja rivitaloasuntoja 15,1 %.

Vuonna 2022 asuntokuntia oli 22 355, joista yhden hengen asuntokuntia 9 452 eli 42 % kaikista asuntokunnista. Asuntokuntia, joissa vanhimman asukkaan ikä on yli 75 vuotta, oli 4 095 vuonna 2022.

4.4.2. Asuntotuotanto Lohjalla

Vuonna 2023 koko Lohjan alueella valmistui yhteensä 110 uutta asuntoa, joista 46 kpl oli omakoti-, rivi- tai ketjutaloasuntoja ja 64 kpl kerrostaloasuntoja.

Vuosien 2017–2023 koko Lohjan alueella on valmistunut 986 asuntoa eli keskimäärin 141 asuntoa vuodessa.

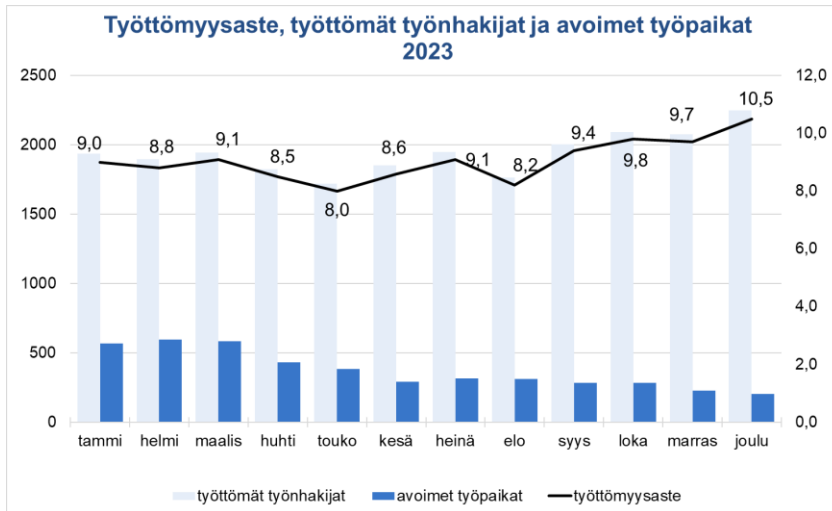
Kuva. Valmistuneet asunnot vuosina 2017–2023

4.4.3. Vuokra- ja asumisoikeusasuntotilanne

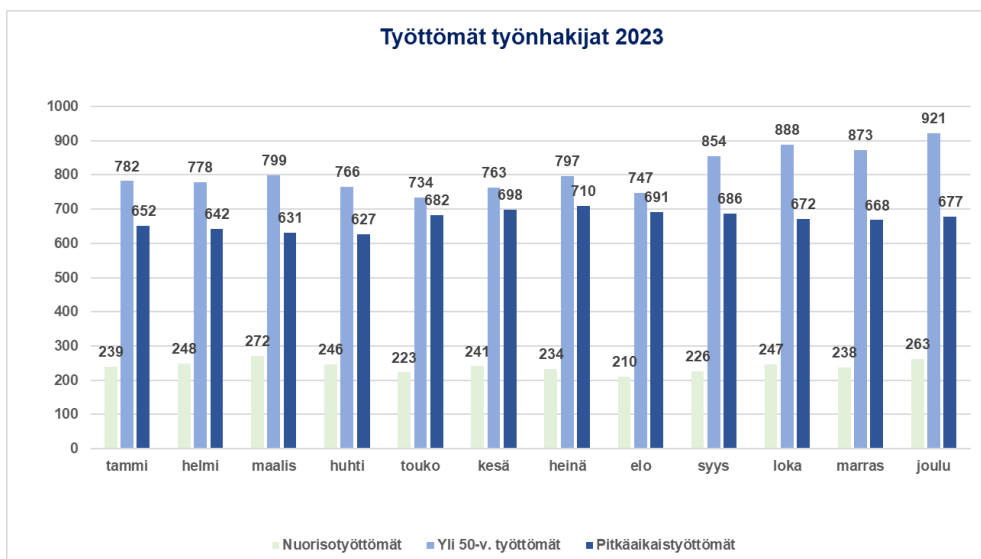
Vuonna 2022 Lohjalla omistusasunnossa asui 69,8 % asuntokunnista, vuokra-asunnossa 27,5 % ja asumisoikeusasunnossa 1,5 %. Vuonna 2021 Uudellamaalla vuokra-asunnossa asuvien asuntokuntien osuus on noin 41 % ja koko maassa noin 35 %. Asumisoikeusasunnossa asuvien asuntokuntien osuus Lohjalla on viime vuosina pysynyt lähes muuttumattomana.

4.5. Työllisyys ja elinkeinot

Lohjan työttömyysaste vaihteli vuoden 2023 aikana 8,0–10,5 prosentin välillä. Työttömien työnhakijoiden määrä noudatteli vuoden aikana samaa jaksovaihtelua työttömyysasteen kehityksen kanssa. Vuoden lopussa työttömiä työnhakijoita oli 2250, mikä on 296 henkilöä enemmän kuin edellisenä vuonna. Avointen työpaikkojen määrä oli vuoden 2023 aikana suurimmillaan helmikuussa, jolloin avoinna oli 595 työpaikkaa.

Tilastokeskuksen analyysin mukaan nuorten työttömyyden kausivaihtelu johtuu osaltaan siitä, että oppilaitoksista valmistuvat nuoret alkavat jo aikaisin keväällä hakea ensimmäistä valmistumisen jälkeistä työpaikkaansa tai toissijaisesti mitä tahansa kesätyötä. Opintojaan yhä jatkavat nuoret alkavat viimeistään maaliskuussa etsiä kesätöitä rahoittaakseen opintonsa ja opiskelijaelämänsä. Tällä tavalla siis suuri joukko nuoria tulee samanaikaisesti työmarkkinoille. Yleensä runsaan nuorisotyöttömyyden jakso alkaa huhtikuussa ja jatkuu kesäkuun puolelle. Lohjalla vuonna 2023 nuorisotyöttömyys oli suurimmillaan maalisi- ja joulukuussa. Pitkäaikaistyöttömien määrä oli suurimmillaan kesä- ja heinäkuussa. Yli 50-vuotiaiden työttömien määrä oli suurimmillaan loka- ja joulukuussa.

4.6. Olennaiset muutokset kaupungin toiminnassa ja taloudessa

Rahoituksen muutokset

Verotuloja kertyi 114,8 milj. euroa, mikä ylitti muutetun talousarvion lähes 7,0 milj. eurolla. Kunnallisverotulojen ja yhteisöverotulojen tilitykset eivät ole vertailukelpoisia vuoteen 2022, koska sote-uudistuksen yhteydessä kuntien veroprosentteja ja kuntien osuutta yhteisöveron tuottoon pienennettiin vuodelle 2023. Kaupungin verotulot vähenivät edellisestä vuodesta yhteensä 98,6 milj. euroa.

Verohallinnon ennakkotietojen mukaan Lohjan kaupungin ennakonpidätyksen alaisten tulojen kasvu verovuonna 2023 oli 4,7 prosenttia. Uudenmaan kasvu oli 4,6 % ja koko maan kasvu oli 5,4 %.

Yhteisöverotuloja kertyi 9,9 milj. euroa, mikä oli 1,7 milj. euroa muutettua talousarviota enemmän. Yhteisöverotulot vähenivät edellisestä vuodesta 3,8 milj. euroa kuntaryhmän jako-osuuden pienentyessä vuodesta 2022 sote-uudistuksen vuoksi.

Kiinteistöverotuloja kertyi 14,9 milj. euroa. Kiinteistöverotilitykset kasvoivat edellisestä vuodesta 0,5 milj. euroa (3,6 %). Kuntien kiinteistöverotilitykset kasvoivat yhteensä 4,4 %.

Valtionosuuksia kertyi yhteensä 32,8 milj. euroa. Valtionosuudet vähenivät edellisestä vuodesta 56,9 milj. euroa sote-uudistuksen aiheuttamien valtionosuuksien siirron vuoksi. Peruspalvelujen valtionosuudet olivat 20,1 milj. euroa. Valtionosuusjärjestelmään sisältyvän veromenetysten kompensatio oli 7,2 milj. euroa ja verotulotasaus 6,8 milj. euroa. Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet olivat -1,3 milj. euroa.

Kaupungin tehtävien ja toiminnan muutokset

Kaupungin organisaatio päivitettiin vastaamaan kaupungin uutta toimintaympäristöä ja uutta kaupunkistrategiaa. Kaupungin tavoitteena on kestävä kasvu, joka pohjautuu neljään painopisteeseen: sijainniltaan loistava, luonnostaan tunnettu, oppiva ja hyvinvoiva sekä yritysten suosima ja suosittelu.

Hyvinvointialueuudistukseen liittyvät jälkityöt ja -toimenpiteet työllistivät jonkin verran kaupunkia pitkälle vielä vuoden 2023 puolella, vaikka järjestämisvastuu sosiaali- ja terveystoimen sekä pelastustoimen palveluista siirtyikin hyvinvointialueille vuoden alussa.

Kaupunki valmisteli TE-palveluiden siirtoon liittyvää työllisyysaluetta Karkkilan kanssa ja sopimukset tästä hyväksyttiin syksyllä kuntien valtuustoissa. Lohjan ja Karkkilan työllisyysalue muodostuu yhteistoiminta-alueena, jossa Lohja toimii vastuukuntana. Uudistuksella on liittymäpinta kotoutumisen kokonaisuudistukseen. Valtion TE-palvelujen henkilöstö siirtyy lain nojalla liikkeenluovutuksella 1.1.2025 Lohjan kaupungin palvelukseen.

Sosiaali- ja terveyspalveluiden sekä pelastustoimen siirryttyä hyvinvointialueelle vuoden 2023 alusta kaupungin tehtävissä korostuu yhä vahvemmin asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen (hyte) sekä yhteistyö Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen kanssa. Kaupunginhalitus vastaa hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen sekä hyvinvointialueyhteistyön ohjaamisesta.

Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain mukaan kunnan on edistettävä asukkaidensa hyvinvointia ja terveyttä. Strategiassa asetetaan hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi tavoitteet ja määritellään tavoitteita tukevat toimenpiteet. Kuntalaisten elinoloja, hyvinvointia ja terveyttä sekä niihin vaikuttavia tekijöitä seurataan alueittain ja väestöryhmittäin. Kuntalaisten hyvinvoinnista ja terveydestä, niihin vaikuttavista tekijöistä sekä toteutetuista toimenpiteistä raportoidaan valtuustolle vuosittain.

Olennaiset poikkeamat talousarvioon

Vuoden 2023 alkuperäisessä talousarviossa tilikauden tulos oli 12,0 milj. euroa ja nettoinvestointeja budjetoitiin 36,0 milj. euroa. Valtuusto päätti vuoden 2023 aikana talousarviomuutoksista kolmessa kokouksessa. Kaupunginvaltuuston talousarviomuutosten jälkeen tilikauden tulostavoite oli 11,9 milj. euroa ylijäämäinen ja nettoinvestoinnit olivat 52,7 milj. euroa. Talousarviomuutokset heikensivät toimintakatetta 90 000 euroa.

Investointimenoja lisättiin yhteensä 16,7 milj. euroa pääasiassa vuodelta 2022 siirtyneiden, keskeneräisen hankkeiden loppuunsaattamiseen. Lisäksi Tennarin liikuntahallin rakentamiseen myönnettiin 4,5 milj. euron lisämääräraha ja Järnefeltin koulun liikuntahalliin 1,3 milj. lisämääräraha.

Kaupungin tilikauden tulos toteutui 2,6 milj. euroa muutettua talousarviota parempana. Toimintakate oli 3,8 milj. euroa muutettua talousarviota heikompi. Toimintatuottojen 0,3 milj. euron budjetoitua paremman toteuman taustalla ovat mm. saadut tuet ja avustukset. Toimintakulujen 4,3 milj. euron ylitys kohdistui pääosin palveluiden ostoihin.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi 13.3.2024 § 13 vuoden 2023 tilinpäätöksen ylitykset ja alitukset. Käyttötalouden osalta merkittävimmät poikkeamat muutettuun talousarvioon kohdistuivat tekniseen lautakuntaan ja sivistyslautakuntaan sekä rahoitukseen. Teknisen lautakunnan toimintakate toteutui 1,5 milj. euroa talousarviota heikompana. Teknisen lautakunnan tilinpäätökseen on tehty 1 494 810 euron pakollinen varaus tulevien vuosien suunniteltujen rakennusten purkamiskustannuksia varten. Toimintatuotot alittuivat 1,3 milj. euroa. Toimintatuottojen alitukset kohdistuivat pääasiassa vuokratuottoihin, pysäköintimaksutuottoihin sekä ateriapalvelu- ja puhtaanapalveluiden myyntituottoihin. Tilinpäätökseen sisältyy myös vuonna 2023 maksettu 200 000 euron yritystuki. Teknisen lautakunnan lisämäärärahatarvetta/ylitysoikeutta on käsitelty teknisessä lautakunnassa 8.11.2023 ja 15.2.2024 sekä kaupunginhallituksessa 4.12.2023 sekä kaupunginvaltuustossa 13.3.2024.

Sivistyslautakunnan toimintakate toteutui 1,5 milj. euroa muutettua talousarviota heikompana. Suurimmat ylitykset ovat henkilöstökuluissa ja palveluiden ostoissa. Vuoden 2023 aikana varhaiskasvatukseen osallistuvien lasten määrä on noussut huomattavasti aikaisemmista vuosista. Vuoden 2022 syyskuussa varhaiskasvatusikäisten lasten osallistumisaste oli 79 % kun vuoden 2023 syyskuussa osallistumisaste oli 84 %. Asiaa on käsitelty sivistyslautakunnassa 25.10.2023 ja kaupunginhallituksessa 4.12.2023.

Perusopetuksen eläkekulut on arvioitu talousarviossa n. 2 % liian pieniksi. Tämän kustannusvaikutus on n. 750 000 euroa. Toimintatuotot ylittävät talousarvion 0,7 milj. eurolla.

Korkea inflaatio ja kunta-alan palkkaratkaisu näkyvät kaupungin menojen voimakkaana kasvuna.

Kaupunki sai vuonna 2023 merkittävästi kertaluonteisia verotuloja vanhoilta verovuosilta hyvinvointialueuudistuksen takia. Rakentamisen heikko suhdanne puolestaan näkyy tavanomaista heikompina maanmyyntituloina.

Rahoituksen osalta toimintatuotot jäivät 1,9 milj. euroa alle arvioidun, koska pysyvien vastaavien luovutusvoitot eivät toteutuneet arvioidusti.

Pitkäaikaista lainaa nostettiin 4,1 milj. euroa budjetoitua vähemmän. Nettoinvestoinnit toteutuivat 0,3 milj. euroa alkuperäistä talousarviota pienempinä ja 16,9 milj. euroa muutettua talousarviota pienempinä, pääasiassa talonrakennushankkeiden viivästymisen takia.

Suoraan kaupunkistrategiasta johdetuista 27 toiminnan tavoitteesta 21 toteutui ja 5 toteutui osittain. Tavoitteista 1 jäi toteutumatta. Tytär­yhteisöjen 10 toiminnan tavoitteesta kaikki tavoitteet toteutuivat.

Merkittävät poikkeamat talousarvioon esitetään tarkemmin luvussa 11 Toimielinten vuoden 2023 toiminta ja talousarvion toteutuminen.

Olen­naiset tapahtumat tilikauden 2023 päät­ty­misen jäl­keen ennen tilin­päätöksen allekirjoittamista:

Kaupungin­hallitus päätti 22.1.2024 § 23 Sisäisen valvonnan ja riskien­hallinnan perusteista. Kaupungin­valtuusto hyväksyi sisäisen­valvonnan perusteet 13.3.2024.

Kaupungin­hallitus päätti 22.1.2024 § 24 ja 25 Koulukuljetusten optioiden käytöstä vv. 2025–2026.

Kaupungin­hallitus päätti 22.1.2024 § 27 Länsirata Oy:n (ent. Turun tunnin juna Oy) rakentamisvaiheen rahoitusmallista.

Kaupungin­hallitus päätti 5.2.2024 § 48 Sopimushallinnan periaatteista ja ohjeista. Kaupungin­valtuusto hyväksyi asian 13.3.2024.

Kaupungin­hallitus päätti 5.2.2024 § 51 Taimiston tekojäät­selvityksestä.

Kaupungin­hallitus päätti 26.2.2024 § 73 Mäntynummen monitoimijatalon hankesuunnitelmasta. Kaupungin­valtuusto hyväksyi asian 13.3.2024.

Kaupungin­hallitus päätti 26.2.2024 § 74 Vuoden 2024 talousarvion investointihankkeiden määrära­hakorotuksista, hankkeiden loppu­saattamisen rahoituksesta. Kaupungin­valtuusto hyväksyi asian 13.3.2024.

Kaupungin­hallitus päätti 4.3.2024 § 88 Vuoden 2023 tilin­päätöksen ylitys- ja alit­usoikeuksista. Kaupungin­valtuusto hyväksyi asian 13.3.2024.

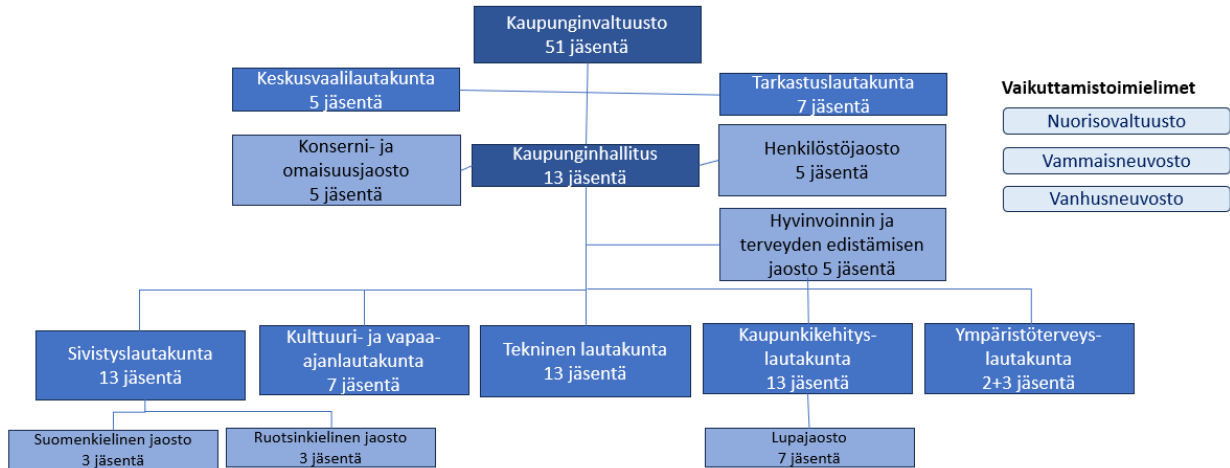
Kaupungin­hallitus päätti 4.3.2024 § 89 Lohjan yhteislyseon lukion lisämäärära­hasta. Kaupungin­valtuusto hyväksyi asian 13.3.2024.

Kaupungin­hallitus päätti 4.3.2024 § 90 Talousarvion 2025 valmistelun aloittamisesta.

5. Kaupungin hallinto

5.1. Organisaatio

Lohjan kaupungin organisaatio 1.1.2023 alkaen:

Kuva. Lohjan kaupungin organisaatio

5.2. Toimielimien poliittinen jakauma ja puheenjohtajat

Vuoden 2023 lopussa Lohjan kaupunginvaltuuston kokoonpano oli seuraavanlainen:

Kokoomus 11
 SDP 10
 Perussuomalaiset 7
 Vihreät 7
 Meidän Lohja 4
 Keskusta 4
 Vasemmistoliitto 4
 RKP 1
 Kristillisdemokraatit 2
 Vapauden Liitto 1

Kaupunginhallituksen 13 paikkaa jakautuivat seuraavasti: Kokoomus 3, SDP 3, Perussuomalaiset 2, Vihreät 1, Kristillisdemokraatit 1, Keskusta 1, Vasemmistoliitto 1 ja Meidän Lohja 1.

Valtuuston puheenjohtajana toimi Joonas Räsänen (SDP) ja hallituksen puheenjohtajana toimi 1.1.-31.5.2023 Pekka Luoma (KOK) ja 1.6.-31.12.2023 Jussi Patinen (KOK). Tilinpäätöskertomuksen liiteosaan sisältyy yhteenveto eri toimielinten kokoonpanosta.

5.3. Lohjan kaupungin henkilökunta

Tulosalue	Henkilöstö
Konsernipalvelut	88
Tekninen toimi	294
Kaupunkikehitys	75
Ympäristöterveyspalvelut	34
Kasvu ja oppiminen	1271
Kulttuuri- ja vapaa-aika	263
Yhteensä	2 025

Taulukko. Lohjan kaupungin henkilökunta 31.12.2023

31.12.2023 tilanteessa Lohjan kaupungin palveluksessa työskenteli 2025 henkilöä, eli 1040 henkilöä vähemmän kuin vastaavana ajankohtana vuonna 2022. Otantahetkellä vakinaisessa palvelussuhteessa oli 844 henkilöä vähemmän kuin vuonna 2022.

Henkilöstön keski-ikä oli viime vuoden lopussa 47,6 vuotta. Se on hieman korkeampi kuin vuonna 2022 (46,8 vuotta).

Kokoaikaeläkkeelle vuonna 2023 jäi 26 henkilöä.

Vuonna 2023 henkilöstön sairauspoissaolopäiviä oli 17,2 päivää per henkilö. Sairauspoissaolopäivien lukumäärä on pienempi kuin vuonna 2022, jolloin vastaava luku oli 20,5.

Eniten sairauspoissaoloja aiheuttivat tuki- ja liikuntaelinsairaudet sekä sidekudosten sairaudet.

Diagnoosiryhmä	Sairauspoissaolopäivät (kpl)		Hlö lkm	Sairauslommat (lkm)						
		%		yht.	1-3 pv	4-9 pv	10-30 pv	31-60 pv	61-90 pv	yli 90 pv
Tuki- ja liikuntaelinten sekä sidekudosten sairaudet	6 467	34,7	223	411	87	183	97	14	9	21
Mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöt	554	29,8	131	248	13	55	130	30	8	12
Hermoston sairaudet	1 098	5,9	30	46	5	16	16	4	2	3
Sairauslommat ilman diagnoosia	1 011	5,4	216	307	206	101	0	0	0	0
Vammat, myrkytykset ja eräät muut ulkoisten syiden seuraukset	995	5,3	50	81	16	32	27	4	1	1
Hengityselinten sairaudet	793	4,3	114	158	56	96	6	0	0	0

Taulukko. Sairauspoissaolopäivät vuonna 2023 (lähde: Keski-Uudenmaan Työterveys)

Toteutuneet henkilöstökulut vuonna 2023 olivat 92,5 milj. euroa. Vuoteen 2022 nähden henkilöstökulut kasvoivat 6,5 milj. euroa (4,8 %). Henkilöstökulut ylittivät talousarvion noin 0,5 milj. eurolla. Työvoiman vuokraukseen käytettiin noin 15 100 euroa.

Talouden tasapainottamisohjelmassa asetettiin henkilöstöön kohdistuvia useita talouden tasapainottamistoimenpiteitä valtuustokaudelle 2019–2024. Vuoden 2023 osalta toimenpiteiden toteutumista on tarkemmin analysoitu lautakuntien osioissa.

6. Alueellinen yhteistyö

6.1. Seutuyhteistyö

Welcome II - matkailun kehittämishanke Länsi-Uudellamaalla

Welcome II -palveluiden tarkoitus oli kehittää matkailualan yrityksiä Länsi-Uudellamaalla ja saada aikaan uusia ja korkealaatuisia tuotteita ja matkapaketteja tuotteistamisen ja yhteistyön keinoin. Palveluun kuului myös digiosaamisen ja markkinointiosaamisen kehittäminen. Palvelun tarjosi yksi henkilö 100 %:sesti ja hankeaika oli 19.4.2021-31.12.2023. Hanke teki kaksi ohjevideoita matkailupalveluiden tuotteistamisesta. Kaksi yritystä, Westerby Gård Inkoosta ja Veitsitehdas Fiskarsista, sai yhdessä yrityssparraajan, Havsö Oy, kanssa tuotteistaa matkailupalvelun, ja prosessista tehtiin ohjevideo. Xamk:in restonomiopiskelija teki opinnäytetyönsä Länsi-Uudenmaan matkailuyrityksien yhteistyöstä. 'Yhdessä enemmän' -valmennus järjestettiin osana opinnäytetyötä.

Carbon Neutral Experience — Uudenmaan matkailusektorin matka kohti hiilineutraaliutta

Carbon Neutral Experience ja sen palvelut toteutettiin aikavälillä 1.8.2021 – 31.7.2023. Projektissa toteutettiin palveluita, jotka auttoivat uusmaalaisia matkailuyrityksiä kehittämään liiketoimintaansa vastuullisemmaksi ja vähähiilisemmäksi samalla sekä Suomen että Uudenmaan hiilineutraalisuustavoitteita edistään. Mukaan olivat sitoutuneet 15 kuntaa: Espoo, Hanko, Helsinki, Hyvinkää, Inkoo, Järvenpää, Karkkila, Lapinjärvi, Lohja, Porvoo, Raasepori, Sipoo, Siuntio, Tuusula sekä Vantaa. Projektia rahoitti Uudenmaan liitto. Projektin budjetti oli 361 178 euroa. Tämän hankkeen yhtenä tavoitteena oli, että Uudenmaan matkailutuotteet on tuotteistettu kestäviksi kotimaisia ja kansainvälisiä asiakkaita kiinnostaviksi, verkkokaupasta ostettavissa oleviksi kokonaisuuksiksi.

Carbon Neutral Experience 2.0 Carbon Neutral Experience sai jatkoa Uudenmaan liiton AKKE-rahoituksesta ja alkoi 1.8.2023. Carbon Neutral Experience 2.0:n kokonaisbudjetti on 480 875 euroa ja hankkeen on määrä jatkaa 31.7.2025 asti. Ammattikorkeakoulut Novia ja Haaga-Helia ovat hankkeen osatoteuttajia ja tuovat mukanaan kattavasti asiantuntemusta ja innovaatio-osaamista. Yhteensä 13 kuntaa Uudenmaan alueelta on mukana hankkeessa ja osallistuu päätoteuttajan 20 prosentin omarahoitusosuuteen. Nämä kunnat ovat Helsinki, Raasepori, Tuusula, Porvoo, Hyvinkää, Espoo, Vantaa, Hanko, Sipoo, Lohja, Siuntio, Inkoo ja Nurmijärvi. Tämä erityisen laaja yhteistyö mahdollistaa laajan maakunnallisen vaikuttavuuden ja on hyvä esimerkki aiheen tärkeydestä ja yhteiseen tavoitteeseen sitoutumisesta.

Carbon Neutral Experience 2.0 (CNE 2.0) -hankkeessa jatketaan siitä, mihin edellisessä CNE-hankkeessa jäätiin. Tässä jatkohankkeessa hyödynnetään erityisesti kiertotalouden mahdollisuuksia matkailualan päästöjen vähentämisen keinoina sekä edistetään muutokkyvykkyyttä alati muuttuvassa toimintaympäristössä. Tarvitaan yhä vahvempaa tiedolla johtamista, yhteistyötä sekä yritysten sparrausta kohti hiilineutraalia Uuttamaata vuoteen 2030 mennessä. CNE 2.0-hanke edesauttaa maakuntatasoista koordinaatiota ja innovaatio toimintaa. Vuonna 2023 hankkeessa tehtiin muuan muassa alkukartoituksia, joissa haastateltiin uusimaalaisia matkailualan yrittäjiä sekä selvitettiin matkakohteiden kestävyuden lähtötilaa.

Omistajakuntien päätöksen jälkeen laittaa Novago selvitystilaan, CNE 2.0 on sovittu siirrettäväksi Posintran haltuun 1.3.2024 lähtien.

6.2. Novago yrityskehitys vuonna 2023

Uusyrittäjäneuvonnassa kävi vuoden 2023 aikana 209 uutta asiakasta, joiden kanssa henkilökohtaisia tapaamisia toteutettiin 441 kappaletta. Vuoden aikana perustettiin uusyritysneuvonnan kautta 116 yritystä Novagon toiminta-alueelle. Koko Novagon toiminta-alueella uusia yrityksiä perustettiin yhteensä 555 kappaletta, joista 20,9 % hyödynsi uusyritysneuvonnan palveluita. Vuonna 2023 asiakastapaamiset toteutettiin sekä kasvokkain että etänä asiakkaan toiveen mukaan. Uusyrittäjäneuvonnan kautta perustettiin vähemmän yrityksiä vuonna 2023 vuoteen 2022 verrattuna. Syynä perustettujen yritysten määrän laskuun saattaa olla kiristynyt taloustilanne, kohonneet korkokustannukset sekä energian hinnan nousu. Vuoden aikana laadittiin Startti Plus 2.0 palvelun kautta 23 myynnin ja markkinoinnin kehittämissuunnitelmaa uusille starttirahan saaneille yrittäjille. Startti Plus -peruspalvelun lisäksi asiakas pystyi valitsemaan 1–4 jatkoneuvontatapaamista. Jatkoneuvontatapaamisten tarkoituksena oli syventää peruspalvelussa käsiteltyjä myynti- ja markkinointitaitoja. Uusyrittäjäneuvojat kävivät vuoden 2023 aikana pitämässä useita esityksiä yrittäjyydestä ja Novagon palveluista alueen ammattikouluille, ammattikorkeakouluille, sekä muille yhteistyötahoille ja alueen yrittäjäjärjestöille. Uusyrittäjäneuvojat osallistuivat vuoden aikana Suomen Uusyrittäjäkeskuksen useisiin infoihin, webinaareihin, koulutuksiin sekä verkostopäiviin.

Toimivien yritysten kehittämisspalveluiden kohderyhmänä ovat Länsi-Uudenmaan alueen yritykset, jotka ovat toimineet vähintään 2 tilikautta, ja joilla on yksilöity tarve sekä riittävät taloudelliset ja henkilöstöresurssit kehitystoimenpiteiden toteuttamiseen. Yritysten kehityspalvelut ovat laaja-alaisia, pitkäjänteisiä ja syvällisiä kehitystoimenpiteitä yrityksen koko elinkaaren aikana. Poikkeuksina ovat erityisen kasvukykyiset ja kansainvälisille markkinoille pyrkivät nuoret tai alueelle sijoittumista harkitsevat yritykset.

Myös energiakysymykset sekä kestävä kehityksen asettamat uudistusvaatimukset ovat nousseet yritysten tietoisuuteen ja näissä asioissa on annettu myös tietoa Novagolta. Kehitystoimenpiteiden toteuttaminen edellyttää keskimäärin 2–5 asiakastapaamista, ja ovat kestoaltaan tavanomaisesti 1,5–2,5 tuntia. Toimivien yritysten kehityspalveluita täydennettiin yhteistyökumppanien avulla niiltä osin, kun niitä ei omien resurssien puitteissa ollut mahdollista toteuttaa. Yhteistyökumppaneina toimivat asiantuntijaverkoston asiantuntijat ja yhteishankkeet, joihin osallistuttiin muiden, yleensä julkisten toimijoiden kanssa.

Novago on myös ollut mukana toteuttamassa Yrittäjän talousapu -palvelua. Yrittäjän talousapu on valtakunnallinen palvelukokonaisuus, joka tarjoaa apua ja neuvontaa pk-yrityksille ja yrityksille talous- ja maksuvaikeuksiin ja niiden ehkäisyyn liittyen. Palvelu koostuu valtakunnallisesta neuvontapalvelusta, verkkosivuista ja neuvontapalvelua tukevista alueellisista palveluista, joiden kanssa käydyt keskustelut ovat ehdottoman luottamuksellisia. Yrittäjän talousapua koordinoi työ- ja elinkeinoministeriön ohjaama Työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskus. Palvelua kehitetään osana EU:n laajuista Early Warning -toimintamallia.

Yrittäjäneuvontaan on saatu tukea myös ulkopuolisen rahoituksen avulla. Pääasiassa näillä ulkopuolista rahoitusta saaneilla palveluilla Novagon neuvojat ovat pystyneet laajentamaan palvelutarjontaansa alueen yrityksille ja näin vastanneet yrityskentältä tulleisiin toiveisiin. Kaikkien SYY-palveluiden hyväksytyjen budjettien mukaan, yrityksille suunnattuihin palveluihin on vuoden 2023 aikana saatu noin 270 000 euroa ulkoista rahoitusta.

Vuonna 2021 Lohja ja Siuntio ja vuonna 2022 Raasepori, Hanko ja Inkoo olivat irtisanoneet Novagoa koskevan osakassopimuksen siten, että kuntien irtautuminen yhtiöstä toteutuisi vuo-

den 2023 lopussa. Tämän seurauksena omistajat päättivät yksimielisesti asettaa Novagon selvitystilaan ylimääräisessä yhtiökokouksessa 30.11.2023 siten että selvitystilamenettely alkoi 1.12.2023. Selvitysmieheksi valittiin AA Tommi Koposen, Rödl & Partner Asianajotoimisto Oy:stä Toimintojen alasajo alkoi heti 1.12.2023 koko henkilöstön irtisanomisella.

CEGO, Circular Economy Goes East and West

Hiilineutraalius ja kiertotalouden mukaiset ratkaisut ovat keskeisiä tavoitteita niin Euroopan Unionin kuin Suomen ja sen maakuntien elinkeinopoliittisessa kehitystyössä. Suomessa kiertotalouden liiketoiminnan osuus on kuitenkin pysynyt alle viidessä prosentissa 2013–2019 välisenä aikana. Tutkimusten mukaan kiertotalouden systemisen muutoksen saavuttamisessa keskeistä on laaja yhteistyö ja puolueettomaksi koettu koordinaatio. Circular Economy Goes East and West -palvelu pyrkiikin edesauttamaan kiertotalouden systemistä muutosta Uudenmaan alueella laaja-alaisen yhteiskehittämisen, yhteistyön ja puolueettoman koordinaation keinoin. Palvelua koordinoi Laurea-ammattikorkeakoulu ja muina toteuttajina ovat kehitysyhtiöt Posintra, Keuke ja Novago, 31.8.2023 asti.

Luotsi - luotsaa yrityksiä koronakriisistä elpymiseen

Luotsi-palvelussa etsittiin yhdessä yrittäjän kanssa yritykselle taloudellista kasvua uudistamalla yrityksen liiketoimintaa kilpailukyvyyn edistämiseksi avainsanoilla muutosvalmius, kestävä kehitys ja digitalisaatio. Kohderyhmänä luovien alojen, hyvinvointi- ja liikunta-alojen sekä muiden palvelualojen mikro- ja pienyritykset painottuen naisvaltaisiin toimijoihin. Palvelun toteutusaika oli 1.8.2021- 31.8.2023, jonka aikana toteutettiin kaksi noin vuoden mittaista palvelujaksoa ja yhteen jaksoon otettiin koko alueelta yhteensä 30 yritystä mukaan (10 yritystä/kehitysyhtiö/jakso). Jaksojen aikana toteutettiin muutoskyvykkyyden edistämisen työpaketit. Luotsi palvelun päätoteuttaja oli Posintra, osatoteuttajina Keski-Uudenmaan Kehittämiskeskus Oy Keuke ja Novago Yrityskehitys Oy. Palvelu rahoitettiin Euroopan sosiaalirahaston REACT-EU rahoituksella, joka on osa EU Covid-19-pandemian takia toteuttamia toimia.

TUUS – Tulevaisuususkoa ja hyvinvointia yrittäjille

TUUS – palvelu käynnistyi toukokuussa 2021 ja päättyi elokuussa 2023. Palvelun toteuttajina olivat Laurea ammattikorkeakoulu ja Novago Yrityskehitys Oy. Palvelun tavoitteena on kirkastaa yrityksen strategia ja visio siten, että yrityksille tarjotaan mahdollisuus osallistua Laurea ammattikorkeakoulun toteuttamiin räätälöityihin tulevaisuus- ja strategiatyöpajoihin, maisteriopiskelijoiden lopputöinään raportointiin tutkimuksiin ja Novagon toimivien yritysten kehityspalveluihin.

Toivo@Tee

Novago oli palvelussa osatoteuttajana 20 % työpanoksella. Päätoteuttajana oli Laurea ja osatoteuttajina lisäksi Metropolia ja Putiikkiopisto Orrela. Palvelusta käytiin kertomassa Suomen Uusyrityskeskusverkostolle sekä nauhoitettiin Podcast-jakso, joka käsittelee vastuullista yrittämistä ja siihen siirtymistä. Podcast julkaistiin maaliskuussa 2023. Novagon osuus painottuu lähinnä vihreän yritysneuvonnan lanseeraukseen ja siihen liittyvän materiaalin kasaamiseen, sekä palvelusta tiedottamiseen alueen yrittäjille. Palvelussa on toiminut yhteensä 40 yrittäjää. Vuonna 2023 ei otettu enää uusia yrittäjiä mukaan. Hanke päättyi 31.3.2023.

7. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestäminen

7.1. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tarkoitus ja järjestäminen

Sisäinen valvonta on osa kunnan johtamista ja hallintaa, joilla arvioidaan asetettujen tavoitteiden toteutumista, toimintaprosesseja ja niitä uhkaavia riskejä. Kuntalain 14 §:n mukaan valtuusto päättää sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan voimassa olevat ohjeet on hyväksytty kaupunginhallituksessa 22.1.2018 (§ 25). Sisäisen valvonnan ohjeiden lisäksi laadittiin kaupunginvaltuuston hyväksyttäväksi kuntaliiton suosituksen mukaisesti asiakirja Lohjan kaupungin ja kaupunkikonsernin sisäisen tarkastuksen ja riskienhallinnan toimeenpanosta (kh 22.1.2018 § 25). Nämä ohjeet on päivitetty ja tulossa päätöksentekoon kevään 2024 aikana.

Sisäinen valvonta on johdon ja hallinnon työväline, jonka avulla pyritään varmistamaan kaupungin toiminnan lainmukaisuutta, edistämään kaupungin tavoitteiden saavuttamista sekä ennaltaehkäisemään resurssien tuhlaamista ja väärinkäytöksiä.

Riskienhallinta on kiinteä osa sisäistä valvontaa. Se tarkoittaa johdonmukaista tapaa ennakoita, tunnistaa, analysoida sekä hallita kaupungin toimintaan liittyviä uhkia ja mahdollisuuksia. Hyvin toteutettuna sisäinen valvonta sekä riskienhallinta edistävät kaupungin toiminnan tuloksellisuutta ja vaikuttavuutta.

Lohjan kaupungin sisäisen valvonnan vastuut ja tehtävät määräytyvät kuntalain mukaisesti. Toimielimet, kaupunginjohtaja, tulos- ja vastuualueiden johtajat ja esihenkilöt toteuttavat ja kehittävät vastuualueensa sisäistä valvontaa.

Toimielimet, johto ja esihenkilöt ovat vastuussa siitä, että heidän alaisessaan toiminnassa noudatetaan lakia, kaupungin omia määräyksiä, sääntöjä ja ohjeita. Tämä edellyttää selkeää tehtävien ja toimivallan määrittelyä sekä jatkuvaa kouluttamista ja viestintää. Johdolla on selontovellisuus alaisestaan toiminnasta. Havaittuihin epäkohtiin, virheisiin tai poikkeamiin tulee aina puuttua tarkoituksenmukaisella tavalla, jotta organisaation johtamislinja pysyy yhdenmukaisena ja ennakoitavana. Johdon ja esihenkilöiden vastuulla on myös toiminnan jatkuva kehittäminen toimintaympäristön muutosten keskellä. Kaupungin controller kouluttaa ja ohjeistaa sisäisen valvonnan toimintatapoja.

Sisäinen tarkastus toimii ylimmän johdon tukena ja antaa suosituksia sisäisen valvonnan kehittämiseksi havaintojensa perusteella. Henkilöstö noudattaa lakeja, kaupungin määräyksiä ja ohjeita ja raportoi mahdollisista poikkeamista esihenkilöille tai tarvittaessa muihin kanaviin.

Sisäisen valvonnan järjestämistä ohjaavat keskeiset määräykset ovat kaupunginvaltuuston hyväksymät hallintosääntö sekä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteet ja ohjeet. Näiden lisäksi toimintaa ohjataan muilla aihekohtaisilla konsernimääräyksillä, päätöksillä, ohjeilla sekä toimivallan delegointipäätöksillä.

Johdon, esihenkilöiden ja henkilöstön arjessa toteuttamat valvontatoimenpiteet ratkaisevat sisäisen valvonnan onnistumisen ja vaikuttavuuden.

Laki Euroopan unionin ja kansallisen oikeuden rikkomisesta ilmoittavien henkilöiden suojelusta tuli voimaan 1.1.2023. Ns. ilmoittajansuojelulaki velvoittaa kuntaorganisaatioitakin tarjoamaan luotettavan kanavan väärinkäytösepäilyjen ilmoittamiseen. Lohjan kaupungilla lain mukainen

ilmoituskanava on ollut käytössä vuodesta 2022 alkaen. Tavoitteena on tunnistaa ja ennaltaehkäistä väärinkäytöksiä sekä edistää kaupungin toiminnan avoimuutta ja luotettavuutta. Intrasta löytyvän linkin kautta kaupungin palveluksessa olevat voivat luottamuksellisesti ja turvallisesti ilmoittaa epäilemistään tai havaitsemistaan epäkohdista. Lohjan kaupungilla on nimettyjen henkilöiden käsittelytiimi ilmoitusten käsittelyprosessia varten. Kaikki toiminta ilmoituskanavassa tallentuu lokiin, jolloin varmistutaan muun muassa siitä, ketkä ovat nähneet ilmoituksen sisällön ja mitä kommunikaatiota asiasta on käyty ilmoittajan kanssa. Ilmoituskanavan kautta selvitettäväksi tulleista ilmoituksista raportoidaan yleisellä tasolla kaupunginhallitukselle.

7.2. Sisäisen valvonnan organisointi ja painopisteet tilikaudella 2023

Lohjan kaupungin ja kaupunkikonsernin sisäisen tarkastuksen ja riskienhallinnan perusteet -asiakirjassa on määritelty sisäisen tarkastuksen päämäärät, tavoitteet ja niistä vastaavat tahot. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimeenpano koskee koko organisaatiota. Sisäinen valvonta on kaupunginhallituksen ja ylimmän johdon valvontaväline. Sisäisen valvonnan tarkoituksena on auttaa tutkimalla ja arvioimalla onko toimialojen ja tulosalueiden valvonta riittävää sekä tuottaa informaatiota päätöksenteon tueksi. Ensisijainen painopiste tulee olla tulevaisuuteen tähtäävissä kehittämistoimenpiteissä.

Valvonnan toimivuudesta vastaa kaupunginhallitus ja kaupunginjohtaja. Valvonnan toteuttamisvastuu on kuitenkin kaikilla tulosalueiden esihenkilöillä sekä myös muulla henkilöstöllä. Lautakunnat vastaavat toimialallaan sisäisen valvonnan ja riskien hallinnan järjestämisestä, toimeenpanon valvonnasta ja tuloksellisuudesta, sekä raportoivat kaupunginhallitukselle sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä (hallintosääntö 1.10.2023 § 77).

Kaupunginjohtaja sekä toimialojen ja tulos-/vastuualueiden muut johtavat viranhaltijat vastaavat sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimeenpanosta ja tuloksellisuudesta toimialallaan ja tulos-/vastuualueellaan, ohjeistavat alaisiaan toimintayksiköitä sekä raportoivat kaupunginhallituksen antamien ohjeiden mukaisesti.

Toimintayksiköiden esihenkilöt vastaavat yksikön riskien tunnistamisesta, arvioinnista, riskienhallinnan toimenpiteiden toteutuksesta ja toimivuudesta sekä raportoivat kaupunginhallituksen antamien ohjeiden mukaisesti.

Konsernijohto vastaa konserniyhteisöjen ohjauksesta sekä niiden sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisen ja tuloksellisuuden valvonnasta. Konserniohje hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa 24.5.2023.

Controller valvoo kaupungin sisäisen valvontajärjestelmän toimivuutta sisäisen tarkastuksen toimintaohjeessa hyväksytyyn toimintavaltuutuksen nojalla. Controllerin tehtäviin on sisällytetty myös tiedolla johtamisen kehittämistä.

Sisäisen tarkastuksen vuosisuunnitelma, joka on ohjeellinen ilman tarkkoja aikarajauksia, päätettiin jatkamaan vuoden 2023 loppuun asti. Vuoden 2023 aikana pääpaino oli sisäiselle tarkastukselle kohdennetuissa erityisselvityksissä.

7.3. Riskienhallinta

Kaupungin riskienhallintaohjeet on hyväksytty samanaikaisesti sisäisen valvonnan ohjeiden kanssa vuonna 2018. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohje päivitetty ja tulossa päätöksentekoon keväällä 2024.

Riskien tunnistaminen

Riskien tunnistamista helpottaa riskien luokittelu strategisiin, toiminnallisiin, taloudellisiin ja vahinkoriskeihin. Riskit liittyvät sekä kaupunkikonsernin sisäiseen toimintaan että toimintaympäristöstä tuleviin ulkoisiin riskeihin:

- Strategiset riskit uhkaavat kunnan tavoitteiden ja strategian toteuttamista vaarantaen toiminnan edellytykset ja vision toteutumisen. Riskit liittyvät keskeisesti ulkoisen toimintaympäristön muutoksiin.
- Taloudelliset riskit liittyvät sisäisiin tai ulkoisiin taloudellisiin tekijöihin, sijoituksiin, rahoitukseen sekä rahoitusmarkkinoihin.
- Toiminnalliset riskit liittyvät palvelujen jatkuvuuteen ja riippuvuuksiin, henkilöstön toimintaan ja osaamiseen, organisaation sisäisiin prosesseihin sekä asiakasprosesseihin, palvelun epäonnistumiseen, tietojärjestelmiin, sopimuksiin sekä myös väärinkäyttöihin ja muuhun lainvastaiseen toimintaan.
- Vahinkoriskit ovat usein seurausta odottamattomista ja äkillisistä, monesti vakuuttamiskelpoisista, tapahtumista, joista voi seurata onnettomuus, rikkoontuminen tai vahingonkorvausvelvollisuus.

Riskien arviointi

Riskien arvioinnin tarkoitus on auttaa tekemään päätöksiä riskianalyysin tulosten perusteella siitä mitä riskejä on tarpeen käsitellä ja mikä on niiden käsittelyn toteuttamisen tärkeysjärjestys. Riskien merkitys muodostuu riskien todennäköisyyden ja riskien vaikutuksen tulona:

- Riskin todennäköisyyden arviointi asteikolla 1–5: mitä suurempi toteutumisen todennäköisyys, sitä suurempi arvo annetaan.
- Riskien vaikutuksen arviointi asteikolla 1–5: mitä suurempi vaikutus tavoitteisiin tai toimintoihin taikka taloudellisesti, sitä suurempi arvo annetaan.

Kokonaisarvioinnin perusteella riskit jaetaan merkittävyyden perusteella vähäisiin, kohtalaisiin, merkittäviin ja kriittisiin riskeihin.

TODENNÄKÖISYYS	Erittäin yleinen 5	Vähäinen	Kohtalainen	Merkittävä	Kriittinen	Kriittinen
	Yleinen 4	Merkityksetön	Vähäinen	Kohtalainen	Merkittävä	Kriittinen
	Satunnainen 3	Merkityksetön	Vähäinen	Kohtalainen	Kohtalainen	Merkittävä
	Harvinainen 2	Merkityksetön	Merkityksetön	Vähäinen	Kohtalainen	Merkittävä
	Erittäin harvinainen 1	Merkityksetön	Merkityksetön	Merkityksetön	Vähäinen	Kohtalainen
		1 Ei seurauksia	2 Lieviä/vähäisiä	3 Vakavia/merkittäviä	4 Suuria	5 Erittäin suuria
VAIKUTUKSET						

Kuva. Riskien arviointimatriisi.

Riskien hallintatoimenpiteet

Toimialat ja konserniyhtiöt arvioivat omalla vastuualueellaan tunnistamansa riskit, joille arvioivat toteutumisen todennäköisyyden ja vaikutuksen. Tunnistetuille riskeille tulee määritellä toimenpiteet riskin hallitsemiseksi sekä nimetä vastuuhenkilö.

Jos tilikauden aikana havaitaan merkittäviä tai kriittisiä riskejä, on toimialojen ja konserniyhtiöiden välittömästi raportoitava riskeistä sekä niiden hallinnan menetelmistä lautakunnille tai konsernijohtolle, jonka on ryhdyttävä välttämättömiin toimenpiteisiin raportin takia.

Riskienhallinnan toimenpiteet (poistaminen, pienentäminen, siirtäminen, hajauttaminen) kohdistetaan erityisesti kohtalaisiin, merkittäviin ja kriittisiin riskeihin. Riskienhallinnan toimenpiteisiin sisältyy valitun/ valittujen riskienhallintatapojen toteuttaminen. Vaihtoehtoja voivat olla esimerkiksi:

- riskin torjuminen päättämällä olla aloittamatta tai jatkamatta riskin aiheuttavaa toimintaa;
- riskin ottaminen tai lisääminen jonkin mahdollisuuden hyödyntämisen takia;
- riskin todennäköisyyden ja/tai seurausten vähentäminen;
- riskin jakaminen toisen osapuolen tai osapuolten kanssa (esimerkiksi sopimusten ja rahoittamisen kautta) sekä
- riskin hyväksyminen (ja sen toteutuessa toipuminen) tietoon perustuvalla päätöksellä.

Valinnassa tulee ottaa huomioon seuraukset organisaatiolle ja sidosryhmille sekä vaikutukset toimintaympäristöön.

Riskikarttoja tulee tarkistaa ja arvioida päivittää säännöllisesti.

Työturvallisuuslain mukaista riskien arviointia tehdään työyksikötasolla työssä ilmenevien vaaratekijöiden tunnistamiseksi ja niiden merkitsevyyden arvioimiseksi sekä riskin pienentämiseksi/poistamiseksi. Tämä on osa työsuojelutoimintaa, mutta myös yksikön tuottaman palvelun turvaamista sekä toimintaan liittyvien vaaratilanteiden ennakoimista.

Työpaikkojen riskien ja vaarojen arviointia tehdään dokumentoidusti ja säännöllisesti. Kaupungille on hankittu WPro-ohjelmisto työturvallisuusriskien dokumentointiin ja käsittelyyn. Esihenkilöt saavat sähköisesti tiedot vastuullaan oleviin toimintoihin liittyvistä läheltä piti- ja työtapaturmailmoituksista. Esihenkilöt käyvät ilmoituksia koskevat asiat läpi työyhteisössä. Ilmoitusten määrät ja keskeiset teemat raportoidaan luottamushenkilöille henkilöstöraportissa vuosittain.

Edellisten vuosien tapaan työterveysneuvotteluilla sekä työpaikkaselvityksillä on vaikutettu henkilöstöriskeihin mm. toiminnan jatkuvuuden turvaamiseksi ja työn kuormitukseen tasaimiseksi sekä sairauspoissaolojen vähentämiseksi.

Tapaturmien ennaltaehkäisyyn on yritetty vaikuttaa mm. kannustamalla aktiivisesti havainnoimaan omaan työympäristöään ja ilmoittamaan poikkeamista turvallisuushavaintoilmoituksin. Koko henkilöstölle tarkoitetut työsuojelutunnit pidettiin kerran kuukaudessa verkkotapahtumina.

Kaupunkitasoisia riskejä niin toiminnan kuin henkilöstönkin kannalta on arvioitu konsernipalveluiden tulosalueella ja toimialoittain. Merkittäviä riskejä (riskikerroin ≥ 16) tunnistettiin Konsernipalveluiden vastuualueella kahdeksan, Kaupunkirakenne-toimialalla kolme ja Sivistystoimialalla nolla. Riskit päivitetään vuosittain ja toimenpiteiden toteutumisesta arvioidaan vuosittain 3. osavuosikatsauksen yhteydessä.

7.4. Selonteko sisäisen valvonnan järjestämisestä

Sisäinen valvonnan ja riskienhallinnan ohjaus

Sisäisen valvonnan ohjeen lisäksi hallintosääntö ohjaa osaltaan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämistä. Hallintosäännön mukaan Kaupunginhallitus vastaa sisäisen valvonnan järjestämisestä ja toimivuuden varmistamisesta. Sisäisen valvonnan vastuuta on hallintosäännössä osoitettu myös lautakunnille sekä viranhaltijoille ja esihenkilöille.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tuloksellisuuden osalta keskeisimmät kehittämistarpeet ovat strategisten, toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden mittaroinnissa ja säännöllisessä seurannassa, merkittävimpien riskien systemaattisessa käsittelyssä sekä riittävän sisäisen valvonnan järjestämisessä muuttuvassa toimintaympäristössä.

Riskienhallinnan järjestäminen

Säännöllinen riskienarviointi sisältyy toimintaprosesseihin toimialoilla ja kokonaisvaltaisen riskienarvioinnin toteutuminen on tavoitteena kaikessa toiminnassa. Kaupungin toimintaympäristöön ja toiminnan organisointiin liittyviä riskejä arvioidaan kaupungin johtoryhmässä koko kaupungin tasolla mm. muodostettaessa kantaa ulkoisiin ja sisäisiin muutoksiin tai muutosuhkiin. Strategisten riskien tilannearvio ja hallinta toteutuu osana strategian sekä toiminnan ja talouden raportoinnin prosessia.

Riskienhallintaprosessi on kuvattu valtuuston vahvistamissa sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteissa. Toimialoille ulottuvan, kaupunkitason riskienhallintaprosessin toteutukseksi jatketaan yhteisten toimintamallien kehittämistä ja jalkauttamista.

Työsuojeluriskit arvioidaan työpaikoilla. Tapahtuneista työtaturmista ja vaaratilanteista raportoidaan eteenpäin, jotta vastaavat tapahtumat voidaan välttää jatkossa. Kehitystarpeita on tunnistettu riskienarvioinnissa. Riskien arvioinnissa on myös jatkossa panostettava siihen, että strategiset ja operatiiviset tavoitteet on määritelty riittävällä selkeydellä, jotta tavoitteiden saavuttamista uhkaavat riskit pystytään tunnistamaan.

Johtamistapa ja organisaatiokulttuuri

Jokaisen toimialan johtamisjärjestelmä, oma sisäinen valvonta ja sisäiset kontrollit ovat ensisijainen keino toiminnan laillisuuden, oikeellisuuden ja tuloksellisuuden varmistajana. Toimialat tuottavat oman toimintaympäristön vaatimat toimintaa ohjaavat ohjeet ja käytännöt. Toimialan johto seuraa lakien, ohjeiden ja päätösten noudattamista sekä mm. hyvän hallintotavan noudattamista strategisella tasolla. Toimialan esimiehet valvovat käytännön tasolla alaistansa toimintaa.

Organisaation tehtävät ja päätösvalta on vahvistettu hallintosäännössä.

Tavoitteiden toteutuminen ja tuloksellisuuden arviointi

Vuoden 2023 talousarvion ja käyttösuunnitelmien tavoitteet ja toimenpiteet johdettiin kaupunki­strategian 2017–2025 pohjalta. Uusi kaupunkistrategia hyväksyttiin joulukuussa 2022 ja strategian toimenpidesuunnitelma keväällä 2023. Jatkossa strategian arviointi tehdään vuosittain tilinpäätöksen yhteydessä.

Kaupunkitasoisten tavoitteiden ja toimenpiteiden etenemistä, varojen käyttöä ja toiminnan tuloksellisuutta arvioitiin pääsääntöisesti lautakunnille, kaupunginhallitukselle ja valtuustolle tuottuihin neljännes- ja puolivuosisikatsauksiin ja kuukausiraportteihin pohjautuen.

Tarkastuslautakunta suorittaa omalta osaltaan seurantaan siitä, kuinka hyvin kunta onnistuu valtuuston tahtotilan toteuttamisessa ja kuinka tuloksellista toiminta on.

Talouden seuranta ja rahoituksen valvonta

Toimintamenojen, merkittävien sopimusten ja investointien hyväksymisoikeudet on määritelty valtuuston hyväksymän hallintosäännön sekä talousarviossa hyväksytyjen kaupunginhallituksen, lautakuntien ja viranhaltijoiden toimivaltuuksien mukaisesti.

Kunnan talousseuranta on kehitetty ottamalla käyttöön talouden ja toiminnan seurantaohjelmisto Kuntamaisema, joka on myös luottamushenkilöiden käytettävissä. Lisäksi kunnanhallitus saa talouden ja verotulojen kuukausiraportit. Talouden seuranta on kehitetty siten, että kaupunginhallitukselle viedään tiedoksi kuukausittain käyttötalouden toteumaraportti ennusteineen sekä verotulojen toteumatiedot.

Lisämäärärahojen hakemista tilivuoden aikana tulee ennakoida aiempaa paremmin, jotta myös valtuusto saa ennalta tiedon tilanteesta.

Ennaltaehkäisevät toimet

Strategiassa on määritelty tavoitteet ja toimenpiteet palveluiden, talouden, elinkeinojen, maankäytön, asumisen ja liikenteen kehittämiseksi. Jokaiselle strategiakauden vuodelle määritellään vuositavoitteet, joilla ohjataan organisaation ja henkilöstön toimintaa haluttuun suuntaan. Organisaatiokulttuuri, johtamistapa ja suhtautuminen yhteisiin päämääriin, tavoitteisiin ja ohjeistukseen luovat perustan sisäiselle valvonnalle ja riskienhallinnalle.

Kunnan omaisuus, asiakas- ja henkilöstöriskejä vastaan on suojauduttu vakuutuksilla, asiantuntija-apuna kilpailutettu meklari, joka hoitaa yhteydenpitoa kunnan ja vakuutusyhtiö Ifin välillä. Kaupungin vakuutusturvan kattavuuden arviointi on jatkuvaa ja päivitykset vakuutusturvaan tehdään vakuutuskaudella aina tarpeen mukaan.

Kuntalain 92 §:ssä säädetyn otto-oikeusmenettelyn avulla valvotaan, että toimielinten ja viranhaltijoiden päätökset on tehty lakien ja säännösten mukaisesti. Otto-oikeuden käyttämisestä on määräykset hallintosäännössä. Muiden päätösten osalta laillisuusvalvonta on lautakuntien vastuulla.

Kaupungin johtamisjärjestelmän oikeudellisena perustana on kuntalaki ja joukko muita säännöksiä. Kaupunginvaltuusto on hyväksynyt hallintosäännön, johon on kirjattu toimielinten ja viranhaltijoiden toimivallat.

Kaupunki on ottanut käyttöön ilmoittajansuojelulain edellyttämän ilmoituskanavan, jolla kunnan työntekijät voivat ilmoittaa työssään havaitsemistaan rikkomuksista tai väärinkäytöksistä.

Päätoiminen tietosuojavastaava on nimetty. Tietosuojarekisteriselosteita on käyty läpi ja tietosuojaan liittyviä asiakirjoja on päivitetty. Tietosuojavastaava on pitänyt koulutuksia tietosuojaan liittyen ja käynyt keskusteluita yksiköiden kanssa.

Valvonta

Keskitetysti ohjattuja ja läpi organisaation toteutuvia kontroleja ovat muun muassa taloushallinnon prosessit sekä ostamiseen, hankintoihin, maksamiseen, sopimushallintaan, tietoturvaan ja omaisuuden ja varojen valvontaan liittyvät ohjeiden mukaiset menettelyt.

Vaaralliset työyhdistelmät pyritään tunnistamaan ja tehtävät järjestetään siten että niitä ei toteudu. Sopimusten toteutumista valvotaan sopimusvalvonnan keinoin, mm. seuraamalla sopimuksiin liittyvien toimitusten tai taloudellisten vaikutusten poikkeamia.

Sisäisellä valvonnalla on tavoitteena estää myös epäeettistä toimintaa ja parantaa tällaisen toiminnan havaitsemista ja käsittelyä.

Päivittäisellä valvonnalla tarkoitetaan päivittäisen toiminnan ohjausta ja seuranta. Päivittäistä toimintaa ohjataan johto- ja hallintosäännöillä, henkilöstön vastuiden ja valtuuksien määrittelyllä sekä toimenkuvien, hyväksymisvaltuuksien ja varamiesmenettelyjen määrittelyllä sekä työohjeilla. Esihenkilöiden tehtävänä on seurata päivittäisen toiminnan lain sekä ohjeistuksien mukaisuutta.

Yhteenveto sisäisenvalvonnan järjestämisestä

Kaupunginhallitus toteaa toimielinten antamien selontekojen ja sisäisen tarkastuksen arviointien perusteella, että kaupungin yksiköiden sisäinen valvonta tuottaa pääosin kohtuullisen varmuuden toiminnan tuloksellisuudesta, lainmukaisuudesta, varojen ja omaisuuden turvaamisesta sekä johtamisen edellyttämän informaation riittävydestä.

Kaupunkitasolla on tunnistettu ja on arvioitu kuntaan ja sen toimintaan liittyviä riskejä osana sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa.

Tilikauden aikana ei ole ilmennyt tapahtumia, joissa toimielimet tai toimialat olisivat jättäneet noudattamatta merkittävällä tavalla tai tarkoituksellisesti kunnan sääntöjä ja ohjeita (mm. hallintosääntö, sisäisen valvonnan ohje sekä kaupunginhallituksen antamat ohjeet). Väärinkäytöksistä ei ole tehty sisäisen valvonnan ohjeen tarkoittamia ilmoituksia.

7.5. Kunnan ja sen intressitahoihin kuuluvien väliset liiketoimet

Lohjan kaupungilla ei ole ollut merkittäviä liiketoimia intressitahoihin kuuluvien kanssa vuonna 2022.

Intressitahojen väliset olennaiset ja ei-tavanomaiset liiketoimet

Kaupunginjohtajan kanssa on vuonna 2022 solmittu kuntalain mukainen johtajasopimus, jossa on sovittu erokorvauksesta. Erokorvaus on ensimmäisen kahden vuoden aikana kuuden kuukauden (6 kk) kokonaispalkkaa vastaava summa ja kahden vuoden jälkeen kymmenen kuukauden (10 kk) kokonaispalkkaa vastaava summa.

Elinvoimajohtaja on valittu Lohjan kaupungin osaomistaman Turun Tunnin Juna Oy:n hallituksen jäseneksi ja on toiminut vuonna 2022 hallituksessa.

Tiedossa ei ole muiden intressitahojen kanssa (kaupunginhallituksen jäsenet ja varajäsenet, kaupungin muiden toimielinten puheenjohtajat ja varapuheenjohtajat sekä johtavat viranhaltijat) olleita olennaisia, tavanomaisesta poikkeavia liiketoimia ja sitoumuksia.

Kunnan sekä sen tytär- ja osakkuusyhtiöiden väliset liiketoimet

Tiedossa ei ole olennaisia, tavanomaisesta poikkeavia liiketoimia ja sitoumuksia.

7.6. Ympäristöasiat

Lohjan kaupungin Hinku-työryhmä kokoontui vuonna 2023 kolme kertaa, minkä lisäksi ilmasto-työtä syvennettiin yksikkökohtaisissa tapaamisissa. Päästövähennystavoitteita edistettiin eri yksiköissä monipuolisesti Hinku 2.0 toimenpideohjelman painopisteitä (kestävä lämmitys ja energiankulutus, kestävä liikenne, sähköä uusiutuvista energialähteistä ja ekologinen ruoka) seuraten. Ympäristöministeriön avustama Lohjan ilmasto- ja kiertotalousjohtamisen uudet käytännöt -hanke jatkui vuoden 2023 aikana ja päättyi keväällä 2024.

Energiatehokkuustyötä jatkettiin kaupungin kiinteistöissä mm. laajan energiansäästön 50/50-kampanjan sekä asiaa käsittelevän Astetta alemmas -kampanjan muodossa. Kolmeen kohteeseen asennettiin energiatehokkuutta parantavat älytermostaatit ja yhteen kohteeseen lisättiin ilmalämpöpumppu. Näiden lisäksi keskuskeittiö Köökkiin ja vedenpuhdistamoon asennettiin aurinkokeräimet. Kahteen öljylämmityskohteeseen teetettiin energiamuodon vaihtoon remontoitisuunnitelmat.

Liikenteen päästöjen pienentämiseksi päätettiin käynnistää merkittävä joukkoliikenteen uudistaminen, toimittiin aktiivisesti Tunnin juna -hankkeessa, rakennettiin lisää kevyenliikenteen väyliä, vaihdettiin kaupungin omia ajoneuvoja sähkökäyttöisiin sekä selvitettiin sähkölatausverkoston kehittämistä. Ruoka- ja siivouspalveluissa mm. käynnistettiin ruokalistojen kehitystyö ruoka-aineiden päästövaikutuksia hyödyntäen ja lisättiin myrkyttömän siivouksen määrää.

Kaavoitus käynnisti v 2023 useita selvityksiä mm. uusiutuvan energian potentiaalin selvittämiseksi ja kestävien liikkumisratkaisujen arvioimiseksi. Kiertotaloutta edistettiin mm. kierrätyksen parantamisella tilaamalla kouluihin ja päiväkoteihin lajitteluastioita sisätiloihin sekä organisaation sisäisellä kalustekiertoprojektilla. Kaupunki kävi myös neuvotteluita useiden kiertotalous- ja vihreän siirtymän toimijoiden sijoittumisesta Lohjalle.

Ilmastotyön ja -johtamisen kehittämisessä keskityttiin erityisesti talouden ja ilmastotyön yhdistämiseen tuomalla 2024 talousarvioon ensimmäinen ilmastotyön vaikuttavuutta ja seurattavuutta tehostava ilmastobudjetti. Vähähiilisten hankintojen tekemisestä järjestettiin kaikille esihenkilöille koulutus, minkä lisäksi ilmastotavoitteita lähdettiin integroimaan investointihankkeisiin aluksi kolmen hankintakokeilun muodossa. Vesilaitos hankki myös merkittävät päästövähennykset tuoneet hiilivapaat sujutusputket. Hinku-toimiin varattua investointirahaa käytettiin vuonna 2023 165 000 euroa. Varat hyödynnettiin mm. aurinkovoima- ja energiatehokkuushankintoihin, hiilivapaisiin sujutusputkiin, kierrätysastioihin sekä Pusulan eläinlääkäritalon ja Nummen yhtenäiskoulun energiaremonttisuunnitelmien teettämiseen.

Ilmastotyöstä viestittiin sekä kaupungin sisäisesti, että ulkoisesti kaupungin verkkosivuja ja sosiaalisen median eri kanavia hyödyntäen.

7.7. Ei-taloudelliset asiat

Kirjanpitolain 3a luvun mukaisesti tilinpäätöksessä tulee antaa tiedot siitä, miten kunta huolehtii korruption ja lahjonnan torjunnasta sekä ihmisoikeusasioista. Tiedot annetaan siinä laajuudessa kuin se on tarpeen kirjanpitovelvollisen toiminnan vaikutusten ymmärtämiseksi.

Korruptiolla tarkoitetaan toimivallan tai vaikutusvallan väärinkäyttöä edun tavoittelemiseksi tai haitan aiheuttamiseksi. Laajan määritelmän mukaan korruptio voi olla lainvastaista, moitittavaa tai epäeettistä toimintaa.

Lahjonnalla tarkoitetaan lahjuksen tai muun perusteettoman edun saamista tai edes sen mahdollisuuden pyytämistä, tarjoamista, antamista, vaatimista tai hyväksymistä joko suoraan tai välillisesti siten, että se vaikuttaa joko kohdehenkilön tehtävien asianmukaiseen suorittamiseen tai siihen, miltä hänen toimintansa ulkopuolisista vaikuttaa.

Korruption ja lahjonnan torjunta lähtee rikkomusten tunnistamisesta. Vuoden 2022 aikana otettiin käyttöön ilmoittajansuojelulain mukainen Whistleblowing-ilmoituskanava (Laki Euroopan unionin ja kansallisen oikeuden rikkomisesta ilmoittavien henkilöiden suojelusta). Ilmoituskanavan tavoitteena on, että rikkomuksista ja väärinkäytöksistä ilmoittaminen on turvallista, eikä ilmoittajaan kohdisteta vastatoimia. Näin kanavan avulla myös tehostetaan rikkomusten ennaltaehkäisyä ja selvittämistä. Kanavasta on tiedotettu kaupungin eri verkostoissa. Vuoden aikana kertyneen kokemuksen mukaan kanavaa on hyödynnetty aktiivisesti, ja sen kautta tulleet ilmoitukset ovat johtaneet sisäisen valvonnan kehittämistoimenpiteisiin.

Oikeusministeriön vuonna 2022 julkaiseman selvityksen mukaan keskeinen korruption torjumisen ongelma kunnissa on usein tietämättömyys korruption eri ilmenemismuodoista. Koulutusten järjestämiselle seuraavina vuosina on tärkeää. Nollatoleranssi korruptiolle tulee olla tavoitteena ja toimintaa kehitetään jatkuvasti havaittujen riskien ja valvonnan heikkouksien perusteella. Puuttuminen ongelmiin ja esimerkiksi sisäisen tarkastuksen tekemiin havaintoihin tukee edelleen linjakasta johtamista sekä eettistä toimintakulttuuria. Jatkossa on kuitenkin edelleen kehitettävä korruption eri muotojen ennaltaehkäisyä ja havaitsemista aiemmassa vaiheessa. Johtajien ja esihenkilöiden näyttämä esimerkki on yksi tärkeimmistä keinoista vahvistaa oikein toimimista.

Sosiaalisen vastuun kantaminen ja ihmisoikeusasioiden hallinta on yhteiskuntavastuullisen kaupungin jokapäiväistä työtä. Yhdenvertaisuutta, tasa-arvoa sekä ihmisoikeuksia edistetään kaupungin tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmalla. Lisäksi kaupunki ottaa huomioon ihmisoikeuksien toteutumisen päätöksenteossaan, henkilöstöpolitiikassaan sekä sopimustoiminnassaan yksityisen sektorin kanssa.

Kaupungin hankinnoissa tulee tehdä arviointityötä hankintakategorioissa, joissa voi todennäköisimmin esiintyä ihmisoikeuksien toteutumiseen liittyviä riskejä. Tunnistettujen kipupisteiden avulla näitä riskejä voidaan hallita entistä paremmin tulevissa kilpailutuksissa. Myös kaupunkikonsernin vastuullisuusraportoinnin kehittäminen on tärkeää. Lohjan kaupungilla ei ole erillistä vastuullisuusraportointia. Korruption ja lahjonnan torjumisesta kaupunki huolehtii osana sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan menettelyjä.

Lohjan kaupungilla on käytössä kuntalain edellyttämä sidonnaisuusrekisteri, jossa on julkaistu tarkastuslautakunnan kokouksissa tarkastetut sidonnaisuusilmoitukset.

Korruption ja lahjonnan torjumisesta kunta huolehtii osana kunnan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan menettelyjä. Kaupunginhallitus hyväksyi vuonna 2017 ohjeen vieraanvaraisuudesta, eduista ja lahjoista (kh 16.10.2017 § 306).

Tiedottamisella, sisäisillä ohjeilla, sisäisen valvonnan ohjeistuksilla, sekä henkilöstön ja luottamushenkilöiden koulutuksella vaikutetaan siihen, että toiminnassa tunnistetaan korruption, lahjontaan ja ihmisoikeusasioihin liittyvät epäasiallisuudet. Läpinäkyvyyden ja sitä kautta kor-

ruption sekä lahjonnan vastaisen toiminnan edistämiseksi, on esimerkiksi tilinpäätösraportointia laajennettu.

Toiminnassa harmaan talouden torjuntaan on kiinnitetty huomiota seuraavasti:

- toiminnassa noudatetaan lakien, hallintosäännön ja toimintasäännön määräyksiä,
- hankinnat perustuvat kilpailutukseen niiltä osin kuin ohjeistukset edellyttävät ja
- muutoinkin hankinnoissa noudatetaan sisäisiä ohjeistuksia. Lisäksi urakoiden kilpailutuksessa varmistetaan, että yritys (mukaan lukien aliurakoitsijat), jonka kanssa sopimus solmitaan, on täyttänyt yhteiskunnalliset velvoitteensa ennen sopimuksen solmimista. Läpinäkyvyyden lisäämiseksi päätökset hintavertailuineen on päätöksenteon jälkeen luettavissa netistä. Viranhaltijapäätökset ovat pääosin luettavissa kaupungin nettisivuilta.

Kaupungilla ei käynnissä olennaisia talouteen vaikuttavia tutkimus- ja kehittämishankkeita. Toimialoilla kuitenkin vuoden 2023 aikana on ollut ja on vuoden 2024 aikana käynnissä toiminnan kehittämiseen liittyen useita pienempiä omia ja yhteistyöhankkeita. Näistä suurin osa on sivistyslautakunnan toiminnan alla.

Lohjan kaupungilla ei ole tiedossa sisäpiirikauppoja, joissa kaupunki olisi mukana, eikä myöskään ihmisoikeusrikkomuksista.

7.8. Keskeneräiset riita-asiat

Lohjan kaupunginkirjaston entinen kirjatoimittaja vaati käräjäoikeudessa Lohjan kaupungilta kirjatoimitusten laskutuksen perusteella viivästyskorjoja ja perintäkuluja 19.557,27 euron arvosta sekä oikeudenkäyntikulut. Käräjäoikeus hylkäsi kantajan vaatimukset helmikuussa 2021 ja velvoitti kirjatoimittajan korvaamaan kaupungin oikeudenkäyntikulut. Asiasta valitettiin hovioikeuteen. Lausunnot asiassa on annettu loppuvuodesta 2023 ja ratkaisua asiassa odotetaan kuluvan vuoden aikana.

Henkilö vaatii Lohjan kaupungilta käräjäoikeudessa terveystietoja sisältävässä salassa pidettävässä asiassa 1000 euron vahingonkorvausta sekä kantajan oikeudenkäyntikulujen korvaamista. Asia on vireillä käräjäoikeudessa, eikä valmisteluistunnolle ole vielä määrätty määräpäivää.

Lohjalaisia työntekijöitä ja viranhaltijoita on tehnyt henkilöstä rikosilmoituksen törkeästä kunnianloukkauksesta. Lohjan kaupunki on sitoutunut korvaamaan työntekijöidensä oikeudenkäyntikulut siltä osin, kuin niitä ei saada perittyä vastaajalta. Pääkäsitellyn aikataulusta ei ole tarkempaa tietoa.

Lohjalainen keskinäinen kiinteistöosakeyhtiö vaatii käräjäoikeudessa Lohjan kaupungilta 188 570,95 euron vahingonkorvausta ja ko. määrälle korkolain mukaista viivästyskorjoa kanteen tiedoksisaamisesta lukien sekä kaupungin velvoittamista korvaamaan kantajan oikeudenkäyntikulut korkolain mukaisine viivästyskorjoineen siitä lähtien, kun kuukausi on kulunut käräjäoikeuden ratkaisun antamisesta. Asia on vireillä käräjäoikeudessa. Valmisteluistunnolle ei ole vielä määrätty määräpäivää.

8. Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus

8.1. Tilikauden tuloksen muodostuminen

Lohjan kaupungin tilikauden tulos oli 14,4 milj. euroa ylijäämäinen ennen poistoeroja ja varauksia. Tilinpäätössiirtojen jälkeen tilinpäätös osoittaa 14,5 milj. euroa ylijäämää, joka on 2,6 milj. euroa muutettua talousarviota parempi. Edellisen vuoden talousarvioon verrattuna tulos parani noin 4,5 milj. euroa.

Toimintakate eli toiminnan nettomenot olivat 113,5 milj. euroa. Toimintakate parani 162,5 milj. euroa (58,9 %) edellisen vuoden tilinpäätöksestä ja heikkeni 10,3 milj. euroa (10 %) verrattuna toimintakatteeseen ilman sotea. Asukaskohtainen toimintakate oli -2 485 euroa (2022: -6 025 euroa). Edellisvuoteen nähden asukaskohtainen toimintakate pieneni 58,8 prosenttia.

Ulkoisia toimintatuottoja kertyi 39,7 milj. euroa, joka on 21,1 milj. euroa ja 34,8 % vähemmän kuin vuonna 2022. Ero johtuu sosiaali- ja terveydenhuollon tuottojen (27,3 milj. euroa) poistumisesta sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen myötä.

Ulkoisia toimintakuluja kertyi 153,4 milj. euroa, joka on 183,6 milj. euroa ja 54,5 % vähemmän kuin vuonna 2022. Ulkoiset toimintakulut ylittivät talousarvion 3,8 milj. eurolla. Suurimmat ylitykset tulivat seuraavissa tulosityksiköissä: varhaiskasvatus 1,1 milj. euroa (henkilöstömenot), perusopetus 1,2 milj. euroa (henkilöstömenot), maankäyttö- ja logistiikkapalvelut 1,3 milj. euroa (palveluiden ostot) sekä tilakeskus 1,8 milj. euroa (palveluiden ostot, sis. pakollinen varaus).

Materiaalien ostoissa syntyi 2,2 milj. säästö (mm. sähkö 1,3 milj. euroa).

Verorahoitusta yhteensä kertyi 98,6 milj. euroa, 46,2 prosenttia vähemmän kuin vuonna 2022. Verorahoitus ylitti talousarviossa oletetun 7,0 milj. eurolla. Valtionosuuksia kertyi 32,8 milj. euroa, 1,3 milj. euroa arvioitua enemmän. Vähennystä edelliseen vuoteen 63,4 %.

Talousarviota muutettiin käyttötalouden osalta kaksi kertaa vuoden aikana: Lasten, nuorten ja perheiden lautakunnan (1.8.2023 alk. sivistyslautakunta) toimintatuottoihin ja -kuluihin lisättiin saadut harkinnanvaraiset tuet avustukset, yhteensä 2,2 milj. euroa, toimintakatteen säilyessä ennallaan. Kaupunkikehityslautakunnan talousarvioon lisättiin 90 000 euroa yritysneuvontapalveluihin.

Seuraavissa kappaleissa toimintatuottojen ja toimintakulujen osalta vertailu tehdään vuoden 2022 tilinpäätökseen. Erot ovat suuria sote-uudistuksen takia.

Toimintatuotoissa myyntituotot toteutuivat 103,9 %:sesti ja pienenivät 16,8 % edelliseen vuoteen verrattuna johtuen sosiaali- ja terveyshuollon maksujen poistumisesta. Maksutuotot toteutuvat hieman arvioitua suurempina, mutta pienenivät edelliseen vuoteen verrattuna 66,1 %. Tuet ja avustukset toteutuvat 1,9 milj. euroa arvioitua parempina, vähennystä edelliseen vuoteen 51,3 %. Muiden tuottojen osalta vähennys 14,4 %. Muut myyntituotot jäivät 2,8 milj. alle arvioidun. Se selittyy osin pysyvien vastaavien myyntituotoilla, jotka jäivät 1,9 milj. euroa arvioidusta. Myös vuokratuotot jäivät alle arvioidun.

Henkilöstökulut pienenivät 33,9 % verrattuna vuoden 2022 tilinpäätökseen, mutta ylittivät talousarvion 481 300 eurolla. Palkat ylittyivät 779 500 eurolla ja henkilöstösivukulut alittuivat 298 200 eurolla. Suurimmat ylitykset henkilöstökuluissa oli varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa. Suurin alitus puolestaan oli ruoka- ja siivouspalveluissa.

Palvelujen ostot pienenivät 79,5 % edelliseen vuoteen verrattuna. Palveluiden ostot ylittyivät 5,0 milj. eurolla. Suurimmat ylitykset tulivat Tilakeskuksessa (2,9 milj. euroa), Maankäyttö ja logistiikkapalveluissa 1,2 milj. euroa), Kaupunkitekniikassa (0,5 milj. euroa) sekä Sivistyksen yhteisissä menoissa (0,4 milj. euroa). Osaan ylityksistä löytyy kate saaduista tuista ja avustuksista. Palveluiden ostoihin on kirjattu sosiaali- ja terveydenhuollon vuodelle 2022 kuuluneita, vuonna 2023 laskutettuja kuluja 0,7 milj. euroa

Materiaalien ostot alittivat talousarvion 2,2 milj. eurolla. Mm. sähkөөn käytettiin 1,3 milj. euroa arvioitua vähemmän.

Avustukset toteutuvat lähes arvioidulla tasolla, toteutumisprosentti 99,6 %.

Muut kulut ylittyivät lähes 0,6 milj. eurolla. Ylityksiä mm. rakennusten vuokrissa, luottotappioissa ja pysyvien vastaavien luovutustappioissa.

Toimielimittäin tarkasteltuna toimintakatteet verrattuna muutettuun talousarvioon ovat seuraavat:

Toimielin	TA2023 (muutettu)	Toteutuma	Poikkeama	Tot-%
Toimintakate, 1000 euroa				
Luottamushenkilöhallinto	-1 175	-1 207	-33	102,8
Konsernipalvelut	-1 424	-473	951	33,2
Keskusvaalilautakunta	-285	-140	146	48,9
Tarkastuslautakunta	-89	-95	-6	107,1
Kaupunkirakenne	2 669	1 217	-1 452	45,6
Sivistys	-111 556	-112 966	-1 410	101,3
Rahoitus	2 200	196	-2 004	8,9

Kunnallisveron tuotto laski edellisvuoden kunnallisveron tuotosta 51,4 %, yhteisöveron tuotto laski 28,0 % ja kiinteistöveron tuotto nousi 3,6 %. Tuloveroprosentti oli 7,86 % vuonna 2023. Kiinteistöveroprosentit olivat; yleinen kiinteistöveroprosentti 1,03 %, vakituiseen asumiseen käytetyn rakennuksen veroprosentti 0,45 %, muuhun kuin vakituiseen asumiseen käytetyn rakennuksen veroprosentti 1,05 % sekä rakentamattoman rakennuspaikan veroprosentti 4,5 %. Valtionosuudet laskivat 63,4 %.

Lohjan kaupungin vuosikatteeksi muodostui 32,1 milj. euroa, joka oli 704 euroa asukasta kohden ja oli 17,2 % toimintatuottojen, verotulojen ja valtionosuuksien yhteismäärästä. Edellisen vuoden vuosikate oli 27,1 milj. euroa, joten vuosikate parani 5,0 milj. euroa ja asukasta kohden laskettuna vuosikate parani edellisestä vuodesta 111 euroa. Vuosikate kattoi poistot 181,6-prosenttisesti. Tasapainoisessa taloudessa prosenttiosuuden tulee asettua vähintään 100 prosenttiin.

Kaupunginvaltuuston hyväksymän poistosuunnitelman mukaiset poistot olivat 17,7 milj. euroa. Poistojen määrä kasvoi 0,5 milj. euroa verrattuna vuoden 2022 tilinpäätökseen. Poistojen jälkeen muodostui tilikauden tulos 14,4 milj. euroa ylijäämäiseksi.

Vesi- ja viemärilaitos sisältyy kaupungin tilinpäätöksen lukuihin. Vesihuoltolaitoksesta kuitenkin esitetään liitetietoina erikseen vesihuoltolain 20 §:n mukainen eriytetty tilinpäätös.

Tuloslaskelma on kunnan kokonaistaloudellinen laskelma, jonka tehtävänä on osoittaa tulorahoituksen riittävyys palvelujen järjestämisestä aiheutuviin kustannuksiin.

TULOSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT

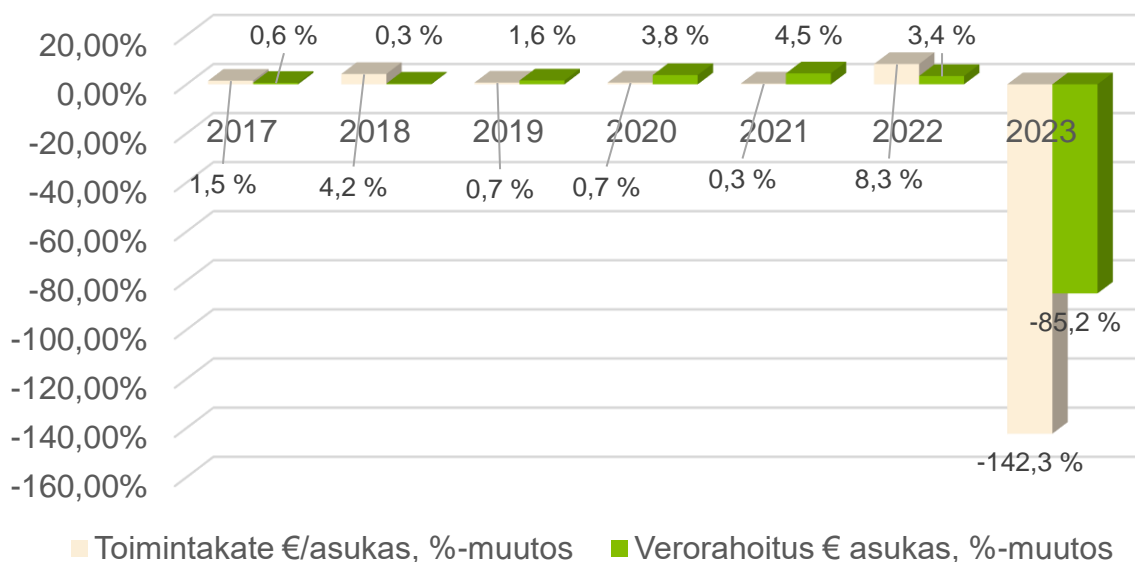
(ulkoiset erät)

	2023	2022	
	1 000 €	1 000 €	
Toimintatuotot	39 661	60 809	-34,8 %
Valmistus omaan käyttöön	238	167	42,2 %
Toimintakulut	153 367	336 917	-54,5 %
Toimintakate	-113 468	-275 941	58,9 %
Verotulot	114 803	213 409	-46,2 %
Valtionosuudet	32 760	89 611	-63,4 %
Rahoitustuotot ja -kulut			
Korkotuotot	858	151	469,7 %
Muut rahoitustuotot	439	2 226	-80,3 %
Korkokulut	3 142	2 012	56,1 %
Muut rahoituskulut	129	314	-58,9 %
Vuosikate	32 122	27 129	18,4 %
Poistot ja arvonalentumiset	17 689	17 173	3,0 %
Satunnaiset tulot			
Tilikauden tulos	14 434	9 956	45,0 %
Poistoeron lisäys/vähennys	67	67	0,0 %
Tilikauden yli/alijäämä	14 501	10 023	44,7 %

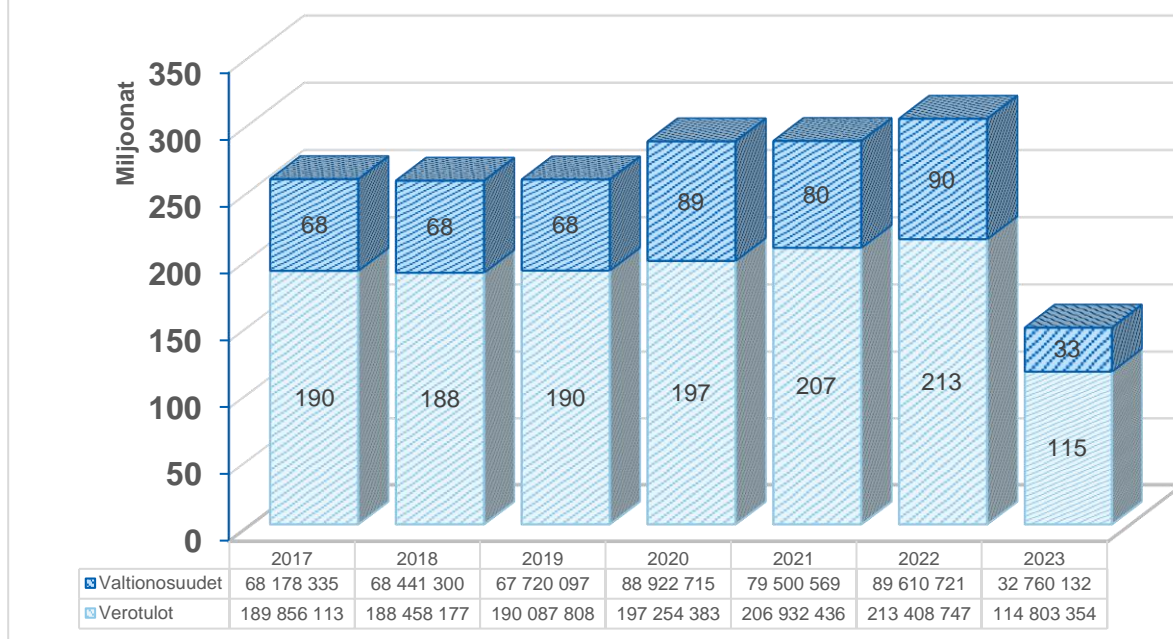
TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

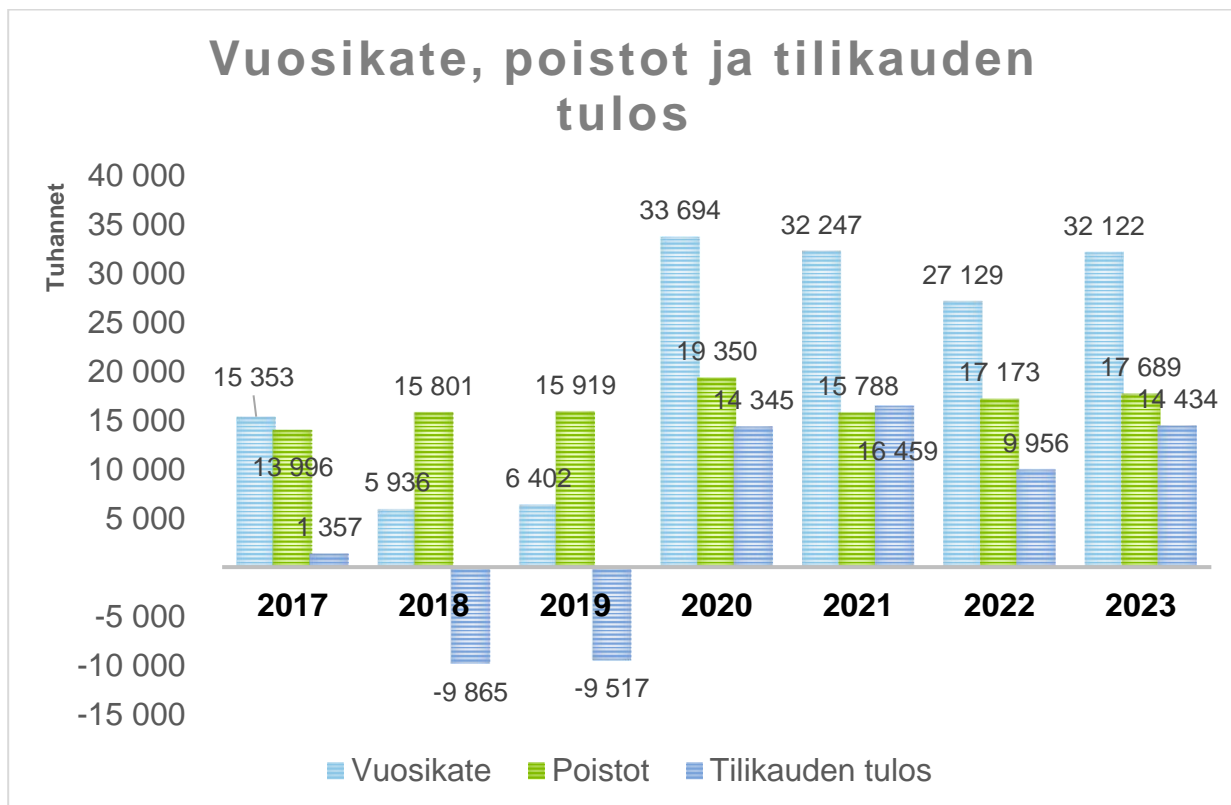
Toimintatuotot/Toimintakulut %	25,9	18,1
Vuosikate/Poistot %	182	158
Vuosikate euroa/asukas	704	592
Asukasmäärä	45 645	45 811

Toimintakate ja verorahoitusmuutos vuosina 2017-2023 (%/asukas)

Valtionosuudet ja verotulot vuosina 2017-2023

8.2. Investoinnit ja toiminnan rahoitus

Investoinnit kasvoivat edellisestä vuodesta 17,9 % ollen 36,8 milj. euroa. Suurempiinkin investointeihin olisi ollut mahdollisuudet, kun myönnettyistä määrärahoista jäi käyttämättä 16,9 milj. euroa. Investointien vuoden 2023 talousarviota muutettiin lisäämällä vuoden 2022 kesken­eräisten hankkeiden rahoitusta 10,9 milj. euroa vuonna 2023 käytettäväksi. Lisämäärärahaa myönnettiin Tennarin liikuntakeskushankkeelle 4,5 milj. euroa ja Järnefeltin koulun liikuntahalli­hankkeelle 1,3 milj. euroa.

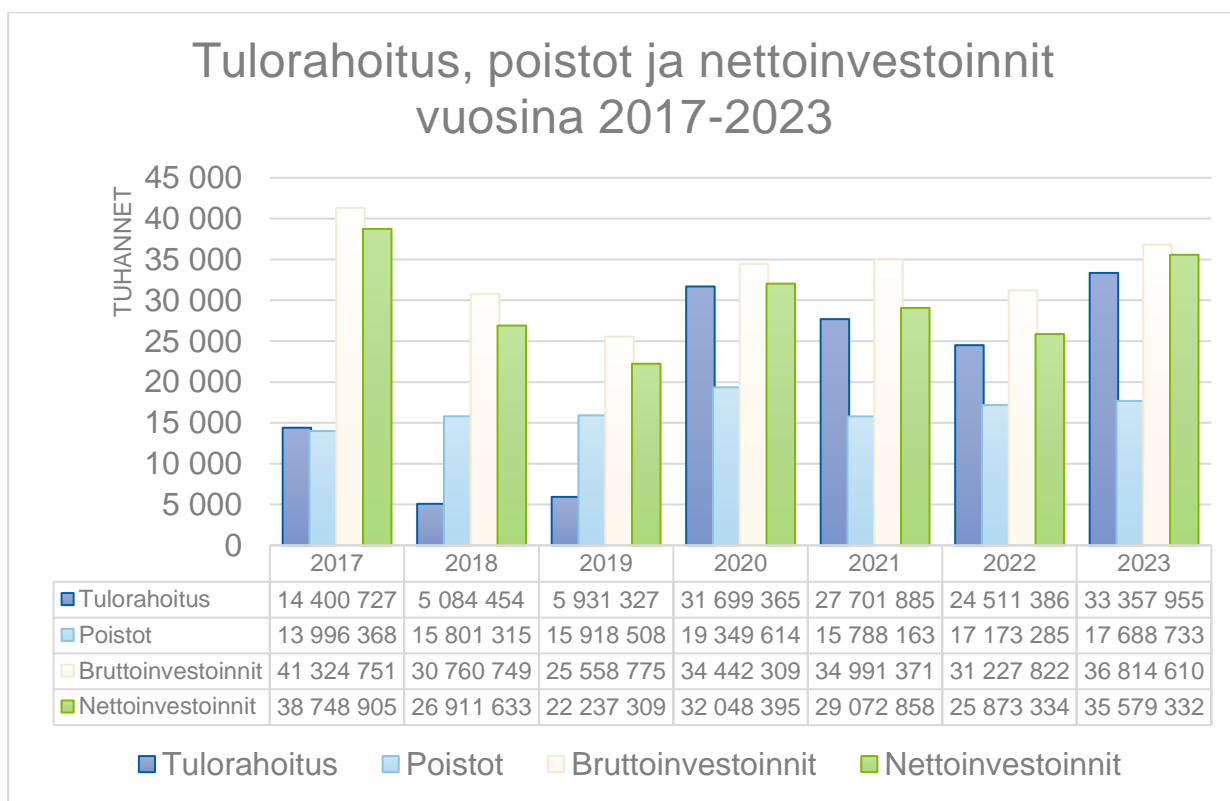
Tilahankkeissa vuoden 2023 suurimmat kohteet olivat Lohjan yhteislyseon lukion sekä Tennarin liikuntahallin rakentaminen ja peruskorjaus. Kaikkiaan rakennushankkeisiin käytettiin 20,5 milj. euroa. Vesi- ja viemäri­laitoksen hankkeisiin käytettiin 4,2 milj. euroa. Liikenneväylien ja yleisten alueiden rakentamiseen 7,0 milj. euroa. Maa- ja vesialueisiin käytettiin 2,5 milj. euroa. Kaikkiaan vuoden 2022 investointeihin sisältyi lukuisia pienehköjä peruskorjaus- ja kunnostus­hankkeita. Tietohallinnon investointeihin käytettiin 0,5 milj. euroa. Loppuosa 1,3 milj. investoin­neista muodostui eri lautakuntien alaisen irtaimen omaisuuden hankinnasta sisältäen Hinku- ja varautuminen hankkeiden investointeja 0,4 milj. euroa. Tunnin junan rahoitusosuus oli 0,8 milj. euroa.

Investointeihin jäi vuonna 2023 käytettäväksi tulo­rahoitusta 33,4 milj. euroa. Investointeihin oli käytettävissä vakuutus­korvauksia tai valtion avustuksia 0,6 milj. euroa, mikä oli investointien rahoitusosuuksina 1,2 milj. euroa vähemmän kuin edellisenä vuonna. Investointien rahoituk­sessä omaisuuden myynti on pienentynyt 2,9 milj. edellisestä vuodesta, kun kiinteistöjen ja

osakkeiden myynnistä kertyi yhteensä 0,6 milj. euroa. Toiminnan ja investointien kokonaisra­havrassassa menot olivat 2,2 milj. euroa suuremmat kuin tulot. Edelliseen vuoteen verrattuna ko­konaisrahoituksen tilanne heikkeni 0,8 milj. euroa.

Vuoden kuluessa kaupunki otti 30 milj. euroa pitkäaikaista lainaa. Lyhytaikaisten lainojen määrä kasvoi 0,5 milj. eurolla. Pitkäaikaisia lainoja lyhennettiin 25,9 milj. euroa ja kaupungin lainojen kokonaismäärä kasvoi 4,3 milj. eurolla. Rahoitustarpeita katettiin lisäksi liittymismak­sutuloilla sekä muilla oman pääoman muutoksilla ja lisäksi käyttämällä kassavaroja. Korotto­missa veloissa merkittävimmät erät olivat ostovelat ja lomapalkkajaksotukset sivukuluineen.

Rahoitusosuuksilla vähennetyistä investoinneista rahoitettiin tulo­rahoituksella 88,8 %, kun vas­taava prosentti edellisenä vuonna oli 92,4 %.

Toiminnan rahoituksen riittävyttä tilikauden aikana arvioidaan **rahoituslaskelman** ja siitä laskevien tunnuslukujen avulla.

RAHOITUSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT

(ulkoiset erät)

	2023	2022	
	1 000 €	1 000 €	
Toiminnan rahavirta			
Vuosikate	32 122	27 129	18,4 %
Satunnaiset erät			
Tulorahoituksen korjauserät	1 236	-2 618	-147,2 %
Investointien rahavirta			
Investointimenot	36 815	31 228	17,9 %
Rahoitusosuudet investointimenoihin	639	1 858	-65,6 %
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	596	3 497	-82,9 %
Toiminnan ja investointien rahavirta	-2 221	-1 362	-63,1 %
Rahoituksen rahavirta			
Antolainauksen muutokset	175	145	
Antolainojen lisäys			
Antolainojen vähennys	175	145	
Lainakannan muutokset			
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	30 000	20 000	
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	25 877	13 799	
Lyhytaikaisten lainojen muutos	206	-19 709	
Oman pääoman muutokset		2 475	
Muut maksuvalmiuden muutokset	-7 358	7 229	
Rahoituksen rahavirta	-2 854	-3 660	
Kassavarojen muutos	-5 075	-5 022	
Kassavarat 31.12.	12 835	17 910	
Kassavarat 1.1.	17 910	22 932	

RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

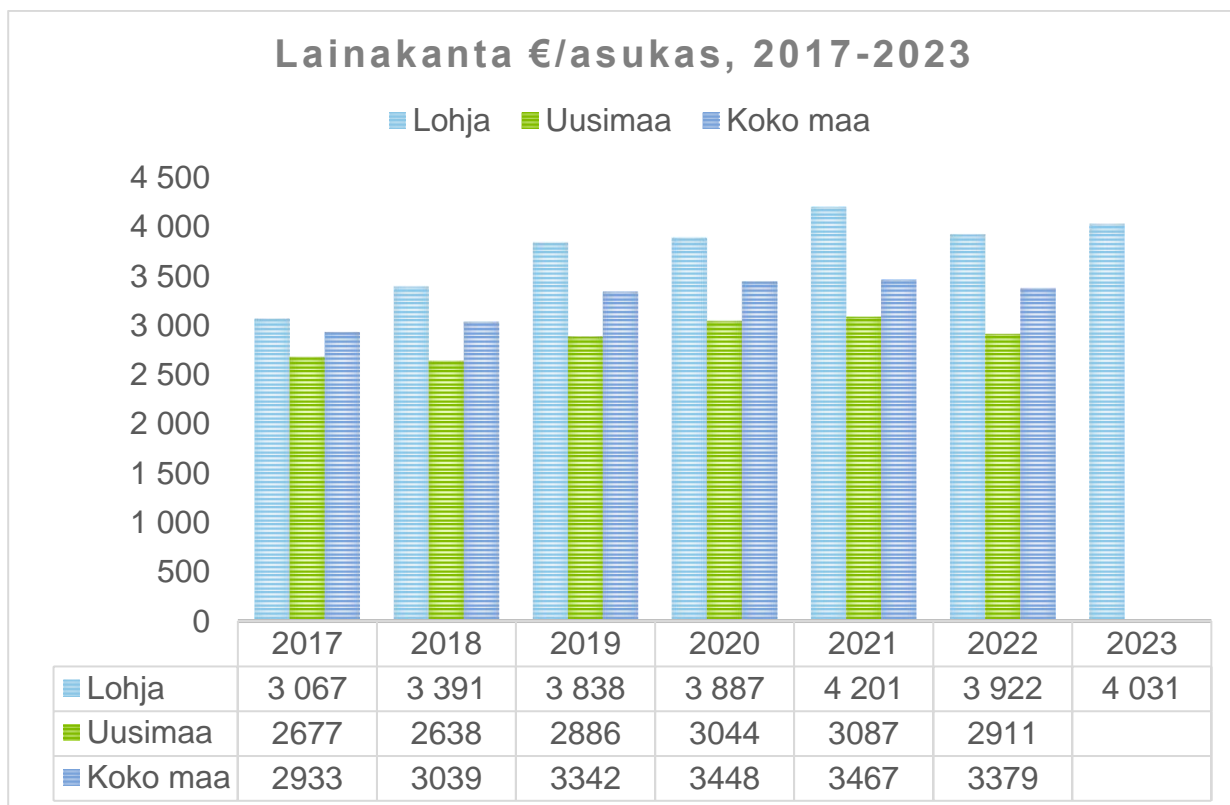
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta	-21 609	-41 215
Investointien tulorahoitus %	88,8	92,4
Lainanhoitokate	1,2	1,8
Kassan riittävyys (pv)	21	17
Asukasluku	45 645	45 811

8.3. Rahoitusasema ja sen muutokset

Pysyvissä vastaavissa 17,7 milj. euron poistojen jälkeen aineellisten hyödykkeiden määrä kasvoi 5,2 % eli 17,3 milj. euroa, mikä kohdistui rakennuksiin, kiinteisiin rakenteisiin ja laitteisiin sekä keskeneräisiin hankkeisiin. Toimeksiantojen varat vähenivät 0,214 milj. euroa. Vaihtuvissa vastaavissa pitkäaikaiset sekä lyhytaikaiset saamiset vähenivät vuoden aikana 6,5 milj. euroa ja rahoitusarvopaperit pysyivät viime vuoden tasossa. Rahat ja pankkisaamiset vähenivät 5,1 milj. euroa.

Taseen loppusumma pieneni edellisestä vuodesta 2,8 % eli 11,1 milj. euroa oman pääoman kasvaessa 4,3 milj. euroa tilikauden ylijäämän takia ja vieraan pääoman pienentyessä 4,8 milj. euroa. Pitkäaikainen vieras pääoma kasvoi 11,7 milj. euroa ja lyhytaikainen vieras pääoma väheni vuoden 2022 tasosta 28,4 milj. euroa. Lainat rahoituslaitoksilta lisääntyivät 4,2 milj. euroa, lainat konserniyhtiöiltä vähenivät 0,45 milj. euroa sekä ostovelat vähenivät 0,6 milj. euroa. Muut velat vähenivät 0,27 milj. euroa ja siirtovelat laskivat 1,8 milj. euroa. Saadut ennakot vähenivät vuoden aikana 12,3 milj. euroa.

Kaupungin omavaraisuusaste vahvistui edellisestä vuodesta ollen 43,0 %, kun se edellisenä vuonna oli 40,8 %. Pitkän aikavälin kehitys on kuitenkin ollut voimakkaasti negatiivinen, kun omavaraisuusaste vielä vuonna 2004 oli 76,3 %. Kaupungin lainamäärä lisääntyi n. 4,3 milj. euroa ja oli asukasta kohden laskettuna vuoden lopussa 4 031 euroa.

Kaupungin taloudellista asemaa ja rahoituksen rakennetta kuvataan **taseen** ja siitä laskettavien tunnuslukujen avulla.

TASE JA SEN TUNNUSLUVUT							
VASTAAVAA	2023	2022		VASTATTAVAA	2023	2022	
	1 000 €	1 000 €	muutos %		1 000 €	1 000 €	muutos %
A PYSYVÄT VASTAAVAT	369 990	369 313	0,2	A OMA PÄÄOMA	166 512	162 258	2,6
I Aineettomat hyödykkeet	2 663	2 345	13,6	I Peruspääoma	117 663	127 910	-8,0
1. Aineettomat oikeudet	29	182	-84,0	II Arvonkorotusrahasto	127	127	0,0
2. Muut pitkävaikutteiset menot	2 634	2 163	21,8	III Muut omat rahastot			
3. Ennakkomaksut				IV Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	34 221	24 198	41,4
				V Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	14 501	10 023	44,7
II Aineelliset hyödykkeet	350 024	332 689	5,2	B POISTOERO JA VAPAAEHTOISET	1 118	1 185	-5,7
1. Maa- ja vesialueet	47 401	45 073	5,2	1. Poistoero	1 118	1 185	-5,7
2. Maa- ja vesialueiden arvonkorotus	127	127	0,0	2. Vapaaehtoiset varaukset			
3. Rakennukset	184 677	189 286	-2,4	C PAKOLLISET VARAUKSET	2 948	1 517	94,4
4. Kiinteät rakenteet ja laitteet	87 728	85 186	3,0	1. Eläkevaraukset			
5. Koneet ja kalusto	4 130	4 861	-15,0	2. Muut pakolliset varaukset	2 948	1 517	94,4
6. Muut aineelliset hyödykkeet							
7. Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	25 961	8 156	218,3	D TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	1 285	1 339	-4,0
III Sijoitukset	17 303	34 279	-49,5	1. Valtion toimeksiannot			
1. Osakkeet ja osuudet	13 680	30 480	-55,1	2. Lahjoitusrahastojen pääomat	1 282	1 335	-4,0
2. Joukkovelkakirjalainasaamiset				3. Muut toimeksiantojen pääomat	3	3	0,0
3. Muut lainasaamiset	3 374	3 549	-4,9				
4. Muut saamiset	250	250	0,0	E VIERAS PÄÄOMA	217 595	234 843	-7,3
B TOIMEKSIANTOJEN VARAT	433	647	-33,2	I Pitkäaikainen	155 060	143 313	8,2
1. Valtion toimeksiannot				1. Joukkovelkakirjalainat			
2. Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	433	647	-33,2	2. Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	144 270	132 794	8,6
3. Muut toimeksiantojen varat				3. Lainat julkisyhteisöiltä	219	262	-16,7
				4. Lainat muilta luotonantajilta			

C VAIHTUVAT VASTAAVAT	19 037	31 182	-38,9
I Vaihto-omaisuus			
1. Aineet ja tarvikkeet			
2. Keskeneräiset tuotteet			
3. Valmiit tuotteet			
4. Muu vaihto-omaisuus			
5. Ennakkomaksut			
II Saamiset	6 202	13 272	-53,3
Pitkäaikaiset saamiset			
1. Myyntisaamiset			
2. Lainasaamiset			
3. Muut saamiset			
4. Siirtosaamiset			
Lyhytaikaiset saamiset	6 202	13 272	-53,3
1. Myyntisaamiset	2 591	6 110	-57,6
2. Lainasaamiset	688	289	137,7
3. Muut saamiset	2 519	3 909	-35,6
4. Siirtosaamiset	404	2 964	-86,4
III Rahoitusarvopaperit	586	586	0,0
1. Osakkeet ja osuudet	586	586	0,0
2. Sijoitukset rahamarkkinainstrumentteihin			
3. Joukkovelkakirjalainasaamiset			
4. Muut arvopaperit			
IV Rahat ja pankkisaamiset	12 250	17 325	-29,3
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	<u>389 460</u>	<u>401 142</u>	-2,9

5. Saadut ennakot			
6. Ostovelat			
7. Muut velat/Liittymismaksut ja muut velat	10 571	10 257	3,1
8. Siirtovelat			
II Lyhytaikainen	62 535	91 530	-31,7
1. Joukkovelkakirjalainat	15 000	17 000	-11,8
2. Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	17 024	24 331	-30,0
3. Lainat julkisyhteisöiltä	45	47	-3,1
4. Lainat muilta luotonantajilta	7 457	5 251	42,0
5. Saadut ennakot	136	125	8,1
6. Ostovelat	9 896	18 276	-45,9
7. Muut velat/Liittymismaksut ja muut velat	1 683	2 870	-41,3
8. Siirtovelat	11 294	23 630	-52,2
VASTAAVAA YHTEENSÄ	<u>389 460</u>	<u>401 142</u>	-2,9

TASEEN TUNNUSLUVUT	2023	2022	
Omavaraisuus, %	43,1	40,8	
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	117,0	64,5	
Kertynyt yli-/alijäämä, 1000 €	48 722	34 221	
Kertynyt yli-/alijäämä, €/asukas	1 067	747	
Lainakanta 31.12., 1000 €	184 015	179 686	
Lainakanta 31.12., €/asukas	4 031,4	3 922,3	
Lainasaamiset, 1000 €	3 374	3 549	
Lainat ja vuokravastuut 1000 €	185 351	197 349	
Lainat ja vuokravastuut €/asukas	4 061	4 308	
Asukasmäärä	45 645	45 811	-0,3

Kokonaistulot ja menot (ulkoiset)

TULOT	1000 EUROA	MENOT	1000 EUROA
TOIMINTA		TOIMINTA	
TOIMINTATUOTOT	39 661	TOIMINTAKULUT	153 367
VEROTULOT	114 803	- VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN	-238
VALTIONOSUUDET	32 760	KORKOKULUT	3 142
KORKOTUOTOT	858	MUUT RAHOITUSKULUT	129
MUUT RAHOITUSTUOTOT	439	TULORAHOITUKSEN KORJAUSET	
TULORAHOITUKSEN KORJAUSET		+/- PAKOLLISTEN VARAUSTEN MUUTOS	-1 432
- PYSYVIEN VASTAAVIEN HYÖDYKKEIDEN LUOVUTUSVOITOT	-305	- PYSYVIEN VASTAAVIEN HYÖDYKKEIDEN LUOVUTUSTAPPIOT	-108
INVESTOINNIT		INVESTOINNIT	
RAHOITUSOSUUDET INVESTOINTIMENOIHIIN	639	INVESTOINTIMENOT	36 815
PYSYVIEN VASTAAVIEN HYÖDYKKEIDEN LUOVUTUSTULOT	596	RAHOITUSTOIMINTA	
RAHOITUSTOIMINTA		PITKÄAIKAISTEN LAINOJEN VÄHENNYS	25 877
ANTOLAINASAAMISTEN VÄHENNYS	175	KOKONAISMENOT YHTEENSÄ	217 550
PITKÄAIKAISTEN LAINOJEN LISÄYS	30 000		
LYHYTAIKAISTEN LAINOJEN LISÄYS	206		
KOKONAISTULOT YHTEENSÄ	219 833		

Täsmäytys:

Kokonaistulot - Kokonaismenot = 219 833 - 217 550 = 2 283

Rahavarojen muutos -

Muut maksuvalmiuden muutokset = -5 075 - (-7 358) = 2 283

9. Kaupunkikonsernin toiminta ja talous

9.1. Lohjan konsernirakenne

Lohjan kaupunkikonserniin kuuluu 5 tytäryhtiötä. Kaupungin omistusosuus ja määräämisvalta on 2 yhtiössä 20 % tai suurempi, kuitenkin enintään 50 %. Kaupunki on jäsenenä kuudessa kuntayhtymässä.

Tytär- ja osakkuusyhtiöt jakaantuvat niiden toiminnan perusteella seuraavasti:

Tytäryhtiöt:

- asunto- ja kiinteistöyhtiöt 2 kpl
- liike- ja toimitilayhtiöt 2 kpl
- palvelujen tuotantoyhtiöt 1 kpl

Osakkuusyhtiöt

- asunto- ja kiinteistöyhtiöt 1 kpl
- palvelujen tuotantoyhtiöt 3 kpl

Kuntayhtymät

- ammatillisen koulutuksen kuntayhtymät 1 kpl
- hallinnon ja yhdyskuntasuunnittelun kuntayhtymät 1 kpl

Tytäryhtiöiden tärkeimmät tapahtumat

Vuonna 2023 **Lohjan Energiatuotanto Oy Loher** toimitti lämpöä 453 loppuasiakkaalle yhteensä 140 629 MWh. Laskua edellisvuodesta oli n. 2 %. Myynti ylitti budjetin. Lämmön­toimitus oli 3,3 GWh pienempi kuin vuonna 2022.

Lämpöenergiaa yhtiö hankki yhteensä 162 660 MWh, josta 65,5 % Lohjan Biolämpö Oy:ltä.

Loherin kokonaishankinnasta 79,9 % (2022: 80,3 %) oli kokonaan päästötöntä energiaa. Ero edellisvuoteen johtuu Nordkalkilta saatavan energiamäärän vähentymiseen. Kevyellä polttoöljyllä korvattiin alkuvuonna maakaasua sen korkean hinnan vuoksi.

Vuoden 2023 alkuvuosi oli leuto, joten huippuenergian tarve jäi vähäiseksi. Samanaikaisesti Euroopan LNG -terminaalien kapasiteetti kasvoi kattamaan Euroopan energiantarpeen, jolloin maakaasun hinnat kääntyivät vuoden alussa laskuun. Biopolttoaineiden hinnat ovat kuitenkin nousseet merkittävästi Venäjän puuntuonnin loputtua.

Yhtiön liikevaihto oli 14,4 milj. euroa ja se on muodostunut lämpöenergian myynnistä. Liikevaihto kasvoi edellisvuodesta 9,1 %. Energianhankinnan kustannukset laskivat edellisvuodesta 0,239 milj. euroa. Liikevoitto oli 1 595 322,46 euroa.

Lohjan Vuokra-asunnot Oy omistaa yli 630 vuokratalokohdetta, jotka ovat valmistuneet vuosina 1967–2021. Kohteissa on yhteensä 1771 asuntoa.

Tilikauden liikevaihto oli 13 917 999,69 euroa ja nousua edelliseen vuoteen oli noin 390 000 euroa. Asuntojen tyhjäkäynti väheni noin 93 600 euroa vuoden 2022 tyhjäkäynnistä ollen vuonna 2023 589 555,43 euroa. Tilikauden kirjanpidollinen tulos on 0,00 euroa.

Verotettavaa tuloa vuodelta 2023 kertyi 128 773,34 euroa ja tuloveroa tuli maksettavaksi 25 754,67 euroa. Tulokseen vaikuttaa fuusiotappion poisto Ojamonkuusen kaupasta 105 296,07 euroa. Tämän lisäksi kirjanpidossa on verotuksessa vähennyskelpottomia viivästyskuluja 48,50 euroa. Yhtiö tekee verotuksessa hyväksyttävän koulutusvähennyksen 2 325,90 euroa. Nämä yhteensä netotettuna 103 018,67 euroa, eivät ole verotuksessa vähennyskelpoisia eriä / verotettavaa tuloa. Yhtiön rahoitusasema tilikauden lopussa oli negatiivinen 1 704.910,71 euroa.

Vuoden aikana asunnon vaihtoja oli 293 kpl eli 15,6 % koko asuntokannasta (v. 2022 19,7 %). Tyhjäkäynti oli 589 555 euroa ja osuus liikevaihdosta 4,2 % (v. 2022 oli 683 122 euroa, osuus liikevaihdosta 5,1 %). Yhtiön vuokraustoiminnassa on mukana Lohjan kaupungilta ja Y-säätiöltä välivuokrattuja asuntoja ja näiden osuus tyhjäkäynnistä oli 59 593 euroa (v. 2022 67 293 euroa). Yhtiö on jo useampia vuosia tehnyt systemaattista työtä tyhjäkäynnin vähentämiseksi. Vuonna 2017 hyväksytyn kehittämissuunnitelman toimenpiteiden, mm. kiinteistöjen purkamiset ja aktiivisen markkinointityön avulla tyhjäkäynnin määrää on saatu pitkällä aikavälillä merkittävästi vähennettyä.

Vuonna 2021 Lohjalle valmistui 180 Ara-vuokra-asuntoa sekä parikymmentä vapaarahoitteista vuokra-asuntoa asunto-osakeyhtiöihin. Vuokra-asuntojen huomattava lisääntyminen nosti selkeästi yhtiön asuntojen tyhjäkäyntiastetta, varsinkin perheasuntojen osalta. Ukrainalaisten pakolaisten asuttaminen yhtiön vuokra-asuntoihin on nostanut yhtiön käyttöastetta vuoden 2022 loppupuolelta lähtien.

Lohjan Liikuntakeskus Oy:n Lohjan kaupungilta saama konserniavustus vuonna 2023 oli 4 417 650 euroa. Vuoden 2022 tilinpäätöksessä vastaava luku oli 4 160 420 euroa. Korotuksen suuruus oli siis 257 230 euroa.

Lohjan Liikuntakeskus Oy:n liikevaihto vuonna 2023 oli 1 821 321 euroa. Vuonna 2022 liikevaihto oli 1 542 369 euroa. Nousua siis 278 952 euroa. Kasvu selittyy taksojen korotuksilla sekä Neidonkeitaan ennätysellisillä kävijämäärillä.

Lohjan Liikuntakeskus Oy:n toimintakulut vuonna 2023 olivat 6 503 667 euroa. Vuonna 2022 ne olivat 6 057 231 euroa. Kulut siis kasvoivat 446 436 euroa eli 7,4 %. Toimintakulujen kasvuun vaikutti mm. työvoimakulujen nousu. Henkilöstökulut ja ulkopuoliset palvelut kasvoivat yhteensä 95 567 euroa. Vuokrakulut vuonna 2023 olivat 2 296 475 euroa ja kasvoivat vuoden 2022 vuokrakuluista (2 124 815 euroa) 8,1 % eli 171 660 euroa. Vuokrakulut muodostuvat pääosin Lohjan kaupungille maksettavista vuokrasta. Merkittävin kustannusten nousu oli kuitenkin toimitilakuluissa vuoden 2022 3 115 069 eurosta 7,5 %:lla (232 177 euroa) vuoden 2023 3 347 246 euroon.

Lohjan Liikuntakeskus Oy:n henkilöstökulut vuonna 1 973 821 euroa. Vuonna 2022 vastaavat kulut olivat 1 956 622 euroa. Kulut kasvoivat vain 17 199 euroa (0,9 %) huolimatta palkankorotuksista. Ulkopuolisten palveluiden määrä kasvoi vuoden 2022 171 583 eurosta 249 951 euroon. Kulut kasvoivat siis 78 368 eurolla eli 45,7 %:lla. Tämä johtuu kroonisen työvoimapulan aiheuttamasta lisääntyneestä vuokratyövoiman käytöstä.

Henkilöstökulut olivat 30,3 % yhtiön kokonaiskuluista (2022; 32,6 %). Sairauspoissaolojen määrä oli yhteensä 1065 päivää. Vuonna 2022 lukema oli 749 päivää. Lukema selittyy usealla pitkällä sairauslomalla, mutta erityisen huolissaan tulee olla erityisesti uimavalvojen toistuvista ylähengitysteiden ongelmista. Nämä poissaolot ovat yksilön itsensä lisäksi erittäin ikäviä myös työnantajalle työllistävien sijaisjärjestelyprosessien vuoksi.

Lohjan Liikuntahallit Oy:n liikevaihto oli 445 747 euroa vuonna 2023. ja vuoden 2022 liikevaihtoon 388 328 euroa verrattuna kasvua oli 14,8 %. Tilikauden tappioksi muodostui 12 509 euroa ja verrattuna vuoden 2021 ylijäämään 3359,10 laskua oli 472,4 %.

Lohjan Liikuntakeskus Oy:n omia ryhmäliikuntatunteja on ollut normaalikäytössä Tennarissa vuoden alusta toukokuun loppuun. Keväällä oli 16 ohjattua ryhmää viikossa, joissa noin 300 kävijää viikossa. Kesällä ryhmäliikuntatunteja oli vain yksi, kuntosaliremontin vuoksi. Syksyllä jatkui taas 16 ryhmää. Salibandyn käyttöaste on ollut normaali. Otteluita on ollut enimmäkseen lukiosalissa ja palloilusalin on ollut enemmän harjoittelukäytössä. Otteluissa on ollut n.100–150 katsojaa/ottelu. Palloilusalin katsomo on ollut pois käytöstä remontin takia. Kuntosalilaitteet siirrettiin palloilusalin viimeiseen loosiin 29.5.–31.5.2023 yläkerran remontin vuoksi. Viimeisessä loosissa oli kuntosali käytössä 27.8.2023 asti.

Kuntosali avattiin taas yläkerrassa normaaliin käyttöön 31.8.2023.

Kamppailutilojen käyttö on ollut normaalia koko vuoden. Kamppailutilojen seinille on tehty pieniä maalauksia ja remonttia.

Sisätenniskentillä käyttöaste on hieman kasvanut, remontista huolimatta. Seniorit pelasivat muutamia liigapelejä. Ulkokenttävuorot alkoivat toukokuussa ja päättyivät elokuussa. Tenniksen C-kentälle jouduttiin alkuvuonna rakentamaan kulkureitti lukiosaliin. 11.12.23 purettiin kulkureittiä ja alkoi paloseinien rakentaminen Kenttä C:lle. Molemmat kentät ovat olleet normaali käytössä, mutta Kenttä C turva-alueella jouduttiin pienentämään rakennustöiden vuoksi. Tämä urakan lisätyö, joka alkoi 11.12.2023 häiritsi kuntosalin käyttöä. 18.12 alkaen Tennarin kuntosali oli suljettu arkisin klo 8.00–15.30, 2 kuukautta eteenpäin. Tennarin kuntosali asiakkailta oli mahdollisuus käydä neidonkeitaan kuntosalilla tämän aikana.

Tennarin lukiosalissa järjestettiin ylioppilaskirjoitukset keväällä 14.3-31.3.2023 ja syksyllä 11.9-27.9.2023.

Tenavatohinat järjestettiin Tennarissa 6 kertaa. 15.1, 5.2, 5.3, 1.10, 29.10, 19.11.2023. Tenavatohinat olivat suosittuja, kävijöitä yhteensä vuoden 2023 aikana tapahtumissa oli 3081.

Tennarissa on ollut koko vuoden kaksi eri sisäänkäyntiä. Tytyrin puoleinen ovi ja lukiosalin varaston ovi. Molemmassa on ollut Enkoran kulunvalvontaa.

9.2. Konsernin tuloslaskelma ja sen tunnusluvut

Konsernin vuosikatteen muodostui 38,4 milj. euroa ja 21,4 milj. euron poistojen jälkeen tilikauden tulokseksi muodostui 17,0 milj. euroa. Verrattuna edelliseen vuoteen vuosikate nousi 1,7 milj. euroa ja tulos parani noin 5,5 milj. euroa. Konsernin vuosikateen muutos verrattuna edelliseen vuoteen oli + 4,5 % ja tulos oli 48,2 % parempi kuin vuonna 2022. Suurimpien konserniyhtiöiden tulokset olivat ylijäämäisiä tai lähellä nollatulosta vuonna 2023.

KONSERNITULOSLASKELMA

1000 euroina

	2023	2022	
Toimintatuotot	80 272	223 476	-64,1
Toimintakulut	187 109	488 513	-61,7
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta/tappiosta		-168	-100,0
Toimintakate	-106 838	-265 205	-59,7
Verotulot	114 803	213 409	-46,2
Valtionosuudet	32 760	89 611	-63,4
Rahoitustuotot ja -kulut			
Korkotuotot	952	78	1116,7
Muut rahoitustuotot	510	2 331	-78,1
Korkokulut	3 640	2 660	36,8
Muut rahoituskulut	131	809	-83,8
Vuosikate	38 416	36 755	4,5
Suunnitelman mukaiset poistot	21 414	25 279	-15,3
Omistuksen eliminointierot negatiivinen			-100,0
Arvon alentumiset		6	
Poistot ja arvonalentumiset	21 414	25 285	-15,3
Satunnaiset erät			
Tilikauden tulos	17 002	11 470	48,2
Tilinpäätössiirrot			
Tilikauden verot	-377	-53	608,1
Laskennalliset verot		-8	-100,0
Vähemmistöosuudet		9	-100,0
Tilikauden yli/alijäämä	16 625	11 418	40,5
Konsernituloslaskelman tunnusluvut			
Toimintatuotot prosenttia toimintakuluista	42,90	45,75	
Vuosikate/Poistot, %	179,40	145,37	
Vuosikate, euroa/asukas	841,64	802,32	
Asukasluku	45 645	45 811	

9.3. Konsernin rahoituslaskelma ja sen tunnusluvut
KONSERNIN RAHOITUSLASKELMA
1000 euroina

	2023	2022	
Toiminnan rahavirta			
Vuosikate	38 416	36 755	4,5
Satunnaiset erät			
Tilikauden verot	-377	-53	608,1
Tulorahoituksen korjauserät	1 236	-3 085	-140,1
Toiminnan rahavirta yhteensä	39 275	33 617	16,8
Investointien rahavirta			
Investointimenot	38 234	44 954	-14,9
Rahoitusosuudet investointimenoihin	639	1 927	-66,8
Pysyvien vastaavien hyödykk. Luovutustulot	596	4 362	-86,3
Investointien rahavirta	-36 998	-38 665	-4,3
Toiminnan ja investointien rahavirta	2 277	-5 048	-145,1
Rahoituksen rahavirta			
Antolainauksen muutokset			
Antolainasaamisten lisäykset		-11	
Antolainasaamisten vähennykset		11	
Lainakannan muutokset			
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	27 150	23 002	
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-28 137	-14 770	
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-1 999	-18 145	
Oman pääoman muutokset	-56	1 503	
Muut maksuvalmiuden muutokset			
Toimeksiantojen varojen ja PO:n muutokset	159	-132	
Vaihto-omaisuuden muutos	26	50	
Saamisten muutokset	10 130	-6 603	
Korottomien velkojen muutokset	-12 559	11 010	
Rahoituksen rahavirta	-5 287	-4 085	
Rahavarojen muutos	-3 010	-9 133	
Rahavarojen muutos			
Rahavarat 31.12.	23 939	33 416	
Rahavarat 1.1.	26 949	42 549	
	-3 010	-9 133	
Konsernirahoituslaskelman tunnusluvut			
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, 1000 €	2 277	-66 441	
Investointientulorahoitus, %	102,19	85,42	
Pääomamenojen tulorahoitus, %	406,21	130,18	
Lainanhoitokate	1,32	2,26	
Kassan riittävyys	43,48	23,36	

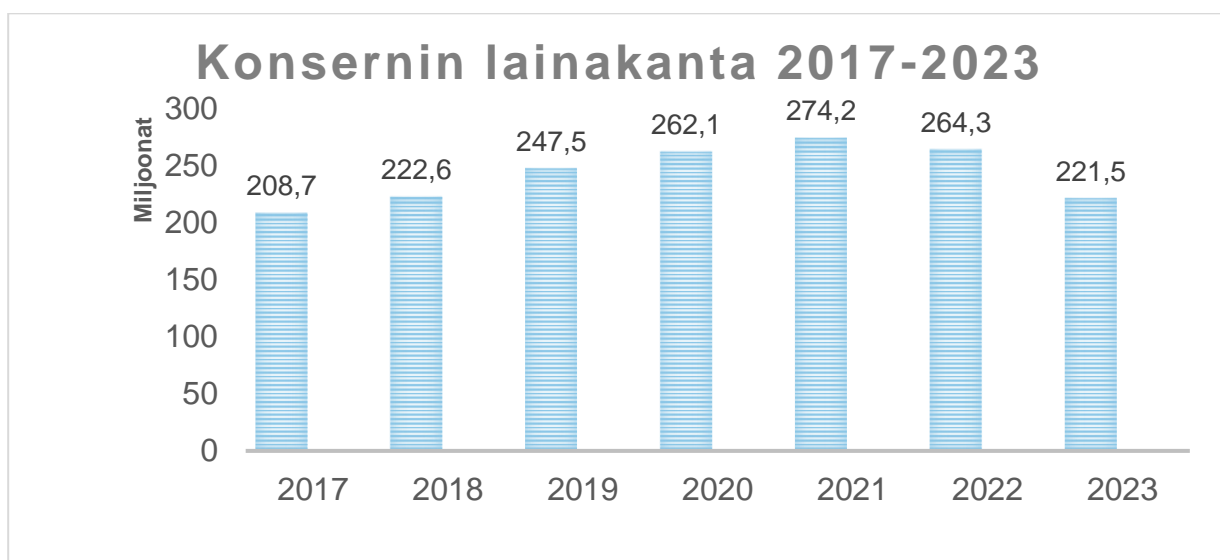
Konsernin rahoituslaskelmassa investoinnit olivat 38 milj. euroa. Suurimmat investoinnit kaupungilla, Luksialla ja Lohjan Energiahuolto Oy:llä. Konsernin toiminnan ja investointien rahavirta oli 2,3 milj. euroa ylijäämäinen vuonna 2023, kun edellisenä vuonna alijäämä oli 5,0 milj. euroa. Konsernin rahavarat vähenivät vuoden aikana 3,0 milj. euroa.

Lainamääräänsä lisäsi vuoden aikana Lohjan kaupunki. Konsernin tulorahoitus nousi edellisestä vuodesta ja koko konsernin investointien tulorahoitusprosentti oli 102,2 %, kun se edellisenä vuonna oli 85,4 %.

9.4. Konsernitaseen tarkastelu

Konsernitaseen loppusumma on pienentynyt vuoden 2022 loppusummasta 15,1 %. Vastavissa vähennys on kohdentunut aineellisissa hyödykkeissä kaikkiin muihin paitsi maa- ja vesialueisiin. Sijoituksissa osakkuusyhteisöosuudet ovat pienentyneet 60,2 % sekä osakkeet ja osuudet hieman kasvaneet. Saamiset ovat vähentyneet 16,4 milj. euroa, rahoitusarvopaperien määrä on vähentynyt 4,6 milj. euroa ja rahavarat vähentyneet 10,9 milj. euroa. Vastattavaa puolella oma pääoma on kasvanut tilikauden ylijäämän takia 6,1 milj. euroa Vieras pääoma on vähentynyt 87,3 milj. eurolla ja pakolliset varaukset hieman vähentyneet edellisen vuoden tasta.

Konsernin omavaraisuusaste eli oman pääoman ja varausten osuus taseen loppusummasta oli 39,97 % mikä oli 21,8 % korkeampi kuin edellisenä vuonna. Vastaava kaupungin tunnusluku oli 43,1 %. Konsernin alhaisempi omavaraisuusaste johtuu siitä, että varsinkin vuokratilohankkeet ja vuokratiloyhtiön suorittamat investoinnit on rahoitettu pitkäaikaisilla lainoilla omien pääomien ollessa varsin alhaiset. Konsernitaseen oman pääoman muodostumisessa huomio kiinnittyy siihen, että valtuuston hyväksymällä poistosuunnitelmalla laskettuna Lohjan Vuokra-Asunnot Oy:n oma pääoma on negatiivinen. Muiden tytäryhtiöiden omat pääomat ovat pääsääntöisesti toiminnan luonteen edellyttämällä tasolla. Konsernin lainamäärä väheni noin 42,8 milj. euroa ja oli asukasta kohden laskettuna vuoden lopussa 4 852 euroa.

KONSERNITASE JA SEN TUNNUSLUVUT

VASTAAVAA

	2023	2022
	<i>1000 euroa</i>	<i>1000 euroa</i>
PYSYVÄT VASTAAVAT	429 881	477 552
Aineettomat hyödykkeet	2 187	5 099
Aineettomat oikeudet	961	777
Muut pitkävaikutteiset menot	1 226	4 323
Ennakkomaksut		
Aineelliset hyödykkeet	424 282	467 028
Maa- ja vesialueet	50 368	48 103
Rakennukset	252 804	288 003
Kiinteät rakenteet ja laitteet	88 196	87 099
Koneet ja kalusto	5 303	10 494
Muut aineelliset hyödykkeet	1 598	1 825
Ennakkomaksut ja kesk.er. hankinnat	26 013	31 504
Sijoitukset	3 412	5 424
Osakkuusyhteisöosuudet	1 416	3 553
Osakkeet ja osuudet	1 998	1 819
Muut lainasaamiset	46	52
Muut saamiset	-47	
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	1 205	1 276
VAIHTUVAT VASTAAVAT	27 999	61 767
Vaihto-omaisuus	814	2 657
Saamiset	11 139	27 552
Pitkäaikaiset saamiset	59	59
Lyhytaikaiset saamiset	11 080	27 493
Rahoitusarvopaperit	593	5 233
Rahat ja pankkisaamiset	15 453	26 326
VASTAAVAA YHTEENSÄ	459 085	540 596

VASTATTAVAA

	2023	2022	
	<i>1000 euroa</i>	<i>1000 euroa</i>	
-10,0 OMA PÄÄOMA	182 975	176 859	3,5
-57,1 Peruspääoma	117 676	127 910	-8,0
23,7 Yhdistysten ja säätiöiden peruspääoma			
-71,6 Arvonkorotusrahassto	127	127	0,0
Muut omat rahastot	592	653	-9,4
Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	47 955	36 751	30,5
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	16 625	11 418	45,6
-12,2 VÄHEMMISTÖOSUUDET	280	351	-20,1
1,3			
-49,5 PAKOLLISET VARAUKSET	3 006	3 346	-10,1
-12,4 Eläkevaraukset	24	24	-100,0
-17,4 Muut pakolliset varaukset	3 006	3 322	-9,5
-37,1			
-60,2 TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	2 121	2 034	4,3
9,8			
-11,5 VIERAS PÄÄOMA	270 703	358 007	-24,4
*** Pitkäaikainen korollinen vieras pääoma	195 158	227 000	-14,0
Pitkäaikainen koroton vieras pääoma	17 609	15 370	14,6
Lyhytaikainen korollinen vieras pääoma	26 301	37 298	-29,5
Saadut ennakot	617	485	
Lyhytaikainen koroton vieras pääoma	31 018	77 854	-60,2
-59,6 VASTATTAVAA YHTEENSÄ	459 085	540 596	-15,1
0,0			
-59,7 KONSERNITASEEN TUNNUSLUVUT			
-88,7 Omavaraisuus-%	39,97	32,81	
Konsernin lainakanta 31.12., 1000 €	221 459	264 298	
-41,3 Konsernin lainat euroa/asukas	4 852	5 769	
Asukasluku	45 645	45 811	
-15,1 Lainasaamiset 31.12., 1000 €	46	52	
Rahoitusvarallisuus euroa/asukas	-5 322	-6 514	
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	118,54	67,94	
Kertynyt yli-/alijäämä 1000 €	64 580	48 168	
Kertynyt yli-/alijäämä, asukas	1 414,83	1 051,46	
Lainat ja vuokravastuut 1000 €	222 969	290 457	
Lainat ja vuokravastuut €/asukas	4 885	6 340	

9.5. Konsernivalvonnan järjestäminen

Konsernin toiminnanohjaus

Konserniohjaus on kunnassa järjestetty kuntalain 48 §:n mukaisesti. Konserniohjauksessa noudatetaan kaupunginvaltuuston hyväksymää konserniohjetta. Konserniohjaus on määritelty myös hallintosäännössä. Tytäryhtiöiden yhtiökokousedustaja raportoi kaupunginhallitukselle tytäryhteisöjen tilasta, kun yhtiöiden toimintakertomukset on käsitelty yhtiökokouksessa. Kuntalain edellyttämää konserniohjetta päivitettiin viimeksi 24.5.2023.

Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä

Valtuusto hyväksyy vuosittain talousarvioissa konserniyhteisöille kunnan strategiaan ja yhteisön toimintaan sekä talouteen pohjautuvia tavoitteita. Vuoden 2023 sitovien tavoitteiden toteutuminen on raportoitu luvussa 12.

Kaupungin konsernijohtoon kuuluvat kaupunginhallitus, kaupunginhallituksen konserni- ja omaisuusjaosto sekä kaupunginjohtaja.

Valtuusto määrittelee konsernin strategiat, tavoitteet ja omistajapoliittiset keskeiset linjaukset. Kaupunginhallitus johtaa konsernia ja vastaa konsernivalvonnan järjestämisestä hallintosäännön määräysten mukaisesti.

Kaupunginhallituksen konserni- ja omaisuusjaosto seuraa ja arvioi yhtiöiden tavoitteiden toteutumista ja taloudellisen aseman kehitystä ja tekee niiden perusteella tarvittaessa esityksiä kaupunginhallitukselle.

Kaupunginjohtaja vastaa konsernin operatiivisesta johtamisesta ja valvonnasta.

Konsernijohto vastaa konsernissa omistajaohjauksen toteuttamisesta. Konsernijohto seuraa tytäryhteisöjen toiminnan tuloksellisuutta.

Tytäryhteisöt raportoivat yhtiöiden toiminnasta ja taloudesta kaupungin osavuositarkastusten ja tilinpäätösten yhteydessä konserniohjeen mukaisesti. Tytäryhteisöille on asetettu sitovat tavoitteet, joiden toteutumista on seurattu osavuositarkastuksissa ja toimintakertomuksessa.

Kaupunginhallituksen konserni- ja omaisuusjaosto nimeää kaupungin ehdokkaat tytäryhtiöiden, osakkuusyhtiöiden ja säätiöiden hallintoelimiin sekä ohjeistaa kokouskohtaisesti kaupungin yhteisöjen ja säätiöiden hallintoelimissä toimivat henkilöt. Lisäksi kaupunginhallituksen konserni- ja omaisuusjaosto nimeää kaupungin edustajan tytäryhtiöiden, osakkuusyhtiöiden ja säätiöiden yhtiö- ja vuosikokouksiin ja vastaaviin sekä antaa edustajille omistajaohjauksen edellyttämät toimintaohjeet.

Konsernivalvonnan käytännön toteutusta kehitetään pyytämällä tytäryhtiöiltä sisäisen valvonnan suunnitelmia ja niiden seuranta.

Tytäryhtiöiden riskienhallintaperiaatteita ja/tai selvityksiä riskien toteutumistilanteesta tullaan pyytämään järjestelmällisemmin sekä lisätään vuorovaikutusta hallinnollisten päätösten osalta.

Konserniyhtiöt eivät ole raportoineet eikä konsernivalvonnassa ole tullut esiin merkittäviä puutteita sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan osalta. Konsernin tytäryhtiöissä on tehty omaa riskiarviointia ja riskien arvioinnin osalta on pyydetty konserniyhtiöitä esittämään toimintaan kohdistuvat merkittävät riskit ja niiden hallintatoimenpiteet. Riskiarviointien ja riskienhallintatoimenpiteiden merkitys kasvaa edelleen koko konsernin osalta, kun arvioidaan tulevien vuosien taloutta ja konsernirakennetta.

10. Kaupunginhallituksen esitys tilikauden tuloksen käsittelystä ja talouden tasapainotamista koskevista toimenpiteistä

10.1. Tilikauden tuloksen käsittely

Tilikauden tulos ennen varausten muutoksia ja rahastosiirtoja on 14 433 513,20 euroa ylijäämäinen. Kaupunginhallitus esittää tilikauden tuloksen käsittelemiseksi, että

1. vähennetään investointivarauksella rahoitettujen hankkeiden poistoeroa 67 158,39 euroa;
2. poistoeron muutoksen jälkeen syntyvä, määrältään 14 500 671,59 euron ylijäämä kirjataan oman pääoman tilikauden ylijäämätilille.

10.2. Arvio tulevasta kehityksestä

Vuoden 2023 tilikauden tulos oli 14,4 milj. euroa. Tulos parani 4,5 milj. euroa edellisestä vuodesta. Hyvää tulosta siivitti erityisesti kunnille tilitetyt verovuoden 2022 osuuksilla tilitetyt ns. verohännät, joita kunnille kertyi yhteensä 1,4 mrd. euroa, Lohjan osalta 16,8 milj. euroa.

Vuoden 2024 alkuperäisen talousarvion tulos 0,545 milj. euroa positiivinen. Verotulojen kasvu hidastuu huomattavasti vuodesta 2023. Erityistä huomiota on kiinnitettävä toimintamenojen osalta talousarviossa pysymiseen, jotta talous ei toteudu talousarviota heikompana. Sote-uudistuksen myötä tämän pitäisi olla aiempaa helpompaa, kun hankalammin hallittavat sote-menot eivät enää ole rasittamassa kaupungin talousarviota.

Taloussuunnitelmakauden 2024–2027 talousnäköymät ovat vaikeat, joten talouden sopeuttamiseen on kiinnitettävä erityistä huomiota. Talouden suunnitteluun sisältyy poikkeuksellisen paljon epävarmuustekijöitä erityisesti valtionosuuksien ja TE-palvelut 2024 –uudistuksen vaikutusten osalta.

Keskeistä talouden hallinnassa on pidättäytyä uusista pysyvistä menojen lisäyksistä. On todennäköistä, että myös nykyistä palvelutarjontaa joudutaan tarkastelemaan kriittisesti.

Taloussuunnittelukaudella tavoitellaan tilikauden tuloksen parantamista taloussuunnitelman luvuista. Toiminnan tehostamisella on tarkoitus sovittaa kaupungin talous kestäväälle pohjalle ja mitoittaa toiminta käytettävissä oleviin tuloihin.

Vuoteen 2027 ulottuvalla taloussuunnittelukaudella ei lähtökohtaisesti laajenneta kaupungin omilla päätöksillä palvelujen määrää tai laatua.

Kaupungin nettoinvestointimenot ovat vuoden 2024 alkuperäisessä talousarviossa 20,55 milj. euroa ja alkuvuoden aikana vuoden 2024 talousarvioon tehtyjen muutosten jälkeen 36,2 milj. euroa.

Suunnittelukauden investoinnit suhteessa tulopohjan puolittumiseen aiheuttavat merkittävää painetta kaupungin velkaantumiskehitykselle, mikä on otettava huomioon taloussuunnitelman valmistelussa.

10.3. Arvio riskeistä ja epävarmuustekijöistä

Energiamarkkinoiden epävakaisuus, kohonnut inflaatio ja muuttunut korkotilanne vaikuttavat ainakin välillisesti kaupungin toimintaympäristöön.

Suomen julkisen talouden haasteilla ja niihin liittyvillä uudistuksilla on oletettavasti merkittäviä vaikutuksia kaupungin toimintaan.

Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa ja yleisesti epävakaa geopoliittinen ilmasto heijastuvat myös Lohjalle.

Haasteet liittyen ilmastonmuutokseen ja luonnon monimuotoisuuden heikkenemiseen, väestön ikääntymiseen ja osaavan henkilöstön saatavuuteen ovat kasvamassa.

Tässä muuttuneessa toimintaympäristössä häiriötilanteisiin varautuminen, viestintä, johtaminen ja riskienhallinta korostuvat entisestään.

Kuntataloudessa vallitsee edelleen tulojen ja menojen välillä rakenteellinen epätasapaino, joka uhkaa syventyä lähivuosina ilman uusia toimenpiteitä. Kunnilla on tehtäväkentän supistuttua aiempaa vähemmän mahdollisuuksia menosopeutukseen, joten sopeutus paine kohdistuu aiempaa enemmän veroprosenttien korotukseen.

Kuntien välinen eriytyminen näkyy entistä enemmän myös kuntakentän näkymien ja tulevaisuudenhaasteiden eriytymisenä. Lapsi- ja nuorisoiäluokkien pienenemisen myötä tarvitaan entistä enemmän kuntien välistä yhteistyötä koulutuspalvelujen järjestämisessä. Näiden kehityssuuntien ja heikkenevien talousnäkymien myötä investointien tarkan tarveharkinnan tärkeys korostuu.

Hallitusohjelman mukaisesti kuntien rahoituksen ja valtionosuusjärjestelmän kokonaisuus uudistetaan vastaamaan kuntien uutta roolia ja sote-uudistuksen voimaantumisen sekä TE-uudistuksen jälkeistä tilannetta.

Työ- ja elinkeinopalveluiden siirto kuntien vastuulle laajentaa kuntien tehtäväkenttää ja kasvattaa kunnan toimintamenoja vuonna 2025. Myös valtionosuudet kasvavat voimakkaasti, kun työ- ja elinkeinopalveluiden myötä kunnille siirtyvät kustannukset sekä uudistuksesta aiheutuva kasvu kuntien etuusmenoissa kompensoidaan kunnalle. Uudistuksen myötä kuntien henkilöstömäärä kasvaa, mikä näkyy vuonna 2025 henkilöstömenojen kasvuna.

Osaavan henkilöstön saatavuuteen ja pysyvyyteen liittyvät haasteet ovat kasvaneet. Kun palkoilla ei voida kilpailla, on löydettävä muita keinoja rekrytointien onnistumiseen. Tämä tulee olemaan suuri haaste lähitulevaisuudessa.

Kuntien kiinteistökantaan kohdistuu etenkin sote-uudistuksen seurauksena tarve uudelleenjärjestelyihin, joilla tulee olemaan vaikutuksia kuntatalouteen. Hallitusohjelman mukaisesti käynnistetään julkisen sektorin tilaohjelma, jonka tavoitteena on tehostaa julkisen sektorin tilakustannuksia.

Jos hyvinvointialue luopuu nykyisin käytössä olevista tiloistaan, on sillä suuri taloudellinen merkitys kaupungin saamissa vuokratuotoissa. Lisäksi ratkaistavaksi jää, mitä tyhjille tiloille tehdään.

Asukasmäärän kasvattamisen tavoite on keskeinen alueen elinkeinoelämälle ja kehittymiselle. Koko maata koskeva syntyvyyden voimakas alentuminen vaikuttaa jatkuessaan lasten määrään myös Lohjalla. Tätä kautta vaikutus ulottuu koko palveluverkkoon sekä pitkän aikavälin strategiaan tavoitteisiin.

Merkittävä taloudelliseen toimintaympäristöön liittyvä riski liittyy investointitarpeiden hallintaan ja velkaantumiseen. Ennakoitu vuosikate ei riitä investointien rahoittamiseen ja rahoitusvaje joudutaan kattamaan lainanotolla. Investoinnit on nähtävä kuitenkin myös riskienhallintatoinmenpiteenä, jolla parannetaan omaisuuden arvoa ja saatetaan korjausvelka hyvälle tasolle.

Korkoriski syntyy vaihtuvakorkoisten lainojen viitekorkojen muutoksista. Korkoriskiä hallitaan kiinteäkorkoisilla lainoilla ja tarvittaessa koronvaihtosopimuksilla. Kaupungin lainasalkku on suojattu mahdollisten korkomuutosten varalle hyvin. Kaupungin lainakanta on tällä hetkellä yli 80 %:sesti kiinteäkorkoista lainaa.

Tietojärjestelmien toimivuus ja erilaiset ICT-riskit kuuluvat olennaisesti kaupungin riskiympäristöön. Globaalit tietoturvaan ja kyberturvallisuuteen liittyvät riskit ovat kaikkiaan kasvaneet. Riskkejä hallitaan muun muassa teknisin keinoin, ohjeistuksilla, koulutuksella sekä suorittamalla auditointeja.

Vakuutusturvan kattavuutta arvioidaan ja päivitetään jatkuvasti. Kiinteistöihin tai rakennettuun kaupunkiympäristöön kohdistuvat vahinkoriskit muodostuvat harvoin merkittäviksi kaupungin taloudelle. Merkittäviä vahinkoriskejä ei toteutunut vuonna 2023.

Työsuojeluriskejä arvioidaan säännöllisesti ja systemaattisesti. Esihenkilöitä ja muuta henkilöstöä koulutetaan työturvallisuuden kysymyksiin kattavasti.

11. Toimielinten vuoden 2023 toiminta ja talousarvion toteutuminen

11.1. Käyttötalouden toteutuminen

11.1.1. Luottamushenkilöhallinto

Valtuuston kokouksia 10 Jäseniä 51	Kaupungin- hallituksen kokouksia 24 Jäseniä 13	Jaostojen määrä (sis. <u>Tark.ltk</u>) 5 Kokouksia 43	Lautakuntien (+jaostot) määrä 6 (1+2) Kokouksia 74	Käsitellyjä asioita 1878	Tehtyjä aloitteita 31

Olennaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa

Lohjan kaupungin sosiaali- ja terveystalouden järjestämisvastuu siirtyi 1.1.2023 alkaen Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen vastuulle. Lohjan kaupungin lakisääteiset tehtävät ja vastuut muuttuivat näin ollen merkittävästi. Tämä muutos työllisti hallintopalveluita erityisen paljon vuoden 2023 alkupuolella. Edelleen vuoden 2023 lopussa osa asioista on hyvinvointialueen kanssa hieman kesken. Erityisesti arkistojen ja asiakaspalvelun muutokset ovat vaatineet aikaa, ja sopimusten siirrot ovat aiheuttaneet ristiriitatilanteita.

Uusi luottamushenkilöorganisaatio aloitti vuoden 2023 alusta ja osa 1.8.2023. Henkilöstöorganisaation muutoksia päätettiin vielä vuoden 2023 alussa. Nimikemuutokset koskivat mm toimialajohtajia, kaupunkikehitys-tulosalueen johtajaa, tietohallinto ja kehittäminen-vastuualueen johtajaa sekä kasvu ja oppiminen tulosityksikköpäälliköitä ja varhaiskasvatustalouden esihenkilöitä.

Lohjan kaupungin luottamushenkilöorganisaatio muutettiin seuraavasti:

- Organisaatorakenteeseen lisättiin Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen (HYTE-) jaosto 1.8.2023 alkaen.
- Sosiaali- ja terveystalouden toiminta päättyi 31.7.2023.
- Lasten, nuorten ja perheiden lautakunta muuttui sivistyslautakunnaksi 1.8.2023 alkaen.
- Kaupunkisuunnittelulautakunta muuttuu kaupunkikehityslautakunnaksi 1.1.2023 alkaen.

Vuoden aikana valmistauduttiin jo vuoden 2025 alusta tulevaan TE2024-uudistukseen. Valtuusto hyväksyi sopimuksen Karkkilan kanssa ja sovittiin, että Lohja-Karkkila muodostaa uuden yhteisen työllisyysalueen. Työllisyysalueista päätettiin marraskuussa 2023.

Kaupunkistrategian toimenpidesuunnitelma hyväksyttiin. Uusi kaupunkistrategia vuosille 2023–2030 otettiin käyttöön ja sen jalkautusta varten hankittiin mm. strategiapeli. Järnefeltin liikuntahallin hankesuunnitelma hyväksyttiin ja samoin joukkoliikenteen uusi palvelutaso.

Toimintavuotta leimasi Lohja700 -juhlavuosi, jota juhlittiin vuoden aikana lukuisissa eri tapahtumissa. Valtuusto teki juhlavuoden kunniaksi ehdollisen päätöksen Paloniemen huvimajan kunnostamisesta ja sen siirtämisestä esim. museon alueelle. Saman juhlapäätöksen yhteydessä valtuusto päätti lähettää valmisteluun Pitkäniemen mahdollisen tapahtumapuiston.

Luottamushenkilöhallinnon tuloslaskelma

Toimielimen toimintakate on sitova suhteessa valtuustoon.

Luottamushenkilöhallinto

Ulkoiset ja sisäiset	Kaupunginvaltuuston hyväksymä talousarvio 2023	Käyttösuunnitelman mukainen talousarvio 2023	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen 2023	TP 2023	Ero	Käyttö-%	TP2022
TOIMINTATUOTOT	0	0	0	0	13 086	-13 086	***	7 364
MYYNTITUOTOT	0	0	0	0	13 086	-13 086	***	7 214
MAKSUTUOTOT	0	0	0	0	0	0	***	0
TUET JA AVUSTUKSET	0	0	0	0	0	0	***	150
MUUT TOIMINTATUOTOT	0	0	0	0	0	0	***	0
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN	0	0	0	0	0	0	***	0
TOIMINTAKULUT	-1 174 610	-1 174 610	0	-1 174 610	-1 220 490	45 880	103,9 %	-1 401 710
HENKILÖSTÖKULUT	-661 800	-661 800	0	-661 800	-604 539	-57 261	91,3 %	-694 005
PALVELUJEN OSTOT	-304 140	-304 140	0	-304 140	-288 285	-15 855	94,8 %	-239 545
AINEET, TARVIKKEET JA TA- VARAT	-5 920	-5 920	0	-5 920	-15 521	9 601	262,2 %	-9 770
AVUSTUKSET	-110 970	-110 970	0	-110 970	-188 502	77 532	169,9 %	-275 666
MUUT TOIMINTAKULUT	-91 780	-91 780	0	-91 780	-123 642	31 862	134,7 %	-182 724
TOIMINTAKATE	-1 174 610	-1 174 610	0	-1 174 610	-1 207 404	32 794	102,8 %	-1 394 347

Luottamushenkilöhallinto

Ulkoiset	Kaupunginvaltuuston hyväksymä talousarvio 2023	Käyttösuunnitelman mukainen talousarvio 2023	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen 2023	TP 2023	Ero	Käyttö-%	TP2022
TOIMINTATUOTOT	0	0	0	0	13 086	-13 086	***	7 364
MYYNTITUOTOT	0	0	0	0	13 086	-13 086	***	7 214
MAKSUTUOTOT	0	0	0	0	0	0	***	0
TUET JA AVUSTUKSET	0	0	0	0	0	0	***	150
MUUT TOIMINTATUOTOT	0	0	0	0	0	0	***	0
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN	0	0	0	0	0	0	***	0
TOIMINTAKULUT	-1 001 910	-1 001 910	0	-1 001 910	-1 039 965	38 055	103,8 %	-1 243 591
HENKILÖSTÖKULUT	-661 800	-661 800	0	-661 800	-604 539	-57 261	91,3 %	-694 005
PALVELUJEN OSTOT	-222 040	-222 040	0	-222 040	-199 777	-22 263	90,0 %	-165 096
AINEET, TARVIKKEET JA TA- VARAT	-5 920	-5 920	0	-5 920	-14 705	8 785	248,4 %	-9 674
AVUSTUKSET	-110 970	-110 970	0	-110 970	-188 502	77 532	169,9 %	-275 666
MUUT TOIMINTAKULUT	-1 180	-1 180	0	-1 180	-32 441	31 261	2749,2 %	-99 150
TOIMINTAKATE	-1 001 910	-1 001 910	0	-1 001 910	-1 026 880	24 970	102,5 %	-1 236 227

Luottamus­henkilö­hallinto									
Sisäiset	Kaupungin­valtuus­ton hyväksymä ta­lousarvio 2023	Käyttösuunnitel­man mukainen ta­lousarvio 2023	Talousar­vio-muu­tokset	Talousar­vio muu­to­sten jäl­keen 2023	TP 2023	Ero	Käyttö­%	TP2022	
TOIMINTATUOTOT	0	0	0	0	0	0	***	0	
MYyntITUOTOT	0	0	0	0	0	0	***	0	
MAKSUTUOTOT	0	0	0	0	0	0	***	0	
TUET JA AVUSTUKSET	0	0	0	0	0	0	***	0	
MUUT TOIMINTATUOTOT	0	0	0	0	0	0	***	0	
VALMISTUS OMAAN KÄY­TÖÖN	0	0	0	0	0	0	***	0	
TOIMINTAKULUT	-172 700	-172 700	0	-172 700	-180 525	7 825	104,5 %	-158 119	
HENKILÖSTÖKULUT	0	0	0	0	0	0	***	0	
PALVELUJEN OSTOT AINEET, TARVIKKEET JA TA­VARAT	-82 100	-82 100	0	-82 100	-88 508	6 408	107,8 %	-74 449	
AVUSTUKSET	0	0	0	0	0	0	***	0	
MUUT TOIMINTAKULUT	-90 600	-90 600	0	-90 600	-91 201	601	100,7 %	-83 574	
TOIMINTAKATE	-172 700	-172 700	0	-172 700	-180 525	7 825	104,5 %	-158 119	

11.1.2. Konsernipalvelut

Konsernipalveluiden toiminnan sisältö ja laajuus

Valtuuston/ Hallituksen kokousta 10/24	Tytäryhtiöitä 5	Palveluksessa olevaa henkilöä 2025	Sairauspoissaolo- päiviä 34 465	Työterveyshuollon kustannukset 568,29 e/työntekijä	Tietohallinnon tikettiä/kk 1000

Tulosalue, htv	TP2021	TP2022	TP2023
Konsernipalvelut, htv	92,5	96,5	85
Talouspalvelut	28,36	28	27
Henkilöstöpalvelut	12,68	14,07	21
Hallintopalvelut	36,96	40,43	27
Tietohallinto- ja kehittämispalvelut	14,5	14	10

Konsernipalveluiden sitovat tavoitteet

Elinvoimainen Lohja

Tavoite	Tilinpäätös	Mittari	Määrärahat	Tot
Osallistamisen lisääminen	Osallistuvan budjetoinnin Lohjan mallia työstetty yhdessä alueiden edustajien kanssa. Uusi malli käytössä vuoden 2024 osallistuvan budjetoinnin osalta. Ennakkovaikutusten arvioinnin prosessin Lohjan mallin laatiminen hyvällä mallilla ja tulossa päätöksentekoon 2024. Keskeinen osa tätä prosessia on eri ryhmien osallistaminen.	Osallistuvan budjetoinnin kokeilu toteutettu ja suunnitelma jatkosta tehty Kuntalaiskuulemistien määrä	Määrärahan lisäys	

Tiedolla johtamisen ja toimintatapojen kehittäminen	Kuntamaiseman johdon työpöydän sisältöjä täydennetty. Johdon työpöydän käyttöönottoa aktivoidaan. Tiedolla johtamisen tiekartan suunnittelu käynnistyi. Väestösuunnitteluohjelman hankinta siirtyi vuodelle 2024.	Johdon työpöytä otettu käyttöön. Tiedolla johtamisen prosesseja luotu.	Toteutetaan budjetin sisällä	●
Sähköisiä palveluja ja muita digitaalisia ratkaisuja lisätään	Asiakaspalvelussa uusi prosessi ja järjestelmä käytössä. Sähköisen arkiston käyttöönotto Dynasty-asianhallintajärjestelmässä syntyvien asiakirjojen osalta. Sähköinen allekirjoitus käytössä. Uusi ostolaskuja myyntilasukuportaali otettu käyttöön. Samassa yhteydessä uudistettiin myös myyntilaskutusjärjestelmä. Ostolaskujen sähköistä kierrätystä kehitetään edelleen. Talouden asiakirjojen automatisointiin hankittu Opiferus-Taloudsdokumentti-ohjelma.	Uusi ostoreskontraportaali otettu käyttöön ja ostolaskujen sähköinen kierrätys toiminnassa Sähköinen arkisto ja sähköinen allekirjoitus laajasti käytössä Asiakashallintajärjestelmät ja uudet asiakaspalveluprosessit käyttöön-otossa	Määrärahan lisäys	●
Hankintojen ennakoivuuden lisääminen	Hankintojen vuosikellon käyttö ei ole merkittävästi vielä parantunut. Ennakoitavuutta edelleen koitetaan parantaa,	Hankintojen vuosikellon käytön lisääntyminen	Toteutetaan budjetin sisällä	●
Sopimusprosessin, sopimusten ja ilkkivaltaprosessin parantaminen	Ilkkivaltajärjestelmä on luotu. Sopimushallinnan periaatteet ja ohjeet valmisteltu vuoden 2023 aikana uusiksi (päätöksenteko 2024 kevät). Ilkkivaltajärjestelmän valmistelua jatkettu (päätöksenteko kevät 2024)	Ilkkivaltajärjestelmä luotu, sopimusprosessit läpikäyty ja uudistettu	Määrärahan lisäys	●

Tietohallinto-organisaatio luotu ja tukee käyttäjiä	Hanketoimisto valmisteltu ja otettu käyttöön. Syksyn 2023 aikana tietohallinto on ottanut tuotantovastuuta sivistystoimen ICT-ympäristön ylläpidosta. Tietohallinnon kehittämisen suuntaviivat tehty ja käytä läpi käyttäjäorganisaatioiden kanssa. Suunnitelman mukaiset kehittämistoimenpiteet käynnistetty, mm. ict-muutoksenhallinnan keskitämisen myötä. Muutoksenhallintoryhmä koordinoi jatkossa toimialojen ICT-hankkeita ja valmistelee uusien hankkeiden taustaselvitykset.	Tarvittavat rekrytoinnit tehty ja tietohallintoperiaatteet käytössä	Toteutetaan budjetin sisällä	●
Tietohallinnon ja TVT-infrastruktuuria hallitaan keskitysti	Sote-ICT muutokset saadaan valmiiksi toukokuussa 2024. Syksyn 2023 aikana aloitettu sivistystoimen, koulujen ja varhaiskasvatuksen ICT-infran ylläpito. Työ aloitettu käytössä olevien pilvipalveluiden parametrien sekä ict-infrastruktuurin kartoituksilla. Tämä työ tulee jatkuamaan myös vuonna 2024. Loppuvuoden aikana tietohallinto on tutustunut sivistystoimen ICT-pilviratkaisuihin ja aloittanut niiden ylläpidon.	Tietohallinnon ja TVT infrastruktuurit yhdistetty ja tietohallinto koordinoi kokonaisuutta	Toteutetaan budjetin sisällä	●
Lohjan ulkoisen imagon vahvistaminen ja Lohjan tunnetavuuden kasvattaminen	Veto- ja pitovoimatutkimukset toteutettiin sekä suomeksi että ruotsiksi. Tapahtumien määrä kasvoi merkittävästi juhluvuoden aikana. Uutta viestintästrategiaa ei tehty.	Vetovoimatutkimukset, media-analyysi, markkinointikampanjat Toteutettu ja julkaistu uusi viestinnän ja osallistamisen strategia Päätapahtumien määrä	Toteutetaan budjetin sisällä	●

Hyvinvoiva Lohja

Tavoite	Tilinpäätös	Mittari	Määrärahat	Tot
Henkilöstön saatavuus parane: Lohjan kaupunki on veto- ja pitovoimainen työnantaja	Lähtövaihtuvuus 31.12.2023 mennessä 7,43 %.	Lähtövaihtuvuus (tavoitetaso: pienempi kuin v. 2021, jolloin lähtövaihtuvuus oli 9,37 %)	Toteutetaan budjetin sisällä	○
Osaamistarpeiden ennakointi ja henkilöstövoimavarojen kehittäminen toiminnan kannalta keskeisiin tarpeisiin: Lohjalla on osaava ja hyvinvoiva henkilöstö, jonka ammattitaito tukee kaupungin strategian toteutumista.	Koulutuspäivien lukumäärä 31.12.2023 mennessä on 1,8 päivää työntekijää kohti.	Koulutuspäivät/työntekijä (tavoitetaso: korkeampi kuin v. 2021, jolloin taso oli 1,5 koulutuspäivää per työntekijä).	Määrärahan lisäys	○
Työhyvinvoinnin parantaminen	Sairauspoissaoloprosentti 31.12.2023 mennessä on 4,58.	Sairauspoissaoloprosentti (tavoitetaso: pysyy samalla tasolla tai pienenee verrattuna vuoteen 2021, jolloin sairauspoissaoloprosentti oli 4,84)	Määrärahan lisäys	○

Asukkaiden Lohja

Ei tavoitteita tässä ryhmässä.

Konsernipalveluiden tuloslaskelma

Konsernipalveluiden toimintakate on sitova suhteessa valtuustoon.

Konsernipalvelut									
Ulkoiset ja sisäiset	Kaupunginvaltuuston hyväksymä talousarvio 2023	Käyttösuunnitelman mukainen talousarvio 2023	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen 2023	TP 2023	Ero	Käyttö-%	TP2022	
TOIMINTATUOTOT	9 930 800	9 930 800	0	9 930 800	10 681 874	-751 074	107,6 %	9 761 108	
MYYNTITUOTOT	9 410 500	9 410 500	0	9 410 500	9 396 612	13 888	99,9 %	8 930 609	
MAKSUTUOTOT	300	300	0	300	19 612	-19 312	6537,4 %	7 342	
TUET JA AVUSTUKSET	520 000	520 000	0	520 000	1 167 835	-647 835	224,6 %	816 252	
MUUT TOIMINTATUOTOT	0	0	0	0	97 815	-97 815	***	6 906	
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN	0	0	0	0	0	0	***	0	0
TOIMINTAKULUT	-11 354 990	-11 354 990	0	-11 354 990	-11 154 789	-200 201	98,2 %	-17 350 809	
HENKILÖSTÖKULUT	-5 203 950	-5 203 950	0	-5 203 950	-4 695 704	-508 246	90,2 %	-4 826 049	
PALVELUJEN OSTOT	-5 432 110	-5 432 110	0	-5 432 110	-5 368 405	-63 706	98,8 %	-9 009 275	
AINEET, TARVIKKEET JA TA- VARAT	-213 230	-213 230	0	-213 230	-127 351	-85 879	59,7 %	-22 681	
AVUSTUKSET	-37 000	-37 000	0	-37 000	-43 543	6 543	117,7 %	-2 995 692	
MUUT TOIMINTAKULUT	-468 700	-468 700	0	-468 700	-919 786	451 086	196,2 %	-497 112	
TOIMINTAKATE	-1 424 190	-1 424 190	0	-1 424 190	-472 915	-951 275	33,2 %	-7 589 701	

Konsernipalvelut									
Ulkoiset	Kaupunginvaltuuston hyväksymä talousarvio 2023	Käyttösuunnitelman mukainen talousarvio 2023	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen 2023	TP 2023	Ero	Käyttö-%	TP2022	
TOIMINTATUOTOT	796 500	796 500	0	796 500	1 530 554	-734 054	192,2 %	1 128 269	
MYYNTITUOTOT	276 200	276 200	0	276 200	245 292	30 908	88,8 %	297 769	
MAKSUTUOTOT	300	300	0	300	19 612	-19 312	6537,4 %	7 342	
TUET JA AVUSTUKSET	520 000	520 000	0	520 000	1 167 835	-647 835	224,6 %	816 252	
MUUT TOIMINTATUOTOT	0	0	0	0	97 815	-97 815	***	6 906	
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN	0	0	0	0	0	0	***	0	0
TOIMINTAKULUT	-10 792 590	-10 792 590	0	-10 792 590	-10 593 846	-198 744	98,2 %	-16 752 893	
HENKILÖSTÖKULUT	-5 203 950	-5 203 950	0	-5 203 950	-4 695 704	-508 246	90,2 %	-4 826 049	
PALVELUJEN OSTOT	-5 332 610	-5 332 610	0	-5 332 610	-5 270 892	-61 718	98,8 %	-8 900 146	
AINEET, TARVIKKEET JA TA- VARAT	-213 230	-213 230	0	-213 230	-127 351	-85 879	59,7 %	-22 536	
AVUSTUKSET	-37 000	-37 000	0	-37 000	-43 543	6 543	117,7 %	-2 995 692	
MUUT TOIMINTAKULUT	-5 800	-5 800	0	-5 800	-456 356	450 556	7868,2 %	-8 470	
TOIMINTAKATE	-9 996 090	-9 996 090	0	-9 996 090	-9 063 292	-932 798	90,7 %	-15 624 625	

Konsernipalvelut								
Sisäiset	Kaupunginvaltuus- ton hyväksymä ta- lousarvio 2023	Käyttösuunnitel- man mukainen ta- lousarvio 2023	Talousar- vio-muu- tokset	Talousar- vio muu- tosten jäl- keen 2023	TP 2023	Ero	Käyttö- %	TP2022
TOIMINTATUOTOT	9 134 300	9 134 300	0	9 134 300	9 151 320	-17 020	100,2 %	8 632 839
MYYNTITUOTOT	9 134 300	9 134 300	0	9 134 300	9 151 320	-17 020	100,2 %	8 632 839
MAKSUTUOTOT	0	0	0	0	0	0	***	0
TUET JA AVUSTUKSET	0	0	0	0	0	0	***	0
MUUT TOIMINTATUOTOT	0	0	0	0	0	0	***	0
VALMISTUS OMAAN KÄYT- TÖÖN	0	0	0	0	0	0	***	0
TOIMINTAKULUT	-562 400	-562 400	0	-562 400	-560 943	-1 457	99,7 %	-597 916
HENKILÖSTÖKULUT	0	0	0	0	0	0	***	0
PALVELUJEN OSTOT AINEET, TARVIKKEET JA TA- VARAT	-99 500	-99 500	0	-99 500	-97 513	-1 987	98,0 %	-109 129
AVUSTUKSET	0	0	0	0	0	0	***	0
MUUT TOIMINTAKULUT	-462 900	-462 900	0	-462 900	-463 430	530	100,1 %	-488 642
TOIMINTAKATE	8 571 900	8 571 900	0	8 571 900	8 590 377	-18 477	100,2 %	8 034 924

Olennaiset tapahtumat tilikaudella

Tulosalueen toimintakate oli noin 0,5 milj. euroa (33,2 %), jossa alitusta talousarvioon oli noin 951 300 euroa. Toimintakulut alittuivat noin 200 000 eurolla (98,2 %). Toimintatuottoja kertyi arvioitua enemmän 751 100 euroa. Konsernipalvelujen tulosalueen tilinpäätökseen sisältyy vuodelle 2022 kohdistuneita, vuonna 2023 laskutettuja sosiaali- ja terveydenhuollon tuottoja (268 100 euroa) ja kuluja (891 600 euroa).

Talousoalvelut

Talousoalvelut -tulosyksikkö koostuu talouso suunnittelusta, kehittämistoiminnasta sekä talouso hallinnosta. Näkökulma toiminnassa on strateginen sekä toimintaa kehittävä ja ohjaava. Talouso suunnittelu huolehtii osaltaan siitä, että kaupungin talous on tasapainossa. Laskentakeskus vastaa talouden tukitoimintojen operatiivisesta hoitamisesta.

Ostolaskujen sähköinen käsittely ja kierrätys saatiin osittain käyttöön loppuvuodesta. Ohjelman käyttöön otossa ilmeni ongelmia, mikä on hidastanut prosessia. Käyttöön ottoa jatketaan vuoden 2024 puolella.

Kaupunginhallitus päätti siirtää perintäpalvelut 1.1.2024 alkaen Revire Perintä Oy:lle. Tämä merkitsi myyntireskontrapalvelujen palaamista kaupungin omaksi toiminnaksi. Myyntireskontrapalvelujen järjestämiseksi hankittiin myyntireskontrajärjestelmä. Samassa yhteydessä uudistettiin myös laskutusjärjestelmä. Sekä ostoreskontran että myyntireskontran ohjelmien käyttöön otot ovat työllistäneet kirjanpidon henkilöstöä merkittävästi.

Tiedolla johtamisen osalta Kuntamaiseman johdon työpöytää kehitettiin edelleen.

Talospalveluissa tehtiin tehtäväjärjestelyjä niin, että taloussuunnittelun muodostaa talousjohtaja, kaksi hallintopäällikköä ja kaksi taloussuunnittelijaa. Kirjanpidosta vetovastuussa on kirjanpitopäällikkö. Tehtäväjärjestelyt tehtiin nimikemuutoksin.

Talousasiakirjaprosessia kehitettiin ja hankittiin Opiferus-taloudokumenttisovellus, jonka avulla pyritään jatkossa automatisoimaan tiettyjä asiakirjatuotannon prosesseja.

Talospalvelut valmisteli vuoden aikana kaupungin ja kaupunkikonsernin talouden ja toiminnan osavuosisiraportit neljännesvuosittain kaupunginvaltuustolle sekä talouden kuukausiraportit kaupunginhallitukselle ja lautakunnille.

Valtuusto hyväksyi Lohjan kaupunkistrategian toimenpideohjelman maaliskuussa 2023. Konserniohje hyväksyttiin toukokuun valtuustossa.

Osallistuvan budjetoinnin kokeilu onnistui hyvin, ehdotuksia saatiin n. 230 kpl. Ehdotusten pohjalta järjestetyn äänestyksen voittivat iltatorien järjestäminen ja torin kehittäminen. Myös yhteiskäyttöveneet pärjäsivät äänestyksessä. Nämä kaikki toteutettiin. Päätettiin, että jatkoa varten laaditaan osallistuvan budjetoinnin Lohjan malli yhdessä alueiden edustajien kanssa.

Henkilöstöpalvelut

Henkilöstöpalvelut vastaa strategisesta henkilöstöjohtamisesta, työnantajatoiminnasta, työhyvinvoinnin ja työturvallisuuden kokonaisuuksista sekä palvelussuhdeasioista ja niiden neuvonnasta. Yksikköön kuuluu myös keskitetty rekrytointiyksikkö Lohja rekry.

Vuoden 2023 painopisteinä olivat työterveyshuollon vaikuttavuuden lisääminen ja kustannusjakauman tasapainottaminen, henkilöstön saatavuuden ongelmaan ratkaisujen hakeminen sekä keskeisiin hr-prosesseihin olennaisesti liittyvien ohjeistusten ja toimintamallien päivittäminen sekä esihenkilötyön kehittäminen.

Henkilöstöjohtamisen keskeinen ja taloudellista säästöä tuova tavoite oli edelleen sairauspoissaolojen sekä työtapaturmien määrän väheneminen. Tavoitteeseen pyrittiin kouluttamalla, viestimällä, hyödyntämällä erilaisia tietoisuuksia sekä tiiviillä yhteistyöllä työterveyskumppanin kanssa.

Osaavan henkilöstön rekrytointihaasteet ovat kasvaneet. Vuoden aikana jatkettiin palkkausjärjestelmien kehitystyötä.

Henkilöstöhallinnon prosessia on kehitetty keskitetyllä toimintamallilla, jonka avulla HR on entistä enemmän esihenkilöiden tukena henkilöstö- ja palvelussuhdeasioissa. Henkilöstöhallinnon arjen työprosesseja on helpotettu ottamalla käyttöön erilaisia sähköisiä HR-lomakkeita henkilöstöhallinnon päätietojärjestelmään, mm. parantamaan prosessia palvelussuhteen alkajalla, päättyessä sekä palvelussuhteen aikana. Perehdytys-osion avulla voidaan varmistaa, että perehdytys toteutuu, ja sen kulku on tarvittaessa myös jälkikäteen todennettavissa.

Vuonna 2023 jatkettiin kaupungin henkilöstö- ja työaikajärjestelmien kehittämistyötä ja järjestelmien laajempaa hyödyntämistä mm. Titania työvuorosuunnittelun osalta. Loppuvuodesta käynnistettiin myös Efecte-tiketointijärjestelmän käyttöönoton laajentamisen suunnittelu henkilöstöpalveluihin. Loppuvuodesta valmisteltiin myös WPro- työturvallisuusjärjestelmän käyttöönottoa, joka tapahtuu vuoden 2024 alusta.

Hallintopalvelut

Hallintopalveluihin sisältyvät hallinnon, hankintojen ja lakipalveluiden kokonaisuudet sekä viestintä- ja markkinointi, joka siirtyi hallintopalveluihin vuoden 2023 alusta. Kaiken toiminnan tavoitteena on varmistaa kaupungin toiminnan oikeellisuus, lainmukaisuus ja yhdenvertainen menettely taloudelliset näkökulmat huomioon ottaen.

Vuonna 2023 oikeudellisista palveluista vastasivat 2 lakimiestä ja hallintojohtaja. Hallintojohtaja toimi myös pysäköinninvalvojana. Tietosuojavastaavan tehtävää hoiti tiedonhallinta-asiantuntija ja osan vuotta hallintolakimies oman tehtävänsä ohessa. Ilmoituksia tietosuojaloukkauksista tehtiin 9 kpl. Tietosuojaselosteet käytiin läpi ja ajantasaistettiin.

Hyvinvointialueen käynnistämiseen liittyvät työt vaikuttivat koko vuoden työskentelyyn erityisesti arkiston ja sopimusten sekä asiakaspalvelun osalta. Vuoden 2023 aikana saatiin tieto työllisyysalueiden toiminnan käynnistymisestä vuonna 2025 ja tähän ryhdyttiin varautumaan mm hallinnon osalta.

Asiahallinnan osalta otettiin käyttöön sähköisiä palveluita (mm. sähköinen allekirjoitus ja sähköinen arkisto asianhallintaohjelman osalta. Tiedonohjaussuunnitelmaa pidettiin ajan tasalla. Uuden asiakaspalvelukonseptin kehittämistä jatkettiin ja mm. palautteisiin vastaaminen siirrettiin asiakaspalvelun tehtäväksi.

Hankintapalveluiden toiminnassa kilpailutuksia oli seuraavasti: EU-kynnysarvon ylittäviä 13 kpl, kansallisen kynnysarvon ylittäviä 27 kpl. pienhankintoja 42 kpl, Hanselin puitesopimukset 6 kpl, erityisalojen kilpailutuksia 4 kpl.

Viestinnän ja markkinoinnin toimintaa leimasi Lohja-700V juhluvuosi. Juhlavuonna Lohjalla järjestettiin ainakin 400 juhluvuoden tapahtumaa. Kaupungin tapahtumista suurimpia olivat kesäkuun iltatori, jonka pääesiintyjänä nähtiin Käärjä, uuden vuoden juhla sekä elokuun pääjuhla, jossa esiintyivät muun muassa Sanni, Lohjan kaupunginorkesteri, Juha Lehti, Antti Ketonen ja Elias Kaskinen. Pääjuhlaa mainostettiin HSL:n linja-autojen kyljissä koko heinäkuun ajan. Pääjuhlan mainos oli myös Helsingin Sanomien etusivulla 5.8. Juhlavuoden kunniaksi toteutettiin Lohjan oma Aku Ankka -liite, joka jaettiin kaikille lehden tilaajille ympäri Suomen. Lisäksi liitettä jaettiin 50 000 kpl tapahtumissa ja kaupungin toimipisteissä. Juhlavuosi oli myös näyttävästi esillä puutarhajuhtateemalla Kevätmessuilla. Toimintavuotta haastoi resurssivajaus.

Kuntalaisia osallistettiin juhluvuonna monin eri keinoin: mm: Osallistuva budjetointi, pitovoimatutkimus, kaavaillat (kerran kuussa), Lohja700-juhlapäätös -kysely, Hyvinvointia yhdessä -kyläillat (3 kpl syksyllä), esteettömyysteko-kilpailu, Järjestökysely, Harrastuskysely lapsille ja nuorille. Pääjuhlassa

- Nuorisovaltuuston piste keräsi Lohja700-pääjuhlassa näkemyksiä siitä, miten Lohjaa voisi kehittää nuorille vielä paremmaksi paikaksi elää ja asua
- Lapsilta kerättiin näkemyksiä lapsiystävällisyydestä

Lohjan kaupunki on vapaaehtoisesti kaksikielinen kunta (kv 23.3.2022 § 35). Kielellisten oikeuksien toteutumisesta on arvioitu itsearviointilomakkeella tieto- ja viestintäpalveluiden (nettisivut, ruotsin kielen käyttö, ruotsin kielen huomioiminen, 14 arvioitua kohtaa), henkilöstön kehittämisen (ruotsin kieli huomioiminen, tietoja jakaminen, henkilöstökoulutus, 10 arvioitua kohtaa) ja ruotsinkielisen palvelun (hankinnat ja hallintopäätökset, 10 arvioitua kohtaa) näkökulmista. Kielellisten oikeuksien toteutumisen itsearviointi esitetään seuraavassa taulukossa.

Lohjan kaupunki kielellisten oikeuksien toteutuminen/itsearviointi

Tieto- ja viestintäpalvelut	Kyllä	Ei	Osittain	Kommentit, perustelut, ehdotukset
Nettisivujen sisältö				
on molemmilla kielillä			x	hankittu tekoälyohjelma, joka kääntää useammalle kielelle
annetaan samanaikaisesti ruotsiksi			x	
Ruotsia käytetään yhtä paljon kuin suomea				
avointen työpaikkojen ilmoittamiseen	x			
palvelupisteen opasteissa			x	
sähköisissä lomakkeissa	x			
painotuotteissa, ilmoituksissa, kampanjoissa			x	
lomakkeissa ja tiedotusaineistossa			x	
käyntikorteissa, esim kaksikieliset tai -puoliset			x	
internetosoitteissa	x			www.lojo.fi
Ruotsin kieli huomioidaan				
lehtitarjonnassa asiakastiloissa	x			kirjastossa
lehtitarjonnassa henkilökunnan taukotiiloissa		x		tauktiiloissa ei ole suomenkielisiä lehtiä
henkilöstön nimikylttien merkinnöissä			x	
asiakaspalvelukeskuksen palvelussa	x			
erillisen palvelunumeron kautta/mahdollisuus valita kieli		x		ei ole erillistä numeroa
Henkilöstön kehittäminen	Kyllä/Huomioidaan	Ei/Ei huomioida	Osittain	Kommentit, perustelut, ehdotukset
Kielitaito huomioidaan				
rekrytoinneissa	x			
palkkauksessa, esim. kielillisänä tai tulospalkkauksen muodossa	x			
Tietoja jaetaan kahdella kielellä				
perehdyttämisessä			x	
henkilöstölehdessä		x		ei ole henkilöstölehteä
intranetissä		x		otetaan huomioon intran uudistuksen yhteydessä
ilmoitustaululla			x	
muussa tiedotuksessa			x	
Henkilöstölle tarjotaan				
tehtäviin soveltuvaa kielikoulutusta työaikana	x			
tehtäviin soveltuvaa kielikoulutusta omalla ajalla	x			
jatkokoulutusta sekä suomeksi että ruotsiksi	x			
Ruotsinkielisen palvelun tukeminen	Kyllä	Ei	Osittain	Kommentit, perustelut, ehdotukset
mahdollisuus käyttää kääntäjä	x			
mahdollisuus käyttää tulkkeja			x	
taloudelliset resurssit käännöksiin	x			
yhteyshenkilöt/verkosto ruotsinkielistä palvelua varten	x			
Hankinnat				
Onko olemassa ostopalveluja, joilla voidaan vahvistaa ruotsinkielisen palvelun saatavuutta?	x			
Onko ruotsinkielisen palvelun parantamiseksi ostettu palveluja?	x			hankittu tekoälyohjelma nettisivuille, kääntää useammalle kielelle
Huomioidaanko ruotsinkielinen palvelu yleensä palveluja ostettaessa?	x			
Hallintopäätökset	Kyllä	Ei	Osittain	Kommentit, perustelut, ehdotukset
Ruotsinkielisten hakemusten käsittelyaika on sama kuin suomenkielisten	x			
Asia käsitellään ruotsiksi, mikäli saapunut ruotsiksi	x			
Asia käsitellään suomeksi ja käännetään ruotsiksi			x	

Tietohallintopalvelut

Vuoden 2023 pääpaino oli saada Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen ICT-muutokset valmiiksi. Muutokset saatiin käytännössä pääosin valmiiksi 31.5., jolloin tietohallinto lopetti mm. käyttäjätuen antamisen hyvinvointialueen henkilöstölle. Muutamia erillISRatkaisuja jäi vielä tietohallinnon vastuulle mm. hammashuollon kuvantamisarkistointijärjestelmät sekä talotekniset yhteiset järjestelmät.

Vuoden 2023 aikana ICT-palvelut jatkoivat, pääte- sekä pääsyverkon aktiivilaitteiden päivityksiä sekä otti käyttöön ja päivitti useita tietojärjestelmiä. Vuoden aikana uusittiin 1098 päätelaitetta ja päivitettiin olemassa olevia 1251 kpl. Matkapuhelimia toimitettiin 457 kpl. Palvelupyynnöitä käsiteltiin 12689 kpl ja it-tilauksia 1049 kpl. Tietohallinto poisti rekistereistä 1179 kpl työasemia. Poistuneiden työasemien tiedot säilytetään tietohallinnon käyttöomaisuusrekisterissä.

Hyvinvointialueen tuotannon siirrossa migroitiin pääosa laitteista, tunnuksista, tiedoista sekä järjestelmistä, oletettu valmistumisajankohta migraatiolle on huhtikuu 2024. Hyvinvointialueelle luovutettiin 709 kpl työasemia, 207 tulostin- sekä monitoimilaitetta ja 323 kpl mobiililaitteita. Tietoverkkolaitteita eri kiinteistöissä luovutettiin 129 kpl.

Vuoden vaihteen hyvinvointialueen äkillisen ja ennakoimattoman ylläpitovastuiden jatkumisen takia, päästiin koulujen it-laitteiden, ohjelmistojen sekä järjestelmien kartoitustyö päästiin aloittamaan vasta syksyllä 2023. Työ tarkoitus saattaa loppuun 2024 vuoden loppuun mennessä.

Tietohallinnon ICT investoinnit toteutuivat 60,6 %. Hyvinvointialueen ennakoimattomat ylläpityöt hankaloittivat hankintojen toteuttamista sekä perusinfrastruktuurin uusimisprosessessa. Vuoden aikana saatiin käynnistettyä varmistusjärjestelmien, levykapasiteetti hankinnat ja niiden toteutus.

Kehittämispalvelut

Vuoden 2023 aikana kehittämispalveluissa päivitettiin tiedolla johtamisen ICT-työkaluja Porvoon ja Kauniaisten kanssa toteutettavassa ”Digimatalla kohti tiedolla johdettua organisaatiota” -yhteishankkeessa sekä otettiin käyttöön kaupungin oma tiedolla johtamisen työpöytä.

Kehittämispalvelut jatkoivat Neidonkeitaan ja järviohjelman hankesuunnitelmien valmistelua. Vuoden 2023 aikana Neidonkeitaan hankesuunnitelman laadinta laajennettiin käsittelemään koko harjun aluetta.

Kehittämispalvelut laativat myös hanketoimiston toimintaperiaatteet ja toimintaa käynnisteltiin loppuvuodesta 2023. AVI:n hankeavustushankkeita saatiin päätökseen: Luontoliikkumisen lisääminen Gunnarlan alueella sekä Taimisto hankkeet 1 ja 2. Uusia hankeavustushakemuksia valmisteltiin AVI:lle ja OKM:lle Järnefeltin liikuntahallin ja sen lähiliikuntapaikan sekä Taimiston tekojään huoltorakennuksen osalta. Edellä mainittujen toimien lisäksi kehittämispalvelut aloittivat talous- ja henkilöstöhallinnon kanssa päivittämään prosessikuvauksia.

Lohjan kaupungin Hinku-työryhmä kokoontui vuonna 2023 kolme kertaa, minkä lisäksi ilmastotyötä syvennettiin yksikkökohtaisissa tapaamisissa. Päästövähennystavoitteita edistettiin eri yksiköissä monipuolisesti Hinku 2.0 -toimenpideohjelman painopisteitä seuraten (kestävä lämmitys ja energiankulutus, kestävä liikenne, sähköä uusiutuvista energialähteistä ja ekologinen ruoka). Ympäristöministeriön avustama Lohjan ilmasto- ja kiertotalousjohtamisen uudet käytännöt -hanke jatkui vuoden 2023 aikana ja päättyy keväällä 2024.

Ilmastotyön ja -johtamisen kehittämisessä keskityttiin erityisesti talouden ja ilmastotyön yhdistämiseen tuomalla 2024 talousarvioon ensimmäinen ilmastotyön vaikuttavuutta ja seurattavuutta tehostava ilmastobudjetti. Vähähiilisten hankintojen tekemisestä järjestettiin kaikille esihenkilöille koulutus, minkä lisäksi ilmastotavoitteita lähdettiin integroimaan investointihankkeisiin aluksi kolmen hankintakokeilun muodossa. Vesilaitos hankki myös merkittävät päästövähennykset tuoneet hiilivapaat sujutusputket. Hinku-toimiin varattua investointirahaa käytettiin vuonna 2023 165 000 euroa. Varat hyödynnettiin mm. aurinkovoima- ja energiatehokkuushankintoihin, hiilivapaisiin sujutusputkiin, kierrätysastioihin sekä Pusulan eläinlääkäritalon ja Nummen yhtenäiskoulun energiaremonttisuunnitelmien teettämiseen. Ilmastotyöstä viestittiin sekä kaupungin sisäisesti että ulkoisesti kaupungin verkkosivuja ja sosiaalisen median eri kanavia hyödyntäen.

Hyvinvointi- ja terveystoimet

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämistoiminnan keskeisinä painopistealueina vuonna 2023 olivat sujuvan yhteistoiminnan mahdollistavien rakenteiden, toimintamallien ja tiedonkulun kehittäminen sekä hyvinvointisuunnitelmien päivittäminen. Yhteistyötä kehitettiin niin kaupungin eri toimialojen, Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen kuin järjestökentänkin kanssa erilaisten työryhmien, projektien ja osallisuusrakenteiden avulla. Tiedonkulkua ja yhteisiä tiedolla johtamisen toimintamalleja kehitettiin mm. Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen ja siihen kuuluvien kuntien yhteisessä Länsi-Uudenmaan hyvinvointitieto-projektissa.

Valtuusto hyväksyi kesäkuussa Laajan hyvinvointikertomuksen ja -suunnitelman, Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman, Lohjan liikuntaohjelman ja ensimmäistä kertaa laaditun Kulttuurihyvinvointi-suunnitelman, kaikki laadittu vuosiksi 2023–2025. Lokakuussa valtuustossa hyväksyttiin Lasten ja nuorten ennaltaehkäisevän päihdetyön strategia. Ikäntyneiden hyvinvointisuunnitelman laatiminen aloitettiin vuoden 2023 aikana ja se on tulossa päätöksentekoon keväällä 2024 aikana.

Kaupunginhallituksen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen jaosto aloitti toimintansa elokuussa ja kokoontui syksyn aikana yhteensä viisi kertaa. Jaosto aloitti työnsä tutustumalla hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen suunnitelmiin ja rakenteisiin ja vahvasti syksyn aikana suunnitelmien painopistealueet vuodelle 2024.

Talouden tasapainottamishojelman toteutuminen vuoden 2023 osalta

Konsernipalveluille ei ollut asetettu talouden tasapainottamistoimenpiteitä vuodelle 2023.

3Tuotot, kulut ja toimintakate

Konsernipalvelut

Ulkoiset ja sisäiset (1000 euroa)	Kaupunginvaltuuston hyväksymä talousarvio 2023	Käyttösuunnitelman mukainen talousarvio 2023	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen 2023	TP 2023	Käyttö-%	TP2022
TOIMINTATUOTOT	9 931	9 931	0	9 931	10 682	107,6 %	9 761
TOIMINTAKULUT	-11 355	-11 355	0	-11 355	-11 155	98,2 %	-17 351
TOIMINTAKATE	-1 424	-1 424	0	-1 424	-473	33,2 %	-7 590

Ulkoiset (1000 euroa)	Kaupunginvaltuuston hyväksymä talousarvio 2023	Käyttösuunnitelman mukainen talousarvio 2023	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen 2023	TP 2023	Käyttö-%	TP2022
TOIMINTATUOTOT	797	797	0	797	1 531	192,2 %	1 128
TOIMINTAKULUT	-10 793	-10 793	0	-10 793	-10 594	98,2 %	-16 753
TOIMINTAKATE	-9 996	-9 996	0	-9 996	-9 063	90,7 %	-15 625

Sisäiset (1000 euroa)	Kaupunginvaltuuston hyväksymä talousarvio 2023	Käyttösuunnitelman mukainen talousarvio 2023	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen 2023	TP 2023	Käyttö-%	TP2022
TOIMINTATUOTOT	9 134	9 134	0	9 134	9 151	100,2 %	8 633
TOIMINTAKULUT	-562	-562	0	-562	-561	99,7 %	-598
TOIMINTAKATE	8 572	8 572	0	8 572	8 590	100,2 %	8 035

11.1.3. Keskusvaalilautakunta

Toiminnan sisältö ja laajuus

36 986 äänioikeutettua	70 % äänestysprosentti

Olennaiset tapahtumat tilikaudella

Vuonna 2023 järjestettiin eduskuntavaalit huhtikuussa ja valmistauduttiin presidentinvaaleihin, jotka olivat vuoden 24 tammikuussa.

Keskusvaalilautakunnan tuloslaskelma

Toimielimen toimintakate on sitova suhteessa valtuustoon.

Keskusvaalilautakunta

Ulkoiset ja sisäiset	Kaupunginvaltuuston hyväksymä talousarvio 2023	Käyttösuunnitelman mukainen talousarvio 2023	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen 2023	TP 2023	Ero	Käyttö-%	TP2022
TOIMINTATUOTOT	0	0	0	0	85 627	-85 627	***	100 073
MYYNTITUOTOT	0	0	0	0	0	0	***	0
MAKSUTUOTOT	0	0	0	0	0	0	***	0
TUET JA AVUSTUKSET	0	0	0	0	85 627	-85 627	***	100 073
MUUT TOIMINTATUOTOT	0	0	0	0	0	0	***	0
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN	0	0	0	0	0	0	***	0
TOIMINTAKULUT	-285 180	-285 180	0	-285 180	-225 141	-60 039	78,9 %	-153 225
HENKILÖSTÖKULUT	-179 600	-179 600	0	-179 600	-129 693	-49 907	72,2 %	-103 663
PALVELUJEN OSTOT	-70 880	-70 880	0	-70 880	-57 083	-13 797	80,5 %	-22 399
AINEET, TARVIKKEET JA TA- VARAT	-18 300	-18 300	0	-18 300	-15 239	-3 061	83,3 %	-5 096
AVUSTUKSET	0	0	0	0	0	0	***	0
MUUT TOIMINTAKULUT	-16 400	-16 400	0	-16 400	-23 127	6 727	141,0 %	-22 067
TOIMINTAKATE	-285 180	-285 180	0	-285 180	-139 514	-145 666	48,9 %	-53 152

Keskusvaalilautakunta

Ulkoiset	Kaupunginvaltuuston hyväksymä talousarvio 2023	Käyttösuunnitelman mukainen talousarvio 2023	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen 2023	TP 2023	Ero	Käyttö-%	TP2022
TOIMINTATUOTOT	0	0	0	0	85 627	-85 627	***	100 073
MYYNTITUOTOT	0	0	0	0	0	0	***	0
MAKSUTUOTOT	0	0	0	0	0	0	***	0
TUET JA AVUSTUKSET	0	0	0	0	85 627	-85 627	***	100 073
MUUT TOIMINTATUOTOT	0	0	0	0	0	0	***	0
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN	0	0	0	0	0	0	***	0
TOIMINTAKULUT	-251 480	-251 480	0	-251 480	-191 481	-59 999	76,1 %	-124 125
HENKILÖSTÖKULUT	-179 600	-179 600	0	-179 600	-129 693	-49 907	72,2 %	-103 663
PALVELUJEN OSTOT AINEET, TARVIKKEET JA TARVAT	-53 580	-53 580	0	-53 580	-39 803	-13 777	74,3 %	-9 679
AVUSTUKSET	0	0	0	0	0	0	***	0
MUUT TOIMINTAKULUT	0	0	0	0	-6 747	6 747	***	-5 687
TOIMINTAKATE	-251 480	-251 480	0	-251 480	-105 854	-145 626	42,1 %	-24 052

Keskusvaalilautakunta

Sisäiset	Kaupunginvaltuuston hyväksymä talousarvio 2023	Käyttösuunnitelman mukainen talousarvio 2023	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen 2023	TP 2023	Ero	Käyttö-%	TP2022
TOIMINTATUOTOT	0	0	0	0	0	0	***	0
MYYNTITUOTOT	0	0	0	0	0	0	***	0
MAKSUTUOTOT	0	0	0	0	0	0	***	0
TUET JA AVUSTUKSET	0	0	0	0	0	0	***	0
MUUT TOIMINTATUOTOT	0	0	0	0	0	0	***	0
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN	0	0	0	0	0	0	***	0
TOIMINTAKULUT	-33 700	-33 700	0	-33 700	-33 660	-40	99,9 %	-29 100
HENKILÖSTÖKULUT	0	0	0	0	0	0	***	0
PALVELUJEN OSTOT AINEET, TARVIKKEET JA TARVAT	-17 300	-17 300	0	-17 300	-17 280	-20	99,9 %	-12 720
AVUSTUKSET	0	0	0	0	0	0	***	0
MUUT TOIMINTAKULUT	-16 400	-16 400	0	-16 400	-16 380	-20	99,9 %	-16 380
TOIMINTAKATE	-33 700	-33 700	0	-33 700	-33 660	-40	99,9 %	-29 100

11.1.4. Tarkastuslautakunta

Toiminnan sisältö ja laajuus

13 kokousta	44 lakisääteistä tarkastuspäivää

Valtuusto asettaa tarkastuslautakunnan toimikauttaan vastaavien vuosien hallinnon ja talouden tarkastuksen järjestämistä varten.

Kuntalain 121 §:n mukaiset tarkastuslautakunnan tehtävät muodostavat tarkastuslautakunnan sitovat tavoitteet:

- valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat;
- arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla;
- talouden tasapainottamisen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyyttä, jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää;
- huolehtia kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta;
- valvoa 84 §:ssä säädetyn sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi;
- valmistella kunnanhallitukselle esitys tehtäviään koskeviksi hallintosäännön määräyksiksi sekä arvioinnin ja tarkastuksen talousarvioksi.

Olennaiset tapahtumat tilikaudella

Tarkastuslautakunta saavutti sille talousarviossa asetetut tavoitteet. Arviointikertomus vuodelta 2022 allekirjoitettiin 23.5.2023. Tarkastuslautakunta seurasi aktiivisesti kaupungin talouden kehitystä. Niitä luottamushenkilöitä, jotka ovat velvollisia antamaan sidonnaisuusilmoituksen, pyydettiin päivittämään rekisteriin mahdolliset muutokset. Tarkastuslautakunta tarkasti päivitetty ilmoitukset marraskuun 2023 kokouksessaan.

Tarkastuslautakunta ylitti talousarvion hieman, 6 300 euroa. Aiemmin controller on hoitanut sekä sisäisen tarkastuksen tehtävät että toiminut tarkastuslautakunnan sihteerinä. Nyt nämä tehtävät erotettiin toisistaan ja tarkastuslautakunnan sihteerin tehtävät siirrettiin toiselle henkilölle.

Lakisääteistä tilintarkastusta suoritettiin tilintarkastusyhteisö BDO Auditor Oy:n toimesta tilintarkastuksen tarkastussuunnitelman ja työohjelman mukaisesti. Tilintarkastuksen kustannukset olivat 34 447 euroa vuodelta 2023. Tarkastuslautakunnalta laskutettuja lakisääteisiä tilintarkastuspäiviä kertyi vuoden 2023 aikana 44 päivää, joista 24 kohdistui tilivuoteen 2022 ja 20 tilivuoteen 2023. Tilintarkastuksen kustannuksiin sisältyy tilintarkastajan raportointia, neuvontaa ja osallistuminen tarkastuslautakunnan kokouksiin. Tilintarkastaja osallistui tarkastuslautakunnan kokouksiin neljä kertaa. Lakisääteisen tilintarkastuksen lisäksi tilintarkastuspalveluja ostettiin hanketarkastuksiin ja konsernitilinpäätöksen konsultaation.

Tarkastuslautakunnan tuloslaskelma

Toimielimen toimintakate on sitova suhteessa valtuustoon.

Tarkastuslautakunta

Ulkoiset ja sisäiset	Kaupunginvaltuuston hyväksymä talousarvio 2023	Käyttösuunnitelman mukainen talousarvio 2023	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen 2023	TP 2023	Ero	Käyttö-%	TP2022
TOIMINTATUOTOT	0	0	0	0	0	0	***	0
MYYNTITUOTOT	0	0	0	0	0	0	***	0
MAKSUTUOTOT	0	0	0	0	0	0	***	0
TUET JA AVUSTUKSET	0	0	0	0	0	0	***	0
MUUT TOIMINTATUOTOT	0	0	0	0	0	0	***	0
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN	0	0	0	0	0	0	***	0
TOIMINTAKULUT	-88 800	-88 800	0	-88 800	-95 142	6 342	107,1 %	-73 248
HENKILÖSTÖKULUT	-39 900	-39 900	0	-39 900	-49 572	9 672	124,2 %	-36 932
PALVELUJEN OSTOT	-48 900	-48 900	0	-48 900	-45 570	-3 330	93,2 %	-35 997
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	0	0	0	0	0	0	***	-319
AVUSTUKSET	0	0	0	0	0	0	***	0
MUUT TOIMINTAKULUT	0	0	0	0	0	0	***	0
TOIMINTAKATE	-88 800	-88 800	0	-88 800	-95 142	6 342	107,1 %	-73 248

Tarkastuslautakunta									
Ulkoiset	Kaupunginvaltuuston hyväksymä talousarvio 2023	Käyttösuunnitelman mukainen talousarvio 2023	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen 2023	TP 2023	Ero	Käyttö-%	TP2022	
TOIMINTATUOTOT	0	0	0	0	0	0	***	0	
MYYNTITUOTOT	0	0	0	0	0	0	***	0	
MAKSUTUOTOT	0	0	0	0	0	0	***	0	
TUET JA AVUSTUKSET	0	0	0	0	0	0	***	0	
MUUT TOIMINTATUOTOT	0	0	0	0	0	0	***	0	
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN	0	0	0	0	0	0	***	0	
TOIMINTAKULUT	-84 200	-84 200	0	-84 200	-90 462	6 262	107,4 %	-71 172	
HENKILÖSTÖKULUT	-39 900	-39 900	0	-39 900	-49 572	9 672	124,2 %	-36 932	
PALVELUJEN OSTOT	-44 300	-44 300	0	-44 300	-40 890	-3 410	92,3 %	-33 920	
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	0	0	0	0	0	0	***	-319	
AVUSTUKSET	0	0	0	0	0	0	***	0	
MUUT TOIMINTAKULUT	0	0	0	0	0	0	***	0	
TOIMINTAKATE	-84 200	-84 200	0	-84 200	-90 462	6 262	107,4 %	-71 172	

Tarkastuslautakunta									
Sisäiset	Kaupunginvaltuuston hyväksymä talousarvio 2023	Käyttösuunnitelman mukainen talousarvio 2023	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen 2023	TP 2023	Ero	Käyttö-%	TP2022	
TOIMINTATUOTOT	0	0	0	0	0	0	***	0	
MYYNTITUOTOT	0	0	0	0	0	0	***	0	
MAKSUTUOTOT	0	0	0	0	0	0	***	0	
TUET JA AVUSTUKSET	0	0	0	0	0	0	***	0	
MUUT TOIMINTATUOTOT	0	0	0	0	0	0	***	0	
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN	0	0	0	0	0	0	***	0	
TOIMINTAKULUT	-4 600	-4 600	0	-4 600	-4 680	80	101,7 %	-2 076	
HENKILÖSTÖKULUT	0	0	0	0	0	0	***	0	
PALVELUJEN OSTOT	-4 600	-4 600	0	-4 600	-4 680	80	101,7 %	-2 076	
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	0	0	0	0	0	0	***	0	
AVUSTUKSET	0	0	0	0	0	0	***	0	
MUUT TOIMINTAKULUT	0	0	0	0	0	0	***	0	
TOIMINTAKATE	-4 600	-4 600	0	-4 600	-4 680	80	101,7 %	-2 076	

11.1.5. Kaupunkirakenne

Kaupunkirakenteen toiminnan sisältö ja laajuus

Menot -61,7 milj. euroa	Tulot 62,7 milj. euroa	Toimintakate 1,2 milj. euroa	Toimintakate /as 26,66 euroa/as	Htv 404

Tulosalue, htv	TP2021	TP 2022	TP2023
Elinvoima-toimiala yhteensä, htv	636,1	655,3	404
Tekninen toimi	361,0	364,6	296
Kaupunkisuunnittelu	50,1	50,7	76
Ympäristöterveys	19,3	23,8	32
<i>Kulttuuri ja vapaa-aika</i>	<i>205,7</i>	<i>216,2</i>	<i>.</i>

Kaupunkirakenteen sitovat tavoitteet

Elinvoimainen Lohja

Tavoite	Tilinpäätös	Mittari	Määrärahat	Tot
Energiatehokkuuden lisääminen	Aurinkokeräimet asennettu Köökin sekä vedenpuhdistamon katolle. Nummen yhteiskoulun lämmitysjärjestelmän uusimisen suunnittelu käynnistetty	Fossiilisia energiamuotoja korvattu uusituvilla energiamuodoilla	Toteutetaan budjetin sisällä	
Tunnin junan asemaseudun kaa-voitus	Lohjansolmun asemaseudun suunnitteluaiakataulu muuttui viranomaisneuvottelun palautteen johdosta: ennen asemakaavoitusta on tehtävä vielä periaatetarkastelu sekä laadittava kattavat luontoselvitykset 2024.	Ensimmäinen asemakaava hyväksymiskäsittelyyn	Toteutetaan budjetin sisällä	

Hyvinvoiva Lohja

Ei tavoitteita tässä ryhmässä.

Asukkaiden Lohja

Tavoite	Tilinpäätös	Mittari	Määrärahat	Tot
Yritystonttien esirakentaminen	Ruolankadun ja Raspiikikujan hankinta keskeytetty alueiden vuokraukseen liittyvien selvitysten takia.	Emojikadun yritystontit esirakennettu	Toteutetaan budjetin sisällä	
Järviohjelman edistäminen	Järviohjelma viimeistelyvaiheessa ja vuoden 2023 hankkeet toteutettu.	Järvi- ja rantapalveluiden kehittäminen tehdyn suunnitelman mukaisesti (suuremmat kehityskohdeet: Aurlahden toiminnallinen ideasuunnitelma luotu ja kohteen huoltorakennuksen jatkokäyttö, Porla II suunnitelmien kehittäminen, rantareitin pistemäisten kohteiden kehittäminen (järvityöryhmä))	Toteutetaan budjetin sisällä	
Maan hankinta etenkin Lempolan aseman seudulta ja Muijalasta	Kokonaismäärä ylitetty	40 ha ostettua maata	Toteutetaan budjetin sisällä	
Paikkatietojärjestelmien kehittäminen	Varsinainen toteutus alkaa 2024	Tietomallinnuksen mukaan saaminen Rava3pro ja Kaatio hankkeiden mukaisesti RYTJ ja RYHTI (huom. tämä on rakennuslain muutoksen mukainen pakko)	Toteutetaan budjetin sisällä	

Kaupunkirakenteen tuloslaskelma

Kaupunkirakenne-toimialan toimintakate on sitova suhteessa valtuustoon.

Kaupunkirakenne

Ulkoiset ja sisäiset	Kaupunginvaltuuston hyväksymä talousarvio 2023	Käyttösuunnitelman mukainen talousarvio 2023	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen 2023	TP 2023	Ero	Käyttö-%	TP2022
				62 296 870			100,7 %	61 450 794
TOIMINTATUOTOT	62 020 870	62 296 870	0	870	62 705 325	-408 455		794
MYYNTITUOTOT	23 623 430	23 693 430	0	23 693 430	23 806 910	-113 480	100,5 %	26 938 666
MAKSUTUOTOT	2 512 490	2 698 490	0	2 698 490	2 503 037	195 453	92,8 %	2 118 924
TUET JA AVUSTUKSET	597 450	597 450	0	597 450	2 163 342	-1 565 892	362,1 %	799 194
MUUT TOIMINTATUOTOT	35 287 500	35 307 500	0	35 307 500	34 232 037	1 075 463	97,0 %	31 594 010
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN	0	0	0	0	238 030	-238 030	***	167 352
				-59 628 280	-61 726 360	2 098 080	103,5 %	-52 200 391
TOIMINTAKULUT	-58 577 300	-59 538 280	-90 000	280	-61 726 360	2 098 080		-52 200 391
HENKILÖSTÖKULUT	-18 824 700	-19 265 400	-32 700	-19 298 100	-18 101 695	-1 196 405	93,8 %	-19 566 631
PALVELUJEN OSTOT	-16 441 040	-16 814 630	-57 300	-16 871 930	-21 705 983	4 834 053	128,7 %	-16 719 455
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-13 271 100	-13 322 320	0	-13 322 320	-11 644 671	-1 677 649	87,4 %	-11 397 423
AVUSTUKSET	-5 595 320	-5 512 420	0	-5 512 420	-5 619 810	107 390	101,9 %	-93 052
MUUT TOIMINTAKULUT	-4 445 140	-4 623 510	0	-4 623 510	-4 654 202	30 692	100,7 %	-4 423 829
TOIMINTAKATE	3 443 570	2 758 590	-90 000	2 668 590	1 216 996	1 451 594	45,6 %	9 417 756

Kaupunkirakenne									
Ulkoiset	Kaupunginvaltuuston hyväksymä talousarvio 2023	Käyttösuunnitelman mukainen talousarvio 2023	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen 2023	TP 2023	Ero	Käyttö-%	TP2022	
TOIMINTATUOTOT	24 221 970	24 497 970	0	24 497 970	24 519 467	-21 497	100,1 %	17 323 740	
MYYNTITUOTOT	9 575 030	9 645 030	0	9 645 030	9 452 512	192 518	98,0 %	9 372 214	
MAKSUTUOTOT	2 512 490	2 698 490	0	2 698 490	2 440 942	257 548	90,5 %	2 056 809	
TUET JA AVUSTUKSET	597 450	597 450	0	597 450	2 163 342	-1 565 892	362,1 %	799 194	
MUUT TOIMINTATUOTOT	11 537 000	11 557 000	0	11 557 000	10 462 672	1 094 329	90,5 %	5 095 523	
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN	0	0	0	0	238 030	-238 030	***	167 352	
TOIMINTAKULUT	-53 271 100	-54 153 580	-90 000	-54 243 580	-55 998 813	1 755 233	103,2 %	-47 689 819	
HENKILÖSTÖKULUT	-18 824 700	-19 265 400	-32 700	-19 298 100	-18 101 701	-1 196 399	93,8 %	-19 566 631	
PALVELUJEN OSTOT	-14 198 040	-14 535 430	-57 300	-14 592 730	-19 192 624	4 599 894	131,5 %	-15 306 699	
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-12 921 100	-12 972 320	0	-12 972 320	-11 221 757	-1 750 563	86,5 %	-11 006 106	
AVUSTUKSET	-5 595 320	-5 512 420	0	-5 512 420	-5 619 810	107 390	101,9 %	-93 052	
MUUT TOIMINTAKULUT	-1 731 940	-1 868 010	0	-1 868 010	-1 862 921	-5 089	99,7 %	-1 717 331	
TOIMINTAKATE	-29 049 130	-29 655 610	-90 000	-29 745 610	-31 241 315	1 495 705	105,0 %	-30 198 726	

Kaupunkirakenne									
Sisäiset	Kaupunginvaltuuston hyväksymä talousarvio 2023	Käyttösuunnitelman mukainen talousarvio 2023	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen 2023	TP 2023	Ero	Käyttö-%	TP2022	
TOIMINTATUOTOT	37 798 900	37 798 900	0	37 798 900	38 185 858	-386 958	101,0 %	44 127 054	
YYNTITUOTOT	14 048 400	14 048 400	0	14 048 400	14 354 398	-305 998	102,2 %	17 566 452	
MAKSUTUOTOT	0	0	0	0	62 095	-62 095	***	62 115	
TUET JA AVUSTUKSET	0	0	0	0	0	0	***	0	
MUUT TOIMINTATUOTOT	23 750 500	23 750 500	0	23 750 500	23 769 365	-18 865	100,1 %	26 498 487	
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN	0	0	0	0	0	0	***	0	
TOIMINTAKULUT	-5 306 200	-5 384 700	0	-5 384 700	-5 727 548	342 848	106,4 %	-4 510 572	
HENKILÖSTÖKULUT	0	0	0	0	6	-6	***	0	
PALVELUJEN OSTOT	-2 243 000	-2 279 200	0	-2 279 200	-2 513 359	234 159	110,3 %	-1 412 757	
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-350 000	-350 000	0	-350 000	-422 914	72 914	120,8 %	-391 317	
AVUSTUKSET	0	0	0	0	0	0	***	0	
MUUT TOIMINTAKULUT	-2 713 200	-2 755 500	0	-2 755 500	-2 791 280	35 780	101,3 %	-2 706 498	
TOIMINTAKATE	32 492 700	32 414 200	0	32 414 200	32 458 311	-44 111	100,1 %	39 616 482	

Teknisen toimen tulosalue

Toiminnan sisältö ja laajuus

Ateriasuoritteita 2 131 910.	Siivottavaa alaa 164 349 krs-m ²	Ylläpidettäviä kiinteistöjä omat 219 166 krs-m ² Vuokratut 10 879 krs-m ²	Ylläpidettävää liikenneverkostoa 446 km	Ylläpidettävää viheraluetta 91 ha	Myytyä vettä 2 155 197 m ³	Puhdistettua vettä 3 603 158 m ³

Olennaiset tapahtumat tilikaudella

Lohjan kaupunginvaltuuston teknisen toimen sitovaksi määrärahaksi vahvistama toimintakate (ulkoiset ja sisäiset erät) oli talousarviomuutosten jälkeen 11 165 140 euroa ja toimintavuoden toimintakate toteuma oli 9 624 146 euroa, jolloin toimintakate heikentyi 1 540 994 euroa. Teknisen toimen talousarvion toimintatuotot toteutuivat 97,4 %. Teknisen toimen toimintakulut toteutuivat 100,8 % ja määräraha ylittyi n. 337 887 eurolla. Kokonaisuuteen vaikuttaa merkittävästi noin 1,5 milj. euron varaus, tulevien rakennusten purkamisten ja niistä seuraavien alaskirjausten johdosta. Muutoin vuosi meni pääosin suunnitelmien mukaisesti vaikkakin alkuvuosi oli luminen ja talvikelit alkoivat jo marraskuussa aiheuttaen merkittäviä aurauksen-, lumensiirto- ja liukkaudentorjuntakustannuksia.

Tekniseen toimeen kuuluivat vuoden 2023 aikana seuraavat tulosityksiköt: tilakeskus -tulosityksikkö (tilojen kunnossapito ja tilojen korjausrakentaminen), ruoka- ja siivouspalvelut -tulosityksikkö sekä kaupunkitekniikka -tulosityksikkö (suunnittelu ja rakennuttaminen, liikenneväylät, puistot ja viheralueet sekä taseyksikkönä vesilaitos).

Ruokapalvelut tuottivat vuoden aikana keskuskeittiö Köökissä n.10 000 annosta päivässä ja n. 600 erityisruokavaliota, joista yksilöllisiä aterioita oli n. 200. Palvelu-/jakelukeittiöitä oli käytössä 46 kpl. Useissa kouluissa toteutettiin yhteistyössä koulun kanssa mahdollisuus ostaa hävikki-ruokaa. Lohjan Seudun työttömien kanssa tehtiin yhteistyötä, jossa Laurentiustalon ja Lohjan Lukion ylijäämäruoka toimitetaan jaettavaksi eteenpäin. Lisäksi uutena yhteistyökumppanina aloitettiin toiminta Pidä huolta avustukset ry:n kanssa Laurentius-talon ylijäämäruoan jakelussa.

Siivouspalvelut vastasivat n. 128 000 m² siivottavasta tilasta. Siivouksessa jatkettiin mitoitusten tarkastelua sekä välineiden ja menetelmien uudistamista. Siivouspalveluilla on käytössä aktiivivesi (otsonivesi) Köökissä, Monkolassa sekä yhdeksässä eri koulussa/päiväkodissa. Aktiiviveden avulla voidaan vähentää kemikaalisten puhdistusaineiden käyttöä.

Koulukohtaiset Kouluruoan- ja siivouksen kehittämistyöryhmät aloitettiin. Tavoitteena on osallistaa oppilaat ja opettajat yhteiseen toiminnan suunnitteluun kohdekohtaisesti ja saada jokaiseen kohteeseen Kouluruokadiplomi.

Tilakeskus tulosityksikön vahvistettu toimintakate (ulkoiset ja sisäiset erät) oli 15 022 170 euroa ja toimintavuoden toimintakatetoteuma oli 12 481 317 euroa, jolloin toimintakate heikkeni 2 540 853 euroa. Tilakeskuksen toimintatuotot toteutuivat 97,8 % ja toimintakulut 110,3 %. Poikkeuksellisia kulueria aiheuttivat sisäilmatutkimukset ja sisäilmakorjaukset sekä erityisesti talotekniikan asiantuntijapalveluiden ostot.

Kaupunkitekniikkapalveluihin kuuluu sekä kuntatekniikan suunnittelu ja rakennuttaminen, liikenneväylät, puistot ja viheralueet sekä vesilaitos taseyksikkönä. Kaupunkitekniikan osalta on vuoden 2023 merkittävimmät investointihankkeet olivat Muijalan kaava-alueen kunnallistekniikka, Muijalannummentien jatkaminen ja Taimiston liikuntapuisto. Lisäksi vuoden aikana pyrittiin panostamaan yleisen viihtyvyyden parantamiseen kunnostamalla Petter Forsströmin puisto, joka on Lohja 700-juhlavuoden kohde. Kunnallistekniikan (liikenneväylät ja viheralueet) kunnossapitoa on hoidettu entisen Lohjan alueella pääosin omana työnä pois lukien Virkkalan alue sekä Karjalohjan, Sammatin ja entisen Nummi-Pusulän alueilla kunnossapito on hoidettu ostopalveluina alueurakoitsijoiden toimesta.

Katuverkon saneerausta toteutettiin mm. Gruotilan alueilla sekä Helsingiuksentiellä, Kuusitiellä ja Rajamäen­kadulla. Varsinaisia pilaantuneen maaperän kunnostushankkeita ei toteutettu, mutta Hiidensalmen alueella toteutettiin varastoidun puukuoren seulontaa ja poiskuljetusta.

Kaupunkitekniikka -tulosyksikön vahvistettu toimintakate (ulkoiset ja sisäiset erät) oli - 2 256 310 euroa ja toimintavuoden toimintakatetoteuma oli -2 391 044 euroa, jolloin toimintakate heikkeni 134 734 euroa. Kaupunkitekniikka-yksikön toimintatuotot toteutuivat 101,2 % ja toimintakulut 103,5 %. Kokonaisuutena toimintaan vaikutti sään vaikutus katujen talvikunnossapitoon sekä alkuvuoden aikana tapahtunut yllättävä rakennuskustannusten nousu. Toimintatuottoja kertyi vesilaitoksen myyntituotoista.

Teknisen lautakunnan tilinpäätökseen on tehty 1 494 810 euron pakollinen varaus tulevien vuosien suunniteltujen rakennusten purkamiskustannuksia varten. Varausta tehtäessä arvioitiin, että Lohjan kaupungin vuoden 2023 tilinpäätöksen tulos on asettumassa n. 14–15 milj. euroa ylijäämäiseksi, joten pakollisen varauksen tekeminen on mahdollista. Taloudellinen tilanne heikkenee vuodesta 2024 alkaen, jolloin varausten tekeminen vaikeutuu. Teknisen toimen lisämääräraharavetta on käsitelty teknisessä lautakunnassa 8.11.2023 ja kaupunginhallituksessa 4.12.2023.

Investointien toteumaprosentti oli kulujen osalta 67,6 % ja investointien nettototeuma oli 66,8 %. Euromääräisesti nettoinvestointikuluja kertyi 35 977 581 euroa. Lisämäärärahana siirtyi vuodelta 2022 vuodelle 2023 yhteensä 10 880 000 euroa, jotka pääosin olivat suurten kouluhankkeiden jaksotuskustannuksia sekä Ventelän paloaseman korjaus. Ventelän VPK:n saneerausurakka valmistui suunnitellusti ja vastaanotettiin marraskuun lopussa.

Lohjan Yhteislyseon Lukion sisäpuolinen saneerauksen sekä Sporttikeskus Tennarin laajennus- ja korjausurakan alkuperäiset valmistumisajankohdat siirtyivät loppuvuodesta 2023 vuoden 2024 helmikuulle.

Järnefeltin liikuntahallin saneeraus- ja laajennusurakka hyväksyttiin valtuustossa lokakuun puolivälissä ja rakennustöiden valmistelu aloitettiin marraskuussa.

Päiväkoti Pähkinän saneerauksesta luovuttiin ja Mäntynummen hankesuunnittelua jatkettiin.

Hinku-työryhmän osalta energiatehokkuustyötä jatkettiin kaupungin kiinteistöissä mm. laajan energiansäästön 50/50-kampanjan sekä asiaa käsittelevän Astetta alemmas -kampanjan muodossa. Kolmeen kohteeseen asennettiin energiatehokkuutta parantavat älytermostaatit ja yhteen kohteeseen lisättiin ilmalämpöpumppu, minkä lisäksi keskuskeittiö Köökkiin ja vedenpuhdistamoon asennettiin aurinkokeräimet. Kahteen öljylämmityskohteeseen teetettiin energiamuodon vaihtoon remontointisuunnitelmat.

Liikenteen päästöjen pienentämiseksi päätettiin käynnistää merkittävä joukkoliikenteen uudistaminen, toimittiin aktiivisesti Tunnin juna -hankkeessa, rakennettiin lisää kevyenliikenteen väyliä, vaihdettiin kaupungin omia ajoneuvoja sähkökäyttöisiin sekä selvitettiin sähkölatausverkkoston kehittämistä. Ruoka- ja siivouspalveluissa mm. käynnistettiin ruokalistojen kehitystyö ruoka-aineiden päästövaikutuksia hyödyntäen ja lisättiin myrkyttömän siivouksen määrää.

Kaavoitus käynnisti vuonna 2023 useita selvityksiä mm. uusiutuvan energian potentiaalin selvittämiseksi ja kestävien liikkumiskäytäntöjen arvioimiseksi. Kiertotaloutta edistettiin mm. kierrätyksen parantamisella tilaamalla kouluihin ja päiväkoteihin lajitteluastioita sisätiloihin sekä organisaation sisäisellä kalustekiertoprojektilla. Kaupunki kävi myös neuvotteluita useiden kiertotalous- ja vihreän siirtymän toimijoiden sijoittumisesta Lohjalle.

Ilmastotyön ja -johtamisen kehittämisessä keskityttiin erityisesti talouden ja ilmastotyön yhdistämiseen tuomalla vuoden 2024 talousarvioon ensimmäinen ilmastotyön vaikuttavuutta ja seurattavuutta tehostava ilmastobudjetti. Vähähiilisten hankintojen tekemisestä järjestettiin kaikille esihenkilöille koulutus, minkä lisäksi ilmastotavoitteita lähdettiin integroimaan investointihankkeisiin aluksi kolmen hankintakokeilun muodossa. Vesilaitos hankki myös merkittävät päästövähennykset tuoneet hiilivapaat sujutusputket. Hinku-toimiin varattua investointirahaa käytettiin 165 000 euroa vuonna 2023. Varat hyödynnettiin mm. aurinkovoima- ja energiatehokkuushankintoihin, hiilivapaisiin sujutusputkiin, kierrätysastioihin sekä Pusulan eläinlääkäritalon ja Nummen yhtenäiskoulun energiaremonttisuunnitelmien teettämiseen.

Kunnossapitorakentaminen jatkoi pienimuotoisten PTS-kiinteistökorjauksien toteuttamista sekä näihin liittyviä laatu- ja työdokumenttien viimeistelyä.

Talouden tasapainottamisohjelman toteutuminen vuoden 2023 osalta

Kaupunginvaltuusto päätti 17.8.2022 § 92, että vuoden 2023 osalta tasapainottamistoimenpiteet, mukaan lukien vv. 2019–2021 toteutumattomat toimenpiteet, otetaan huomioon siltä osin kuin se toiminnan näkökulmasta on mahdollista ja tarkoituksenmukaista.

Toimenpide	Tavoite 2023 Euroa	Toteutuminen 2023
Lapsimäärän laskusta johtuva ateriapalveluiden väheneminen varhaiskasvatuksessa ja opetuksessa, raaka-ainekustannukset	48 000	Ei toteutunut
Ikkalan koulu 1.8.2023 alk. kiinteistönhoidon sekä ruoka- ja siivoushenkilöstön henkilöresurssin mitoituksen pieneminen, lämmitys, vesi, sähkö, talvikunnossapito, jätehuolto sekä piha- ja puistoalueiden kunnostukset	22 409	Ei toteutunut
Maksjoen koulu 1.8.2022 alk. kiinteistönhoidon sekä ruoka- ja siivoushenkilöstön henkilöresurssin mitoituksen pieneminen, lämmitys, vesi, sähkö, talvikunnossapito, jätehuolto sekä piha- ja puistoalueiden kunnostukset	76 490	Lakannut

Nummenkylän koulu 1.8.2021 alk. kiinteistöhoidon sekä ruoka- ja siivoushenkilöstönhenkilöresurssin mitoituksen pieneneminen, lämmitys, vesi, sähkö, talvikunnossapito, jätehuolto sekä piha- ja puistoalueiden kunnostukset	145 634	Lakannut
Pullin koulu 1.8.2021 alk. kiinteistöhoidon sekä ruoka- ja siivoushenkilöstönhenkilöresurssin mitoituksen pieneneminen, lämmitys, vesi, sähkö, talvikunnossapito, jätehuolto sekä piha- ja puistoalueiden kunnostukset	8 608	Ei toteutunut
Lehmijärvi	27 827	Ei toteutunut
Asemanpelto	0	Ei toteutunut
Tulosalue yhteensä	328 968	

Tuotot, kulut ja toimintakate

Tekninen toimi

Ulkoiset ja sisäiset (1000 euroa)	Kaupunginvaltuuston hyväksymä talousarvio 2023	Käyttösuunnitelman mukainen talousarvio 2023	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen 2023	TP 2023	Käyttö-%	TP2022
TOIMINTATUOTOT	55 414	55 414	0	55 414	54 211	97,8 %	54 680
TOIMINTAKULUT	-44 249	-44 249	0	-44 249	-44 587	100,8 %	-42 068
TOIMINTAKATE	11 165	11 165	0	11 165	9 624	86,2 %	12 611

Ulkoiset (1000 euroa)	Kaupunginvaltuuston hyväksymä talousarvio 2023	Käyttösuunnitelman mukainen talousarvio 2023	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen 2023	TP 2023	Käyttö-%	TP2022
TOIMINTATUOTOT	20 540	20 540	0	20 540	19 466	94,8 %	13 846
TOIMINTAKULUT	-39 691	-39 691	0	-39 691	-39 783	100,2 %	-38 100
TOIMINTAKATE	-19 150	-19 150	0	-19 150	-20 318	106,1 %	-24 253

Sisäiset (1000 euroa)	Kaupunginvaltuuston hyväksymä talousarvio 2023	Käyttösuunnitelman mukainen talousarvio 2023	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen 2023	TP 2023	Käyttö-%	TP2022
TOIMINTATUOTOT	34 874	34 874	0	34 874	34 746	99,6 %	40 833
TOIMINTAKULUT	-4 558	-4 558	0	-4 558	-4 804	105,4 %	-3 968
TOIMINTAKATE	30 316	30 316	0	30 316	29 942	98,8 %	36 865

Palvelutuotteet

Marraskuun 2023 tilanne (päivitetään kevään aikana).

Palvelutuotteet	TP2022	TA2023	TP2023	TA2024
Tekninen lautakunta				
HTV	364,8	391,55	301,2	313,39
Ruoka- ja siivouspalvelut				
Ateriasuoritemäärä, kpl	2 806 948	1 700 000	1 989 438	1 817 000
-Yksikkökustannus, euroa/suorite	3,00	5,53	3,46	5,38
Siivottu neliömetri, m ²	166 610	132 657	128 000	128 009
-Yksikkökustannus, euroa/suorite	24,00 euroa/m ² /a (2,00 euroa/m ² /kk)	29,37 euroa/m ² /a (2,45 euroa/m ² /kk)	24,72 euroa/m ² /a (2,06 euroa/m ² /kk)	30,90 euroa/m ² /a (2,57 euroa/m ² /kk)
Tilakeskus				
Palvelupyynnöt	7 436	8 000	7 033	8 000
-Yksikkökustannus, euroa/suorite	470	200	463	288
Kiinteistöhuollon ylläpito-m ²	224 725	218 522	395 497	227 210
-Yksikkökustannus, euroa/suorite	27,84 euroa/m ² /a (2,32 euroa/m ² /kk)	43,20 euroa/m ² /a (3,60 euroa/m ² /kk)	30,48 euroa/m ² /a (2,54 euroa/m ² /kk)	67,61 euroa/m ² /a (5,63 euroa/m ² /kk)
Kaupunkitekniikka				
Viranomaisluvut, päätökset	77	60	55	75
-Yksikkökustannus, euroa/suorite	257,51	423,39	-	298,33
Liikenneväylien talvihoito, auraslähdöt	23	17	24	20
-Yksikkökustannus, euroa/suorite	23 277	24 514	-	21 850

Vesilaitos sisältyy Teknisen toimen tuloslaskelmaan

Vesilaitos

Ulkoiset ja sisäiset	Kaupunginvaltuuston hyväksymä talousarvio 2023	Käyttösuunnitelman mukainen talousarvio 2023	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen 2023	TP 2023	Ero	Käyttö-%	TP2022
TOIMINTATUOTOT	8 521 060	8 521 060	0	8 521 060	8 657 336	-136 276	101,6 %	8 523 428
MYYNTITUOTOT	8 402 270	8 402 270	0	8 402 270	8 590 170	-187 900	102,2 %	8 489 344
MAKSUTUOTOT	17 680	17 680	0	17 680	34 853	-17 173	197,1 %	15 060
TUET JA AVUSTUKSET	15 490	15 490	0	15 490	892	14 598	5,8 %	12 679
MUUT TOIMINTATUOTOT	85 620	85 620	0	85 620	31 421	54 199	36,7 %	6 345
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN	0	0	0	0	165 113	-165 113	***	153 495
TOIMINTAKULUT	-4 747 620	-4 747 620	0	-4 747 620	-5 021 534	273 914	105,8 %	-4 704 858
HENKILÖSTÖKULUT	-1 175 700	-1 175 700	0	-1 175 700	-1 235 708	60 008	105,1 %	-1 320 562
PALVELUJEN OSTOT	-1 566 410	-1 566 410	0	-1 566 410	-1 815 735	249 325	115,9 %	-1 483 124
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-1 670 660	-1 670 660	0	-1 670 660	-1 670 289	-371	100,0 %	-1 626 172
AVUSTUKSET	-34 910	-34 910	0	-34 910	0	-34 910	0,0 %	0
MUUT TOIMINTAKULUT	-299 940	-299 940	0	-299 940	-299 802	-138	100,0 %	-275 000
TOIMINTAKATE	3 773 440	3 773 440	0	3 773 440	3 800 915	-27 475	100,7 %	3 972 065

Vesilaitos

Ulkoiset	Kaupunginvaltuuston hyväksymä talousarvio 2023	Käyttösuunnitelman mukainen talousarvio 2023	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen 2023	TP 2023	Ero	Käyttö-%	TP2022
TOIMINTATUOTOT	8 171 060	8 171 060	0	8 171 060	8 233 698	-62 638	100,8 %	8 131 454
MYYNTITUOTOT	8 052 270	8 052 270	0	8 052 270	8 166 532	-114 262	101,4 %	8 097 370
MAKSUTUOTOT	17 680	17 680	0	17 680	34 853	-17 173	197,1 %	15 060
TUET JA AVUSTUKSET	15 490	15 490	0	15 490	892	14 598	5,8 %	12 679
MUUT TOIMINTATUOTOT	85 620	85 620	0	85 620	31 421	54 199	36,7 %	6 345
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN	0	0	0	0	165 113	-165 113	***	153 495
TOIMINTAKULUT	-4 394 220	-4 394 220	0	-4 394 220	-4 539 092	144 872	103,3 %	-4 360 201
HENKILÖSTÖKULUT	-1 175 700	-1 175 700	0	-1 175 700	-1 235 708	60 008	105,1 %	-1 320 562
PALVELUJEN OSTOT	-1 400 110	-1 400 110	0	-1 400 110	-1 576 919	176 809	112,6 %	-1 359 464
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-1 634 660	-1 634 660	0	-1 634 660	-1 586 282	-48 378	97,0 %	-1 549 290
AVUSTUKSET	-34 910	-34 910	0	-34 910	0	-34 910	0,0 %	0
MUUT TOIMINTAKULUT	-148 840	-148 840	0	-148 840	-140 182	-8 658	94,2 %	-130 884
TOIMINTAKATE	3 776 840	3 776 840	0	3 776 840	3 859 719	-82 879	102,2 %	3 924 748

Vesilaitos									
Sisäiset	Kaupunginvaltuuston hyväksymä talousarvio 2023	Käyttösuunnitelman mukainen talousarvio 2023	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen 2023	TP 2023	Ero	Käyttö-%	TP2022	
TOIMINTATUOTOT	350 000	350 000	0	350 000	423 638	-73 638	121,0	391 974	%
MYYNTITUOTOT	350 000	350 000	0	350 000	423 638	-73 638	121,0	391 974	%
MAKSUTUOTOT	0	0	0	0	0	0	***	0	
TUET JA AVUSTUKSET	0	0	0	0	0	0	***	0	
MUUT TOIMINTATUOTOT	0	0	0	0	0	0	***	0	
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN	0	0	0	0	0	0	***	0	
TOIMINTAKULUT	-353 400	-353 400	0	-353 400	-482 442	129 042	136,5	-344 657	%
HENKILÖSTÖKULUT	0	0	0	0	0	0	***	0	
PALVELUJEN OSTOT	-166 300	-166 300	0	-166 300	-238 816	72 516	143,6	-123 659	%
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-36 000	-36 000	0	-36 000	-84 007	48 007	233,4	-76 882	%
AVUSTUKSET	0	0	0	0	0	0	***	0	
MUUT TOIMINTAKULUT	-151 100	-151 100	0	-151 100	-159 620	8 520	105,6	-144 116	%
TOIMINTAKATE	-3 400	-3 400	0	-3 400	-58 804	55 404	1729,5	47 317	%

Kaupunkikehityksen tulosalue

Kiinteistötoimituksia 72	Tontin jakoja 22, joissa 68 tonttia	Tontin luovutuksia 12	Tontin lohkomisia 26, joissa 43 tonttia	Lupa-päätöksiä 991	Katselmuksia 1264	Neuvontapyynnöt 5374	Osayleiskaavoja 3 Asemakaavoja 2 Suunnittelu- tarveratkaisut/ Poikkeamis- luvut 70	Valvottavia ympäristölupa-, maa-aineslupa-, rekisteröinti tai pilaantunut maa-kohteita 156	Tarkastuksia/ valvontakäyntejä 329	Yritys-toimi-paikkoja 4533	Kuljetusoppilaita 1370	Matkailun Majoitusvrk 175 000

Olennaiset tapahtumat tilikaudella

Kaupunkikehitys toimi vuonna 2023 tehtyjen toimialan taloudellisten säästöehtojen ja resurs-sien puitteissa. Kaupunkikehitys-tulosalueen toimintakate oli –7 808 798 euroa (toteuma 99,1 %), jossa alitusta talousarvioon oli 72 102 euroa. Toimintakulut ylittyivät 1 705 226 eurolla. Toimintatuotot ylittyivät 1 777 368 eurolla.

Tuottojen osalta tuissa ja avustuksissa näkyy Kiinteistö- ja kartastopalveluihin kirjattu KATTI-hankkeelle myönnetty valtion avustus sekä Joukkoliikenteelle kirjatut ELY-keskuksen myöntämät avustukset. Vuonna 2023 valtion maksama korvaus vuoden 2022 perheryhmäkotikustannuksista oikaistu oikealle vuodelle.

Kustannuksia kertyi mm. kaavojen kuulutusilmoituksista, Työllisyyspalvelujen Navigaattori-hankkeen perustamisesta sekä Matkailupalveluiden panostuksista. Suurin avustus yritysten investointitukena maksettiin Valon Koneelle.

Aineiden, tarvikkeiden ja tavaroiden osalta kustannusten kasvuun vaikuttivat pilaantuneiden maa-alueiden kunnostustoimenpiteet sekä kiinteistö- ja kartastopalvelut-toiminnon mittaushenkilöstön vaatehankinnat ja kalustohankinnat sekä kohonneet ohjelmistojen käyttöpalvelumaksut.

Kaupunkikehitys -tulosalueen toiminta painottui edelleen toimintaprosessien ja tietoteknisten toimintojen sujuvoittamiseen normaalin toiminnan ohella. Muina tehtävinä tulosalueella jatkuivat kaupungin kiinteistöjen ns. harmaiden listojen toteutus kiinteistön myyntien valmisteluna kaupunginhallituksen päätettäväksi sekä rakennusrekisterin perusparannus.

Kaupunkikehitys -tulosalueeseen kuuluivat seuraavat toiminnot: kaavoitus, kiinteistö- ja kartastopalvelut, joukkoliikenne, ympäristönsuojelu, rakennusvalvonta, yrityspalvelut, työllisyyspalvelut, matkailupalvelut sekä kaupunkikehityksen johto.

Yrityspalvelut toiminnon osalta vuotta voi kuvata uudistumisen ja kehittämisen vuodeksi. Alkuvuoden aikana tehtiin selvitys yrityspalveluiden nykytilanteesta ja tulevaisuuden vaihtoehtoista. Keväällä kaupunginvaltuusto päätti, että Lohja irtaantuu Novago Yrityskehitys Oy:stä ja toteuttaa yritysneuvonnan omana toimintana vuoden 2024 alusta alkaen. Syksyn aikana valmisteltiin yrityspalveluiden uusia palveluita, jotta esimerkiksi yritysneuvonta aloittaville, toimiville, kehittyville ja kansainvälistyville yrityksille pääsi aloittamaan suunnitellun mukaisesti. Lohja liittyi myös Suomen Uusyrittäjäkeskukset ry:n jäseneksi syksyllä, mikä merkitsee, että yritysneuvonnalla on korkeat laatuvaatimukset.

Yrityspalveluiden uusien palveluiden suunnittelun rinnalla on tehty myös perinteistä toimintaa,

kuten yritysvierailuja ja tapaamisia, markkinointia ja tapahtumia ja etsitty aktiivisesti sijaintipaikkoja uusille ja lisätillaa tarvitseville yrityksille. Tapahtumien osalta maaliskuussa järjestettiin Lohja nousuun-seminaari, jossa ansiokkaat puhujat sekä paikalliset yritystarinat muodostivat toimivan yhdistelmän. Markkinoinnin ja tunnettavuuden lisäämisen osalta Lohja osallistui ensimmäistä kertaa Euroopan suurimmille teollisuuden alan messuille Alihankinta-messuille Tampereella. Tunnettavuutta aloittaneisiin yrityksiin on parannettu esimerkiksi sillä, että vuoden aikana aloitettiin lähettämään onnittelupostikortti edellisen kuukauden aikana perustetuille yrityksille/yrittäjille.

Kaavoituksen uudistettu työohjelma 2023–2025 on lähtenyt hyvin toteutumaan, vaikkakin kärkikaavojen hyväksyminen siirtyi muun muassa selvityksissä esiin tulleiden luontoarvojen takia vuoden 2024 puolelle. Kaupungin elinvoiman parantamiseksi keskustavisiotyö käynnistettiin etupainotteisesti. Asumisen ohjelmointi puolestaan on vielä odottanut, sillä se on tarkoitus nivoa ensin yhteen kaavoitusohjelman ja investointien käyttösuunnitelman kanssa yhdeksi kokonaisuudeksi, nk. Maankäytön toteutusohjelmaksi.

Tilikauden keskeiset tulokset kaavoituksen osalta olivat Y9 taajamayleiskaavan ”Nauhataajama 2050” päivityksen käynnistyminen sekä asemakaavoituksen eteneminen kokonaisuutena. Tunnin junan edellytyksenä oleva osayleiskaava Y5a saatiin valituskäsittelyn jälkeen kokonaan lainvoimaiseksi ja rataan liittyvä Nälköönlammen asemakaava hyväksyttyä. Lohjansolmun asemanseudun suunnittelu-aikataulu muuttui viranomaisneuvottelun palautteen johdosta: ennen asemakaavoitusta tehdään vielä periaatetarkastelua sekä laaditaan kattavat luontoselvitykset.

Kaavoitusohjelmassa on priorisoitu työpaikkatontteja tuottavia asemakaavoja. Vuoden aikana saatiin kolme asemakaavaa hyväksymiskäsittelyyn, näistä yhden hyväksyminen jäi odottamaan maankäyttösopimuksen valituksen käsittelyä. Kuusi asemakaavaa eteni luonnosvaiheeseen, kolme asemakaavaa eteni ehdotusvaiheeseen. Kaavoitusohjelman hankkeiden lisäksi Lohjalla on parhaillaan ohjattavana seitsemän maanomistajan aloitteesta käynnistettyä ranta-asemakaavaa.

Kaavoituksen lupakäsittelyssä purettiin aikaisempien vuosien sumaa ja panostettiin ennako-neuvontaan. Poikkeamispäätöksiä ja suunnittelutarve-ratkaisuja käsiteltiin tilikauden aikana 71 kpl.

Kiinteistönmuodostus hoidettiin ns. Lohjan kaupungin rekisterinpitoalueella kaupungin toimesta. Muilla alueilla kiinteistönmuodostus tapahtui maanmittauslaitoksen toimesta. Toimintavuonna Paikkari-tietojärjestelmään päivitettiin useita uusia aineistoja. Maankäyttösopimusten tuotto jäi puuttumaan kokonaan johtuen niistä tehdyistä valituksista (realisoituvat 2024). Maanhankintaa ja katualuelunastuksia tehtiin suunnitelman mukaisesti. Tonttikaupan tavoitteet saavutettiin auttavasti huomioiden markkinatilanne ja epävarmuus korkomarkkinoilla. Henkilöstövajauksesta huolimatta kaikki tavoitteet saavutettiin/ylitettiin huomattavasti. Mittaushenkilöstön eläköityminen ja toimitusinsinöörien saatavuuden vuoksi henkilöstövaje on huomattava.

Ympäristönsuojelun toiminta jatkui entisellään huomioiden kaupungin kehittyminen. Varsinaisia uusia tehtäviä ei toimintavuoden aikana tullut hoidettavaksi, mutta YLVA (Ympäristöluvat ja -valvonta) -rekisterissä olevia tietoja päivitettiin ympäristöministeriön kehotuksen johdosta ja lisäksi Lohjan osalta valmisteltiin ja tuotiin päätöksentekoon Uudenmaan ilmanlaadun seurantaohjelmaa 2024–2028. Lisäksi ympäristönsuojelumääräysten päivitykseen käytettiin vuoden aikana resursseja. Ympäristönsuojelu osallistui myös useisiin käynnissä oleviin vesiensuojeluhankkeisiin.

Rakennusvalvonta sai tammikuussa täytettyä molemmat haetut tarkastusinsinöörin virat. Rakennusvalvonnan määräaikaisen lupainsinöörin virkaan haettiin viranhaltijaa kertaalleen vuonna 2023, sopivaa henkilö ei löytynyt. Määräaikaisen viran täyttämättä jättäminen vaikutti edelleen työmäärän jakautumiseen lupakäsittelyssä, minkä vuoksi rakennusrekisterin perusrannustyötä ei voitu tehdä täysipäiväisesti osaston sisäisen sijaistamisten takia. Rakennusrekisteriin lisättiin kuitenkin vuoden aikana 496 rakennusta.

Rakennusvalvonnan lakisääteinen ohjaus ja neuvonta lisääntyi 574 tapahtumalla vuoteen 2022 verrattuna. Rakennusvalvonta teki kaiken kaikkiaan 951 päätöstä, muutosta vuoden 2022 päätösmääriin oli vain 40. Vaikka lupamäärät pysyivät näin pääteltynä tavanomaisella edellisvuoden tasolla, lupamaksuissa ei päästy budjetoituun tavoitteeseen luvitettujen hankkeiden painotuksen vaihduttua korjaus- ja muutostöihin. Lupien painotuksen vaihtuminen korjausrakentamiseen vaikutti tuloihin muutos- ja korjaustyön neliöhintaisen laskutusosan ollessa edullisempi kuin uudisrakentamisen lupien vastaava hinnoitteluosa.

Uudisrakennuslupia myönnettiin vain yhdelle kerrostalolle, mikä on 3 vähemmän kuin vuonna 2022. Omakotitaloja luvitettiin 36. Uudisrakentamisen asuntojen kokonaismäärä oli 68 asuntoa, pudotus edellisen vuoden 219 asunnosta on huomattava. Lupakuvia sekä muuta aineistoa tilattiin edelleen niin paljon, että se työllisti aineiston siirtoa suorittavan henkilön täysin.

Lohjan alueen matkailu oli ennätysvilkas Lohja700-juhlavuoden johdosta. Rekisteröityneet yöpymiset lisääntyivät +10,4 %, joista vapaa-ajan matkustajien määrä lisääntyi +26 %. Matkailu koko läntisellä Uudellamaalla kasvoi myös (+6,1 %) mutta hitaammin kuin Lohjalla. Majoitusmyynti kasvoi +16 % ja oli yhteensä noin 10,1milj.€. Matkailupalvelut yksikköön rekrytoitiin uusi esihenkilö maaliskuussa ja matkailupalvelut tuottivat palvelua kolmessa toimipisteessä; Laurinkadulla, Aurlahdessa ja Tytyrissä. Matkailupalvelut olivat mukana tuottamassa useita juhlavuoden tapahtumia perinteisten tapahtumien lisäksi. Tytyrin Elämyskaivoksen konseptia uudistettiin ja kulumatonta lähdettiin oikaisemaan.

TE-palvelut siirtyvät kunnille vuoden 2025 alusta, joten vuonna 2023 uuden suunnittelu ja valmistautuminen olivat keskeistä työllisyyspalveluiden toimintaa kuvaavaa. Alkuvuoden aikana Lohja keskusteli lähikuntien kanssa ja suhtautui avoimin mielin yhteistyöhön uuden työllisyysalueen rakentamisessa. Kesän jälkeen yhteistyö konkretisoitui Karkkilan kanssa ja suunnitella vietin eteenpäin niin, että järjestämissuunnitelma Lohja-Karkkilan työllisyysalueesta jätettiin lokakuussa. Ministeriö päätti marraskuun lopussa hyväksyttävistä työllisyysalueista ja sen perusteella Lohja-Karkkilan alueen valmistelua on viety eteenpäin.

Yhteistä työllisyysaluetta puoltavat mm. maantieteellinen yhteys, työttömyysrakenteen samankaltaisuus, pendelöinti pääkaupunkiseudulle. Lohja toimii vastuukuntana ja työvoimaviranomaisena. Työllisyysalueen työvoimapohja on yhteensä noin 25 362 henkilöä. Tämänhetkisen arvon mukaan siirtyvä henkilötöyvuosimäärä valtiolta olisi yhteensä noin 39 htv.

Työllisyyden, kumppanuuden ja osaamisen yhteiskehittämishanke käynnistyi 1.5.2023. Kyseessä on ESR-hanke, jonka kokonaisbudjetti on yhteensä noin 1,3 miljoonaa euroa. Hankkeen toimijoita ovat Luksia, Lohja ja Vihti. Hankkeen keskeisin tavoite on kohtaanto-ongelman ratkaiseminen työvoiman saatavuuden ja työttömien työnhakijoiden välillä. Hankkeen asiakkaita ovat siten työvoimaa etsivät yritykset ja työpaikkaa etsivät henkilöasiakkaat. Lohjalla toimii kaksi täysipäiväistä hanketyöntekijää.

Logistiikkapalveluiden nimi vaihtui joukkoliikennepalveluiksi vuonna 2023. Logistiikkayksikön vuoden 2023 tavoitteena oli, että joukkoliikenteen palvelutason parantamiseen tähtäävät tarvittavat päätökset on tehty ja kyseisten hankintapäätösten mukainen liikenne kilpailutettu hankintalain mukaisesti niin, että palvelutaso paranee viimeistään vuoden 2024 alusta. Lohjan kaupunginvaltuusto päätti 19.4.2023, että joukkoliikenteen palvelutason parantamiseen varataan 500 000 euroa lisää määrärahaa ja joukkoliikennettä kehitetään yhdessä ELY-keskuksen, Vihdin kunnan, Karkkilan kaupungin ja Inkoon kunnan kanssa, kuitenkin niin, että runkoliikenne Virkkala – Lohja – Helsinki jää markkinaehtoiseksi. ELY-keskuksen järjestämistavan mukainen liikenne kilpailutettiin loppuvuodesta 2023 ja liikennöinti alkaa kesäkuussa 2024. Kustannustaso kilpailutuksessa saatiin pysymään annetussa raamissa, jos lipputuloolettama pysyy ennallaan.

Kustannuksia ovat nostaneet vuonna 2022 sovitut indeksikorotukset kouluautoille, jotka olivat suuruusluokaltaan 15,5 %. Näiden korotusten vaikutus alkoi jo vuonna 2022, mutta täysimääräisesti vaikutus kustannuksiin kohdistui vuodelle 2023. Koronavuosien jälkeen koulujen tilausajoissa on myös ollut voimakas lisääntyminen, kun koulujen uimahallikuljetukset ja retket ovat taas normaalisti lähteneet käytiin. Retkien osalta on jopa menty korona-aikaa edeltävän tason yli. Joukkoliikenteen puolelta kustannuksiin vaikutti Pohjolan liikenteen vuonna 2022 tekemä päätös lakkauttaa markkinaehtoinen liikennöintinsä Länsi-Uudellamaalla. Näiden lakkautettujen vuorojen tilalle Lohjan kaupunki joutui yksin ja yhdessä ELY-keskuksen kanssa hankkimaan korvaavaa liikennöintiä kilpailuttamalla sopimusliikennettä. Nämä lisäkustannukset vaikuttivat täysimääräisesti vuoden 2023 kustannuksiin.

Talouden tasapainottamisohjelman toteutuminen vuoden 2023 osalta

Ei toimenpiteitä vuoden 2023 osalta.

Tuotot, kulut ja toimintakate

Kaupunkikehityksen tulosalue

Ulkoiset ja sisäiset (1000 euroa)	Kaupunginvaltuuston hyväksymä talousarvio 2023	Käyttösuunnitelman mukainen talousarvio 2023	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen 2023	TP 2023	Käyttö-%	TP2022
TOIMINTATUOTOT	5 786	6 038	0	6 038	7 815	129,4 %	6 133
TOIMINTAKULUT	-12 873	-13 828	-90	-13 918	-15 624	112,3 %	-8 989
TOIMINTAKATE	-7 087	-7 791	-90	-7 881	-7 809	99,1 %	-2 856

Ulkoiset (1000 euroa)	Kaupunginvaltuuston hyväksymä talousarvio 2023	Käyttösuunnitelman mukainen talousarvio 2023	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen 2023	TP 2023	Käyttö-%	TP2022
TOIMINTATUOTOT	2 861	3 113	0	3 113	4 401	141,4 %	2 856
TOIMINTAKULUT	-12 314	-13 192	-90	-13 282	-14 886	112,1 %	-8 568
TOIMINTAKATE	-9 454	-10 079	-90	-10 169	-10 485	103,1 %	-5 712

Sisäiset (1000 euroa)	Kaupunginvaltuuston hyväksymä talousarvio 2023	Käyttösuunnitelman mukainen talousarvio 2023	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen 2023	TP 2023	Käyttö-%	TP2022
TOIMINTATUOTOT	2 925	2 925	0	2 925	3 414	116,7 %	3 277
TOIMINTAKULUT	-558	-637	0	-637	-738	115,9 %	-421
TOIMINTAKATE	2 367	2 288	0	2 288	2 676	117,0 %	2 856

Palvelutuotteet

Marraskuun 2023 tilanne.

Palvelutuotteet	TA2023	TP2023	TA2024
Kaupunkikehityslautakunta			
Htv	63,9	67,3	74,7
Kaavoitus			
-Vireillä olevien lukumäärä, kpl	27	30	25
-Yksikkökustannus, euroa/suorite/kk	2 200	2 521	2 074
-Poikkeamispäätökset ja suunnittelutarveratkaisut	50	57	80
-Yksikkökustannus, euroa/suorite	800	1 137	1 554
Kiinteistö- ja kartastopalvelut			
-Tontin luovutukset, kpl	25	5	7
-Yksikkökustannus, euroa/suorite	10 695	9 829	7 488
-Raakamaan hankinta, ha	40	62	20
-Yksikkökustannus, euroa/suorite	3,55	0,2	1,5
Rakennusvalvonta			
-Luvat ja lupavalmistelut (päätökset)	1 100	911	750
-Yksikkökustannus, euroa/suorite	200	232	316
-Ohjaus ja neuvonta, kpl	5 300	5 360	5 300
-Yksikkökustannus, euroa/suorite	25	41	43
Ympäristönsuojelu			
-Ympäristönsuojelu (tapahtumat)	470	327	340
-Yksikkökustannus, euroa/suorite	725	1 228	1 338
-Valvontatehtävät (tarkastukset)	277	268	329
-Yksikkökustannus, euroa/suorite	450	729	550

Ympäristöterveyspalvelut

Toiminnan sisältö ja laajuus

1300 Valvontakohdetta/585 alkutuotannon kohdetta	510 suunnitelmallista tarkastusta	204 Ilmoitus- perusteista tarkastusta	510 Virallisen valvonnan näytettä	8288 Eläinlääkäri- käyntiä	60 lausuntoa	64 Ympäristöterveyden- huollon lainsäädännön mukaista päätöstä/ 244 ilmoituksen käsittelyä

Olellaiset tapahtumat tilikaudella

Ympäristöterveyspalveluiden toiminta jatkui entisellään seudullisena (Karkkila, Lohja, Siuntio, Vihti). Vuoden aikana täytettiin uudet terveystarkastajan ja valvontaeläinlääkärin (50 % työ-aika) virat, minkä johdosta suunnitelmallisen valvonnan tarkastustavoitteisiin päästiin hyvin.

Suunnitelmallisten tarkastusten määrä lisääntyi n. 30 % edellisvuodesta, mikä kerrytti suoriteperusteisia maksutuottoja ja ympäristöterveyshuollon toimintatuotot ylittivät talousarvion. Lisäksi tammi-elokuussa oli voimassa sopimus Someron päivystysaikaisten pieneläinpotilaiden hoitamisesta Lohjan ympäristöterveyspalveluiden päivystyksessä. Käynnit eläinlääkärivastaanotoilla lisääntyivät ja lisäys painottui päivystysaikaisiin käynteihin, joiden määrä lisääntyi n. 200 asiakaskäynnillä. Tästä Someron osuus oli vain 26 asiakaskäyntiä.

Toimintakulut ylittivät talousarvion, minkä selittää v. 2022 talousarvion alittumisesta seurannut palvelusopimuksen mukainen yhteistoimintamaksujen hyvitys Karkkilalle, Siuntiolle ja Vihdille.

Talouden tasapainottamisohjelman toteutuminen vuoden 2023 osalta

Ei toimenpiteitä vuoden 2023 osalta.

Tuotot, kulut ja toimintakate

Ympäristöterveyden tulosalue

Ulkoiset ja sisäiset (1000 euroa)	Kaupunginvaltuuston hyväksymä talousarvio 2023	Käyttösuunnitelman mukainen talousarvio 2023	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen 2023	TP 2023	Käyttö-%	TP2022
TOIMINTATUOTOT	821	845	0	845	917	108,5 %	806
TOIMINTAKULUT	-1 456	-1 461	0	-1 461	-1 516	103,8 %	-1 143
TOIMINTAKATE	-635	-616	0	-616	-598	97,2 %	-337

Ulkoiset (1000 euroa)	Kaupunginvaltuuston hyväksymä talousarvio 2023	Käyttösuunnitelman mukainen talousarvio 2023	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen 2023	TP 2023	Käyttö-%	TP2022
TOIMINTATUOTOT	821	845	0	845	891	105,5 %	789
TOIMINTAKULUT	-1 266	-1 271	0	-1 271	-1 330	104,6 %	-1 022
TOIMINTAKATE	-445	-426	0	-426	-439	103,0 %	-233

Sisäiset (1000 euroa)	Kaupunginvaltuuston hyväksymä talousarvio 2023	Käyttösuunnitelman mukainen talousarvio 2023	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen 2023	TP 2023	Käyttö-%	TP2022
TOIMINTATUOTOT	0	0	0	0	26	***	17
TOIMINTAKULUT	-190	-190	0	-190	-186	97,9 %	-122
TOIMINTAKATE	-190	-190	0	-190	-159	84,1 %	-105

Palvelutuotteet

Marraskuun 2023 tilanne.

Palvelutuotteet	TP2022	TA2023	TP2023	TA2024
Ympäristöterveyslautakunta				
Htv (vakinaiset ja määräaikaiset yht.)	23,8	13,2	28,6	16 (vak.)
Ympäristöterveys				
-Eläinlääkärikäynnit	8 286	8 000	7 769	8 000
-Yksikkökustannus, euroa/suorite	73,02	60	92,41	87,27
-Terveystarkastukset	672	560	697	600
-Yksikkökustannus, euroa/suorite	495	75	529	710

11.1.6. Sivistys

Sivistyksen toiminnan sisältö ja laajuus

Menot -126,6 milj. euroa	Tulot 13,6 milj. euroa	Toimintakate -113,0 milj. euroa	Toimintakate /as -2 474 euroa/as	Htv 1 552

Tulosalue, htv	TP 2021	TP 2022	TP2023
Sivistys-toimiala yhteensä, htv	1 686	1 700	1 552
Sivistyslautakunta	1 418	1 429	1 275
Kulttuuri- ja vapaa-ajan lautakunta	268	271	277

Sivistyksen sitovat tavoitteet

Elinvoimainen Lohja

Tavoite	Tilinpäätös	Mittari	Määrärahat	Tot
Aikuisten lukutaidon ja lukuinnon edistäminen	Kaupungin lukutaitostrategia on valmisteilla ja kirjasto on valmistelutyössä mukana. Lukukoordinaattori tavoitti lähes 800 lohjalaista 34 tapahtumassa/tilaisuudessa. Lukukoordinaattori kokeili uudenlaisia tapoja edistää aikuisten lukutaitoa ja -intoa. Hän tuotti muun muassa Podcast-sarjan ”Koskaan ei ole liian myöhäistä aloittaa lukemista”, joka julkaistiin valtakunnallisessa Kirjastokaista -palvelussa.	Kaupungin lukutaitostrategia valmis ja sisältää toimenpiteet lukutaidon ja lukuinnon edistämiseksi Tapahtumien määrä, osallistujien määrä, asiakaspalaute	Ei vaikutusta määrärahaan	

Omenan viljelyyn ja käyttöön liittyvän perinnön tallentamisen aloittaminen osana valtakunnallista Tallennus- ja kokoelmayhteistyötä (TAKO).	Omenaperinne-keruu on aloitettu nykydokumentoimalla ja tätä jatketaan keräämällä valokuvia, esineitä ja tarinoita.	Tallennusalueen määrittely, hankkeen aloittaminen	Ei vaikutusta määrärahaan	☒
Palveluiden tuottaminen uudessa organisaatiossa taloudellisesta kestäväällä pohjalla	Vuoden 2023 aikana on toteutettu kasvatusta ja opetuspalveluiden kustannuskartoitukset vuosien 2019–2022 tilinpäätösten pohjalta. Kartoitusten pohjalta toteutetaan tulevien vuosien kustannusennusteet sekä tarvittavat muutosesitykset, jotta kaupungin palveluiden tuottamisen kustannukset ovat tulevien vuosien aikana taloudellisesti kestäväällä pohjalla.	Talouden ja toiminnan seuranta vuosilta 2019–2022 toteutettu.	Toteutetaan budjetin sisällä	☒

Hyvinvoiva Lohja

Tavoite	Tilinpäätös	Mittari	Määrärahat	Tot
Varmistetaan turvallinen siirtyminen uuteen organisaatioon ja osallistutaan hyvinvointialueen yhteiseen innovatiiviseen kehittämiseen.	Vuoden 2023 aikana toimialan organisaatio on muutettu kaikkien tulosyksiköiden osalta voimassa olevien organisaation sekä hallintosäännön mukaiseksi. Henkilöstön tehtäväkuvat on tarkistettu ja muutettu uuden organisaation mukaisiksi. Kaikille tulosalueen hallinnon organisaatiolle on järjestetty työpaikkaselvitys. Hyvinvointialueen kanssa on tehty aktiivisesti yhteistyötä ja seurattu Lohjan alueella järjestettävien palveluiden toteutumista. Vuoden aikana on pyritty myös edistämään Lohjan alueen palveluiden positiivista kehittämistä.	Uuden organisaation vaatimat päätökset sekä rakenteelliset muutokset tehty.	Toteutetaan budjetin sisällä	☒

Kuntalaisten hyvinvoinnin edistäminen, asukkaat laajasti mukana toiminnan suunnittelussa	Vuoden aikana on saatu valmiiksi ja valtuusto on hyväksynyt 4/5 hyvinvointisuunnitelmista. Kesäkuussa valtuusto hyväksyi Laajan hyvinvointikertomuksen ja -suunnitelman, Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman, Lohjan liikuntaohjelman ja ensimmäistä kertaa laaditun Kulttuurihyvinvointisuunnitelman, kaikki laadittu vuosiksi 2023-2025. Ikäihmisten hyvinvointisuunnitelma on lausuntokierroksella ja sen hyväksyminen toteutetaan kevään 2024 aikana. Vuoden aikana on edistetty kuntalaisten osallistumista hyvinvointipalveluiden valmisteluun toteuttamiseen. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämistoiminnan keskeisinä painopistealueina vuonna 2023 olivat sujuvan yhteistoiminnan mahdollistavien rakenteiden, toimintamallien ja tiedonkulun kehittäminen sekä hyvinvointisuunnitelmien päivittäminen. Yhteistyötä kehitettiin niin kaupungin eri toimialojen, Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen kuin järjestökentän kanssa erilaisten työryhmien, projektien ja osallisuusrakenteiden avulla. Kaupunginhallituksen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen jaosto aloitti toimintansa elokuussa ja kokoontui syksyn aikana yhteensä viisi kertaa. Jaosto aloitti työnsä tutustumalla hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen suunnitelmiin ja rakenteisiin ja vahvisti syksyn aikana suunnitelmien painopistealueet vuodelle 2024.	Suunnitelmista on saatu valmiiksi ja hyväksytyt valtuustossa 5/5.	Toteutetaan budjetin sisällä	

Asukkaiden Lohja

Tavoite	Tilinpäätös	Mittari	Määrärahat	Tot
Tapahtumasisältöjen toteuttaminen Lohja 700-juhluvuoden aikana	Juhlavuoden tapahtumia järjestettiin kaupungin, yhdistysten ja eri toimijoiden toimesta yhteensä noin 400. Pääjuhlassa 10.-12.8.2023 oli yhteensä 9 000 osallistujaa. Juhlavuoden erillisavustuksia haettiin n. 160 000 € edestä ja avustuksia myönnettiin 27 toimijalle yhteensä 50 000 €. Juhlavuoden logon sai käyttöönsä 102 toimijaa. Loppuvuodesta valmisteltiin kysely juhluvuoden osalta. Kysely toteutetaan tammikuussa 2024.	Kävijämäärä, tapahtumien määrä, asiakaspalaute	Määrärahan lisäys	○
Vuonna 2022 astui voimaan VOS-orkestereiden toimintaa säätelevä laki esittävän taiteen edistämisestä. Lain mukaisesti edistetään hyvinvointia, yhteisöllisyyttä ja osallisuutta vuorovaikutteisen konserttitoiminnan kautta.	Pekka ja Susi -konsertit (kaksikieliset, noin 700 lasta, 3 konserttia), palvelutalokiertueet (noin 200 kuulijaa, 9 konserttia) ja päiväkotikonsertit (9 konserttia, noin 1000 lasta) toteutuivat suunnitelmien mukaisesti.	Kävijämäärä, tapahtumamäärä, asiakaspalaute	Toteutetaan budjetin sisällä	○
Taimiston liikuntapuiston valmistuminen	Rakentaminen jatkuu 2. ja 3.:lla vaiheella.	Liikuntapuisto valmis	Määrärahan lisäys	○

Lohja 700 -juhluvuosi	Lohja 700 - juhluvuosi on toteutettu vuoden aikana suunnitelmien mukaisesti. Vuoden aikana on järjestetty kuntalaisille satoja tilaisuuksia eri puolilla Lohjaa. Juhlavuoden tapahtumista on tehty juhluvuotta koskeva julkaisu, joka sisältää tarkemmat tiedot juhluvuoden toteutumisesta. Juhlavuoden toteuttamista varten saatu määräraha käytettiin elokuun pääjuhlan kuluihin, juhluvuoden erillisavustuksiin ja Lohja700 – projektikoordinaattorin palkkakustannuksiin. Lohja700-juhluvuoden erillisavustuksia haki 49 toimijaa yli noin 160 000 euron edestä. Erillisavustusta myönnettiin 50 000 € ja sitä sai 27 toimijaa. Pääjuhlan 10.-12.8.2023 tapahtumissa oli yhteensä noin 9 000 osallistujaa.	Lohja 700 - juhluvuoden toteuttaminen on toteutunut tavoitteiden ja suunnitelmien mukaisesti.	Toteutetaan budjetin sisällä	

Vahvistetaan kun­ta­laisten osallista­mista toiminnan suunnittelussa	Lohja mukana kansallisessa verkostossa lapsibudjetoinnin kehittämishankkeessa (yhteensä 5 työpajaa 12/2023–12/2024), joka tukee lapsibudjetoinnin käyttöönottoa Lohjalla vuonna 2024. Suunnitelma lapsibudjetoinnin käyttöönotosta laaditaan vuoden 2024 aikana. Ennakkovaikutusten arvioin­tia (EVA) on edistetty Lohjan kaupungissa yhteistyössä CGI:n kanssa. Lapsivaikutusten arvioinnin systemaattista käyttöön ottoa on edistetty rakenteilla. Lapsen oikeuksien pääta­pahtuman 2023 suunnitte­luun ja toteuttamiseen osallistui lapset ja nuoret (koulun oppilaat oppilaskun­ tatyön kautta ja nuorisoval­ tuuston edustaja). Kysely keräsi huoltajien ko­ kemuksia kouluhyvinvoin­ nista, oppimisen ja koulunkäynnin tuesta sekä kodin ja koulun yhteistyöstä. Marraskuussa järjestettiin myös Koko kau­ pungin vanhempainilta, jossa kerättiin tietoa huoltajien ajatuksista koulu­ kiusaamiseen- ja väkival­ taan liittyen. Kyläkierrokset käynnistyivät Ikkalasta syksyllä 2023, ta­ voitteenä kuntalaisten kuuleminen hyvinvointiin ja sujuvaan arkeen liittyen.	Lapsibudjetointi on valmis­ teltu otettavaksi käyttöön vuoden 2024 talousarvion yhteydessä.	Toteutetaan budjetin sisällä	

Sivistyksen tuloslaskelma

Sivistys-toimialan toimintakate on sitova suhteessa valtuustoon.

Sivistys

Ulkoiset ja sisäiset	Kaupunginvaltuuston hyväksymä talousarvio 2023	Käyttösuunnitelman mukainen talousarvio 2023	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen 2023	TP 2023	Ero	Käyttö-%	TP2022
TOIMINTATUOTOT	10 763 580	10 511 580	2 200 960	12 712 540	13 608 603	-896 063	107,0 %	41 214 206
MYYNTITUOTOT	5 001 640	4 931 640	0	4 931 640	5 629 568	-697 928	114,2 %	8 917 281
MAKSUTUOTOT	3 300 930	3 138 930	0	3 138 930	3 568 126	-429 196	113,7 %	16 601 000
TUET JA AVUSTUKSET	2 179 190	2 179 190	2 200 960	4 380 150	3 982 578	397 572	90,9 %	13 486 184
MUUT TOIMINTATUOTOT	281 820	261 820	0	261 820	428 330	-166 510	163,6 %	2 209 741
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN	0	0	0	0	0	0 ***		0
TOIMINTAKULUT	-123 004 460	-122 067 480	-2 200 960	-124 268 440	-126 574 963	2 306 523	101,9 %	-320 027 802
HENKILÖSTÖKULUT	-65 036 050	-64 703 250	-1 939 252	-66 642 502	-68 925 913	2 283 411	103,4 %	-114 744 605
PALVELUJEN OSTOT	-27 776 480	-27 402 890	-261 708	-27 664 598	-28 183 767	519 169	101,9 %	-158 815 634
AINEET, TARVIKKEET JA TA- VARAT	-3 203 600	-3 152 380	0	-3 152 380	-2 816 320	-336 060	89,3 %	-7 722 924
AVUSTUKSET	-4 623 340	-4 622 340	0	-4 622 340	-4 393 197	-229 143	95,0 %	-10 993 719
MUUT TOIMINTAKULUT	-22 364 990	-22 186 620	0	-22 186 620	-22 255 765	69 145	100,3 %	-27 750 919
TOIMINTAKATE	-112 240 880	-111 555 900	0	-111 555 900	-112 966 360	1 410 460	101,3 %	-278 813 597

Sivistys

Ulkoiset	Kaupunginvaltuuston hyväksymä talousarvio 2023	Käyttösuunnitelman mukainen talousarvio 2023	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen 2023	TP 2023	Ero	Käyttö-%	TP2022
TOIMINTATUOTOT	10 406 480	10 154 480	2 200 960	12 355 440	13 207 261	-851 821	106,9 %	39 667 164
MYYNTITUOTOT	4 644 540	4 574 540	0	4 574 540	5 347 109	-772 569	116,9 %	8 418 559
MAKSUTUOTOT	3 300 930	3 138 930	0	3 138 930	3 557 223	-418 293	113,3 %	15 671 006
TUET JA AVUSTUKSET	2 179 190	2 179 190	2 200 960	4 380 150	3 982 578	397 572	90,9 %	13 486 184
MUUT TOIMINTATUOTOT	281 820	261 820	0	261 820	320 351	-58 531	122,4 %	2 091 416
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN	0	0	0	0	0	0 ***		0
TOIMINTAKULUT	-81 793 760	-80 935 280	-2 200 960	-83 136 240	-85 343 797	2 207 557	102,7 %	-271 018 651
HENKILÖSTÖKULUT	-65 036 050	-64 703 250	-1 939 252	-66 642 502	-68 925 913	2 283 411	103,4 %	-114 744 605
PALVELUJEN OSTOT	-7 033 180	-6 695 790	-261 708	-6 957 498	-7 476 332	518 834	107,5 %	-133 133 343
AINEET, TARVIKKEET JA TA- VARAT	-3 203 600	-3 152 380	0	-3 152 380	-2 811 501	-340 879	89,2 %	-7 720 287
AVUSTUKSET	-4 623 340	-4 622 340	0	-4 622 340	-4 393 197	-229 143	95,0 %	-10 993 614
MUUT TOIMINTAKULUT	-1 897 590	-1 761 520	0	-1 761 520	-1 736 853	-24 667	98,6 %	-4 426 802
TOIMINTAKATE	-71 387 280	-70 780 800	0	-70 780 800	-72 136 536	1 355 736	101,9 %	-231 351 487

Sivistys									
Sisäiset	Kaupunginvaltuuston hyväksymä talousarvio 2023	Käyttösuunnitelman mukainen talousarvio 2023	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen 2023	TP 2023	Ero	Käyttö-%	TP2022	
TOIMINTATUOTOT	357 100	357 100	0	357 100	401 342	-44 242	112,4 %	1 547 041	
MYYNTITUOTOT	357 100	357 100	0	357 100	282 459	74 641	79,1 %	498 722	
MAKSUTUOTOT	0	0	0	0	10 903	-10 903	***	929 994	
TUET JA AVUSTUKSET	0	0	0	0	0	0	***	0	
MUUT TOIMINTATUOTOT	0	0	0	0	107 980	-107 980	***	118 325	
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN	0	0	0	0	0	0	***	0	
TOIMINTAKULUT	-41 210 700	-41 132 200	0	-41 132 200	-41 231 165	98 965	100,2 %	-49 009 151	
HENKILÖSTÖKULUT	0	0	0	0	0	0	***	0	
PALVELUJEN OSTOT	-20 743 300	-20 707 100	0	-20 707 100	-20 707 435	335	100,0 %	-25 682 292	
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	0	0	0	0	-4 819	4 819	***	-2 637	
AVUSTUKSET	0	0	0	0	0	0	***	-105	
MUUT TOIMINTAKULUT	-20 467 400	-20 425 100	0	-20 425 100	-20 518 912	93 812	100,5 %	-23 324 117	
TOIMINTAKATE	-40 853 600	-40 775 100	0	-40 775 100	-40 829 823	54 723	100,1 %	-47 462 110	

Kasvun ja oppimisen tulosalue

Toiminnan sisältö ja laajuus

Sivistyslautakunnan alaista toimintaa organisaatiossa toteuttaa kasvun ja oppimisen tulosalue, joka muodostuu kolmesta eri tulosityksiköstä. Varhaiskasvatus järjestää päiväkotien, perhepäivähoidon ja avoimen varhaiskasvatuksen toimintaa ja ohjaa ja valvoo yksityistä varhaiskasvatusta. Perusopetuksen tulosityksikön tehtävänä on järjestää koulujen ja iltapäiväkerhojen toimintaa koskevat palvelut. Sivistyksen yhteiset palvelut vastaavat lukiokoulutuksen, nuoristyön, hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön, tulosalueen hallinnon sekä toimialan yhteisten tukipalveluiden järjestämisestä.

1900 lasta varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa Varhaiskasvatuksen osallistumisaste 87 %	Varhaiskasvatusta ja esiopetusta 27 yksikössä ja 40 perhepäivähoitajalla	5000 oppilasta perusopetuksessa 900 opiskelijaa lukiokoulutuksessa	Perusopetusta järjestetään 19 yksikössä ja lukiokoulutusta 3 yksikössä	Nuorisotyö tavoittaa kuukausittain n. 10 200 lasta ja nuorta	Nuorisotoimintaa Toimintakeskus Harjulassa ja 9 nuorisotalolla sekä nuorisotyöpajalla	Kierrätyskeskuksessa asiakkaita vuodessa n. 45 000

Lasten nuorten ja perheiden lautakunta on päättänyt varhaiskasvatuksen, perusopetuksen ja lukiokoulutuksen toimikauden 2023–2024 aikana järjestettävien palveluiden sisällöstä ja laajuudesta keväällä 2023. (Lasten, nuorten ja perheiden lautakunta 4.4.2023 §41 varhaiskasvatus, §42 perusopetus, §43 lukiokoulutus). Palveluiden järjestäminen välillä 1.8.2023 – 31.7.2024 on toteutettu lautakunnan tekemien päätösten mukaisesti.

Olellaiset tapahtumat tilikaudella

Kasvun ja oppimisen tulosalue

Kaupunginvaltuusto hyväksyi loppuvuodesta 2022 kaupungille uuden strategian ja organisaatiorakenteen. Molemmat uudistukset otettiin käyttöön vuoden 2023 aikana.

Lohjan 700 – juhluvuosi oli sivistystoimialan merkittävin kokonaisuus vuoden 2023 aikana. Koko toimiala osallistui juhluvuoden toimien valmisteluun sekä toteuttamiseen. Juhlavuoden aikana toimiala järjesti lukuisia eri tilaisuuksia, juhlia sekä muita tapahtumia, joista voi lukea tarkemmin tilinpäätöksen yhteydessä julkaistavasta juhluvuoden koosteesta.

Kaupungin uutta strategiaa ja sen tavoitteita sekä toimenpiteitä lähdettiin jalkauttamaan koko toimialalla keväällä 2023. Uuden strategian mukaiset tavoitteet ja toimenpiteet valmisteltiin vuoden aikana osaksi vuoden 2024 kaupungin talousarviota ja samat tavoitteet tulevat olemaan myös vuoden 2025 talousarvion pohjana.

Kaupungin uudistettu organisaatio tuli voimaan asteittain alkuvuoden 2023 aikana. Sivistystoimialan organisaatio muodostuu kahdesta tulosalueesta: kasvu ja oppiminen sekä kulttuuri- ja vapaa-aika. Kasvun ja oppimisen tulosalueen toiminta ja talous jakautuvat kolmeen tulosityksikköön: perusopetus, varhaiskasvatus ja sivistyksen yhteiset palvelut. Kulttuuri- ja vapaa-ajan tulosalue koostuu myös kolmesta eri tulosityksiköstä: kirjastopalvelut, kulttuuripalvelut ja liikuntapalvelut.

Kasvun ja oppimisen tulosalueen tehtävänä on järjestää kaupungin kasvatus- ja opetuspalvelut sekä nuorisotyön palvelut. Tulosalueen yhteisiin tehtäviin kuuluvat mm. lasten ja nuorten hyvinvoinnin kehittäminen sekä hallinto- ja talouspalvelut. Tulosalueen tehtäviä ja organisaatiota on kehitetty yhdessä henkilöstön kanssa kuluneen vuoden aikana. Samalla on aktiivisesti oltu mukana hyvinvointialueen toiminnan kehittämisessä ja pyritty edistämään myös Lohjan alueella järjestettäviä hyvinvointipalveluita.

Kasvun ja oppimisen tulosalue on vuoden aikana toteuttanut myös kattavasti tulosalueen palveluita koskevaa kehittämisohjelmaa. Ohjelman tarkoituksena on kaupunkistrategian mukaisesti vahvistaa kasvatus- ja opetuspalveluiden laatua ja kehittää palveluiden kustannustehokkuutta.

Tulosalueen toimintakate oli -100,9 milj. euroa (101,5 %), jossa ylitystä talousarvioon 1,5 milj. euroa. Toimintatuotot ylittivät talousarvion noin 0,7 milj. eurolla (106,6 %) ja toimintakulut 2,2 milj. eurolla (102,0 %). Toimintatuotoissa oli tukia ja avustuksia (88,5 %), joita siirtyi vuodelle 2024 käytettäväksi arvioitua enemmän eli noin 1,3 milj. euroa. Toimintakuluissa ylittyivät henkilöstökulut 2,4 milj. eurolla ja palvelujen ostot 0,4 milj. eurolla. Henkilöstökulujen ylitystä selittää varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen resurssitarpeet. Palvelujen ostojen ylitys aiheutui pääasiassa Harrastamisen Suomen/Lohjan malli ja KouluKunnossa2 –hankkeiden palvelujen ostoista, joihin oli kate henkilöstökuluissa.

Vuoden aikana talousarvioon tehtiin seuraavat muutokset:

- Kasvun ja oppimisen tulosalueen toimintatuottoihin ja -kuluihin sisällytettiin eri hankkeille ja projekteille myönnetty avustukset yhteissummaltaan 2 200 960 euroa toimintakatteen säilyessä ennallaan (lasten, nuorten ja perheiden lautakunta 4.5.2024 § 59).

Sivistyslautakunta päätti lokakuussa esittää kaupunginhallitukselle ja edelleen valtuustolle, että tulosalueelle myönnetään 0,5 milj. euron lisämääräraha varhaiskasvatuksen henkilöstökuluihin. Kaupunginhallitus merkitsi asian tiedoksi joulukuun kokouksessaan.

Varhaiskasvatus

Kaupunkistrategian mukaisesti varhaiskasvatuksen tavoitteena on järjestää laadukkaita kasvun ja oppimisen palveluita. Varhaiskasvatuksen yksi talousarviotavoitteista oli suuri kelpoisten työntekijöiden määrä. Varhaiskasvatuksen opettajan kelpoisuusehdot täyttyivät 75 prosentilla opettajan tehtävää tekeviltä. Varhaiskasvatuksen lastenhoitajien kohdalla tehtävään kelpoisuuden omasi 94 prosenttia.

Avoim varhaiskasvatus tavoitteli palvelujen piiriin yli 80 perhettä kuukausittain. Kävijämäärät olivat hyvät, mutta tilastot eivät kerro, kuinka monta eri perhettä avoimen varhaiskasvatuksen palveluissa on käynyt.

Lohjan 700 - juhluvuotta vietettiin varhaiskasvatuksessa keväällä aktiivisemmin kuin syksyllä. Keväällä varhaiskasvatusyksiköt järjestivät yhdessä Lohja 700 näyttelyn ”Lohja lapsen silmin” kirjastolle.

Varhaiskasvatukseen osallistui ikäluokista 0–6 arvioitua enemmän lapsia. Vuosia suhteellisen samana pysynyt osallistumisaste nousi noin 76 prosentista jopa 90 prosenttiin vuosien 2021–2023 välisenä aikana. Etenkin alle kolmevuotiaiden lasten osallistumisasteen nousu vaikutti

resurssin tarpeen lisääntymiseen, koska alle kolmevuotiaita saa olla yhdessä ryhmässä vain 12 lasta kolmen kasvatusvastuullisen aikuisen kanssa. Alle kolmevuotiaiden lasten lukumäärä kasvoi vuodesta 2022 vuoteen 2023 noin 60 lapsella, joka tarkoitti laskennallisesti noin 5 uutta ryhmää ja 15 työntekijää. Yksityisen hoidon tuen ja kotihoidon tuen kulut jäivät noin 207 000 euroa alle arvioitun. Kotihoidon tukien arvioitua pienemmät kulut ovat myös osoitus siitä, että lapset ovat osallistuneet varhaiskasvatukseen kotihoidon sijaan.

Osallistumisasteen nousu on ollut valtakunnallinen ilmiö, jonka taloudellisiin vaikutuksiin ei osattu varautua riittävästi. Paineita kunnallisen varhaiskasvatuksen järjestämisen kuluihin toi myös yksityisen varhaiskasvatuksen osuuden pieneneminen koko palveluntuotannosta vuoden 2022 15 prosentista vuoden 2023 13 prosenttiin. Palvelusetelimenot jäivätkin noin 120 000 euroa alle arvioitun.

Sijaiskustannukset olivat korkeat, noin 1,25 milj. euroa. Varhaiskasvatuslaki ei salli poikkeuksia henkilöstömitoituksessa edes lyhytaikaisesti.

Määräaikaisten työntekijöiden määrä ja kulut nousivat varhaiskasvatuksessa korkeaksi, ollen 4,08 milj. euroa. Määräaikaisten kuluihin kate löytyy kuukausipalkoista. Määräaikaisten suuri määrä johtuu työntekijöiden tehtävien ketjutuksista. Varhaiskasvatuksen opettajia on vaikea saada. Lohjalla vain noin 75 % varhaiskasvatuksen opettajan tehtävistä on täytetty vakituisilla kelpoisuusehdot täyttävillä työntekijöillä. Kun opettajia ei saada, palkataan avoimiin tehtäviin usein vakituisia lastenhoitajia määräaikaisina ja heille palkataan sijainen määräaikaisena.

Työehtosopimusten mukaiset palkankorotukset ja järjestelyvaraerien jakaminen vaikuttivat varhaiskasvatuksen palkkakuluihin suhteellisen paljon johtuen suuresta henkilöstömäärästä.

Kaupungin varhaiskasvatuksen talousarvioon oli varattu henkilöstökuluja vähemmän kuin lakisääteisen toiminnan toteuttamiseksi tarvittiin.

Edellä mainittujen asioiden vuoksi varhaiskasvatus ylitti talousarvion noin 0,7 milj. eurolla vuonna 2023. Varhaiskasvatuksen talousarvio vuodelle 2023 oli 30,66 milj. euroa ja toteuma 31,36 milj. euroa (102,3 %). Toimintatuotot ylittyivät noin 350 000 eurolla, koska päivähoitomaksuja kertyi arvioitua enemmän. Toimintakulujen ylitys oli kokonaisuudessaan 1,05 milj. euroa. Henkilöstökulut ylittivät 1,46 milj. eurolla, mutta materiaalihankinnoissa, avustuksissa ja muissa toimintakuluissa jäätin yhteensä noin 417 000 euroa alle talousarvion. Palvelujen ostot toteutuivat talousarvion mukaisesti.

Virkkalan päiväkotijuljettiin rakennuksen huonon kunnon vuoksi. Virkkalan päiväkotijuljettiin siirtyä väistöön Touhula Vappulan tiloihin. Voudinpuiston päiväkotijuljettiin lopullisesti kesällä 2023. Linnaisten päiväkotijuljettiin avattiin syksyllä 2023 kolmas ryhmä.

Virkkalan alueen uuden päiväkodin Päiväkotijuljatin Pähkinän hankesuunnitelma keskeytyi korjauskentämiskulujen noustessa arvioitua korkeammaksi. Nummi-Saukkola-alueen päiväkotijuljatin ei edennyt vuonna 2023. Mäntynummen monitoimijatalon yhteyteen tulevan uuden Mäntynummen päiväkodin hankesuunnittelu jatkui vuoden aikana.

Varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen toimintaa rahoitettiin myös OKM:n erityisavustuksilla. Covid- ja tasa-arvorahojusten turvin tukea tarvitsevat lapset saivat yksilöllisempää tukea arjessa selviytymiseen ja oppimiseen, kasvuun ja kehitykseen. Rahoituksilla palkattiin avustajia, lastenhoitajia, kieli- ja kulttuuriopettajia sekä varhaiskasvatuksen erityisopettajia.

Perusopetus

Lohjalla perusopetus järjestetään strategian mukaisesti, laadukkaasti ja avoimesti kaikille oppilaille asuinpaikasta riippumatta. Tavoitteena on luoda esi- ja perusopetuksen aloittaville oppilaille tasavertaiset oppimisen mahdollisuudet.

Vuonna 2023 tulosalueen strategiset painopisteet kohdentuivat suoraan kaupunkistrategian osioon Oppiva ja hyvinvoiva:

- Lohjalaisten tyytyväisyys lasten ja nuorten palveluiden tarjontaan ja laatuun kasvaa strategiakauden jokaisen vuoden aikana. Lohjalaiset pitävät huolta hyvinvoinnistaan ja ympäristöstään tekojemme kannustamina. Haluamme osallistaa kuntalaisia päätösten valmistelussa.
 - o Yhtenevät tiedonkeruutavat kaikille kouluille
 - o Hyödynnetään kyselyt, testi- ja tutkimustulokset (Funa, Kouluterveys, hyvinvointikyselyt) Noudatamme kaupunkitasoisia testejä ja suunnitelmia.
 - o Moniammatillinen yhteistyö: suunniteltua ja päämäärätietoista yhteistyötä
 - o Vahva perustaitojen hallitseminen (lukeminen, laskeminen, kirjoittaminen, kaveri- ja tunnetaidot, tiedonhankinta)
 - o Perustaidot saavutetaan huolehtimalla, että oppilaille on riittävä tuki sosiaalisten taitojen harjoitteluun. Oppiminen tapahtuu oppilaiden ikätasolle sopivan kokoisissa opetusryhmissä. Oppimista ohjaa pätevä ja hyvinvoiva henkilöstö.

Perusopetus ylitti talousarvion 0,55 milj. eurolla: toimintakate oli 58,18 milj. euroa (käyttö 101,0 %). Toimintatuotot ylittyivät noin 0,69 milj. eurolla (111,4 %). Toimintakulut ylittyivät 1,24 milj. eurolla (101,9 %), josta henkilöstökulujen osuus oli 1,29 milj. euroa (104 %). Palvelujen ostot sekä Aineet, tarvikkeet ja tavarat alittivat talousarvion yhteensä noin 220 000 eurolla, mikä osittain kompensoi henkilöstökulujen ylitystä.

Sijaiskulut ylittyivät 748 000 euroa (407,5 %). Sijaisten runsaan käytön syynä on sairauspoissaolojen runsas määrä sekä se, että opetushenkilöstössä oli useita pitkäaikaisia sairauspoissaoloja.

Palvelujen ostojen kokonaiskäyttö pysyi hyvin raamissa ollen 99,7 %. Oppilashuoltopalvelujen siirtyminen hyvinvointialueelle näkyi suoraan tässä. Palvelujen ostojen sisällä oli kuitenkin suuria eroavaisuuksia. Vuorolinjojen ja koulumatkakuljetusten ylitys oli 732 000 euroa, ylitys on 59 000 euroa suurempi kuin vuonna 2022. Myös asiakaspalveluostot kunnalta ylittyi 116 000 euroa, mutta ylitys on 60 % pienempi kuin vuonna 2022 (295 000). Kompensaatiota noihin ylityksiin tuli mm. matkustus- ja kuljetuspalveluista 434 000 euroa, puhtaanapito- ja pesulapalveluista 260 000 euroa, ICT-palveluista 260 000 euroa sekä muista palveluista 295 000 euroa.

Perusopetuksen oppilaita oli syksyn 2023 tilastointipäivän mukaan yhteensä 4 941 (5 062) oppilasta.

Koulut ovat toimineet kouluille myönnettyjen tuntikehysten puitteissa.

2023–2024	oppilasmäärä	tuntimäärä	Oppilaskoht. tuntim.
vuosiluokat 1–6	1719	2985	1,74
vuosiluokat 1–9	3066	6156	2,01
keskitetty erityisop.	156	615	3,94
yhteensä	4941	9756	1,97

Erityisen tuen piirissä olevien oppilaiden määrä vuonna 2023 oli 695 (663), lisäystä edelliseen vuoteen 32 oppilasta. Tehostetun tuen piirissä puolestaan oli 766 (717) oppilasta, kasvua on 49 oppilasta edelliseen vuoteen. Oppilaiden tuen tarpeen kasvu edellyttää jatkuvaa prosessien kehittämistä. Erityisopetuksen konsultoiva tiimi on tarjonnut konsultaatiota ja apua tukitoimien suunnitteluun kouluilla. Haasteita tuottaa erityisesti kelpoisen henkilöstön saatavuus, joka osaltaan tuottaa suuria alueellisia eroja.

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
kaikki oppilaat yht.	5425	5455	5374	5344	5396	5448	5366	5432	5211	5062	4941
tuen oppilaat yht.	908	982	983	1018	1036	1131	1272	1201	1254	1345	1461
erityinen tuki	458	446	423	420	404	475	554	524	669	663	695
tehostettu tuki	450	536	560	598	632	656	718	677	585	717	766
%-osuus	16.7	18.0	18.3	19.0	19.2	20.8	23.7	22.1	24.1	26.6	29.6

Vaikka kokonaisoppilasmäärä laskee, kustannukset eivät odotusten mukaan ole laskeneet. Erityisen ja tehostetun tuen oppilaiden määrän lisääntyminen vaatii resurssia. Yleinen kustannusten nousu näkyy esimerkiksi ateriapalveluissa, kiinteistökuluissa ja logistiikassa. Erityisesti pienissä yksiköissä tuntikehysten niukkuus aiheuttaa ongelmia.

Opetushenkilöstöä oli 464, joista kelpoisia ja vakituisissa viroissa toimivia 363 (78,2 %). Ohjaavaa ja avustavaa henkilöstöä oli 175, joista kelpoisia ja vakituisia 127 (72,6 %). Muuta henkilöstöä oli 29 (koulujen toimistosihteerit, vahtimestarit, perusopetuksen hallinto).

Talouden tasapainottamistoimenpideohjelmassa vuodelle 2023 määritelty Ikkalan koulun lakkauttaminen toteutui 1.8.2023 alkaen. Oppilaat siirtyivät Pusulan kouluun.

Järnefeltin yhtenäiskoulu toimi koko vuoden ilman omaa liikuntasalia.

Mäntynummen yhtenäiskoulu toimi yhä väistötiloissa. Hankesuunnittelu eteni.

Tulosityksikkö on osallistunut useisiin toimintaa tukeviin hankkeisiin muun muassa tasa-arvo-, liikunta-, kerhotoiminta-, Suomen harrastamisen malli – ja Erasmus+-hankkeet.

Esi- ja perusopetus sai vuonna 2023 hankerahoitusta OKM:ltä tasa-arvoa edistäviin toimenpiteisiin ja erityisavustusta koronan aiheuttamien poikkeusolojen vaikutusten tasoittamiseksi. Hankerahoituksella palkattiin lähinnä resurssiopettajia ja koulunkäynninohjaajia lisäresurssiksi ryhmiin.

Kouluissa työilmapiiri on pääsääntöisesti ollut hyvä ja positiivinen. Koronapandemian vaikutukset tuntuvat kuitenkin yhä näkyvän. Niin oppilaat kuin henkilöstökin sairastavat paljon. Pandemian vaikutuksia näkyy yhä myös esimerkiksi oppimisessa, mutta ennen kaikkea niin henkilöstön kuin oppilaiden psyykkisessä ja psykososiaalisessa terveydessä.

Lohja 700 –juhlavuotta juhlittiin monella tapaa, esimerkiksi opetussuunnitelmaan liittyvien monialaisten oppimiskokonaisuuksien kautta, osallistumalla lapsen oikeuksien viikkoon sekä juhlaruokailulla marraskuussa.

Sivistyksen yhteiset palvelut

Sivistyksen yhteisten palvelujen toimintakate oli noin 11,35 milj. euroa, joten talousarvio ylittyi 255 000 eurolla (102,3 %). Ulkoisten erien osalta ylitys oli 105 000 euroa (101,3 %). Toimintatuotot jäivät hieman arvioidusta (90,3 %) johtuen kehittämistiimin lakkauttamisesta ja avustus-sirroista vuodelle 2024. Toimintakulut alittivat talousarvion 65 000 eurolla (99,5 %). Lukiokou-lutus (97,3 %) ja nuorisotyö (91,9 %) pysyivät talousarviossa.

Nuorisotyö

Nuorisotyössä Aluehallintovirasto tuki nuorisotyötä hankeavustusten muodossa. Etsivä nuori-sotyö sai avustusta 90 000 euroa ajalle 1.9.2023-31.8.2024 etsivien nuorisotyöntekijöiden palkkakuluihin. Hankerahalla palkattiin kaksi kokoaikaista etsivää nuorisotyöntekijää. Nuoriso-työpaja Tuuma sai hankeavustusta vuodelle 2023 pajatoiminnan toteuttamiseksi 115 000 eu-roa. Avustus kohdistui pääosin kolmen pajaohjaajan palkkakustannuksiin ja pajanuorten pie-niin toimintakuluihin. Alueelliseen nuorisotyöhön saatiin hankeavustuksia digitaalisen nuoriso-työn hankkeeseen 45 000 euroa, kesäkerho- ja päiväleiritoimintaan 8 000 euroa ja kesäkerho-toimintaan 8 000 euroa. Koulunuorisotyön käynnistämiseen saatiin avustusta 80 000 euroa, hanke alkoi toukokuussa 2023 ja päättyi maaliskuussa 2024. Koulunuorisotyöhön olisi haettu uutta hankeavustusta, mutta uutta hankekautta ei Aluehallintovirastolla käynnistynyt vuoden 2023 aikana.

Koulunuorisotyön käynnistäminen hankeavustuksen turvin osoittautui hyväksi toimintamalliksi. Kouluilta ja oppilailta saadun palautteen perusteella on turvallisen ja helposti lähestyttävän ai-kuisen läsnäolo mm. välitunneilla tarpeellinen tukimuoto koulumaailmassa. Toiminnan tavoit-teita ovat mm. kiusaamisen ehkäisy, yksinäisyyden vähentäminen, sosiaalisten tilanteiden su-juvoittaminen ja aikuisen läsnäolo oppilaiden hyvinvoinnin tukemiseksi. Vuonna 2023 siirtyivät alakoululaisten kesäkerhotoiminnot nuorisotyön järjestettäväksi. Vuoden 2023 kerhot toteutuivat hyvin ja saatujen palautteiden pohjalta on kerhojen kehittämistyö käyn-nistetty syksyllä 2023.

Lohja 700 -juhlavuoden tapahtumiin nuorisotyö osallistui vahvasti toimimalla osatoteuttajana kaupungin päätapahtumassa sekä tuottamalla omia juhlavuoden tapahtumiaan. Elokuussa jär-jestettiin yhteistyössä Lohjan Asemakirkon kanssa yhteinen Lohja Race -tapahtuma, joka ta-voitti yli 3 000 kävijää kirkkokentällä. Syyskuussa järjestettiin nuorille suunnattu Dixi Fest -ta-pahtuma, joka sekkin keräsi useita satoja nuoria Harjulaan.

Erityisnuorisotyössä ja etsivässä nuorisotyössä on selvästi havaittu nuorilla haasteita pääsystä erikoissairaanhoidon piiriin. Erityistä tukea tarvitseville ei saada riittävän ajoissa apua esim. mielenterveyden haasteisiin. Tällöin nuorisotyö joutuu kannattelemaan nuoria ja työotteesta

jää puuttumaan varhaisen tuen antamisen tavoite, joka estäisi nuorten tilanteiden vaikeutumisen.

Erityisnuorisotyölliset palvelut (Ohjaamo, etsivä nuorisotyö, erityisnuorisotyö, ehkäisevä päihdetyö ja nuorisotyöpaja) kirjasi vuonna 2023 yhteensä 58 323 kohtaamista nuorten kanssa.

Alueellisen nuorisotyön nuorisotiloilla, tapahtumissa, kesätoiminnoissa ja koulunuorisotyössä oli kävijöitä 59 123.

Toimintakeskus Harjulan tilojen vuokraustunnit vuonna 2023 olivat 5 873.

Suoritteet nousivat merkittävästi vuoden 2022 tilastoihin nähden.

Lukiokoulutus

Lukiokoulutusta järjestetään Lohjalla kolmessa eri yksikössä. Lohjan yhteislyseon lukio vastaa suomenkielisen lukiokoulutuksen järjestämisestä, Virkby gymnasium ruotsinkielisestä lukiokoulutuksesta ja Lohjan aikuislukion tehtävänä on järjestää iltalukion toimintaa Lohjalla.

Lukiokoulutuksen piirissä on vuoden 2023 aikana ollut yhteensä 975 opiskelijaa. Koulutuksen järjestämiseen käytettiin vuoden aikana yhteensä 1450 vuosiviikkotuntia ja lukiokoulutuksen oppilaskohtainen opetustuntimäärä oli noin 1,49 vuosiviikkotuntia. Lukiokoulutuksen kustannukset olivat yhteensä noin 8,3 miljoonaa euroa.

Vuoden 2023 aikana aloitettiin lukiokoulutuksen rakenteiden uudistaminen. Lohjan yhteislyseon sekä Aikuislukion yhteistoimintaa tiivistettiin vuoden aikana ja tätä työtä jatketaan myös vuoden 2024 aikana.

Varhaiskasvatuksen ja opetuksen hankkeisiin saatiin valtion avustuksia yhteensä 3,8 milj. euroa. Osa hankeavustuksista on kohdennettu suoraan varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen tulosyksiköihin. Hankerahoitusta on saatu mm. kasvatuksen ja opetuksen ryhmien pienentämiseen ja opetuksen tuen vahvistamiseen sekä lasten ja nuorten hyvinvoinnin kehittämiseen.

Talouden tasapainottamishojelman toteutuminen vuoden 2023 osalta

Kaupunginvaltuusto päätti 17.8.2022 § 92, että vuoden 2023 osalta tasapainottamistoimenpiteet, mukaan lukien vv. 2019–2021 toteutumattomat toimenpiteet, otetaan huomioon siltä osin kuin se toiminnan näkökulmasta on mahdollista ja tarkoituksenmukaista.

Toimenpide	Euroa	Toteutuminen
Varhaiskasvatus	620 700	50 700
10 lastenhoitajaa Mäntynummen alue (tot. vv. 2022-24; 6+2+2)	60 000	ei
3 lastenhoitajaa / Nummen ja Pusulan alue (tot. vv. 2023-2024; 2+1)	60 000	ei
3 lastenhoitajaa / Harjun alue (tot. vv. 2023-24; 2+1)	60 000	ei
Lapsimäärän vähenemisen takia varhaiskasvatuksen ateriapalvelusta: noin 180 lasta; 60 lasta/v v:sta 2022 lukien	100 000	ei
Palvelusetelien määrän ja kotihoidon tuen sopeuttaminen lapsimäärään	90 000	ei
Avoimen päivähoidon ja kotihoidon käytössä ollut Roution vanha päiväkotirakennus (tilakustannukset, ei henkilöstösäästöjä), siirtyy vuodelta 2022	100 000	ei
Avoim varhaiskasvatustoiminta 1.8.2023 alk., tilakustannukset jäävät, koska tilat sijaitsevat päiväkotien yhteydessä	100 000	ei
Voudinpuiston päiväkodista luopuminen, siirtyy aikaisemmilta vuosilta	50 700	kyllä
Perusopetus	940 500	390 500
Maksjoen ja Rauhalan koulujen yhdistyminen Järnefeltin yhtenäiskouluksi 1.8.2022 alkaen	326 100	kyllä
Ikkalan koulu 1.8.2023 alkaen	64 400	kyllä
Oppilasmäärän laskusta johtuva opetuksen määrän vähentyminen	227 000	ei
Oppilasmäärän laskun vaikutus ateriapalveluihin	91 000	ei
Oppilasmäärän vähentymisen vaikutus koulumatkakuljetuksiin	72 000	ei
Koulukäynnin ohjaajien ja iltapäivätoiminnan ohjaajien määrän vähentyminen	160 000	ei
Yhteiset palvelut	33 000	0
Lukion resurssi, kurssit -2 % 1.8.2023 alk.	33 000	ei
Sivistyslautakunta yhteensä	1 594 200	441 200
Tot-%		27,7 %

Varhaiskasvatuksen talouden tasapainottamistoimenpiteet, jotka koskevat henkilöstön vähentämistä, eivät ole toteutumassa. Tähän ovat syynä etenkin osallistumisasteen kasvu ja yksityisen varhaiskasvatuksen osuuden pieneneminen palveluntarjoajana.

Avoimen varhaiskasvatuksen osalta valtuusto päätti 15.6.2022 § 78, että avointa varhaiskasvatustointia ei lakkauteta talouden tasapainottamistoimenpiteenä ja resurssit säilytetään nykyisellään viidessä vakanssissa.

Tuotot, kulut ja toimintakate

Kasvu ja oppiminen

Ulkoiset ja sisäiset (1000 euroa)	Kaupunginvaltuuston hyväksymä talousarvio 2023	Käyttösuunnitelman mukainen talousarvio 2023	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen 2023	TP 2023	Käyttö-%	TP2022
TOIMINTATUOTOT	8 654	8 654	2 201	10 855	11 574	106,6 %	11 907
					-112		-125
TOIMINTAKULUT	-108 040	-108 040	-2 201	-110 241	462	102,0 %	542
					-100		-113
TOIMINTAKATE	-99 386	-99 386	0	-99 386	889	101,5 %	635

Ulkoiset (1000 euroa)	Kaupunginvaltuuston hyväksymä talousarvio 2023	Käyttösuunnitelman mukainen talousarvio 2023	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen 2023	TP 2023	Käyttö-%	TP2022
TOIMINTATUOTOT	8 297	8 297	2 201	10 498	11 256	107,2 %	11 365
TOIMINTAKULUT	-69 833	-69 833	-2 201	-72 034	-74 252	103,1 %	-89 256
TOIMINTAKATE	-61 537	-61 537	0	-61 537	-62 995	102,4 %	-77 891

Sisäiset (1000 euroa)	Kaupunginvaltuuston hyväksymä talousarvio 2023	Käyttösuunnitelman mukainen talousarvio 2023	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen 2023	TP 2023	Käyttö-%	TP2022
TOIMINTATUOTOT	357	357	0	357	318	88,9 %	541
TOIMINTAKULUT	-38 206	-38 206	0	-38 206	-38 211	100,0 %	-36 286
TOIMINTAKATE	-37 849	-37 849	0	-37 849	-37 893	100,1 %	-35 744

Palvelutuotteet

Palvelutuotteet 2023	TP 2022	TA2023	TP2023
Sivistyslautakunta			
Henkilöstömäärä, htv	1 332,0	1 133,0	1 207,4
Varhaiskasvatus			
Varhaiskasvatuspaikat	1 898	1 900	1 900
-Yksikkökustannus, euroa/paikka/kk	993	1 035	1 124
Perusopetus			
Perusopetuksen oppilaat	5 062	5 062	4 941
-Yksikkökustannus, euroa/oppilas/kk	1 033	1 048	1 094
Yhteiset palvelut			
Lukiokoulutuksen oppilaat	934	935	900
-Yksikkökustannus, euroa/oppilas/kk	658	723	735
Alueellinen nuorisotyö, palvelujen piirissä olevat (nuorisotalojen kävijämäärät (9 nuorisotilaa), jalkautumisen kontaktit, koulujen ryhmätystuntien kontaktit ja nuorisotyön tapahtumien kävijämäärät)	24 406	23 500	59 123
-Yksikkökustannus, euroa/palvelun piirissä olevat/vuosi	37	47	17
Muut nuorisotyön asiakaskontaktit (erityisnuorisotyön, etsivän nuorisotyön, ehkäisevän päihdetyön ja Ohjaamon asiakaskontaktit sekä nuorisotyöpajan asiakaskontaktit)	52 112	53 000	58 323
-Yksikkökustannus, euroa/asiakaskontakti/vuosi	32	27	26

Kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluiden tulosalue

Toiminnan sisältö ja laajuus

Kulttuuri- ja vapaa-ajan lautakunnan alaista toimintaa organisaatiossa toteuttaa kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluiden tulosalue. Kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluihin kuuluivat vuonna 2023 seuraavat toiminnot: Liikuntakeskus, kaupunginkirjasto, kaupunginorkesteri, Hiiden Opisto, Länsi-Uudenmaan musiikkiopisto, Lohjan Teatteri, Lohjan Museo ja yleinen kulttuuritoimi. Kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut siirtyivät vuoden 2023 alussa osaksi sivistys-toimialaa.

1 535 952 liikunta- suoritetta	698 795 lainausta 330 862 asiakaskäyntiä	39 000 kuulijaa 101 esiintymistä	9336+874 kurssilaista/ opiskelijaa 18 433+24 325 opetustuntia	31 300 museokävijää 5 näyttelyä	8 692 katsojaa 51 näytöstä	40 000 tapahtuma- kävijää

Olellaiset tapahtumat tilikaudella

Kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluiden tulosalue

Kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluiden vuoden 2023 yhteisenä tavoitteena oli tarjota kulttuuri- ja liikuntaelämyksiä niin lohjalaisille kuin Lohjan ulkopuolelta saapuville matkailijoille. Kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluiden toiminta painottui vuonna 2023 Lohjan 700-vuotisjuhlavuoden sisältöjen ja tapahtumien toteuttamiseen.

Kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluiden tulosalue toimi vuonna 2023 resurssien puitteissa ja pysyi talousarviossa. Tulosalueen toimintakate oli 12,1 milj. euroa (toteuma 99,2 %), jossa alitusta talousarvioon oli noin 92 000 euroa. Toimintatuotot ylittyivät noin 177 000 eurolla (109,5 %). Toimintakulut ylittyivät 85 000 eurolla. Toiminnoista talousarviossa pysyivät Hiiden Opisto, Lohjan Teatteri, Lohjan Museo, yleinen kulttuuritoimi ja tulosalueen johto. Muissa toiminnoissa toimintakatteen ylitykset olivat vähäisiä.

Kirjastopalvelut

Lohjan kaupunginkirjaston vuoden 2023 tavoitteena oli aikuisten lukutaidon ja lukuinnon edistäminen Aluehallintoviraston rahoittaman *Lukutaidon aktivointia aikuisille* hankkeen turvin. Hankerahoituksella palkattiin lukukoordinaattori, joka koordinoi hankkeen aikaista toimintaa, järjesti erilaisia tilaisuuksia ja oli mukana valmistelemassa Lohjan kaupungin lukutaitostrategiaa. Lisäksi jatkettiin edellisvuonna alkaneiden hankkeiden *Nuoret näkyviksi kirjastoissa* ja *Menneisyys eläväksi tarina- ja muistelulaukkujen avulla* toteuttamista. Lohjan kaupunginkirjasto sai Aluehallintovirastolta 20 000 € avustuksen hankkeeseen *Kirjasto yhteiskunnallisen ja kulttuurisen vuoropuhelun edistäjänä*. Lohja700 -juhlavuosi näkyi kirjastojen tapahtumissa. Kaupunginkirjaston laina- ja kävijämäärissä oli kasvua edelliseen vuoteen nähden.

Kulttuuripalvelut

Hiiden Opiston asiakasmäärä kääntyi kasvuun muutaman koronavuoden jälkeen 2023.

Vuonna 2022 käyttöön otettu vapaan sivistystyön osaamisperusteinen järjestelmä Ospe tuotti

20 opintopistekurssia opiston opintotarjottimelle. Ospe-suoritukset kirjataan valtakunnalliseen Koski-kurssitietojärjestelmään. Vuonna 2023 käynnistettiin yhteistyö Lohjan työllisyyspalveluiden Navigaattori-työnhakupisteen kanssa. Tuloksena Tule kehittämään taitojasi –kurssi, josta kurssilaisella on mahdollisuus saada kansallinen KAPOS-osaamismerkki. OPH:n lanseeraamalla osaamismerkillä opiskelija osoittaa osaamistaan pyrkiessään toisen asteen oppilaitokseen tai työhaussa. Lohjan juhluvuoden kunniaksi 2023 Hiiden Opisto järjesti neulekilpailun 700 Silmukkaa. Voittajaksi valittiin yleisöäänestyksellä Tiina Mattilan poncho: Nauhakaupunki Lohja. Työ löytyy Lohjan Museosta.

Länsi-Uudenmaan musiikkiopisto oli mukana Lohja700-juhlavuodessa usein omin konsertein sekä osallistumalla elokuun pääjuhlaan. Musiikkiopiston sinfoniaorkesteri teki lokakuussa yhteistyössä Kirkkonummen musiikkiopiston kanssa menestyksekkään konserttimatkan Hong Kongiin. Matka oli nuorille oppilaille jo itsessään todella innostava. Hienon lisämausteen matkaan toi musisointi yhdessä hongkongilaisten nuorten kanssa. Musiikkiopiston arjessa ilahduttavaa oli muskarilaisten määrän kasvu pitkän tauon jälkeen.

Lohjan kaupunginorkesteri järjesti useita Lohja700-juhlavuoteen liittyviä konsertteja ja tapahtumia eri puolella sekä esiintyi juhlavuoden pääjuhlassa elokuussa Aurlahdessa. Orkesteri esiintyi tilauksesta Andrea Bocellin kanssa Nokia Live Areenalla huhtikuussa ja oli mukana Taidetestaajat-hankkeessa. Yhteistyön kehittämistä Länsi-Uudenmaan kuntien kanssa jatkettiin. Orkesteri lisäsi kulttuurin saavutettavuutta ja osallisuutta mm. avoimien kenraalien, kummilapsikonserttien ja kaupunkimusiikkikiertueiden kautta. Yleisötyön ja tilauskonserttien lisäksi orkesteri järjesti perinteistä konserttitoimintaa. Orkesteri esiintyi vuoden aikana 101 kertaa ja kuulijoita sillä oli 39.000.

Lohjan Museolla juhlistettiin 700-vuotista Lohjaa erilaisin näyttelyin ja tapahtumin. Museo toteutti viisi vaihtuvaa näyttelyä ja sen tiloissa järjestettiin 14 näyttelyä. Juhlavuoden päänäyttelyissä Viestejä menneisyydestä ja Puettu vuosisata esiteltiin ennätysmäärä esineitä museon omista kokoelmista. Tapahtumia järjestettiin 10, opastuksia jopa 127 ja työpajoja 20. Juhlavuoden kunniaksi järjestettiin kuljetus ja opastus Kokoelmakeskus Leiraan, jossa museon kokoelmia säilytetään. Museon kohteissa, eli Lohjan Museolla, Johannes Lohilammen museolla ja Paikkarin torpalla, vieraili yhteensä 44 600 kävijää. Luku sisältää museon sisänäyttelyiden kävijät, puutarhanäyttelyiden kävijät ja tapahtumakävijät. Linderinsalissa kävijöitä oli 19 500. Museoviraston avustus kuvataiteilijoiden näyttelypalkkioihin mahdollisti Anu Mykrän näyttelyn Väki ja Alexander Reichsteinin *He olivat täällä* -valoinstallaation museon puutarhassa. Loppuvuodesta aloitettiin kaksi uutta hanketta: Samassa veneessä ja Goddag – Hej på dej! Hankkeet jatkuvat vuodelle 2024, ja niihin on saatu avustusta Museovirastolta ja Svenska kulturfondenilta.

Lohjan Teatteri tuotti vuonna 2023 kolme uutta ensi-iltaa ottaen ohjelmistossa huomioon katsojat lapsista aikuisiin, sekä tarjosi ammattimaiset puitteet alueen harrastajille. Syyskauden 2022 musikaali The Sound of Music jatkui ohjelmistossa tammikuussa 2023 ja tammikuussa katsojia oli yhteensä 1639. Lohjan Teatteri toteutti Lohja700 -juhlavuoden kunniaksi kaksi Love Lohja -konserttia Laurentius-salissa lähes loppuunmyydyille saleille, sillä konserteissa oli yhteensä 800 katsojaa. Keväällä sai ensi-iltansa myös koko perheelle suunnattu kantaesitysnäytelmä Professori TikTak ja Aikakone, jonka näki 2162 katsojaa. Syyskaudella Lohjan Teatteri toteutti musikaalin Sugar, jonka näki vuoden loppuun mennessä 4 065 katsojaa. Narikka-talokotoimintaa jatkui Lohjan harrastajanäyttelijät-yhdistyksen kanssa. Teatteri tarjosi oheispalveluna kahvio- ja pukuvuokraustoimintaa. Yhteistyötä tehtiin Länsi-Uudenmaan Musiikkiopiston

kanssa. Lohjan Teatteri osallistui Laurinpäivän tapahtumiin, Lohja 700- tapahtumiin, Omenakarnevaaleihin ja kaupungin järjestämiin lastentapahtumiin.

Yleisen kulttuuritoimen laatima kulttuurihyvinvointisuunnitelma vuosille 2023–2025 hyväksyttiin valtuustossa kesällä 2023 ja asukkaiden kulttuurihyvinvoinnin vahvistamista toteutettiin suunnitelman tavoitteiden mukaisesti. Kulttuuri- ja vapaa-ajan lautakunta hyväksyi joulukuussa 2023, että Kaikukortti-toimintaa jatketaan toistaiseksi voimassa olevana toimintana. Valtuuston marraskuussa 2023 hyväksymä vuoden 2024 talousarvio sisälsi 50 000 euron lisäyksen yleisen kulttuuritoimen avustusmäärärahaan.

Yleinen kulttuuritoimi koordinoi Lohja700 –juhlavuotta. Juhlavuoden toteuttamista varten saatu määräraha käytettiin elokuun pääjuhlan kuluihin, juhlavuoden erillisavustuksiin ja Lohja700 –projektikoordinaattorin palkkakustannuksiin. Lohja700-juhlavuoden erillisavustuksia haki 49 toimijaa yli noin 160 000 euron edestä. Erillisavustusta myönnettiin yhteensä 50 000 euroa ja sitä sai 27 toimijaa. Pääjuhlan 10.-12.8.2023 tapahtumissa oli yhteensä noin 9 000 osallistujaa.

Liikuntapalvelut

Lohjan Liikuntakeskus Oy:n liikuntapaikkojen ja -palveluiden käyttö palautui koronavuosien jälkeen ennalleen ja jopa kasvoi. Tästä parhaana esimerkkinä se, että Neidonkeitaassa saavutettiin Lohjan uimahallin koko yli viisikymmentävuotisen historian suurin kävijämäärä 305.406 kävijää. Vuoden 2023 aikana käyttöön otetut Taimiston ja Ojamon liikuntapuistot toivat erittäin ison parannuksen erityisesti jalkapallo-olosuhteisiin. Tämä näkyikin harrastajamäärien nousuna. Tennarin perusparannuksen ja laajennuksen aikataulu venyi, eikä urakoitsija luovuttanutkaan kohdetta vielä vuoden 2023 aikana.

Talouden tasapainottamisohjelman toteutuminen vuoden 2023 osalta

Kaupunginvaltuusto päätti 17.8.2022 § 92, että vuoden 2023 osalta tasapainottamistoimenpiteet, mukaan lukien vv. 2019–2021 toteutumattomat toimenpiteet, otetaan huomioon siltä osin kuin se toiminnan näkökulmasta on mahdollista ja tarkoituksenmukaista.

Toimenpide	Euroa	Toteutuminen
Liikuntakeskuksen konserniavustuksen pienentäminen	20 000	20 000
*) Saukkolan ja Pusulan kirjastojen palvelutason alentaminen, henkilöstösäästö 1 htv; 35 000 euroa	0	
Yhteensä	20 000	20 000
Tot-%		100,0 %

*) Kaupunginhallitus päätti 24.10.2022 § 321, että Saukkolan ja Pusulan kirjastojen palvelutason alentamista ei toteuteta 1.1.2023 alkaen.

Tuotot, kulut ja toimintakate

Kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluiden tuosalue

Ulkoiset ja sisäiset (1000 euroa)	Kaupunginvaltuuston hyväksymä talousarvio 2023	Käyttösuunnitelman mukainen talousarvio 2023	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen 2023	TP 2023	Käyttö-%	TP2022
TOIMINTA-							
TUOTOT	2 110	1 858	0	1 858	2 035	109,5 %	1 973
TOIMINTAKULUT	-14 965	-14 028	0	-14 028	-14 113	100,6 %	-15 732
TOIMINTAKATE	-12 855	-12 170	0	-12 170	-12 078	99,2 %	-13 759

Ulkoiset (1000 euroa)	Kaupunginvaltuuston hyväksymä talousarvio 2023	Käyttösuunnitelman mukainen talousarvio 2023	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen 2023	TP 2023	Käyttö-%	TP2022
TOIMINTA-							
TUOTOT	2 110	1 858	0	1 858	1 951	105,0 %	1 885
TOIMINTAKULUT	-11 960	-11 102	0	-11 102	-11 092	99,9 %	-13 199
TOIMINTAKATE	-9 851	-9 244	0	-9 244	-9 141	98,9 %	-11 313

Sisäiset (1000 euroa)	Kaupunginvaltuuston hyväksymä talousarvio 2023	Käyttösuunnitelman mukainen talousarvio 2023	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen 2023	TP 2023	Käyttö-%	TP2022
TOIMINTA-							
TUOTOT	0	0	0	0	84	***	88
TOIMINTAKULUT	-3 004	-2 926	0	-2 926	-3 021	103,2 %	-2 533
TOIMINTAKATE	-3 004	-2 926	0	-2 926	-2 937	100,4 %	-2 446

Palvelutuotteet

Palvelutuotteet 2023	TP2022	TA2023	TP2023
Kulttuuri- ja vapaa-aja lautakunta			
Htv	216,0	200,0	215,8
Kaupunginkirjasto			
-Kävijät (sis. myös verkkokirjastokäynnit, jotka saadaan aina vuoden lopussa)	345 941	342 000	330 862
-Yksikkökustannus, euroa/suorite	10,53	12,00	12,52
-Lainaukset (sis. myös digitaaliset lainat, joista osa saadaan vasta vuoden lopussa)	684 144	730 000	698 795
-Yksikkökustannus, euroa/suorite	4,56	5,63	5,93
Hiiden Opisto ja Länsi-Uudenmaan musiikkiopisto			
Hiiden Opiston kurssit	2 374	2 500	2 489
-Yksikkökustannus, euroa/suorite	582	649	623
Musiikkiopiston oppilasmäärä	872	850	874
-Yksikkökustannus, euroa/suorite	2 263 euroa/v (189 euroa/op-pil./kk)	2 417 euroa/v (201 euroa/op-pil./kk)	2 456 euroa/v (205 euroa/op-pil./kk)
Museo ja Lohjan kaupunginorkesteri			
Museon kävijät	39 826	25 000	31 300
-Yksikkökustannus, euroa/suorite	12,53	30,29	23,18
Kaupunginorkesterin kävijät	23 413	20 000	39 040
-Yksikkökustannus, euroa/suorite	48,03	63,82	34,07

11.2. Lohjan kaupunki, tuloslaskelman toteutuminen (ulkoiset ja sisäiset erät)

Tuloslaskelman toimielimien yhteenlaskettu toimintakate ylitti muutetun talousarvion 3,8 milj. eurolla ja alkuperäisen talousarvion 3,9 milj. eurolla. Valtuuston päättämään muutettuun talousarvioon verrattuna toimintatuotot ylittyivät 0,3 milj. euroa, josta myynti- ja maksutuottojen osuus oli yhteensä noin 1,1 milj. euroa sekä tukien ja avustusten osuus oli 1,9 milj. euroa muutetusta talousarviosta. Muut toimintatuotot jäivät 2,7 milj. euroa alle talousarvion johtuen siitä, että pysyvien vastaavien luovutusvoitot eivät toteutuneet arvion mukaisina.

Henkilöstökulut ylittivät muutetun talousarvion kuluarvion noin 0,5 milj. eurolla, jolloin toteuma-prosentiksi muodostui 100,5. Alkuperäiseen talousarvioon verrattuna ylitys oli 2,5 milj. euroa.

Palvelujen ostot ylittivät alkuperäisen talousarvion 5,6 milj. euroa ja verrattuna muutettuun talousarvioon palveluiden ostot ylittyivät 5,3 milj. euroa. Merkittävimmät palvelujen ostojen ylitykset kohdistuivat liikenneväylien ja rakennusten kunnossapitoon (sis. sisäilmatutkimukset), matkustus- ja kuljetuspalveluihin, verottajalle ilmoitettuihin urakoihin sekä yhteistoimintaosuuksiin. Materiaalien hankintoihin käytettiin 2,1 milj. euroa muutettua talousarviota vähemmän. Sähkön ostoon varatusta määrärahasta jäi käyttämättä 1,3 milj. euroa. Avustuksissa alitettiin talousarvio noin 38 000 eurolla sekä muissa kuluissa muutettu talousarvio ylitettiin 0,7 milj. eurolla.

Lautakunnittain tarkasteltuna toimintakatteesta muodostuvan määrärahan alittivat seuraavat lautakunnat: Kaupunginvaltuusto, kaupunginhallitus, keskusvaalilautakunta, kaupunkikehitys-lautakunta, kulttuuri- ja vapaa-ajan lautakunta sekä ympäristöterveyslautakunta. Tekninen lautakunta ja sivistyslautakunta ylittivät molemmat toimintakatteen osalta määrärahat 1,5 milj. eurolla.

Verotulot ylittivät alkuperäisen talousarvion 7,0 milj. eurolla. Valtionosuuksia kertyi 1,3 milj. euroa alkuperäistä talousarviota enemmän. Nettorahoitustuotot ja -kulut olivat 1,7 milj. euroa talousarviossa ennakoitua suuremmat. Kaupungin lainojen muutos oli vuoden aikana +4,3 milj. euroa, korkokulut olivat 1,1 milj. euroa talousarviossa arvioitua suuremmat sekä korkotuotot 0,7 milj. euroa ennakoitua suuremmat.

Alkuperäisessä talousarviossa vuosikatteeksi muodostui 29,5 milj. euroa. Muutettuun talousarvioon verrattuna vuosikate muodostui oletettua 2,6 milj. euroa paremmaksi yhteensä 32,1 milj. euroon. 17,7 milj. euron poistojen jälkeen tilikauden tulos muodostui 14,4 milj. euroa ylijäämäiseksi.

11.2.1. Lohjan kaupungin tuloslaskelma

Lohja

Ulkoiset ja sisäiset	Kaupunginvaltuuston hyväksymä talousarvio 2023	Käyttösuunnitelman mukainen talousarvio 2023	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen 2023	TP 2023	Ero	Käyttö-%	TP2022
TOIMINTATUOTOT	84 915 250	84 939 250	2 200 960	87 140 210	87 399 027	-258 817	100,3 %	115 116 213
MYYNTITUOTOT	38 035 570	38 035 570	0	38 035 570	38 846 176	-810 606	102,1 %	44 793 769
MAKSUTUOTOT	5 813 720	5 837 720	0	5 837 720	6 090 775	-253 055	104,3 %	18 727 266
TUET JA AVUSTUKSET	3 296 640	3 296 640	2 200 960	5 497 600	7 399 382	-1 901 782	134,6 %	15 201 853
MUUT TOIMINTATUOTOT	37 769 320	37 769 320	0	37 769 320	35 062 694	2 706 626	92,8 %	36 393 325
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN	0	0	0	0	238 030	-238 030 ***		167 352
TOIMINTAKULUT	-194 485 340	-194 509 340	-2 290 960	-196 800 300	-201 105 214	4 304 914	102,2 %	-391 224 104
HENKILÖSTÖKULUT	-89 946 000	-90 053 900	-1 971 952	-92 025 852	-92 507 116	481 264	100,5 %	-139 971 885
PALVELUJEN OSTOT	-50 073 550	-50 073 550	-319 008	-50 392 558	-55 649 093	5 256 535	110,4 %	-184 842 304
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-16 712 150	-16 712 150	0	-16 712 150	-14 619 102	-2 093 048	87,5 %	-19 158 213
AVUSTUKSET	-10 366 630	-10 282 730	0	-10 282 730	-10 245 052	-37 678	99,6 %	-14 358 130
MUUT TOIMINTAKULUT	-27 387 010	-27 387 010	0	-27 387 010	-28 084 850	697 840	102,5 %	-32 893 572
TOIMINTAKATE	-109 570 090	-109 570 090	-90 000	-109 660 090	-113 468 156	3 808 066	103,5 %	-275 940 538
VEROTULOT	107 850 000	107 850 000	0	107 850 000	114 803 354	-6 953 354	106,4 %	213 408 747
VALTIONOSUUDET	31 500 000	31 500 000	0	31 500 000	32 760 132	-1 260 132	104,0 %	89 610 721
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT	-320 000	-320 000	0	-320 000	-1 973 083	1 653 083	616,6 %	50 348
KORKOTUOTOT	140 000	140 000	0	140 000	857 964	-717 964	612,8 %	1 193 170
MUUT RAHOITUSTUOTOT	1 800 000	1 800 000	0	1 800 000	439 336	1 360 664	24,4 %	2 225 653
KORKOKULUT	-2 000 000	-2 000 000	0	-2 000 000	-3 141 556	1 141 556	157,1 %	-3 054 791
MUUT RAHOITUSKULUT	-260 000	-260 000	0	-260 000	-128 826	-131 174	49,5 %	-313 685
VUOSIKATE	29 459 910	29 459 910	-90 000	29 369 910	32 122 246	-2 752 336	109,4 %	27 129 276
SUUNNITELMAN MUKAISET POISTOT	-17 500 500	-17 500 500	0	-17 500 500	-17 688 733	188 233	101,1 %	-17 173 285
TILIKAUDEN TULOS	11 959 410	11 959 410	-90 000	11 869 410	14 433 513	-2 564 103	121,6 %	9 955 991
POISTOERON MUUTOS	57 000	57 000	0	57 000	67 158	-10 158	117,8 %	67 158
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJ.)	12 016 410	12 016 410	-90 000	11 926 410	14 500 672	-2 574 262	121,6 %	10 023 150

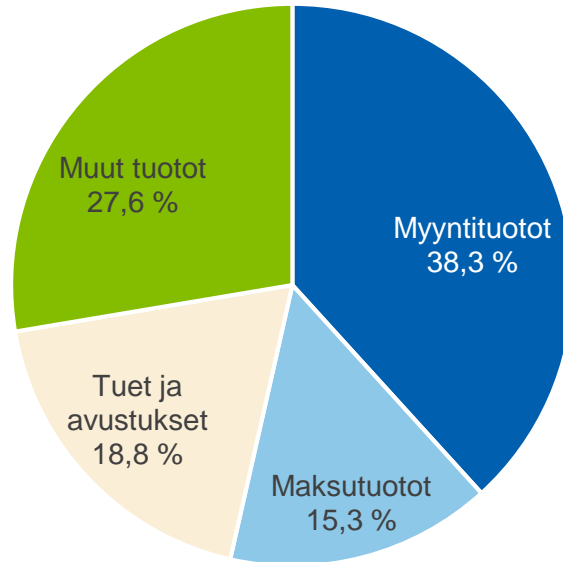
Lohja

Ulkoiset	Kaupunginvaltuuston hyväksymä talousarvio 2023	Käyttösuunnitelman mukainen talousarvio 2023	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen 2023	TP 2023	Ero	Käyttö-%	TP2022
TOIMINTATUOTOT	37 624 950	37 648 950	2 200 960	39 849 910	39 660 507	189 403	99,5 %	60 809 279
MYYNTITUOTOT	14 495 770	14 495 770	0	14 495 770	15 057 998	-562 228	103,9 %	18 095 756
MAKSUTUOTOT	5 813 720	5 837 720	0	5 837 720	6 017 777	-180 057	103,1 %	17 735 157
TUET JA AVUSTUKSET	3 296 640	3 296 640	2 200 960	5 497 600	7 399 382	-1 901 782	134,6 %	15 201 853
MUUT TOIMINTATUOTOT	14 018 820	14 018 820	0	14 018 820	11 185 349	2 833 471	79,8 %	9 776 513
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN	0	0	0	0	238 030	-238 030	***	167 352
TOIMINTAKULUT	-147 195 040	-147 219 040	-2 290 960	-149 510 000	-153 366 694	3 856 694	102,6 %	-336 917 169
HENKILÖSTÖKULUT	-89 946 000	-90 053 900	-1 971 952	-92 025 852	-92 507 122	481 270	100,5 %	-139 971 885
PALVELUJEN OSTOT	-26 883 750	-26 883 750	-319 008	-27 202 758	-32 220 318	5 017 560	118,4 %	-157 548 882
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-16 362 150	-16 362 150	0	-16 362 150	-14 190 553	-2 171 597	86,7 %	-18 764 017
AVUSTUKSET	-10 366 630	-10 282 730	0	-10 282 730	-10 245 052	-37 678	99,6 %	-14 358 025
MUUT TOIMINTAKULUT	-3 636 510	-3 636 510	0	-3 636 510	-4 203 647	567 137	115,6 %	-6 274 361
TOIMINTAKATE	-109 570 090	-109 570 090	-90 000	-109 660 090	-113 468 156	3 808 066	103,5 %	-275 940 538
VEROTULOT	107 850 000	107 850 000	0	107 850 000	114 803 354	-6 953 354	106,4 %	213 408 747
VALTIONOSUUDET	31 500 000	31 500 000	0	31 500 000	32 760 132	-1 260 132	104,0 %	89 610 721
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT	-320 000	-320 000	0	-320 000	-1 973 083	1 653 083	616,6 %	50 348
KORKOTUOTOT	140 000	140 000	0	140 000	857 964	-717 964	612,8 %	150 595
MUUT RAHOITUSTUOTOT	1 800 000	1 800 000	0	1 800 000	439 336	1 360 664	24,4 %	2 225 653
KORKOKULUT	-2 000 000	-2 000 000	0	-2 000 000	-3 141 556	1 141 556	157,1 %	-2 012 216
MUUT RAHOITUSKULUT	-260 000	-260 000	0	-260 000	-128 826	-131 174	49,5 %	-313 685
VUOSIKATE	29 459 910	29 459 910	-90 000	29 369 910	32 122 246	-2 752 336	109,4 %	27 129 276
SUUNNITELMAN MUKAISET POISTOT	-17 500 500	-17 500 500	0	-17 500 500	-17 688 733	188 233	101,1 %	-17 173 285
TILIKAUDEN TULOS	11 959 410	11 959 410	-90 000	11 869 410	14 433 513	-2 564 103	121,6 %	9 955 991
POISTOERON MUUTOS	57 000	57 000	0	57 000	67 158	-10 158	117,8 %	67 158
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJ.)	12 016 410	12 016 410	-90 000	11 926 410	14 500 672	-2 574 262	121,6 %	10 023 150

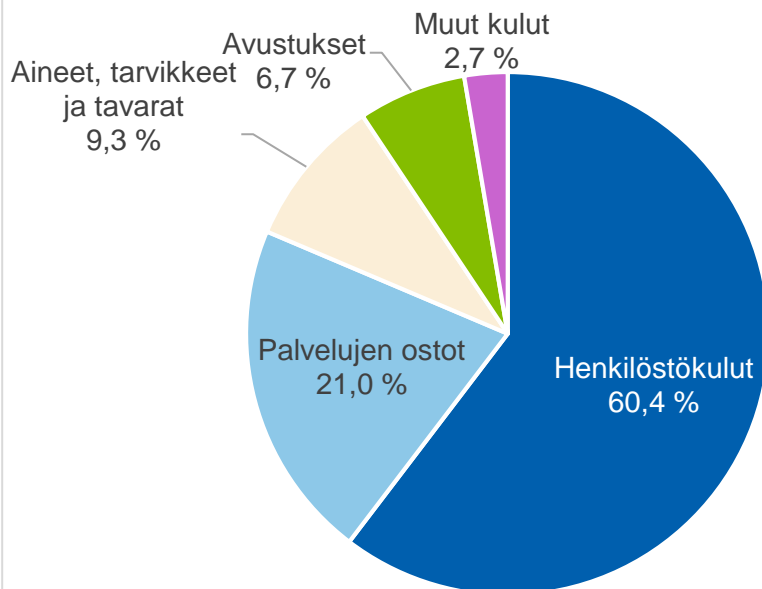
Lohja

Sisäiset	Kaupunginvaltuuston hyväksymä talousarvio 2023	Käyttösuunnitelman mukainen talousarvio 2023	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen 2023	TP 2023	Ero	Käyttö-%	TP2022
TOIMINTATUOTOT	47 290 300	47 290 300	0	47 290 300	47 738 520	-448 220	100,9 %	54 306 934
MYYNTITUOTOT	23 539 800	23 539 800	0	23 539 800	23 788 178	-248 378	101,1 %	26 698 013
MAKSUTUOTOT	0	0	0	0	72 998	-72 998	***	992 109
TUET JA AVUSTUKSET	0	0	0	0	0	0	***	0
MUUT TOIMINTATUOTOT	23 750 500	23 750 500	0	23 750 500	23 877 345	-126 845	100,5 %	26 616 812
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN	0	0	0	0	0	0	***	0
TOIMINTAKULUT	-47 290 300	-47 290 300	0	-47 290 300	-47 738 520	448 220	100,9 %	-54 306 934
HENKILÖSTÖKULUT	0	0	0	0	6	-6	***	0
PALVELUJEN OSTOT	-23 189 800	-23 189 800	0	-23 189 800	-23 428 774	238 974	101,0 %	-27 293 422
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-350 000	-350 000	0	-350 000	-428 549	78 549	122,4 %	-394 196
AVUSTUKSET	0	0	0	0	0	0	***	-105
MUUT TOIMINTAKULUT	-23 750 500	-23 750 500	0	-23 750 500	-23 881 203	130 703	100,6 %	-26 619 211
TOIMINTAKATE	0	0	0	0	0	0	***	0
VEROTULOT	0	0	0	0	0	0	***	0
VALTIONOSUUDET	0	0	0	0	0	0	***	0
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT	0	0	0	0	0	0	***	0
KORKOTUOTOT	0	0	0	0	0	0	***	1 042 575
MUUT RAHOITUSTUOTOT	0	0	0	0	0	0	***	0
KORKOKULUT	0	0	0	0	0	0	***	-1 042 575
MUUT RAHOITUSKULUT	0	0	0	0	0	0	***	0
VUOSIKATE	0	0	0	0	0	0	***	0
SUUNNITELMAN MUKAISET POISTOT	0	0	0	0	0	0	***	0
TILIKAUDEN TULOS	0	0	0	0	0	0	***	0
POISTOERON MUUTOS	0	0	0	0	0	0	***	0
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJ.)	0	0	0	0	0	0	***	0

Ulkoisten toimintatuottojen %-osuudet 2023, ilman myyntivoittoja

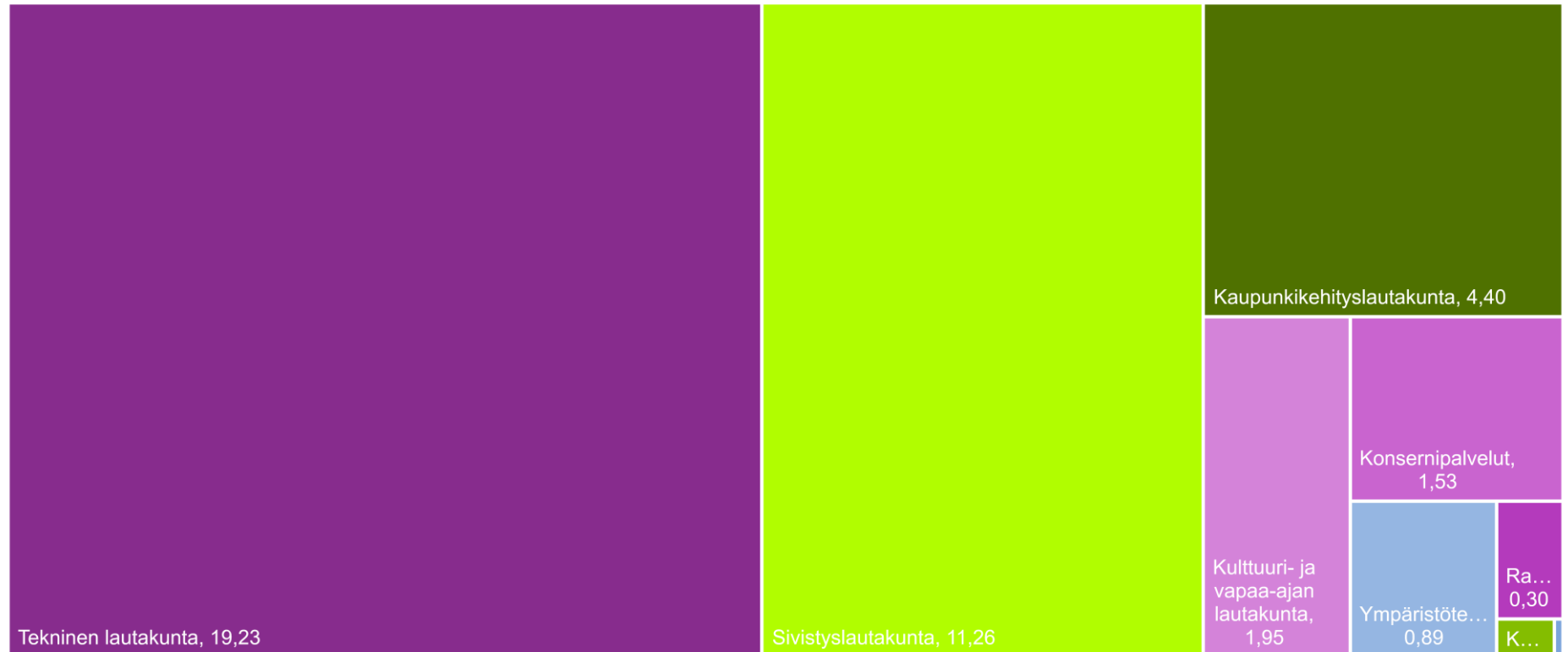

Ulkoisten toimintakulujen %-osuudet 2023, ilman käyttöomaisuuden myyntitappioita

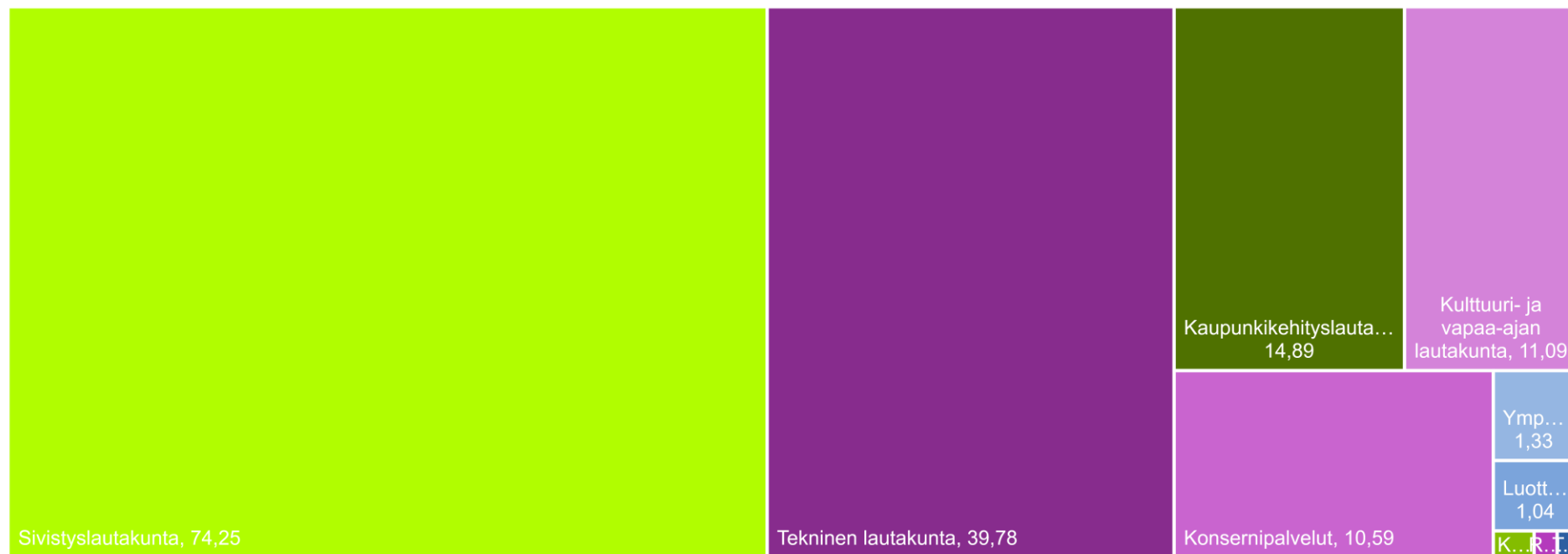
Ulkoiset toimintatuotot lautakunnittain (M€), yhteensä 39,66 M€

- Luottamushenkilöhallinto
- Tarkastuslautakunta
- Ympäristöterveyslautakunta
- Sosiaali- ja terveyslautakunta
- Konsernipalvelut
- Tekninen lautakunta
- Kulttuuri- ja vapaa-ajan lautakunta
- Rahoitus
- Keskusvaalilautakunta
- Kaupunkikehityslautakunta
- Sivistyslautakunta

Ulkoiset toimintakulut lautakunnittain (M€), yhteensä 153,37 M€

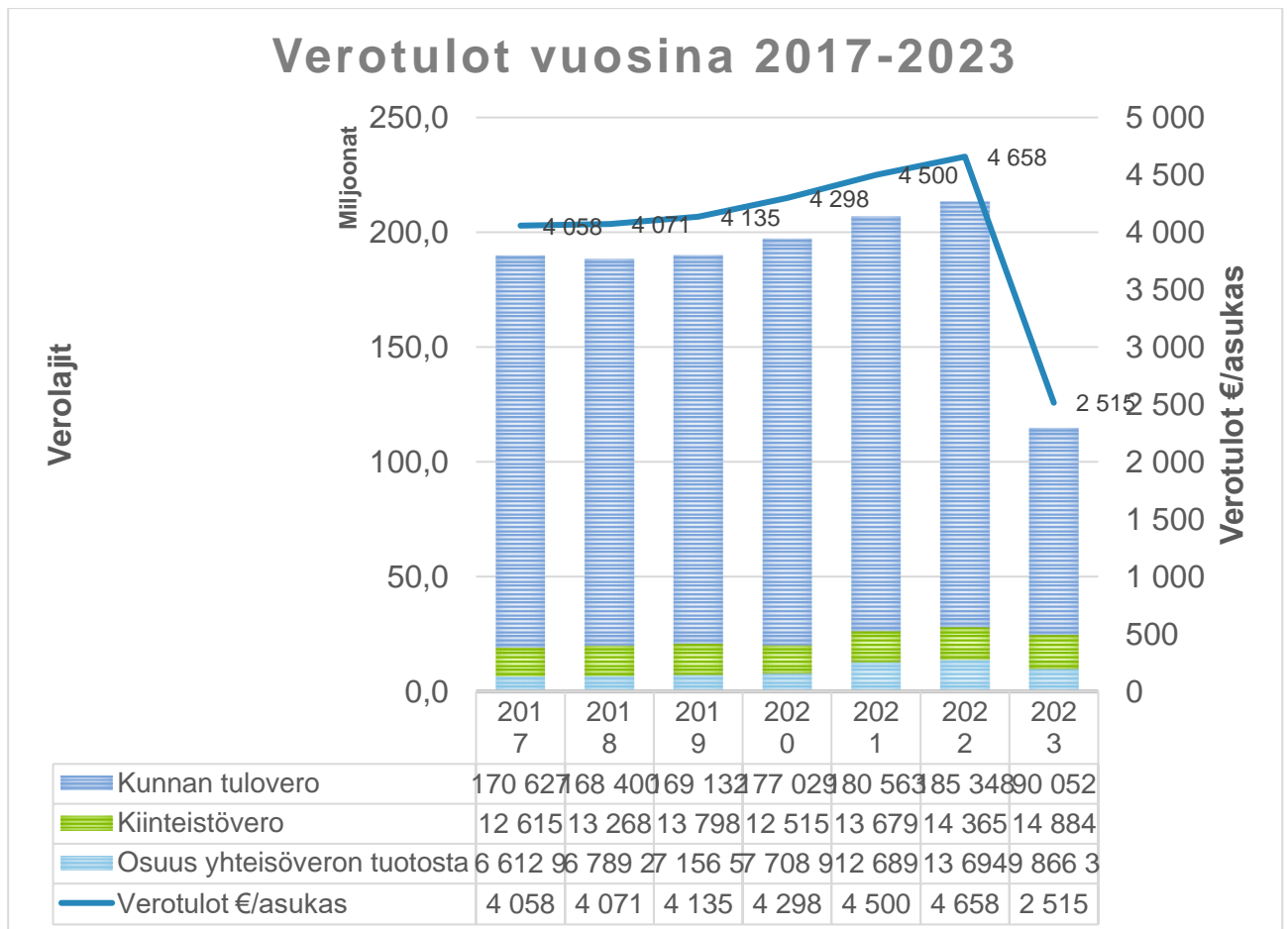
- Luottamushenkilöhallinto
- Konsernipalvelut
- Keskusvaalilautakunta
- Tarkastuslautakunta
- Tekninen lautakunta
- Kaupunkikehityslautakunta
- Ympäristöterveyslautakunta
- Kulttuuri- ja vapaa-ajan lautakunta
- Sivistyslautakunta
- Sosiaali- ja terveyslautakunta
- Rahoitus

Seuraavissa taulukoissa on erikseen esitetty verotulojen ja valtionosuuksien toteutuminen euroina:

VEROTULOJEN ERITTELY

Verotulot	Käyttösuunnitelman mukainen talousarvio 2023	TP 2023	Ero	Käyttö-%	TP2022
Verotulot	107 850 000	114 803 354	-6 953 354	106,4	213 408 747
5000 Kunnan tulovero	85 732 000	90 052 248	-4 320 248	105	185 348 740
5100 Kiinteistöverot	13 997 000	14 884 732	-887 732	106,3	14 365 121
5200 Yhteisöverot	8 121 000	9 866 374	-1 745 374	121,5	13 694 885

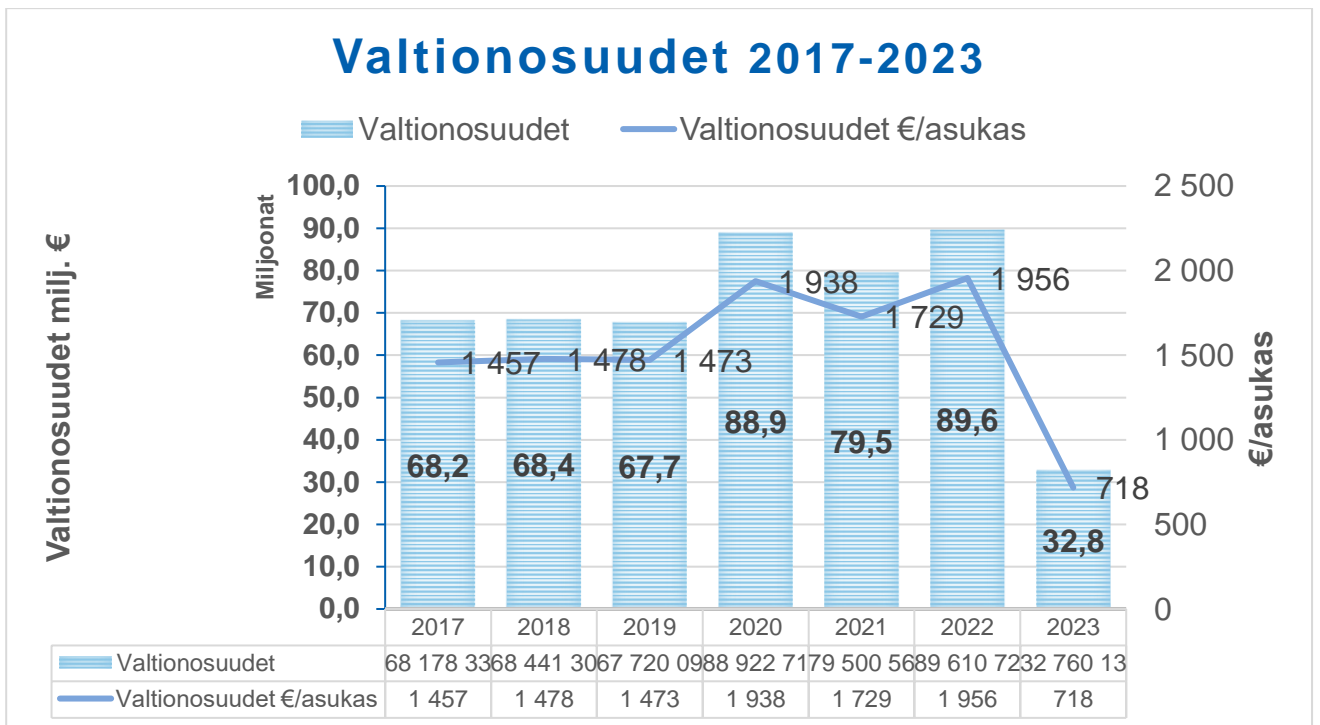

Ansiotulot - Vähennykset 2017–2027, tiedot Kuntaliiton veroennustekehikosta helmikuulta 2024

Verovuosi	Tulovero- prosentti	Ansiotulot - vähennykset	Muutos %
2017	20,50	873 781	
2018	20,50	880 074	1,6 %
2019	20,50	909 396	2,4 %
2020	20,50	923 512	1,6 %
2021	20,50	949 738	2,8 %
2022	20,50	987 742	4,0 %
2023**	7,86	1 028 914	4,2 %
2024**	7,90	1 075 564	4,5 %
2025**	7,90	1 105 969	2,8 %
2026**	7,90	1 145 756	3,6 %
2027**	7,90	1 185 377	3,5 %
**ennuste			

VALTIONOSUUKSIEN ERITTELY

Valtionosuudet	Käyttösuunnitelman mukainen talousarvio 2023	TP 2023	Ero	Käyttö-%	TP2022
Valtionosuudet	31 500 000	32 760 132	-1 260 132	104	89 610 721
5501 Peruspalvelujen valtionosuudet	31 500 000	26 884 645	4 615 355	85,3	68 594 535
5802 Opetus- ja kulttuuritoimi	0	-1 348 689	1 348 689	*****	-660 162
5890 Verotulomenetysten kompensatiot	0	7 224 176	-7 224 176	*****	21 676 348

11.2.2. Käyttötalouden toteutuminen

Ulkoiset ja sisäiset	Käyttösuunnitelman mukainen talousarvio 2023	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen 2023	TP 2023	Ero	Käyttö-%	TP2022
10 Luottamushenkilöhallinto							
Tuotot	0	0	0	13 086	-13 086	*****	7 364
Kulut	-1 174 610	0	-1 174 610	-1 220 490	45 880	103,9	-1 401 710
Netto	-1 174 610	0	-1 174 610	-1 207 404	32 794	102,8	-1 394 347
16 Konsernipalvelut							
Tuotot	9 930 800	0	9 930 800	10 681 874	-751 074	107,6	10 151 336
Kulut	-11 354 990	0	-11 354 990	-11 154 789	-200 201	98,2	-19 229 466
Netto	-1 424 190	0	-1 424 190	-472 915	-951 275	33,2	-9 078 130
20 Keskusvaalilautakunta							
Tuotot	0	0	0	85 627	-85 627	*****	100 073
Kulut	-285 180	0	-285 180	-225 141	-60 039	78,9	-153 225
Netto	-285 180	0	-285 180	-139 514	-145 666	48,9	-53 152
30 Tarkastuslautakunta							
Tuotot	0	0	0	0	0	0	0
Kulut	-88 800	0	-88 800	-95 142	6 342	107,1	-73 248
Netto	-88 800	0	-88 800	-95 142	6 342	107,1	-73 248
40 Kaupunkirakenne							
Tuotot	62 296 870	0	62 296 870	62 943 356	-646 486	101	61 618 146
Kulut	-59 538 280	-90 000	-59 628 280	-61 726 360	2 098 080	103,5	-52 200 391
Netto	2 758 590	-90 000	2 668 590	1 216 996	1 451 594	45,6	9 417 756
50 Sivistys							
Tuotot	10 511 580	2 200 960	12 712 540	13 608 603	-896 063	107	40 823 977
Kulut	-122 067 480	-2 200 960	-124 268 440	-126 574 963	2 306 523	101,9	-318 149 145
Netto	-111 555 900	0	-111 555 900	-112 966 360	1 410 460	101,3	-277 325 168
90 Rahoitus							
Tuotot	2 200 000	0	2 200 000	304 512	1 895 488	13,8	2 582 669
Kulut	0	0	0	-108 329	108 329	*****	-16 919
Netto	2 200 000	0	2 200 000	196 183	2 003 817	8,9	2 565 750
RAPORTTI YHTEENSÄ							
Tuotot	84 939 250	2 200 960	87 140 210	87 637 057	-496 847	100,6	115 283 565
Kulut	-194 509 340	-2 290 960	-196 800 300	-201 105 214	4 304 914	102,2	-391 224 104
Netto	-109 570 090	-90 000	-109 660 090	-113 468 156	3 808 066	103,5	-275 940 538

11.3. Investointi- ja rahoitusosan toteutuminen

Alkuperäisen talousarvion mukaiset investointimäärärahat olivat 36,04 milj. euroa ja myönnettyjen ylitysten sekä edelliseltä vuodelta kaupunginhallituksen päätöksellä siirrettyjen määrärahojen kanssa yhteensä 52,69 milj. euroa. Määrärahoja siirrettiin ja lisättiin kaupunginvaltuuston päätöksellä muun muassa rakennushankeisiin sekä irtaimistohankintoihin. Vuoden aikana suurimpina hankkeina toteutui tai käynnistyi Järnefeltin yhtenäiskoulun ja Lohjan Yhteislyseon lukion rakentaminen ja peruskorjaus sekä Tennarin liikuntahallin rakentaminen. Turun Tunnin Juna Oy:n osakkeiden ja osuuksien hankkimiseen käytettiin sopimuksen mukaisesti 0,8 milj. euroa. Turun tunnin Juna Oy:n maksusuodet on jaksotettu vv. 2022–2023 taloudellisen tilanteen ennakoimiseksi. Turun tunnin Junan hanke etenee suunnitellusti.

Vuoden aikana investointeihin käytettiin 36,8 milj. euroa. Aikataulultaan viivästyneitä tai toistaiseksi toteutumatta jääneitä isompia hankkeita jäi toteutumatta yhteensä 16,9 milj. eurolla.

Investointeihin kohdistuneita rahoitusosuuksia kirjattiin 0,6 milj. euroa. Käyttöomaisuuden myyntitulot olivat 0,6 milj. euroa, jotka alittivat talousarvion 2,1 milj. eurolla ja yhteenlaskettuna investointitulot alittivat 1,5 milj. euroa talousarvion. Varsinaisen toiminnan ja investointien nettokassavirta oli alkuperäisessä talousarviossa 6,6 milj. euroa alijäämäinen. Talousarviomuutoksia paremman vuosikatteen sekä ennustetta paremman investointien toteutumisen myötä toiminnan ja investointien rahavirta muodostui 2,2 milj. euroa alijäämäiseksi.

Kun toiminnan tulorahoitusta investointeihin oli 33,4 milj. euroa, rahoitettiin investoinneista 6,2 % lainoituksella. Alkuperäisessä talousarviossa lainamäärän arvioitiin kasvavan 6,6 milj. euroa. Lainamäärä kuitenkin kasvoi 4,3 milj. euroa: uutta pitkäaikaista lainaa otettiin 30 milj. euroa, lainoja lyhennettiin 25,9 milj. eurolla ja lyhytaikaisia lainoja otettiin 0,2 milj. euroa. Toteutunut rahoitustarve 2,2 milj. euroa. Muiden maksuvalmiuden muutokset olivat 7,4 milj. euroa ja rahoituksen rahavirta -5,1 milj. euroa. Kaupungin kassavarat vähenivät vuoden kuluessa 5,1 milj. euroa.

11.3.1. Investointiosan toteutuminen

Korjausinvestoinnit / Maa- ja vesialueet

Projekti	Meno/Tulo	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma 1–12/2023	Poikkeama	Toteuma %
9100 Maa- ja vesialueet	10 Investointimenot	3 350 000	0	3 350 000	2 519 398	830 602	75,2 %
9100 Maa- ja vesialueet	40 Investointitulot	-500 000	0	-500 000	-191 556	-308 444	38,3 %
110 KI / Maa- ja vesialueet		2 850 000	0	2 850 000	2 327 842	522 158	81,7 %

Korjausinvestoinnit / Rakennukset

Projekti	Meno/Tulo	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma 1–12/2023	Poikkeama	Toteuma %
9509 Pentinkulman hankesuunnitelma	10 Investointimenot	100 000	-100 000	0	0	0	***
9510 Muut tilahankkeet, HVA:n tilam	10 Investointimenot	500 000	500 000	1 000 000	754 639	245 361	75,5 %
9522 Nummen päiväkot	10 Investointimenot	50 000	0	50 000	11 152	38 848	22,3 %
9523 Virkkalan päiväkot	10 Investointimenot	600 000	-300 000	300 000	261 823	38 177	87,3 %
9524 Laurentius-talo, Laban	10 Investointimenot	60 000	0	60 000	71 494	-11 494	119,2 %
9525 Ojamon koulu	10 Investointimenot	30 000	0	30 000	17 759	12 241	59,2 %
9526 Järnefeltin k. liik.hal.&pihat	10 Investointimenot	4 000 000	2 344 800	6 344 800	356 773	5 988 027	5,6 %
9526 Järnefeltin k. liik.hal.&pihat	50 Rahoitusosuudet	0	0	0	0	0	***
9528 Lohjan lukio	10 Investointimenot	6 000 000	6 800 000	12 800 000	8 136 973	4 663 027	63,6 %
9529 Muut koulut ja päiväkodit	10 Investointimenot	400 000	680 000	1 080 000	1 550 847	-470 847	143,6 %
9540 Kulttuuri ja vapaa-aika	10 Investointimenot	0	0	0	28 749	-28 749	***
9550 Muut tilahankkeet, kaupunkirak	10 Investointimenot	400 000	-100 000	300 000	209 841	90 159	69,9 %
9550 Muut tilahankkeet, kaupunkirak	40 Investointitulot	0	0	0	0	0	***
9551 Tennarin liikuntatilat	10 Investointimenot	3 800 000	4 500 000	8 300 000	7 872 181	427 819	94,8 %
9551 Tennarin liikuntatilat	50 Rahoitusosuudet	0	0	0	-375 000	375 000	***
9552 Neidonkeitaan peruskorjaus	10 Investointimenot	100 000	-80 000	20 000	6 980	13 020	34,9 %
9553 Ventelän paloaseman korjaus	10 Investointimenot	200 000	510 000	710 000	817 199	-107 199	115,1 %
9554 Virkkalan paloaseman korjaus	10 Investointimenot	0	0	0	0	0	***
9599 Muut tilahankkeet, sivistys	10 Investointimenot	400 000	0	400 000	459 188	-59 188	114,8 %
9599 Muut tilahankkeet, sivistys	50 Rahoitusosuudet	0	0	0	0	0	***
111 KI / Rakennukset		16 640 000	14 754 800	31 394 800	20 180 597	11 214 203	64,3 %

Korjausinvestoinnit / Kiinteät Rakenteet ja laitteet

Projekti	Meno/Tulo	Alkuperäinen ta- lousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jäl- keen	Toteutuma 1-12/2023	Poik- keama	Toteuma %
9600 Ympäristötyöt	10 Investointimenot	600 000	150 000	750 000	733 763	16 237	97,8 %
9602 Liikunta-alueet	10 Investointimenot	700 000	0	700 000	524 252	175 748	74,9 %
9602 Liikunta-alueet	50 Rahoitusosuudet	0	0	0	-263 900	263 900	***
9603 Taimiston liikuntapuiston rake	10 Investointimenot	1 000 000	200 000	1 200 000	1 063 362	136 638	88,6 %
9603 Taimiston liikuntapuiston rake	50 Rahoitusosuudet	0	0	0	0	0	***
9606 Pappilankorpi 2 kaava-alue	10 Investointimenot	0	600 000	600 000	28 508	571 492	4,8 %
9607 Vivamon kaava-alue	10 Investointimenot	0	0	0	0	0	***
9608 Gunnarlan kaava-alue 2	10 Investointimenot	200 000	0	200 000	143 661	56 339	71,8 %
9609 Muijalan kaava-alue	10 Investointimenot	400 000	300 000	700 000	457 926	242 074	65,4 %
9610 Vohloisten kaava-alue	10 Investointimenot	700 000	0	700 000	3 300	696 700	0,5 %
9611 Hiidensalmi 2 kaava-alue	10 Investointimenot	1 300 000	0	1 300 000	332 234	967 766	25,6 %
9649 Muut kaavatiet	10 Investointimenot	3 600 000	0	3 600 000	3 670 954	-70 954	102,0 %
9654 Yritysalueiden esirakentami- nen	10 Investointimenot	500 000	0	500 000	0	500 000	0,0 %
9699 Muut vesihuoltohankkeet	10 Investointimenot	4 100 000	600 000	4 700 000	4 151 266	548 734	88,3 %
113 KI / Kiinteät rakent. ja lait.		13 100 000	1 850 000	14 950 000	10 845 327	4 104 673	72,5 %

Korjausinvestoinnit / Koneet ja kalusto

Projekti	Meno/Tulo	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma 1-12/2023	Poikkeama	Toteuma %
9200 Tietohallinto	10 Investointimenot	600 000	0	600 000	558 743	41 257	93,1 %
9210 Sivistyksen irtain omaisuus	10 Investointimenot	2 200 000	0	2 200 000	565 325	1 634 675	25,7 %
9250 Konekeskus	10 Investointimenot	100 000	0	100 000	94 563	5 437	94,6 %
9250 Konekeskus	40 Investointitulot	0	0	0	0	0	***
9252 Ruokapalvelut	10 Investointimenot	150 000	0	150 000	89 440	60 560	59,6 %
9254 Kiinteistöpalvelut	10 Investointimenot	100 000	0	100 000	78 082	21 919	78,1 %
9258 Hinku ja varautuminen	10 Investointimenot	200 000	50 000	250 000	434 138	-184 138	173,7 %
9280 Kulttuuri- ja vapaa-aika irtain	10 Investointimenot	100 000	0	100 000	32 180	67 820	32,2 %
116 KI / Koneet ja kalusto		3 450 000	50 000	3 500 000	1 852 470	1 647 530	52,9 %

Korjausinvestoinnit / Osakkeet ja osuudet

Projekti	Meno/Tulo	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma 1-12/2023	Poikkeama	Toteuma %
9150 Osakkeet ja osuudet	10 Investointimenot	0	0	0	2 201	-2 201	***
9150 Osakkeet ja osuudet	40 Investointitulot	0	0	0	-208 639	208 639	***
9151 Tunnin juna osakkeet	10 Investointimenot	0	0	0	775 716	-775 716	***
120 KI / Osakkeet ja osuudet		0	0	0	569 278	-569 278	***

Investoinnit yhteensä

Investoinnit yhteensä	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma 1–12/2023	Poikkeama	Toteuma %
10 Investointimenot	36 540 000	16 654 800	53 194 800	36 814 610	16 380 190	69,2 %
40 Investointitulot	-500 000	0	-500 000	-400 195	-99 805	80,0 %
50 Rahoitusosuudet	0	0	0	-638 900	638 900	***
	36 040 000	16 654 800	52 694 800	35 775 515	16 919 285	67,9 %

11.3.2. Rahoituslaskelman toteutuminen

RAHOITUSLASKELMA - TOTEUTUMISVERTAILU 1-12/2023

22. 4. 2024 11:17 sivu 1(1)

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälk.	Toteutuma	Poikkeama	Tot-%
TOIMINNAN RAHAVIRTA						
VUOSIKATE	29 459 910	-90 000	29 369 910	32 122 246	2 752 336	109,37 %
TULORAHOITUKSEN KORJAUSET	-2 200 000	0	-2 200 000	1 235 709	3 435 709	-56,17 %
	27 259 910	-90 000	27 169 910	33 357 955	6 188 045	122,78 %
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA						
INVESTOINTIMENOT	-36 540 000	-16 654 800	-53 194 800	-36 814 610	16 380 190	69,21 %
RAHOITUSOSUUDET INVESTOINTIMENOIHIIN	0	0	0	638 900	638 900	
PYSYVIEN VASTAAVIEN HYÖDYKKEIDEN LUOVUTUSTULOT	2 700 000	0	2 700 000	596 378	-2 103 622	22,09 %
	-33 840 000	-16 654 800	-50 494 800	-35 579 332	14 915 468	70,46 %
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-6 580 090	-16 744 800	-23 324 890	-2 221 377	21 103 513	9,52 %
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA						
ANTOLAINAUKSEN MUUTOKSET						
ANTOLAINASAAMISTEN LISÄYS	-250 000	0	-250 000	0	250 000	0,0 %
ANTOLAINASAAMISTEN VÄHENNYS	300 000	0	300 000	175 245	-124 755	58,41 %
	50 000	0	50 000	175 245	125 245	350,49 %
LAINAKANNAN MUUTOKSET						
PITKÄAIKAISTEN LAINOJEN LISÄYS	34 100 000	0	34 100 000	30 000 000	-4 100 000	87,98 %
PITKÄAIKAISTEN LAINOJEN VÄHENNYS	-27 500 000	0	-27 500 000	-25 876 547	1 623 453	94,1 %
LYHYTAIKAISTEN LAINOJEN MUUTOS	0	0	0	205 845	205 845	
	6 600 000	0	6 600 000	4 329 298	-2 270 702	65,6 %
MUUT MAKSUVALMIUDEN MUUTOKSET						
TOIMEKSIANTOJEN VAROJEN JA PÄÄOMIEN MUUTOKSET	0	0	0	161 114	161 114	
SAAMISTEN MUUTOS	0	0	0	7 069 976	6 471 414	
KOROTTOMIEN VELKOJEN MUUTOS	0	0	0	-14 589 166	-13 990 605	
	0	0	0	-7 358 076	-7 358 076	
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	6 650 000	0	6 650 000	-2 853 534	-9 503 534	-42,91 %
RAHAVAROJEN MUUTOS	69 910	-16 744 800	-16 674 890	-5 074 911	11 599 979	30,43 %
RAHAVARAT 31. 12.		12 835 099				
1. 1.		17 910 010		-5 074 911		

Tilinpäätös 2023

11.3.3. Useammalle tilikaudelle jakaantuvat investointiosan hankekohtaiset kustannukset

Investointiosan hankekohtaiset kustannukset, niiden hankkeiden osalta, joiden kustannukset jakaantuvat useammalle tilikaudelle											
Hanke	Kustannusarvio	Päätös	Ed. vuosien käyttö	Alkuperäinen talousarvio 2023	Talousarvio muutokset 2023	Talousarvio muutosten jälkeen 2023	Toteutuma 2023	Poikkeama 2023	Kustannusarviosta käytetty 31.12.2023	projektinumero	Arvioitu kesto, yms. huomiot
Laurentiustalo	23 650 000	kv 10.10.2018 § 120	24 749 536	60 000	0	60 000	71 494	-11 494	24 821 030	9524	2019–2023
Rauhalan ja Järnefeltin koulu sekä liikuntahalli	17 000 000	kv 14.2.2018 § 20	13 589 513	4 000 000	2 344 800	6 344 800	356 773	5 988 027	13 946 286	9526	2019–2024
Ojamon monitoimijatalo	19 400 000	kv 15.5.2019 § 47	18 758 100	30 000	0	30 000	17 759	12 241	18 775 859	9525	2018–2023
Lohjan Yhteislyseon lukion peruskorjaus	13 000 000	kv 13.11.2019 § 107	5 162 046	6 000 000	6 800 000	12 800 000	8 136 973	4 663 027	13 299 019	9528	2021–2024
Virkkalan alueen päiväkodin tarveselvitys	2 760 000	kv 12.5.2022 § 87	5 034	600 000	-300 000	300 000	261 823	38 177	266 857	9523	2022–2024
Pentinkulma (joka on osa Vanhusten palvelukeskusta)	33 500 000	kv 16.6.2021 § 92	0	0	0	0	0	0	0	9509	2021–2024
Nummi-Saukkola alueen päiväkodin tarveselvitys	korj/0,66 milj. € tai uudis/1,5 milj. €	kv 20.1.2021 § 7	0	50 000	0	50 000	11 152	38 848	11 152	9522	2021–2024

11.3.4. Yhteenveto määrärahojen ja tuloarvioiden toteutumisesta

N = sitovuus nettomääräraha/-tuloarvio

B = bruttomääräraha/-tuloarvio

	Sito- vuus	Määrärahat / menoarviot					Tuloarviot				
		Alkup. ta- lousarvio	TA:n muu- tokset	TA muut:n jäl- keen	Toteutuma	Poikkeama	Alkup. ta- lousarvio	TA:n muu- tokset	TA muut:n jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Käyttötalousosa											
Luottamushenkilöhallinto	N	1 174 610	0	1 174 610	1 207 404	-32 794					
Konsernipalvelut	N	11 354 990	0	11 354 990	11 154 789	200 201					
Keskusvaalilautakunta	N	285 180	0	285 180	139 514	145 666					
Tarkastuslautakunta	N	88 800	0	88 800	95 142	-6 342					
Kaupunkirakenne	N	59 538 280	90 000	59 628 280	61 726 360	-2 098 080					
Sivistys	N	122 067 480	2 200 960	124 268 440	126 574 963	-2 306 523					
Pysyvien vast. myyntivoitot	B						2 200 000	0	2 200 000	304 512	1 895 488
Tulorahoituksen korjauserät	B						-2 200 000	0	-2 200 000	1 235 709	-3 435 709
Pystyvien vast. myyntitappiot	B	0	0	0	108 329	-108 329					
Tuloslaskelmaosa											
Verotulot	B						107 850 000	0	107 850 000	114 803 354	-6 953 354
Valtionosuudet	B						31 500 000	0	31 500 000	32 760 132	-1 260 132
Korkotulot	B						140 000	0	140 000	857 964	-717 964
Muut rahoitustulot	B						1 800 000	0	1 800 000	439 336	1 360 664
Korkomenot	B	2 000 000	0	2 000 000	3 141 556	-1 141 556					
Muut rahoitusmenot	B	260 000	0	260 000	128 826	131 174					
Investointiosa											
<i>Kaupunginhallitus</i>											
Pysyvät vastaavat. arvopaperit	B	0	0	0	777 917	-777 917	0	0	0	208 639	-208 639
Kiinteä omaisuus	B	3 350 000	0	3 350 000	2 519 398	830 602	500 000	0	500 000	191 556	308 444
<i>Kaupunkirakenne</i>											
Irtain omaisuus											
Tietohallinto	B	600 000	0	600 000	558 743	41 257					
Konekeskus	B	100 000	0	100 000	94 563	5 437	0	0	0	0	0
Ruokapalvelut	B	150 000	0	150 000	89 440	60 560					

Kiinteistöpalvelut	B	100 000	0	100 000	78 082	21 918					
Hinku ja varautuminen	B	200 000	50 000	250 000	434 138	-184 138					
Tilahankkeet											
Muut tilahankkeet, kaupunkirakenne	B	400 000	-100 000	300 000	209 841	90 159	0	0	0	0	0
Tennarin liikuntatilat	B	3 800 000	4 500 000	8 300 000	7 872 181	427 819	0	0	0	375 000	-375 000
Neidonkeitaan peruskorjaus	B	100 000	-80 000	20 000	6 980	13 020					
Ventelän paloaseman korjaus	B	200 000	510 000	710 000	817 199	-107 199					
Virkkalan paloaseman korjaus	B	0	0	0	0	0					
Korjausvelkaa lyh. investoinnit	B	0	0	0	0	0					
Kaupunkikehitys											
Ympäristötöyt	B	600 000	150 000	750 000	733 763	16 237					
Liikunta-alueet	B	700 000	0	700 000	524 252	175 748	0	0	0	263 900	-263 900
Taimiston liikuntapuisto	B	1 000 000	200 000	1 200 000	1 063 362	136 638	0	0	0	0	0
Pappilankorpi 2 kaava-alue	B	0	600 000	600 000	28 508	571 492					
Vivamon kaava-alue	B	0	0	0	0	0					
Gunnarlan kaava-alue 2	B	200 000	0	200 000	143 661	56 339					
Muijalalan kaava-alue	B	400 000	300 000	700 000	457 926	242 074					
Vohloisten kaava-alue	B	700 000	0	700 000	3 300	696 700					
Hiidensalmi 2 kaava-alue	B	1 300 000	0	1 300 000	332 234	967 766					
Muut kaavatiet	B	3 600 000	0	3 600 000	3 670 954	-70 954					
Vesilaitos											
Paloniemien kunnallistekniikka	B	0	0	0	0	0					
Karnaisten yritysalue	B	500 000	0	500 000	0	500 000					
Muut vesihuoltohankkeet	B	4 100 000	600 000	4 700 000	4 151 266	548 734					
Sivistys											
Irtain omaisuus											
Sivistyksen irtain omaisuus	B	2 200 000	0	2 200 000	565 325	1 634 675					
Kulttuuri- ja vapa-aika irtain	B	100 000	0	100 000	32 180	67 820					
Tilahankkeet											
Pentinkulman hankesuunnitelma	B	100 000	-100 000	0	0	0					
Muut tilahankkeet, HVA:n tilam	B	500 000	500 000	1 000 000	754 639	245 361					
Nummen päiväkot	B	50 000	0	50 000	11 152	38 848					
Virkkalan päiväkot	B	600 000	-300 000	300 000	261 823	38 177					
Laurentius-talo/Laban	B	60 000	0	60 000	71 494	-11 494					
Ojamon koulu	B	30 000	0	30 000	17 759	12 241					
Järnefeltin k. liik.hal.&pihat	B	4 000 000	2 344 800	6 344 800	356 773	5 988 027	0	0	0	0	0
Lohjan yhteislyseon lukio	B	6 000 000	6 800 000	12 800 000	8 136 973	4 663 027					

LOHJA

Järviakununki

Muut koulut ja päiväkodit	B	400 000	680 000	1 080 000	1 550 847	-470 847						
Muut tilahankkeet, sivistys	B	400 000	0	400 000	459 188	-59 188	0	0	0	0	0	0
Kulttuuri ja vapaa-aika	B	0	0	0	28 749	-28 749						
Rahoitusosa												
Antolainauksen muutokset												
Antolainasaamisten väh/lis	B				0		50 000	0	50 000	175 245	-125 245	
Lainakannan muutokset												
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	B	27 500 000	0	27 500 000	25 876 547	1 623 453						
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	B						34 100 000	0	34 100 000	30 000 000	4 100 000	
Lyhytaik. lainojen muutos	B	0	0	0	0	0				205 845		
Oman pääoman muutokset												
Vaikutus maksuvalmiuteen	B	0	0	0	0	0	0	0	0	7 358 076	-7 358 076	
Yhteensä		260 809 340	18 945 760	279 755 100	266 968 040	12 787 060	175 940 000	0	175 940 000	189 179 268	-13 033 423	
Käyttötalouden tulot (toimintatuotot, joista vähennetty tulorahoituksen korjaukset)												
		82 739 250	2 200 960	84 940 210	88 634 736	-3 694 526	82 739 250	2 200 960	84 940 210	88 634 736	-3 694 526	
Yhteensä		343 548 590	21 146 720	364 695 310	355 602 776	9 092 534	258 679 250	2 200 960	260 880 210	277 814 004	-16 727 949	

12. Strategisten tytäryhtiöiden valtuuston nähdn sitovien tavoitteiden toteutuminen

POIST	Tavoite	Seuranta ja raportointi
Lohjan Energiahuolto Oy Loher	Lohjan kaupunkikonserni edellyttää Loherin jakavan vuosittain osinkoa, joka on määrältään kestäväällä tasolla Loherin tulokseen nähden. Osingon maksu ei saa vaarantaa Loherin perustehtävää. Osingon tasoksi määritellään 1 milj. euroa vuodessa. Loher voi poiketa tästä tasosta perustellusti yhtiön taloudellisen tilanteen mukaan.	Toteutunut.
Lohjan Liikuntakeskus Oy	Lohjan kaupungin ja Lohjan Liikuntakeskus Oy:n yhteistoimintasopimus päivitetään ja osana sitä luodaan Lohjan Liikuntakeskus Oy:lle seurattava mittaristo, jonka perusteella Liikuntakeskukselle asetetaan vuotuiset tavoitteet talousarvion laatimisen yhteydessä.	Yhteistoimintasopimus hyväksytty alkuvuodesta 2023. Mittarit määritellään vuoden 2024 aikana
Lohjan Liikuntahallit Oy	Lohjan Liikuntahallit Oy:n tulee myötävaikuttaa prosessiin, jossa kaupunki selvittää ja päättää yhtiön tulevaisuudesta joko sen kiinteistöomistusta kehittämällä tai sulauttamalla yhtiö ja sen omaisuus osaksi Lohjan kaupunkia.	Toteutunut. Selvitys tehty.
Lohjan Vuokra-asunnot Oy	Yhtiöllä on voimassa oleva kehittämisohjelma ja se päivitetään neljän vuoden välein (kerran valtuustokaudessa). Käyttöaste vähintään 93 % Asukastyytyväisyys: Yhtiö tekee vähintään joka toinen vuosi asukastyytyväisyyskyselyn. Tavoite suositteluhalukkuusprosentti NPS on positiivinen. Asuminen on kohtuuhintaista, vertailu esimerkiksi Vihdin vuokriin sekä Lohjan vapaarahoitteisten vuokra-asuntojen vuokriin: Lohja 11,64 e/m² ja Vihti 11,53 e/m² (Aran laatima tilasto: Kelan yleistä asumistukea saavien vuokratiedot kunnittain) Yhtiöllä on kiinteistöalan energiatehokkuussopimus Motivan kanssa. Yhtiö huomioi energiatehokkuustoimet kiinteistönpidossa, asunto- ja korjausrakentamisessa. Yhtiöllä on oma asukasdemokratiamalli, jossa on määritelty asukasneuvosto. Yhtiön edustajat pitävät aktiivisesti asukaskokouksia vuosittain.	Toteutunut. Toteutunut Toteutunut Toteutunut Toteutunut Toteutunut Toteutunut

TILINPÄÄTÖSLASKELMAT JA LIITETIEDOT

13. Tilinpäätöslaskelmat ja liitetiedot

13.1. Lohjan kaupungin tuloslaskelma

	31.12.2023	31.12.2022
TOIMINTATUOTOT		
Myyntituotot	15 057 998,35	18 095 756,07
Maksutuotot	6 017 777,36	17 735 156,69
Tuet ja avustukset	7 399 382,28	15 201 852,73
Muut tuotot	11 185 348,72	9 776 513,35
Yhteensä	39 660 506,71	60 809 278,84
Valmistus omaan käyttöön	238 030,45	167 352,10
TOIMINTAKULUT		
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	74 425 267,33	111 932 126,66
Henkilöstösivukulut		
Eläkekulut	15 289 592,12	24 005 888,01
Muut henk. sivukulut	2 792 262,93	4 033 870,20
Palvelujen ostot	32 220 318,07	157 548 882,13
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	14 190 553,47	18 764 016,92
Avustukset	10 245 052,47	14 358 024,91
Muut kulut	4 203 647,26	6 274 360,59
Yhteensä	153 366 693,65	336 917 169,42
TOIMINTAKATE	-113 468 156,49	-275 940 538,48
Verotulot	114 803 353,95	213 408 746,76
Valtionosuudet	32 760 131,88	89 610 720,52
RAHOITUSTUOTOT JA KULUT		
Korkotuotot	857 963,93	150 594,80
Muut rahoitustuotot	439 335,67	2 225 653,31
Korkokulut	3 141 556,33	2 012 216,00
Muut rahoituskulut	128 826,28	313 684,51
Yhteensä	-1 973 083,01	50 347,60
VUOSIKATE	32 122 246,33	27 129 276,40
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	17 688 733,13	17 173 285,28
TILIKAUDEN TULOS	14 433 513,20	9 955 991,12
Poistoeron lisäys/vähennys	67 158,39	67 158,39
TILIKAUDEN YLI/ALIJÄÄMÄ	14 500 671,59	10 023 149,51

13.2. Lohjan kaupungin rahoituslaskelma

	31.12.2023	31.12.2022
TOIMINNAN RAHAVIRTA		
Vuosikate	32 122 246,33	27 129 276,40
Tulorahoituksen korjaukset	1 235 708,78	-2 617 890,87
Yhteensä	33 357 955,11	24 511 385,53
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA		
Investointimenot	36 814 609,60	31 227 821,95
Rahoitusosuudet investointimenoihin	638 900,00	1 857 872,74
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	596 377,70	3 496 615,10
Yhteensä	35 579 331,90	25 873 334,11
Toiminnan ja investointien rahavirta	-2 221 376,79	-1 361 948,58
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA		
Antolainojen lisäys	0,00	0,00
Antolainojen vähennys	175 244,59	144 941,60
Yhteensä	175 244,59	144 941,60
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	30 000 000,00	20 000 000,00
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	25 876 547,16	13 799 106,31
Lyhytaikaisten lainojen muutos	205 844,85	-19 709 468,94
Yhteensä	4 329 297,69	-13 508 575,25
Oman pääoman muutokset	0,00	2 474 753,40
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	161 113,98	-134 555,47
Vaihto-omaisuuden muutos	0,00	0,00
Saamisten muutos	7 069 976,22	-1 298 669,46
Korottomien velkojen muutos	-14 589 166,35	8 662 138,78
Yhteensä	-7 358 076,15	7 228 913,85
Rahoituksen rahavirta	-2 853 533,87	-3 659 966,40
Yhteensä	-5 074 910,66	-5 021 914,98
KASSAVAROJEN MUUTOS		
Kassavarat 31.12.	12 835 099,33	17 910 009,99
Kassavarat 1.1.	17 910 009,99	22 931 924,97

13.3. Lohjan kaupungin tase

V A S T A A V A A	31.12.2023	31.12.2022
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	29 071,89	181 897,42
Muut pitkävaikutteiset menot	2 633 625,29	2 162 796,96
	2 662 697,18	2 344 694,38
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	47 400 765,95	45 072 923,92
Maa- ja vesialueiden arvonkorotus	126 981,88	126 981,88
Rakennukset	184 676 686,88	189 285 859,28
Kiinteät rakenteet ja laitteet	87 728 273,34	85 186 488,83
Koneet ja kalusto	4 130 423,67	4 860 775,00
Ennakkomaksut ja kesken- eräiset hankinnat	25 961 086,76	8 156 286,06
	350 024 218,48	332 689 314,97
Sijoitukset		
Osakkeet ja osuudet	13 679 553,52	30 480 283,51
Muut lainasaamiset	3 373 985,93	3 549 230,52
Muut saamiset	249 645,00	249 645,00
	17 303 184,45	34 279 159,03
TOIMEKSIANTOJEN VARAT		
Toimeksiantojen varat		
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	432 502,86	647 079,80
	432 502,86	647 079,80
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset		
Lainasaamiset	0,00	0,00
Muut saamiset	0,00	0,00
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	2 590 777,04	6 109 535,79
Lainasaamiset	688 126,91	289 435,92
Muut saamiset	2 519 212,69	3 909 354,14
Siirtosaamiset	403 870,56	2 963 637,57
	6 201 987,20	13 271 963,42
Rahoitusarvopaperit		
Osakkeet ja osuudet	585 501,45	585 501,45
Rahat ja pankkisaamiset	12 249 597,88	17 324 508,54
Vastaavaa yhteensä	389 459 689,50	401 142 221,59

VASTATTAVA A	31.12.2023	31.12.2022
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	117 663 313,94	127 910 088,46
Liittymismaksurahasto	0,00	0,00
Arvonkorotusrahasto	126 981,88	126 981,88
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	34 221 424,94	24 198 275,43
Tilikauden yli-/alijäämä	14 500 671,59	10 023 149,51
Oma pääoma yhteensä	166 512 392,35	162 258 495,28
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET		
Poistoero	1 118 073,48	1 185 231,87
PAKOLLISET VARAUKSET		
Eläkevastuuvaraukset	0,00	0,00
Muut pakolliset varaukset	2 948 403,62	1 516 512,20
	2 948 403,62	1 516 512,20
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
Lahjoitusrahastojen pääomat	1 281 965,91	1 335 428,87
Muut toimeksiantojen pääomat	3 499,01	3 499,01
	1 285 464,92	1 338 927,88
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen		
Joukkovelkakirjalainat	0,00	0,00
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	144 270 029,00	132 794 368,00
Lainat julkisyhteisöiltä	218 527,93	262 209,74
Muut velat, liittymismaksut	10 571 321,85	10 256 674,35
	155 059 878,78	143 313 252,09
Lyhytaikainen		
Joukkovelkakirjalainat	0,00	0,00
Joukkovelkakirjalainat, kuntatodistukset	15 000 000,00	17 000 000,00
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	17 024 339,00	24 331 389,00
Lainat julkisyhteisöiltä	45 442,98	46 919,33
Lainat konserniyhtiöiltä	7 456 660,15	5 250 815,30
Saadut ennakot	135 612,06	125 461,56
Ostovelat	9 895 956,46	18 275 994,11
Muut velat	1 683 042,80	2 869 524,47
Siirtovelat	11 294 422,90	23 629 698,50
	62 535 476,35	91 529 802,27
Vastattavaa yhteensä	389 459 689,50	401 142 221,59

13.4. Konsernituloslaskelma

KONSERNITULOSLASKELMA

	31.12.2023	31.12.2022
Toimintatuotot	80 271 549,08	223 475 827,27
Toimintakulut	187 109 337,35	488 512 773,70
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta/tappiosta	0,00	-167 623,58
Toimintakate	-106 837 788,27	-265 204 570,01
Verotulot	114 803 353,95	213 408 746,76
Valtionosuudet	32 760 131,88	89 610 720,52
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	952 105,90	78 250,27
Muut rahoitustuotot	510 028,88	2 331 002,71
Korkokulut	3 640 015,72	2 659 936,17
Muut rahoituskulut	131 325,10	809 182,30
Vuosikate	38 416 491,52	36 755 031,78
Suunnitelman mukaiset poistot	21 414 461,02	25 279 032,00
Omistuksen eliminointierot negatiivinen	0,00	9,23
Arvon alentumiset	0,00	5 501,49
Poistot ja arvonalentumiset	21 414 461,02	25 284 542,72
Satunnaiset erät		
Tilikauden tulos	17 002 030,50	11 470 489,06
Tilinpäätössiirrot	0,00	0,00
Tilikauden verot	-377 174,25	-53 266,14
Laskennalliset verot	0,00	-8 308,26
Vähemmistöosuudet	0,00	8 714,84
Tilikauden yli/alijäämä	16 624 856,25	11 417 629,50

13.5. Konsernin rahoituslaskelma

KONSERNIN RAHOITUSLASKELMA

	31.12.2023	31.12.2022
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	38 416 491,52	36 755 031,78
Satunnaiset erät		
Tilikauden verot	-377 174,25	-53 266,14
Tulorahoituksen korjauserät	1 235 708,78	-3 085 261,82
Toiminnan rahavirta yhteensä	39 275 026,05	33 616 503,82
Investointien rahavirta		
Investointimenot	38 233 579,88	44 954 092,51
Rahoitusosuudet investointimenoihin	638 900,00	1 927 142,86
Pysyvien vastaavien hyödykk. luovutustulot	596 377,70	4 362 143,87
Investointien rahavirta	-36 998 302,18	-38 664 805,78
Toiminnan ja investointien rahavirta	2 276 723,87	-5 048 301,96
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset	0,00	-10 870,28
Antolainasaamisten vähennykset	0,00	11 424,63
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	27 149 707,52	23 001 656,29
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-28 137 365,20	-14 770 398,06
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-1 999 241,78	-18 144 744,37
Oman pääoman muutokset	-56 438,66	1 503 160,50
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja PO:n muutokset	158 773,55	-131 611,00
Vaihto-omaisuuden muutos	25 795,14	49 519,68
Saamisten muutokset	10 130 270,53	-6 603 017,28
Korottomien velkojen muutokset	-12 558 658,36	11 010 186,90
Rahoituksen rahavirta	-5 287 157,26	-4 084 692,99
Rahavarojen muutos	-3 010 433,39	-9 132 994,95
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.	23 938 944,98	33 416 361,79
Rahavarat 1.1.	26 949 378,37	42 549 356,74
	-3 010 433,39	-9 132 994,95

13.6. Konsernitase

VASTAAVAA	31.12.2023	31.12.2022
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	960 714,14	776 881,56
Muut pitkävaikutteiset menot	1 226 188,59	4 322 596,67
Ennakkomaksut	0,00	0,00
	2 186 902,73	5 099 478,23
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	50 368 083,64	48 102 799,71
Rakennukset	252 804 318,62	288 003 460,30
Kiinteät rakenteet ja laitteet	88 196 297,57	87 098 663,90
Koneet ja kalusto	5 302 538,48	10 494 208,75
Muut aineelliset hyödykkeet	1 598 339,79	1 824 840,33
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	26 012 652,79	31 504 287,25
	424 282 279,26	467 028 260,24
Sijoitukset		
Osakkuusyhteisöosuudet	1 415 976,33	3 553 469,73
Osakkeet ja osuudet	1 997 713,22	1 819 240,18
Muut lainasaamiset	45 802,89	51 775,29
Muut saamiset	- 47 284,15	0,00
	3 412 208,29	5 424 485,20
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	1 204 692,46	1 276 330,14
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus	814 031,12	2 656 558,93
Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset	58 799,83	58 799,83
Lyhytaikaiset saamiset	11 080 463,48	27 492 902,76
	11 139 263,31	27 551 702,59
Rahoitusarvopaperit	592 628,51	5 233 477,60
Rahat ja pankkisaamiset	15 453 272,17	26 325 684,19
VASTAAVAA YHTEENSÄ	459 085 277,85	540 595 977,12

VASTATTAVAA	31.12.2023	31.12.2022
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	117 675 545,52	127 910 088,46
Yhdistysten ja säätiöiden peruspääoma	0,00	0,00
Arvonkorotusrahasto	126 981,88	126 981,88
Muut omat rahastot	592 159,91	653 240,93
Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	47 955 019,39	36 750 678,75
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	16 624 856,25	11 417 629,50
	182 974 562,95	176 858 619,52
VÄHEMMISTÖOSUUDET	280 416,25	351 128,93
PAKOLLISET VARAUKSET		
Eläkevaraukset	0,00	23 916,60
Muut pakolliset varaukset	3 006 097,54	3 321 585,37
	3 006 097,54	3 345 501,97
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	2 121 248,32	2 034 122,61
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen korollinen vieras pääoma	195 158 474,47	227 000 309,43
Pitkäaikainen koroton vieras pääoma	17 608 709,43	15 369 963,37
Lyhytaikainen korollinen vieras pääoma	26 300 605,85	37 297 860,25
Saadut ennakot	616 700,81	484 639,23
Lyhytaikainen koroton vieras pääoma	31 018 462,23	77 853 831,81
	270 702 952,79	358 006 604,09
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	459 085 277,85	540 595 977,12

Vuoden 2023 tilinpäätöksen edellisten vuosien yli-/alijäämätili ei ole verrannollinen vuoden 2022 edellisten tilikausien yli-/alijäämän ja tilikauden yli-/alijäämän yhteislukemaan hyvinvointi-alueelle siirtyneiden konserniyhtiöiden (HUS, Eteva, Kärkulla ja Uudenmaan Päihdehuollon ky) poistuttua kaupungin konsernirakenteesta.

13.7. Tilinpäätöksen liitetiedot

Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Arvostus- ja jaksotusperiaatteet sekä menetelmät

Pysyvien vastaavien arvostus

Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintameno-
noon vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitus-
osuuksilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu valtuuston hyväksymän poistosuun-
nitelman mukaisesti (poistosuunnitelma tarkistettu KV 11.12.2013 § 179). Tarkistetun poisto-
suunnitelman poistoaikoja sovelletaan 1.1.2013 jälkeen hankittuihin pysyvien vastaavien hyö-
dykkeisiin. Poistosuunnitelman mukaiset suunnitelmapoistojen laskentaperusteet on esitetty
tuloslaskelman liitetiedoissa kohdassa suunnitelman mukaisten poistojen perusteet.

Sijoitusten arvostus

Pysyvien vastaavien osakkeet ja -osuudet on merkitty taseessa hankintameno- tai sitä alem-
paan arvoon. Arvostuksen perusteena on ollut hyödykkeen todennäköisesti tulevaisuudessa
kerättävä tulo tai sen arvo palvelutuotannossa.

Rahoitusomaisuuden arvostus

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon tai sitä alempaan todennäköiseen arvoon. Ra-
hoitusomaisuusarvopaperit on merkitty taseeseen hankintamenoarvoon tai sitä alempaan to-
dennäköiseen luovutushintaan.

Tuloksen ja taseen vertailukelpoisuus

Tuloslaskelman ja taseen tiedot ovat vertailukelpoisia edelliseen vuoteen.

Konsernipankkitili

Kaupungin konsernipankkitilisopimukseen liitettyjen muiden yhteisöjen rahavarat esitetään
kaupungin rahoissa ja pankkisaamisissa sekä lainana muilta luotonantajilta. Vastaavasti ra-
hoja ja pankkisaamia vähentänyt muun yhteisön negatiivinen tilin saldo on esitelty vaihtuvien
vastaavien lyhytaikaisena lainasaamisena.

Taseen rahat ja pankkisaamiset sisältävät muiden yhteisöjen alatilien saldoja 6 769 270,05
euroa, joka jakaantuu lainoihin muilta luotonantajilta 7 226 562,90 euroa ja lainasaamisiin
457 292, euroa.

Johdannaisopimusten käsittely

Johdannaiset sisältävät koronvaihtosopimuksia. Kaikki koronvaihtosopimukset on tehty suo-
jaamistarkoituksessa. Kaupunki on sitoutunut pitkäaikaisten lainojen vaihtuvan koron koron-
vaihtosopimuksilla kiinteään korkoon. Koronvaihtosopimusten korkohyvitykset kirjataan tulos-
laskelmaan korkomenojen mukaisesti. Muutoin koronvaihtosopimuksilla ei ole tuloslaskelma-
vaikutusta, vaan ne esitetään liitetietokohdassa Muut vastuusitoumukset/koronvaihtosopimuk-
set.

Konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteet**Konsernitilinpäätöksen laajuus**

Kuntalain perusteella kaupungilla on velvollisuus laatia täydellinen konsernitilinpäätös, joka sisältää konsernitaseen, konsernituloslaskelman, konsernin rahoituslaskelman ja liitetiedot. Konsernitilinpäätökseen on yhdistetty kaikki tytäryhteisöt sekä kaikki kuntayhtymät, joissa kaupunki on jäsenenä. Kuntayhtymät yhdistetään konsernitilinpäätökseen peruspääomaosuuden suhteessa.

Keskinäisen omistuksen eliminointi

Kaupungin ja sen tytäryhteisöjen keskinäisen omistus on eliminoitu.

Sisäiset liiketapahtumat ja sisäiset katteet

Konserniyhteisöjen sisäisiä kiinteistöveroja ei ole eliminoitu. Liittymismaksujen osalta eliminointia ei ole tehty, lukuun ottamatta Muihin saamisiin kirjatut liittymismaksut sekä uudet lämpöyhtiön ja taloyhtiöiden väliset liittymismaksut. Muilta osin konserniyhteisöjen keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty sekä konserniyhteisöjen ja kaupungin omistamien kuntayhtymien keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty vähäisiä liiketapahtumia lukuun ottamatta.

Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset

Konsernitaseessa vapaaehtoiset ja verotusperusteiset varaukset sekä poistoero on jaettu vapaaseen omaan pääomaan ja laskennalliseen verovelkaan. Jako on otettu huomioon omistuksen eliminoinnissa, vähemmistöosuuksien erottamisessa sekä osakkuusyhteisöjen yhdistelemissä.

Vähemmistöosuudet

Vähemmistöosuudet, muiden kuin konserniyhteisöjen omistusta vastaava määrä tilikauden tuloksesta on erotettu konsernin yli- ja alijäämästä konsernituloslaskelmassa sekä omasta pääomasta konsernitaseessa.

Suunnitelmapoistojen oikaisu

Kiinteistötytäryhteisöjen ja säätiöiden aineellisten hyödykkeiden poistot on oikaistu suunnitelman mukaisiksi ja jäännösarvojen ero on kirjattu konsernituloslaskelmassa tytäryhteisön poistojen oikaisuksi ja aikaisemmille tilikausille kertynyt ero konsernitaseessa edellisten tilikausien yli- tai alijäämän oikaisuksi.

Osakkuusyhteisöt

Konsernitilinpäätökseen ei ole yhdistelty osakkuusyhteisöjen osalta seuraavia yhtiöitä Kiinteistö Oy Kukkasmäki ja As Oy Karjalohjan Kauppapuisto. Yhdistelemättä jättämisellä on vain vähäinen merkitys konsernin omaan pääomaan. Muut osakkuusyhteisöt on yhdistelty pääomaosuusmenetelmällä konsernitilinpäätökseen.

Vertailtavuus edelliseen vuoteen

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue aloitti toimintansa 1.1.2023, jonka johdosta Lohjan konsernitilinpäätöksestä poistuivat Kuntayhtymät HUS, Eteva, Kårkulla ja Uudenmaan päihdehuollon ky. Tästä syystä avaava vuoden 2023 tase ei ole verrannollinen vuoden 2022 tilinpäätöksen taseeseen.

Voimaanpanolain perusteella tehtävät omaisuuden ja pääomien siirtoja koskevat kirjaukset eivät ole luonteeltaan kirjanpitoperiaatteiden muutoksia tai aikaisem-

pien vuosien virheiden oikaisuja, joten kuntien tilinpäätöksessä 2023 vertailuvuotena olevan edellisen tilikauden päättävään taseeseen 2022 ei tehdä oikaisuja vaan tarvittavat tiedot annetaan liitetiedoissa.

Vuoden 2023 tilinavauksen yhteydessä kaupungin taseessa on kirjattu lausunnon mukaisesti Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueelle siirtyvät kuntayhtymien jäsenosuudet (16 583 291,87 euroa), irtain omaisuus (640 313,22 euroa) ja siirtyneen henkilöstön lomapalkkavelka (-6 897 830,57 euroa) peruspääomaa vastaan. Kirjaukset on toteutettu tase-erien välisinä siirtoina.

13.8. Tuloslaskelman liitetiedot

TULOSLASKELMAN LIITETIEDOT	Konserni 2023 1 000 €	Konserni 2022 1 000 €	Lohja 2023 1 000 €	Lohja 2022 1 000 €
Toimintatuotot				
Konsernihallinto	1 992,9	2 071,2	1 616,2	1 697,1
Kaupunkirakenne				
Tekninen toimi	46 037,8		19 227,6	
Kaupunkikehitys	5 291,9		5 291,9	
Sivistys				
Kasvu ja oppiminen	26 053,3		11 256,3	
Kulttuuri ja vapaa-aika	4 039,5		1 950,9	
Elinvoima				
Palvelutuotanto		37 502,1		13 679,0
Kaupunkikehitys		3 176,0		3 176,0
Kaupunkisisältö		3 626,2		1 885,5
Hyvinvointi				
Lasten, nuorten ja perheiden palvelut		26 397,1		11 365,4
Työikäisten palvelualue		137 735,4		12 980,4
Ikääntyneiden palvelualue		13 435,9		13 435,9
Luottamushenkilöhallinto/keskusv.ltk	13,1	7,4	13,1	7,4
Yhdistymisavustus	0,0	0,0	0,0	0,0
Myyntivoitot	304,5	2 582,7	304,5	2 582,7
Yhteensä	83 733,1	226 533,8	39 660,5	60 809,3
Verotulojen erittely				
Kunnan tulovero	-	-	90 052,2	185 348,7
Kiinteistövero	-	-	14 884,7	14 365,1
Yhteisövero	-	-	9 866,4	13 694,9
Verotulot yhteensä	-	-	114 803,4	213 408,7
Valtionosuuksien erittely				
Yksikköhintarah. perustuva valtionosuus			0,0	0,0
Kunnan peruspalv. valtionosuus			21 909,4	63 619,3
Verotuloihin perustuva valtionos. tasaus			4 975,2	4 975,2
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet			-1 348,7	-660,2
Verotulomenetyksen kompensatio			7 224,2	21 676,3
Valtionosuudet yhteensä			32 760,1	89 610,7
Satunnaiset tuotot				
HUS konsernin satunnaiset tuotot	0,0	0,0		
Palvelujen ostojen erittely				
Asiakaspalvelujen ostot			4 572,6	113 638,9
Muiden palvelujen ostot			27 647,7	43 910,0
Kunnan palvelujen ostot yhteensä			32 220,3	157 548,9

Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet

Kuluvan käyttöomaisuuden poistojen määrittämiseen on käytetty ennalta laadittua, valtuuston hyväksymää, poistosuunnitelmaa. Yhdistyneen kunnan poistosuunnitelma vahvistettu KV 11.12.13 § 179

Tarkennettua poistosuunnitelmaa sovelletaan 1.1.13 jälkeen hankittuihin pysyvien vastaavien hyödykkeisiin. Suunnitelman mukaiset poistot lasketaan tasapoistoina taloudellisen pitoajan perusteella.

Aineettomat hyödykkeet ja muut pitkävaikutteiset menot 3, 5 ja 20 v. (E18 -hanke 20 v.)		tasapoisto
Rakennukset ja rakennelmat	20–40 vuotta	tasapoisto
Kiinteät rakenteet ja laitteet	15–30 vuotta	tasapoisto
Koneet ja kalusto	3–10 vuotta	tasapoisto
Muut aineelliset hyödykkeet	käytön mukainen poisto	

Pienet käyttöomaisuushankinnat, joiden hankintameno on alle 10.000 euroa, on kirjattu vuosikuluiksi.

	Konserni 2023 1 000 €	Konserni 2022 1 000 €	Lohja 2023 1 000 €	Lohja 2022 1 000 €
Selvitys suunnitelman mukaisten poistojen ja poistonalaisten investointien vastaavuudesta Vuosina 2024–2028				
Keskimääräiset suunnitelman mukaiset poistot			19 246 300	17 532 390
Keskimääräinen poistonalaisten investointien omahankintameno			22 940 000	32 816 890
Ero (€)			-3 693 700	-15 284 500
Ero %			-16	-47
Tilikauden omistuksen eliminointierot (1000 €)				
	0,0	0,0		
Eliminointituotto	0,0	0,0		
Eliminointikulu	0,0	0		
Yhteensä netto	0,0	0,0		

	Konserni 2023 1 000 €	Konserni 2022 1 000 €	Lohja 2023 1 000 €	Lohja 2022 1 000 €
Pakollisten varausten muutokset				
Eläkejärjestelmän eläkevastuut 1.1.	0,0	23,9	0,0	0,0
Lisäykset tilikaudella	0,0	0,0	0,0	0,0
Vähennykset tilikaudella	0,0	0,0	0,0	0,0
Eläkevastuut 31.12.	0,0	23,9	0,0	0,0
Muut pakolliset varaukset				
Saastuneiden maa-alueiden kunnostus				
Lisäykset tilikaudella				
Saastuneiden maa-alueiden kunnostus				
Hiidensalmi 1.1.	0,5	3,6	0,5	3,6
- vähennykset tilikaudella	0,0	-3,1	0,0	-3,1
Hiidensalmi 31.12	0,5	0,5	0,5	0,5
Harjun vanha kaatopaikka 1.1.	35,1	45,5	35,1	45,5
- lisäykset tilikaudella	0,0	0,0	0,0	0,0
- vähennykset tilikaudella	-1,5	-10,4	-1,5	-10,4
Harjun vanha kaatopaikka 31.12	33,6	35,1	33,6	35,1
Teutarin ent. kaatopaikka 1.1.	1 480,9	1 530,0	1 480,9	1 530,0
- lisäykset tilikaudella	0,0	0,0	0,0	0,0
- vähennykset tilikaudella	-61,4	-49,1	-61,4	-49,1
Teutarin ent. kaatopaikka 31.12.	1 419,5	1 480,9	1 419,5	1 480,9
Saastuneiden maa-alueiden kunnostus 31.12.	1 453,6	1 516,5	1 453,6	1 516,5
HUS, pakolliset varaukset 1.1.	0,0	1 697,7	-	-
Lisäykset tilikaudella	0,0	116,6	-	-
Vähennykset tilikaudella	0,0	-65,3	-	-
HUS, pakolliset varaukset 31.12	0,0	1 749,0	-	-
Muut pakolliset varaukset 1.1.	58,0	58,0	0,0	
Muut pakolliset varaukset, lisäys	1 494,8	0,0	1 494,8	
Muut pakolliset varaukset, vähennys	0,0	0,0	0,0	
Muut pakolliset varaukset yhteensä 31.12.	1 552,8	58,0	1 494,8	0,0
Pakolliset varaukset yhteensä 31.12.	3 006,4	3 347,4	2 948,4	1 516,5
Pysyvien vastaavien myyntivoitot ja -tappiot				
Muut toimintatuotot				
Osakkeiden myyntivoitot			0,0	39,2
Maa-alueiden myyntivoitot			304,4	2 543,5
Muut myyntivoitot			0,0	0,0
Rakennusten myyntivoitot			0,0	0,0
Yhteensä			304,4	2 582,7
Muut toimintakulut				
Rakennusten myyntitappiot			0,0	0,0
Maa-alueiden myyntitappiot			19,7	0,7
Muut myyntitappiot			88,6	16,2
Yhteensä			108,3	16,9
Osinkotuottojen ja peruspääoman korkotuotot				
Osinkotuotot muista yhteisöistä			255,3	1 171,1
Peruspääoman korot kuntayhtymiltä			0,0	484,1
Yhteensä			255,3	1 655,2

13.9. Taseen liitetiedot

	Konserni 2023 1 000 €	Konserni 2022 1 000 €	Lohja 2023 1 000 €	Lohja 2022 1 000 €
TASEEN LIITETIEDOT				
Arvonkorotukset				
Maa- ja vesialueet *)				
arvo 1.1.	127,0	127,0	127,0	127,0
Arvonkorotukset	0,0	0,0	0,0	0,0
Arvonkorotusten purkaminen	0,0	0,0	0,0	0,0
Arvo 31.12.	127,0	127,0	127,0	127,0
*) Lohjan kaupungin maa-alueiden arvonkorotuksiin sisältyy vuoden 1997 aloittavassa ta- seessa tehty arvonkorotus kuntayhtymältä korvauksetta siirtyneeseen maa-alueeseen. Arvonkorotus on 126.981,88 euroa.				
Maa- ja vesialueet erittely				
Kiinteistöjen liittymismaksut	343,9	1 972,8	343,9	343,9
Muut maa- ja vesialueet	49 897,2	46 003,0	47 056,9	44 729,0
Arvonkorotukset	127,0	127,0	127,0	127,0
Maa- ja vesialueet yhteensä	50 368,1	48 102,7	47 527,7	45 199,9
Saamiset				
Pitkäaikaiset saamiset				
Saamiset tytäryhteisöiltä				
Lainasaamiset				
Lyhytaikaiset saamiset				
Saamiset tytäryhteisöiltä				
Myyntisaamiset	-	-	4 433,1	126,8
Lainasaamiset	-	-	687,4	288,0
Saamiset kuntayht., joissa kunta on jäsenenä				
Myyntisaamiset	-	-	0,0	0,0
Lainasaamiset	-	-	0,0	0,0
Siirtosaamiset	-	-	0,0	0,0
Saamiset osakkuus- sekä muilta omistusyhteisyyksiltä				
Myyntisaamiset	-	-	0	0
Saamiset osakkuusyhteisöiltä				
Myyntisaamiset	-	-	0	0
Siirtosaamiset, siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät				
HUS muut	0,0	1 663,7	0,0	1 663,7
Työterveyshuollon Kelan korvaus	1,0	1 357,4	0,0	1 138,9
HUS ylijäämän palautus	0,0	0,0	0,0	0,0
Muut siirtosaamiset	880,5	349,4	403,9	103,6
Yhteensä	881,5	3 370,6	403,9	2 906,1

Lohjan kaupungin rahoitusarvopaperit

Yhtiö	Hankinta-arvo 1.1.2023 €	Markkina-arvo 31.12.23	Kirjanp.arvo 1.1.2023 €	Arvonmuutos/lisäys	Kirjanp. arvo 31.12.23 €
Kuntarahoitus Oyj	199 007		199 007		199 007
DNA /Lohjan Puhelin Oy	386 460		386 460	0	386 460
St Laurence Golf	0		0	0	0
Lounais-Suomen Osuusteurastamo	34		34		34
Lohjan Seudun Op	0		0	0	0
Yhteensä	585 501	0	585 501	0	585 501

	Konserni 2023 1 000 €	Konserni 2022 1 000 €	Lohja 2023 1 000 €	Lohja 2022 1 000 €
Taseen vastattavia koskevat liitetiedot				
Oma pääoma				
Peruspääoma 1.1.	117 663,3	127 910,1	117 663,3	127 910,1
Lisäykset tilikaudella	12,2			
Vähennykset tilikaudella				
Tilikauteen kohdistuvat oikaisut *)	0,0	0,0		
Peruspääoma 31.12	117 675,5	127 910,1	117 663,3	127 910,1
Yhdistysten ja säätiöiden peruspääoma 31.12.	0,0	0,0	0,0	0,0
Osuus kuntayht. oman po:n lisäyksestä				
Lisäykset tilikaudella				
Vähennykset tilikaudella				
Osuus kuntayht oman po:n lisäyk 31.12				
Arvonkorotusrahasto 1.1.	127,0	127,0	127,0	127,0
Lisäykset tilikaudella				
Vähennykset tilikaudella				
Vähennykset tilikaudella	0,0	0,0	0,0	0,0
Siirrot erien välillä	0,0	0,0	0,0	0,0
Arvonkorotusrahasto 31.12.	127,0	127,0	127,0	127,0
Muut omat rahastot 1.1.	603,2	785,2	0,0	0,0
Siirrot rahastoon tilikaudella	11,0	8,6	0,0	0,0
Siirrot rahastosta tilikaudella	-22,0	-140,6	0,0	0,0
Siirrot erien välillä	0,0	0,0	0,0	0,0
Muut omat rahastot 31.12.	592,2	653,2	0,0	0,0
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä 1.1.	48 027,1	35 391,0	34 221,5	21 723,6
Edellisten tilikausien oikaisut	-72,1	1 359,7	0,0	2 474,8
Siirrot erien välillä	0,0	0,0	0,0	0,0
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä 31.12.	47 955,0	36 750,7	34 221,5	24 198,3
Tilikauden yli-/alijäämä	16 039,5	11 417,6	14 500,7	10 023,1
Oma pääoma yhteensä	182 974,6	176 858,6	166 512,4	162 258,5

			Lohja 2023 1 000 €	Lohja 2022 1 000 €
Velat, jotka erääntyvät myöhemmin kuin viiden vuoden kuluttua				
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta			75 050,0	78 900,0
Lainat ulkomaisilta rahoituslaitoksilta				
Lainat julkisyhteisöiltä			0,0	0,0
Yhteensä			75 050,0	78 900,0
Pakolliset varaukset				
Muut pakolliset varaukset 1.1.				
Kaatopaikan maisemointi				
Lisäykset tilikaudella				
Vähennykset tilikaudella				
Ympäristövastuuvaraus 31.12	1 453,6	1 464,3	1 453,6	1 464,3
Saastuneiden maa-alueiden kunnostus 1.1.				
Lisäykset tilikaudella				
Potilasvakuutuspooli				
Lisäykset tilikaudella				
Vähennykset tilikaudella				
Potilasvahinkovastuu 31.12.	0,0	1 694,0	0,0	0,0
Muut pakolliset varaukset	0,0		0,0	
Lisäykset tilikaudella	1 494,8		1 494,8	
Vähennykset tilikaudella	0,0		0,0	
Muut pakolliset varaukset 31.12.	1 494,8	55,0	1 494,8	0,0
Muut pakolliset varaukset 31.12.	2 948,4	3 213,4	2 948,4	1 464,3
Velkojen erittely				
Lyhytaikaiset velat				
Velat tytäryhteisöille				
Ostovelat	-	-	163,1	86,1
Konsernipankkitilivelka	-	-	7 456,7	5 250,8
Siirtovelat				
Velat kuntayhtymille, joissa kunta on jäsenenä				
Ostovelat	-	-	3,2	40,9
Siirtovelat				
Velat osakkuus- sekä muille omistusyhteisyyhteisyhteisöille				
Ostovelat	-	-	72,6	109,2

	Konserni 2023 1 000 €	Konserni 2022 1 000 €	Lohja 2023 1 000 €	Lohja 2022 1 000 €
Siirtovelat				
Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät				
Palkkajaksotukset sis. lomapalkkajaksotuksen	8 240,0	25 632,9	7 440,6	13 639,6
Korkojaksotukset	648,7	238,0	648,7	190,5
Muut HUSin siirtovelat	0,0	1 620,1	0,0	0,0
Verohallinto	0,0	0,0	0,0	0,0
KUEL, eläkemaksut	83,1	0,0	83,1	0,0
VAEL, opettajien eläkemaksut	-10,9	0,0	-10,9	0,0
Muut siirtovelat	3 150,2	9 820,1	3 132,9	9 799,6
Yhteensä	12 111,1	37 311,1	11 294,4	23 629,7
Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot				
Vuokravastuut				
Leasingvastuiden yhteismäärä	812,2	4 510,0	764,5	1 940,3
Seur. tilik. erääntyvät tilaelementit	237,4	1 524,4	237,4	1 524,4
Myöhemmin erääntyvät, tilaelementit	190,8	51,5	190,8	51,5
Seur. tilik. erääntyvät muut	192,9	1 244,9	169,9	201,8
Myöhemmin erääntyvät, muut	167,2	171,6	166,4	162,6
Leasingvuokrasopimukseen ei sisälly olennaisia irtisanomis- ja lunastusehdon mukaisia vastuita				
Muut vuokravastuut	698,2	21 738,4	571,8	1 581,3
Seur.tilik. erääntyvät	341,8	3 305,1	276,9	
Myöhemmin erääntyvät	356,4	18 433,3	294,9	1 581,3

Vastuositoumukset samaan konserniin kuuluvien yhteistöjen puolesta

Konserniin kuuluvien yhteistöjen puolesta annetut takaukset

Alkuperäinen pääoma	39 189,3	40 062,5	39 189,3	39 489,3
<i>tytäryhtiöt</i>			39 089,3	39 389,3
<i>osakkuus- ja muut omistusyhteisyhteisöt</i>			100,0	100,0
Jäljellä oleva pääoma	21 987,4	23 256,6	21 987,4	23 256,6
<i>tytäryhtiöt</i>			21 987,4	23 156,6
<i>osakkuus- ja muut omistusyhteisyhteisöt</i>			0,0	100,0

Muut vastuositoumukset

Takaukset muiden puolesta

Alkuperäinen pääoma	10 088,4	20 490,0	10 088,4	11 981,9
Jäljellä oleva pääoma	0,0	7 731,9	0,0	1 068,5

Oman velan vakuutena olevat pantit ja kiinnitykset

Lainat rahoitus- ja vak. laitoksilta sekä julkisyhteisöiltä	10 199,3	11 815,2	0,0	0,0
Velan vakuutena olevat pantit ja kiinnitykset	79 972,5	83 327,1	0,0	0,0

Vastuu Kuntien takauskeskuksen takausvastuista

Kunnan osuus takauskeskuksen takausvastuista 31.12

380 040,2 348 157,6

Kunnan mahdollista vastuuta kattava osuus takausk. rahastosta 31.12

302,5 201,3

Lohjan kaupunki on antanut Sammatin Vapaan kyläkoulun kannatusyhdistys ry:lle 98 000 euro omavelkaisen takauksen. Lainasta ei peritä korkoa eikä sille ole saatu turvaavaa vakuutta. Kunnan arvion mukaan lainaan ei sisälly merkittävää taloudellista riskiä.

Kunnan ja sen intressitahoihin kuuluvien väliset liiketoimet

Lohjan kaupunki on vuokrannut kaupunginhallituksen jäsen Hannele Maittilalta liikehuoneiston Koisjärven päiväkodin toimintaa varten.

Vuokrasopimus on voimassa toistaiseksi, vuonna 2023 tiloista maksettiin vuokraa 20 713,35 euroa.

Lohjan kaupungin tytäryhteisöillä ei ole ollut merkittäviä kauppvoja intressitahojen kanssa vuonna 2023.

Tilin NORDEA FI59 1096 3000 2203 32 rahavarat olivat tilikauden lopussa 31.12.2023 yhteensä 4 989 761,76 euroa. Summaan sisältyy lahjoitusrahastojen rahavaroja 852 962,06 euroa, minkä jälkeen Lohjan kaupungin omat rahavarat NORDEA tilillä FI59 1096 3000 2203 32 per 31.12.2023 olivat 4 136 799,70 euroa.

	Konserni 2023 1 000 €	Konserni 2022 1 000 €	Lohja 2023 1 000 €	Lohja 2022 1 000 €
Muut taseen ulkopuoliset järjestelyt				
Johdannaissopimukset/koronvaihtosopimukset				
Nordea, nro 1211286/1605845				
Koronvaihtosopimus on tehty suojaamistarkoituksessa. Kaupunki on sitoutunut pitkäaikaisten lainojen vaihtuvan koron koronvaihtosopimuksilla kiinteään korkoon 1,722 %. Sopimuksen voimassaoloaika 24.4.2015-24.1.2023				
lainan pääoma			0,0	10 000
markkina-arvo			0,0	-6
Kuntarahoitus Oyj, nro 32540				
Koronvaihtosopimus on tehty suojaamistarkoituksessa. Kaupunki on sitoutunut pitkäaikaisten lainojen vaihtuvan koron koronvaihtosopimuksilla kiinteään korkoon 0,201 %. Sopimuksen voimassaoloaika 3.7.2015-3.10.2024				
lainan pääoma			1 200,0	2 400
markkina-arvo			20,9	70
Kuntarahoitus Oyj, nro 34896				
Koronvaihtosopimus on tehty suojaamistarkoituksessa. Kaupunki on sitoutunut pitkäaikaisten lainojen vaihtuvan koron koronvaihtosopimuksilla kiinteään korkoon 1,743 % Sopimuksen voimassaoloaika 27.11.2018-25.5.2030				
lainan pääoma			6 933,3	8 000
markkina-arvo			156,8	391
Kuntarahoitus Oyj, nro 52451				
Koronvaihtosopimus on tehty suojaamistarkoituksessa. Kaupunki on sitoutunut pitkäaikaisten lainojen vaihtuvan koron koronvaihtosopimuksilla kiinteään korkoon. Sopimuksen voimassaoloaika 1.5.2021-1.5.2041				
lainan pääoma			20 000,0	20 000
markkina-arvo			2 920,7	4 173
Koronvaihtosopimukset, jotka astuvat voimaan myöhemmin				
Nordea, nro 2336330/4367969				
Koronvaihtosopimus on tehty suojaamistarkoituksessa. Kaupunki on sitoutunut pitkäaikaisten lainojen vaihtuvan koron koronvaihtosopimuksilla kiinteään korkoon 2,280 % Sopimuksen voimassaoloaika 29.4.2024-27.4.2029				
lainan pääoma 30 miljoonaa			0,0	0
markkina-arvo			0,0	0
Nordea, nro 2336331/4367970				
Koronvaihtosopimus on tehty suojaamistarkoituksessa. Kaupunki on sitoutunut pitkäaikaisten lainojen vaihtuvan koron koronvaihtosopimuksilla kiinteään korkoon 2,370 % Sopimuksen voimassaoloaika 27.4.2024-27.4.2026				
lainan pääoma 30 miljoonaa			0,0	0
markkina-arvo			0,0	0
Konserniyhtiöiden koronvaihtosopimukset				
Koronvaihtosopimukset ovat tehty suojaamistarkoituksessa. Sopimukset vuosille 2020–2024				
lainan pääoma	467,3	499,6		
markkina-arvo	8,7	17,0		

	Konserni 2023 1 000 €	Konserni 2022 1 000 €	Lohja 2023 1 000 €	Lohja 2022 1 000 €
Huollettavien varat ja pääomat			0,0	932,2
Elatustukisaamiset				
Elatustukisaamiset 1.1.				
Perinnästä poistettu 1.1.-31.3.09				
Lisäys/vähennys tilikauden aikana				
Sopimusvastuut	0,0	3 895,3		
HUS, potilasvakuutuskeskus	0,0	0,0		
HUS, muut sopimusvastuut	0,0	3 895,3		
Arvonlisäveron palautusvastuu	0,0	160,2		
Perustamishankkeiden valt.os. palautusvastuu	0,0	0,0		
Muut taloudelliset vastuut yhteensä	0,0	4 055,5		
Sitoumukset				
Roskín Roll Oy Ab (KV 10.10.07 § 95)				
Kaatopaikkatoiminnan osalta		1.500.000 euroa		
Muun toiminnan osalta		100.000 euroa		
Henkilöstöä koskevat liitetiedot				
Henkilöstökulut				
Palkat ja palkkiot			75 227,2	113 926,7
Henkilöstökorvaukset			-801,9	-1 994,6
Palkat ja palkkiot yhteensä			74 425,3	111 932,1
Henkilösivukulut				
Eläkekulut			15 289,6	24 005,9
Eläkevarauksen purkaminen			0,0	0,0
Eläkekulut yhteensä			15 289,6	24 005,9
Muut henkilösivukulut			2 792,3	4 033,9
Yhteensä tuloslaskelman mukaan			92 507,1	139 971,9
Henkilöstökuluja aktivoitu käyttöomaisuuteen			0,0	0,0
Yhteensä henkilöstökulut			92 507,1	139 971,9

	Konserni 2023 1 000 €	Konserni 2022 1 000 €	Lohja 2023 1 000 €	Lohja 2022 1 000 €
Henkilöstön lukumäärä 31.12.			kpl	kpl
Konsernipalvelut			88	93
Tekninen toimi			294	365
Kaupunkikehitys			109	87
Kulttuuri- ja vapaa-aika			263	260
Kasvu ja oppiminen			1 271	1 431
Sosiaali- ja terveyslautakunta			0	829
Yhteensä			2 025	3 065
Luottamushenkilön palkkioista perityt ja tilite- tyt luottamushenkilömaksut				
Lohjan Keskustapuolue			3,2	3,2
Lohjan Sos.dem.			19,9	16,1
Lohjan Seudun Kokoomus			11,8	11,9
Lohjanharjun Vihreät			6,0	6,3
Meidän Lohja			2,5	2,5
KD:n paikallisosasto			1,4	1,7
Svenska Folkpartiet			0,9	0,8
Vasemmistoliitto			2,6	2,9
Perussuomalaiset			3,9	4,3
Vapauden liitto			0,3	0,2
			52,6	49,8
Tilintarkastajan palkkiot				
BDO Audiator Oy				
Tilintarkastuspalkkiot			34,6	39,2
Tarkastuslautakuntapalkkiot			1,1	
Tilintarkastajan lausunnot (mm. hanketarkastuk- set)			10,5	4,6
Palkkiot yhteensä			46,3	43,8

**Työterveyshuollon toiminta siirrettiin Keski-Uudenmaan työterveys osakeyhtiölle
1.1.2020 alkaen
(kaupunginvaltuusto 13.11.2019 § 110 / kaupunginhallitus 16.12.2019 § 382)**

13.10. Lohjan vesi- ja viemärlaitos

Lohjan vesi- ja viemärlaitoksen toimintakertomus

Lohjan vesi- ja viemärlaitos on toiminut 1.1.2016 alkaen kaupunginvaltuuston päätöksellä 28.10.2015 § 136 taseyksikkönä. Liikelaitosselvitystyön perusteella kaupunginvaltuusto päätti kokouksessaan 8.6.2016 § 66, että vesi- ja viemärlaitos säilyy taseyksikkönä. Taseyksikkö sijoittuu kaupungin organisaatiossa elinvoiman toimialalle, palvelutuotannon tulosalueelle, rakentaminen ja kaupunkitekniikka tulosityksikköön.

Talous

Talouden tietoja on verrattu valtuuston vahvistamaan talousarvioon. Vesilaitoksen tuotot toteutuivat 101,6 %:n suuruisena (ulkoiset ja sisäiset erät). Talousarvioon nähden tulonylitystä muodostui 136 276 euroa. Lisäksi tuloihin on kirjautunut budjetoimattomana Valmistus omaan käyttöön 165 113 euroa. Vesilaitoksen kulut toteutuivat 105,8 %:n suuruisena (ulkoiset ja sisäiset erät). Kuluylitys talousarvioon nähden oli 273 914 euroa. Palvelujen ostot ylittyivät 249 325 euroa, aineet ja tarvikkeet alittyivät 371 euroa, palkat sivukuluineen ylittyivät 60 008 euroa ja muut toimintakulut alittyivät 138 euroa. Kaikki taseyksikköön kohdentuvat sisäiset erät sisältyvät tilinpäätökseen menoina. Toimintakate toteutui 27 475 euroa vahvempana. Taseyksikköön on kirjattu pääoman korko rahoituskuluna 1 042 582 euroa. Poistojen toteutuma 2 497 777 euroa.

Toiminnalliset muutokset

Vuoden 2023 alussa saatiin rekrytoitua Projekti-insinööri, jonka toimenkuvana on mm. verkostosaneerauksien koordinointi. Koko investointimääräraha saatiinkin käytettyä tehokkaasti verkostosaneerauksien osalta. Saneeraukset toteutettiin pääosin kaivamattomilla menetelmillä. Vesijohtoverkostoa saneerattiin sujuttamalla n. 3,9 km ja kaivamalla n. 1 km. Uutta vesijohtoa rakennettiin n. 700 m. Jätevesiviemäreitä saneerattiin sujuttamalla ja sukittamalla n. 1,5 km ja kaivamalla n. 300 m. Uusia jätevesiviemäreitä rakennettiin n. 600 m ja sadevesiviemäreitä rakennettiin n. 2,3 km. Vesiosuuskuntien luovuttamien runkoverkostojen myötä vesijohtoverkosto lisääntyi n. 5,8 km ja jätevesi- ja paineviemäriverkostot n. 5 km. Peltoniemen jätevedenpuhdistamolle rakennettiin aurinkovoimala, jonka teho on 100kW. Keskustan uudelle vesitornille saatiin rakennuslupa ja urakka kilpailutettiin. Uuden vesitornin rakentaa SRV Infra Oy pääosin vuoden 2024 aikana. Vesihuollon verkkotietojärjestelmä ArcGIS otettiin käyttöön vuoden 2023 lopulla ja vesihuollon asiakkaiden omat sivut saatiin käyttöönottoon vuoden loppuun mennessä.

Tunnusluvut:

Laki vesihuoltolain muuttamisesta edellyttää, että vesihuoltolaitoksen toimintakertomuksessa esitetään tunnuslukuja vesihuollon hintatasosta, tehokkuudesta, laadusta ja kannattavuudesta.

Tunnusluvut	valtakunnan ka	Lohja
Talousveden laatu	99 %	99 %
Laskuttamattoman talousveden osuus	17 % (2018)	15 %
Vesijohtoverkon uusiutumisaika(vuotta)	1231	132
Puhdistetun jäteveden laatu	93 %	96,6 % (2023)
Laskuttamaton jätevesi	42,3 %	49,7 %
Jätevesiverkoston uusiutumisaika (vuotta)	844	346

Vesihuollon hintataso (2024) € / m ³ (sis. alv)	valtakunnan ka	Lohja
veden käyttömaksu	1,80	1,85
jätevesi	3,25	2,83
Hulevesi	0,04	-
Omakotitalon vertailuhinta €/m ³	6,66	5,85

Vesihuoltomaksujen laskennallinen vertailuhinta, johon sisältyy käyttö-, perus- ja liittymismaksut, on ollut vertailuvuonna valtakunnallista keskiarvoa pienempi. Valtakunnan hinnat vuodelta 2020 Vesihuollon tietojärjestelmästä tiedot ilmoittaneiden laitosten osalta.

Tehokkuus

Pumpatun ja laskutetun vesimäärän erotuksena muodostuva laskuttamattoman veden määrä tunnuslukuna: 15 % (vuonna 2022 17 %).

Valtakunnallinen luku laskuttamattoman talousveden osuudesta tunnuslukujärjestelmään osallistuneiden laitosten osalta vuonna 2018 on ollut n. 17 %.

Toimenpideraja Vesilaitosyhdistyksen arvion mukaan on 10–25 %. Toimintavuonna laskuttamattoman veden määrä on edelleen korkea, joskin osuutta on saatu pienennettyä. Verkoston saneeraukseen ja vuotovesiselvitykseen on panostettu ja panostetaan myös jatkossa.

Jätevedenpuhdistamoille tulee edelleen runsaasti vuotovesiä, joiden määrää pyritään vähentämään viemärisaneerauksilla.

Myydyn veden ja puhdistetun jäteveden erotuksena muodostuva laskuttamattomien jätevesien tunnusluku 49,7 % on valtakunnan keskiarvoa (42 %) korkeampi. Valtakunnan luku vuodelta 2020.

Muut tunnusluvut:	
myyty vesi	2 178 062 m ³
pumpattu vesi	2 574 789 m ³
puhdistettu jätevesi	3 901 633 m ³
vesijohtoverkon pituus	646 km
jätevesiverkon pituus	622 km
sadevesiverkon pituus	254 km
liittymisaste	80 %
Toimintakulut/myyty m ³ (sis. poistot)	3,45 €
Toimintakate/myyty m ³ (sis. poistot)	0,60 €

Hulevesi

Huleveden viemärointi on laskennallisesti eriytetty taseyksikön toiminnasta. Suoraan sadevesiverkoston kunnossapitokulukohteelle kirjatut menot ovat olleet 38.878 euroa. Huleveden johtamisesta ei peritä erillistä käyttömaksua. Hulevesiviemärointi palvelee myös katuverkoston hulevesiä. Hulevesiverkoston tasearvo 2023 on ollut 2,0 miljoonaa Euroa. Huleveden osalta esitetään laskennallinen tase.

Lohjan vesi- ja viemärilaitos
Tuloslaskelma

	1–12 / 2023	1–12 / 2022
LIKEVAIHTO	8 625 023,17	8 504 403,99
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN	165 112,64	153 495,28
LIIKETOIMINNAN MUUT TUOTOT	31 421,46	6 345,04
MUUT TUET JA AVUSTUKSET	891,66	12 678,53
MATERIAALIT JA PALVELUT	-3 486 023,54	-3 109 295,68
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-1 670 288,91	-1 626 172,15
OSTOT TILIKAUDEN AIKANA	-1 670 288,91	-1 626 172,15
PALVELUJEN OSTOT	-1 815 734,63	-1 483 123,53
HENKILÖSTÖKULUT	-1 235 708,45	-1 320 562,34
PALKAT JA PALKKIOT	-1 017 172,13	-1 075 147,62
HENKILÖSIVUKULUT	-218 536,32	-245 414,72
ELÄKEKULUT	-180 242,56	-207 250,44
MUUT HENKILÖSIVUKULUT	-38 293,76	-38 164,28
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-2 497 777,41	-2 496 449,72
SUUNNITELMAN MUKAISET POISTO	-2 497 777,41	-2 496 449,72
LIIKETOIMINNAN MUUT KULUT	-299 801,90	-275 000,05
LIIEKEYLIJÄÄMÄ (-ALIJÄÄMÄ) YHTEENSÄ	1 303 137,63	1 475 615,05
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT	-1 034 695,75	-1 035 207,14
MUUT RAHOITUSTUOTOT	37 662,80	39 568,65
MUILLE MAKSETUT KORKOKULUT	-1 042 581,65	-1 042 576,34
MUUT RAHOITUSKULUT	-29 776,90	-32 199,45
YLIJÄÄMÄ(ALIJÄ) ENNEN SATUNN.ERIÄ YHTEENSÄ	268 441,88	440 407,91
POISTOERON LISÄYS (-) TAI VÄH (+)	4 235,50	4 235,50
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	272 677,38	444 643,41
LIIKELAITOKSEN TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT		
Sijoitetun pääoman tuotto, %	4,1	4,8
Kunnan sijoittaman pääoman tuotto, %	0,8	1,4
Voitto, %	3,1	5,2

Lohjan vesi- ja viemärlaitos
Tase

	12/2023	12/2022
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
AINEETTOMAT HYÖDYKKEET	0,00	4 357,33
AINEETTOMAT OIKEUDET	0,00	4 357,33
AINEELLISET HYÖDYKKEET	41 417 131,84	39 766 285,44
MAA- JA VESIALUEET	100 079,89	100 079,89
RAKENNUKSET	1 327 633,38	1 484 690,14
KIINTEÄT RAKENTEET JA LAITTEET	39 989 418,57	38 181 515,41
SIJOITUKSET	40 450,00	40 450,00
MUUT SAAMISET	40 450,00	40 450,00
PYSYVÄT VASTAAVAT YHTEENSÄ	41 457 581,84	39 811 092,77
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
SAAMISET	538 181,06	694 239,32
LYHYTAIKAISET SAAMISET	538 181,06	694 239,32
MYyntISAAMISET	517 840,75	383 952,72
MUUT SAAMISET	17 890,31	310 286,60
SIIRTOSAAMISET	2 450,00	0,00
RAHAT JA PANKKISAAMISET	2 184 482,14	3 793 747,22
VAIHTUVAT VASTAAVAT YHTEENSÄ	2 722 663,20	4 487 986,54
VASTAAVAA YHTEENSÄ	44 180 245,04	44 299 079,31

	12/2023	12/2022
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
PERUSPÄÄOMA	26 064 375,21	26 064 375,21
EDELLISTEN TILIK. YLI/ALIJÄÄMÄ	5 649 301,78	5 204 658,37
TILIKAUDEN YLI/ALIJÄÄMÄ	272 677,38	444 643,41
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ	31 986 354,37	31 713 676,99
POISTOERO JA VAP.EHT.VARAUKSET		
POISTOERO	32 238,88	36 474,38
POISTOERO JA VAP.EHT.VARAUKSET YHTEENSÄ	32 238,88	36 474,38
VIERAS PÄÄOMA		
PITKÄAIKAINEN	10 989 076,23	10 674 428,73
MUUT VELAT/LIITTYMISMAKSUT JA	10 989 076,23	10 674 428,73
LYHYTAIKAINEN	1 172 575,56	1 874 499,21
OSTOVELAT	479 348,88	1 316 900,02
MUUT VELAT/LIITTYMISMAKSUT JA	192 752,08	374 874,88
SIIRTOVELAT	500 474,60	182 724,31
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ	12 161 651,79	12 548 927,94
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	44 180 245,04	44 299 079,31
LIIKELAITOKSEN TASEEN TUNNUSLUVUT		
Omavaraisuusaste, %	72,5	71,7
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	140,5	147,4
Kertynyt ylijäämä (alijäämä), 1000 euroa	5 922	5 649
Lainakanta 31.12., 1000 euroa	0	0
Lainat ja vuokravastuut 31.12., 1000 euroa	0	0
Lainasaamiset 31.12., 1000 euroa	0	0

Lohjan vesi- ja viemärilaitos
Rahoituslaskelma

	2023	2022
TOIMINNAN RAHAVIRTA		
LIIKEYLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	1 303 137,63	1 475 615,05
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	2 497 777,41	2 496 449,72
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT	-1 034 695,75	-1 035 207,14
	2 766 219,29	2 936 857,63
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA		
INVESTOINTIMENOT	-4 144 266,48	-3 578 298,26
	-4 144 266,48	-3 578 298,26
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-1 378 047,19	-641 440,63
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA		
OMAN PÄÄOMAN MUUTOKSET	0,00	674 333,07
MUUT MAKSUVALMIUDEN MUUTOKSET		
SAAMISTEN MUUTOS KUNNALTA/KY:LTÄ	-2 450,00	0,00
SAAMISTEN MUUTOS MUILTA	158 508,26	-273 101,75
KOROTTOMIEN VELKOJEN MUUTOS KUNN- NALTA/KY:LTÄ	314 645,35	530 955,32
KOROTTOMIEN VELKOJEN MUUTOS MUILTA	-701 921,50	153 585,75
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	-231 217,89	1 085 772,39
RAHAVAROJEN MUUTOS	-1 609 265,08	444 331,76
RAHAVARAT 31. 12.	2 184 482,14	3 793 747,22
1. 1.	3 793 747,22	-1 609 265,08
	3 349 415,46	444 331,76

Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, euroa	118 287,20 euroa	529 936,70 euroa
Investointien tulorahoitus, %	91,7	82,1
Lainanhoitokate	4,7	3,8
Kassan riittävyys, pv	78	131

Huleveden, eli sadevesiviemäröinnin, laskelmat sisältyvät Lohjan vesi- ja viemärlaitoksen kokonaislukuihin, mutta ne on tässä irrotettu omiksi laskelmiksi.

VESILAITOS sadevesiviemäröinnin tuloslaskelma

TULOSLASKELMA	31.12.2023	31.12.2022
Liikevaihto		
Liittymismaksut	8 098,31	8 426,89
Materiaalit ja palvelut		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		
Ostot tilikauden aikana	-1 234,22	-2 187,40
Palvelujen ostot	-36 568,50	-77 404,04
Materiaalit ja palvelut yhteensä	-37 802,72	-79 591,44
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-893,69	-4706,69
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-148,48	-266,52
Muut henkilösivukulut	-33,43	-68,43
Henkilöstökulut yhteensä	-1 075,60	-5 041,64
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-280 109,77	-306 480,20
Arvonalentumiset		
Poistot ja arvonalentumiset yhteensä	-280 109,77	-306 480,20
Liiketoiminnan muut kulut	0,00	0,00
Liike­ylijäämä	-318 988,09	-382 686,39
Rahoitustuotot ja -kulut		
Rahoitustuottojen ja -kulujen erotus		
Ylijäämä ennen satunnaisia eriä	-318 988,09	-382 686,39
Satunnaiset tuotot ja kulut		
Satunnaiset tuotot		
Satunnaiset kulut		
Ylijäämä ennen varauksia	-318 988,09	-382 686,39
Poistoeron lisäys/vähennys		
Vapaaehtoisten varausten lisäys/vähennys		
Tilikauden ylijäämä	-318 988,09	-382 686,39

VESILAITOS sadevesiviemäroinnin laskennallinen tase

TASE 31.12.2023	31.12.2023	31.12.2022
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineelliset hyödykkeet		
Kiinteät laitteet ja rakenteet		
- vesijohtoverkosto ja jätevesiverkosto	0,00	0,00
- vesi- ja jätevesipumppaamot	33 422,38	337 831,70
- muut kiinteät rakenteet ja laitteet	0,00	0,00
- sadevesiverkosto	2 031 394,76	2 317 375,99
Muut saamiset, liittymismaksut	0,00	0,00
Lyhytaikaiset		
Myyntisaamiset	0,00	0,00
Lainasaamiset		
Koroton lainasaam. kunnalta (yhd. tili)	0,00	0,00
Muut saamiset	0,00	0,00
Muut siirtosaamiset	0,00	0,00
VASTAAVAA YHTEENSÄ	2 064 817,14	2 655 207,69
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Jäännöspääoma	2 486 042,57	2 818 418,67
Edellisten kausien yli-/alijäämä	-816 591,22	-433 904,83
Tilikauden yli-/alijäämä	-310 889,78	-382 686,39
Rahastot		
POISTOEROT JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET		
Poistoero	0,00	0,00
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	0,00	0,00
Liittymismaksuvelka	706 255,57	653 380,24
Lyhytaikainen		
Lyhytaikaiset lainat rahoitus- ja vak.	0,00	0,00
Lainat muilta luotonantajilta		
Ostovelat	0,00	0,00
Korottomat velat kunnalta	0,00	0,00
Muut velat/Liittymismaksut ja muut	0,00	0,00
Siirtovelat	0,00	0,00
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	2 064 817,14	2 655 207,69

VESILAITOS sadevesiviemäröinti, rahoituslaskelma

31.12.2023

31.12.2022

RAHOITUSLASKELMA

Tulorahoitus

Liikeliijäämä/alijäämä

-310 889,78

-382 686,39

Poistot ja arvonalentumiset

280 109,77

306 480,20

Rahoitustuotot ja -kulut

0,00

0,00

Satunnaiset erät

Tulovero

Tulorahoituksen korjauserät

Toiminnan rahavirta

-30 780,01

-76 206,19

Investointien rahavirta

Käyttöomaisuusinvestoinnit

-19 682,06

-48 435,22

Rahoitusosuudet investointimenoihin

Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustu-
lot

Investointien rahavirta

-19 682,06

-48 435,22

Toiminnan ja investointien rahavirta

-50 462,07

-124 641,41

Rahoituksen rahavirta

Antolainauksen muutokset

Antolainasaamisten lisäys kunnalle

Antolainasaamisten vähennys kunnalta

Lainakannan muutokset

Pitkäaikaisten lainojen lisäys

Pitkäaikaisten lainojen vähennys

0,00

0,00

Lyhytaikaisten lainojen muutos

Oman pääoman muutokset

Liittymismaksujen muutos

43 557,95

44 623,26

Sisäisten liittymismaksujen muutos

Sisäiset tuotot

Muut maksuvalmiuden muutokset

Vaihto-omaisuuden muutos

Saamisten muutos kunnalta

Saamisten muutokset muilta

0,00

0,00

Korottomien velkojen muutos kunnalta

Korottomien velkojen muutos muilta

0,00

0,00

Rahoituksen rahavirta

43 557,95

44 623,26

Rahavarojen muutos

-6 904,12

-80 018,15

13.11. Käyttöomaisuus
**LOHJA
 PYSYVIEN VASTAAVIEN AINEETTOMAT JA AINEELLISET HYÖDYKKEET 31.12.2023**

	Aineettomat hyödykkeet			Aineelliset hyödykkeet					
	Aineettomat oikeudet	Muut pitkävaikutteiset menot	Yhteensä	Maa-alueet	Rakennukset	Kiinteät rakenteet ja laitteet	Koneet ja kalusto	Yhteensä	Keskeneräiset
Poistamaton hankintameno 1.1.	102 789,81	2 162 796,96	2 265 586,77	45 072 923,92	189 285 859,28	85 186 488,83	4 299 569,39	323 844 841,42	8 156 286,06
Lisäykset tilikauden aikana	15 522,84	775 716,47	791 239,31	2 519 397,61	4 738 007,58	9 081 841,11	1 281 654,43	17 620 900,73	18 400 268,20
Rahoitusosuudet tilikaudella			0,00			263 900,00		263 900,00	375 000,00
Vähennykset tilikauden aikana			0,00	191 555,58				191 555,58	
Siirrot erien välillä			0,00		220 467,50			220 467,50	-220 467,50
Tilikauden poisto	89 240,76	304 888,14	394 128,90	0,00	9 567 647,48	6 276 156,60	1 450 800,15	17 294 604,23	
Arvonlennukset ja niiden palautukset			0,00					0,00	
Hankintameno 31.12	29 071,89	2 633 625,29	2 662 697,18	47 400 765,95	184 676 686,88	87 728 273,34	4 130 423,67	323 936 149,84	25 961 086,76
fuusion kautta tulleet lisäykset			0,00					0,00	
Arvonkorotukset			0,00	126 981,88				126 981,88	
Kirjanpitoarvo 31.12.	29 071,89	2 633 625,29	2 662 697,18	47 527 747,83	184 676 686,88	87 728 273,34	4 130 423,67	324 063 131,72	25 961 086,76

PYSYVIEN VASTAAVIEN SIOITUKSET

	Osakkeet ja osuudet				Jvk-, muut laina- ja muut saamiset		
	Osakkeet tytäryhteisöiltä	Kuntayhtymä- osuudet	Osakkuus ja muut omistus- yht.	Muut osakkeet ja osuudet	Saamiset tytär- yhteisöiltä	Saamiset muut yhteisöt	Yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.	6 555 968,40	5 516 000,13	768 378,30	1 045 644,81	3 503 664,39	45 566,13	17 435 222,16
Lisäykset	1 701,36			500,00	0,00	0,00	2 201,36
Vähennykset	0,00		208 639,48		175 244,59	0,00	383 884,07
Siirrot erien välillä	0,00				0,00	0,00	0,00
Hankintameno 31.12.	6 557 669,76	5 516 000,13	559 738,82	1 046 144,81	3 328 419,80	45 566,13	17 053 539,45
Arvonlennukset ja niiden palautukset fuusion kautta tulleet lisäykset							0,00
Etukäteen maks. varainsiirtovero							0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.	6 557 669,76	5 516 000,13	559 738,82	1 046 144,81	3 328 419,80	45 566,13	17 053 539,45

13.12. Omistukset muissa yhtiöissä

Kuntakonsernin yhtiöt 31.12.2023

	Kotipaikka	Kunnan omistus- osuus	Konsernin omis- tusosuus	Kuntakonsernin osuus (1000 euroa)		
				omasta pääomasta (eliminoi- maton)	vieraasta pääomasta (eliminoi- maton)	tilikauden voi- tosta/tappiosta (eliminoimaton)
Tytäryhteisöt						
Lohjan Vuokra-Asunnot Oy	Lohja	100,00 %	100,00 %	3 381,4	52 384,0	0,0
Lohjan Liikuntahallit Oy	Lohja	100,00 %	100,00 %	755,3	437,6	-12,5
Lohjan Liikuntakeskus Oy	Lohja	83,43 %	83,43 %	1 246,3	1 158,7	81,0
Lohjan Energiahuolto Oy Loher	Lohja	100,00 %	100,00 %	11 529,0	6 685,2	1 334,1
Lohjan Kiinteistöt Oy	Lohja	100,00 %	100,00 %	8,4	1 289,1	-1,9
Kuntayhtymät						
Luksia, Länsi-Uudenmaan koulutus kuntayhtymä	Lohja	46,43 %	46,43 %	20 221,4	7 199,2	140,1
Uudenmaan liitto	Helsinki	3,97 %	3,97 %	54,1	128,9	-2,0
Osakkuusyhteisöt						
Lohjan Biolämpö Oy	Lohja	0,00 %	49,00 %	834,7	3 662,0	-0,4
Novago Yrityskehitys Oy	Lohja	48,40 %	48,40 %	99,2	64,1	0,1
Keski-Uudenmaan työterveyshuolto Oy	Lohja	28,00 %	28,00 %	536,5	681,6	-48,3
Roution Huolto Oy	Lohja	9,22 %	38,69 %	5,3	14,2	-14,8

As Oy Karjalohjan Kauppapuisto
Kiinteistö Oy Kukasmäki

Lohja
Lohja

Kiinteistö Oy Nummi-Pusulan Jokirannan liikekeskus Oy:n osakkeet myytiin vuonna 2023.

Kuntayhtymät HUS, Kärkulla, ETEVA ja Uudenmaan päihdehuollon ky siirtyivät 1.1.2023 aloittaneen Länsi-Uudenmaan Hyvinvointialueen piiriin tai lopettivat toimintansa edellä mainitun hyvinvointialueen aloituksen seurauksena.

13.13. Kaupunginhallituksen ja tilintarkastajan allekirjoitukset

Lohja 27.5.2024

KAUPUNGINHALLITUS

_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____

Suoritetusta tarkastuksesta on tänään annettu kertomus.

TOVE BIRGITTA LINDSTRÖM-KOLI

05777a8c-d75a-4bb4-8abf-b704984568b3 - 2024-05-30 07:50:13 UTC +03:00
BankID / MobileID - e81781be-f838-4a5b-8587-f2ea60a99827 - FI

Electronically signed / Sähköisesti allekirjoitettu / Elektroniskt signerats / Elektronisk signert / Elektronisk underskrevet
<https://sign.visma.net/#!/document-check/6138a405-2088-415d-b1d7-fc5d3cbb96da>

 visma sign
www.vismasign.com

13.14. Luettelo käytetyistä kirjanpitokirjoista ja säilytystavoista

Luettelo käytetyistä kirjanpitokirjoista ja säilytystavoista

Päiväkirja	sähköisessä muodossa Rondo
Pääkirjat	sähköisessä muodossa Rondo
Tasekirja	sidottuna kirjana
Tilinpäätöserittelyt	sidottuna kirjana
Käyttöomaisuuskirjanpito	paperitulosteena/sähköisenä tiedostona
Tositelajit	
BUD, BUDL	talousarvio ja talousarviomuutokset
ALKUSA	avaavan taseen saldot
MUISRD, MUIST1	muistiotositteet
MUISIS, MUSSRD	sisäiset muistiotositteet
M17, PRIMUS, PEGK, VESI, EEPOS, RONDO	myyntilaskutukset
VESIS	vesilaskutus sisäiset ja siirtyvät erät
OMAKSU, ORPMAK	ostoreskontran pal.aineisto
VIITEL	myyntiresk. viitesuoritukset
PANKKI	kassa- ja pankkitilit
PALKAT	palkat
OSTORD, OSTOP, ORPRD, ORPOL, ORPRDT, ORPOLT, ORPPS	ostoreskontra
KASSAT (ENKORA)	cpu-kassat
AROMI	ruokahuolto
POPULUS	matkalaskut

TILINTARKASTUSKERTOMUS

Keskus 020 743 2920
www.bdo.fi

BDO Auditor Oy
Vattuniemenranta 2
00210 Helsinki

TILINTARKASTUSKERTOMUS 2023

Lohjan kaupunginvaltuustolle

Olemme tarkastaneet Lohjan kaupungin hallinnon, kirjanpidon ja tilinpäätöksen tilikaudelta 1.1.-31.12.2023. Tilinpäätös sisältää kaupungin taseen, tuloslaskelman, rahoituslaskelman ja niiden liitetiedot sekä talousarvion toteutumisvertailun ja toimintakertomuksen. Lisäksi tilinpäätökseen kuuluva konsernitilinpäätös sisältää konsernin taseen, tuloslaskelman, rahoituslaskelman ja niiden liitetiedot.

Kaupunginhallituksen ja muiden tilivelvollisten velvollisuudet

Kaupunginhallitus ja muut tilivelvolliset ovat vastuussa kaupungin hallinnosta ja taloudenhoidosta tilikaudella. Kaupunginhallitus ja muu konsernijohto vastaavat kuntakonsernin ohjauksesta ja konsernivalvonnan järjestämisestä. Kaupunginhallitus ja kaupunginjohtaja vastaavat tilinpäätöksen laatimisesta ja siitä, että tilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan kaupungin tuloksesta, taloudellisesta asemasta, rahoituksesta ja toiminnasta tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten ja määräysten mukaisesti. Kaupunginhallitus ja kaupunginjohtaja ovat toimintakertomuksessa tehneet selkoa kaupungin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan sekä konsernivalvonnan järjestämisestä.

Kaupunginhallitus ja kaupunginjohtaja vastaavat myös sisäisen valvonnan järjestämisestä ja sellaisesta sisäisestä valvonnasta, jonka ne katsovat tarpeelliseksi voidakseen laatia tilinpäätöksen, jossa ei ole väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyttä.

Tilintarkastajan velvollisuudet

Olemme tarkastaneet tilikauden hallinnon, kirjanpidon ja tilinpäätöksen julkishallinnon hyvän tilintarkastustavan mukaisesti olennaisten virheiden ja puutteiden havaitsemiseksi ja raportoimiseksi tarkastuksen tuloksina. Hallinnon tarkastuksessa olemme selvittäneet toimielinten jäsenten ja tehtäväalueiden johtavien viranhaltijoiden toiminnan lainmukaisuutta. Kaupungin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan sekä konsernivalvonnan järjestämisen asianmukaisuutta olemme tarkastaneet ottaen huomioon toimintakertomuksessa niistä esitetyt selonteot. Muodostamme käsityksen tilintarkastuksen kannalta relevantista sisäisestä valvonnasta pystyäksemme suunnittelemaan asianmukaiset tilintarkastustoimenpiteet ja voidaksemme lausua sisäisen valvonnan järjestämisestä mutta emme siinä tarkoituksessa, että pystyisimme antamaan lausunnon kaupungin sisäisen valvonnan tehokkuudesta. Lisäksi olemme tarkastaneet valtionosuuksien perusteista annettujen tietojen oikeellisuutta.

Olemme tehneet tarkastuksen riittävän varmuuden saamiseksi siitä, onko hallintoa hoidettu lain ja valtuuston päätösten mukaisesti. Kirjanpitoa sekä tilinpäätöksen laatimisperiaatteita, sisältöä ja esittämistapaa olemme tarkastaneet riittävässä laajuudessa sen toteamiseksi, ettei tilinpäätös sisällä väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyttä.

Tarkastuksen tulokset

Kaupungin hallintoa on hoidettu lain ja valtuuston päätösten mukaisesti.

Kaupungin sisäinen valvonta ja riskienhallinta sekä konsernivalvonta on järjestetty asianmukaisesti.

Valtionosuuksien perusteista annetut tiedot ovat oikeita.

Kaupungin tilinpäätös ja siihen kuuluva konsernitilinpäätös on laadittu tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten ja määräysten mukaisesti. Tilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan tilikauden tuloksesta, taloudellisesta asemasta, rahoituksesta ja toiminnasta.

Lausunnot tilinpäätöksen hyväksymisestä ja vastuuvapauden myöntämisestä

Esitämme tilinpäätöksen hyväksymistä.

Esitämme vastuuvapauden myöntämistä tilivelvollisille tarkastamaltamme tilikaudelta.

Lohjalla 30.5.2024

BDO Audiator Oy
tilintarkastusyhteisö

Tove Lindström-Koli
JHT,HT

SIGNATURES

This documents contains 2 pages before this page
Dokumentet inneholder 2 sider før denne siden

ALLEKIRJOITUKSET

Tämä asiakirja sisältää 2 sivua ennen tätä sivua
Dette dokument inneholder 2 sider før denne side

UNDERSKRIFTER

SIGNATURER

Delta dokument inneholder 2 sider före denna sida

UNDERSKRIFTER

TOVE BIRGITTA LINDSTRÖM-KOLI

f5060124-9a1e-4ce5-888f-670b9d795ec2 - 2024-05-30 07:50:13 UTC +03:00
BankID / MobileID - e81781be-f838-4a5b-8587-f2ea60a99827 - FI

authority to sign
representative
custodial

asemavaltuus
nimenkirjoitusoikeus
huoltaja/edunvalvoja

ställningsfullmakt
firmateckningsrätt
förvaltare

autortet til å signere
representant
foresatte/verge

myndighet til at underskrive
representant
fritidsberovende

Electronically signed / Sähköisesti allekirjoitettu / Elektroniskt signerats / Elektroniskt signert / Elektronisk underskrevet
<https://sign.visma.net/iti/document-check/b3859efa-f5e2-4d93-82e2-836401b4062e>

visma sign
www.vismasign.com

